

C:\Users\Plazma\Desktop\Knhy pdf\L\Le Guinova Ursula\Le Guin Ursula-Zememori
5-Jiny vitr.pdb

PDB Name: Le Guin Ursula-Zememori 5-Jiny
Creator ID: REAd
PDB Type: TEXT
Version: 0
Unique ID Seed: 0
Creation Date: 5.5.2007
Modification Date: 5.5.2007
Last Backup Date: 1.1.1970
Modification Number: 0

Ursula Kroeber Le Guinová
Jiný vítr

Za nejzápadnějším obzorem
daleko za poslední zemí
na křídlech jiného větru
můj lid krouží a tančí.

— Píseň ženy z Kemay

1

OPRAVA ZELENÉ KONVICE

Plachty dlouhé a bělostné jako labutí křídla donesly loď Albatros letním vzduchem přes zátoku od Ozbrojených útesů k Přístavu Gont. Vklouzla do klidné vody mezi přístavní hrází a pevninou jako bytost, která si svetrem rozumí, tak jistě a ladně, že několik obyvatel města, kteří na staré hrázi chytali ryby, ji přivítalo veselým pokřikem a máváním na posádku a jediného pasažéra, jenž stál na přídi.

Byl to hubený muž se skrovným ranečkem a starým černým pláštěm, nejspíš kouzelník nebo nějaký obchodníček, nikdo důležitý. Dva rybáři, kteří sledovali hemžení v přístavišti a na palubě lodi, kde se chystala vykládka zboží, věnovali pasažérovi zvědavý pohled až tehdy, když si všimli, že při opouštění lodi udělal jeden z námořníků za jeho zády gesto, při němž na něho namířil palec, ukazováček a malíček levé ruky: Už se nikdy nevracej!

Muž na molu zaváhal, hodil si ranec na ramena a vykročil do ulic Přístavu Gont. Byly rušné a rychle ho dovedly na Rybí trh, prostranství plné pokřiku kramářů a smlouvajících zákazníků, jehož dlažba se leskla rybími šupinami a slanou vodou. Jestli znal zpočátku cestu, brzy ji mezi vozíky, stánky, davy a studenými pohledy mrtvých ryb ztratil.

Jedna vysoká žena se odvrátila od stánku, u něhož právě pohaněla čerstvost herinků a pravdomluvnost trhovkyně, která je prodávala. Cizinec si všiml pohledu, kterým ho zpražila, a nenapadlo ho nic lepšího, než se zeptat: „Byla byste tak laskavá a řekla mi, jak se dostanu do Re Albi?“

„Viš ty co? Ze všeho nejdřív se běž utopit v prasečích pomejích,“ obořila se na něho vysoká žena. Cizinec tam zůstal stát, skleslý a opařený. Ale trhovkyně uviděla příležitost dokázat svou morální převahu a vyhrkla: „Do Re Albi, povídáš? Do Re Albi chceš, panáčku? Řekni to rovnou! Určitě tě tam táhne dům Starého mága. Co jiného taky. Vyjdi tamtím rohem náměstí a dej se nahoru Úhoří uličkou, až dojdeš k věži...“

Jen co nechal trh za zády, široké ulice ho dovedly kolem mohutné hlásky vzhůru k městské bráně. Střežili ji dva draci v životní velikosti. Zuby měli dlouhé jako jeho předloktí a kamennýma očima slepě shlíželi na město a zátoku. Strážný, který tam seděl, mu poradil, aby na horním konci cesty zahrnul doleva a bude v Re Albi. „A jestli máš namířeno k domu Starého mága, projdi celou vesnicí.“

A tak muž šel. Vlekl se cestou, která poměrně strmě stoupala, a vzhlížel nahoru k ještě strmějším svahům a vzdálenému vrcholku Gontské hory, která se tyčila nad svým ostrovem jako mrak.

Cesta byla dlouhá a den horký. Brzy si černý kabát sundal a šel dál jenom v košili, s holou hlavou, ale nenapadlo ho najít si vodu nebo si ve městě koupit jídlo. Anebo se možná ostýchal, protože se v městech nevyznal nebo se ve společnosti cizích lidí necítil dobře.

Po několika dlouhých mílech dohonil vůz, který už dlouho pozoroval na prašné cestě daleko nad sebou jako tmavou kaňku v bílé skvrně prachu. Vůz vrzal a skřípal. Táhl ho dva malí volci, tak staří, vrásčítí a skleslí, že vypadali jako želvy. Muž pozdravil vozku, který se volkům podobal. Vozka neřekl nic, ale zamrkal.

„Není někde dál u cesty pramen?“ zeptal se cizinec.

Vozka pomalu zavrtěl hlavou. Po dlouhém mlčení řekl: „Ne.“ A za další chvíli dodal: „Není.“

Všichni se plahočili dál. Cizinec byl tak zaražený, že najednou nedokázal jít rychleji než volci, asi tak míli za hodinu.

Pak si uvědomil, že mu vozka beze slova něco podává: velký hliněný džbán opletený proutím. Vzal jej, zjistil, že je velice těžký, a napil se vody. Pil, až měl dost. Přesto byl džbán sotva lehčí, když jej s díky vrátil.

„Vylez si na nahoru,“ pobídl ho po chvíli vozka.

„Díky, ale půjdu po svých. Jak daleko je to ještě do Re Albi?“

Kola zaskřípěla. Volci si zhluboka oddechli, nejdřív jeden a potom druhý. Jejich zaprášená kůže vydávala na horkém slunci nasládlý pach.

„Deset mil,“ prohlásil vozka. Zamyslel se a dodal: „Nebo dvanáct.“ Po chvíli řekl: „Ne, míň.“

„Tak to bych měl jít,“ uzavřel cizinec. Osvěžený vodou, dokázal získat před volky náskok, a tak byli i s vozem a vozkou hodně daleko za ním, když uslyšel, jak vozka znovu promluvil: „Jdeš do domu Starého mága.“ Jestli to byla otázka, zdálo se, že odpověď nepotřebuje. Poutník šel dál.

Když začal cestou stoupat, ležela ještě v mohutném stínu hor, ale když zahnul doleva k vesničce, již považoval za Re Albi, slunce pálo na západní obloze a moře pod ním bylo bílé jako ocel.

Našel domky posazené daleko od sebe, malé prašné náměstíčko a kašnu, z níž padal jeden tenký čůrek vody. Zamířil k ní a několikrát se napil z dlaní, potom strčil pod pramínek hlavu, vetřel si chladivou vodu do vlasů a nechal ji stékat po rukou. Chvilí pak zůstal sedět na kamenném okraji kašny, pozorně, ale mlčky sledován dvěma špinavými chlapci a umouněnou holčičkou.

„To není podkovář,“ prohlásil jeden z chlapců.

Poutník si pročísl vlasy mokkými prsty.

„Určitě jde do domu Starého mága, trumbero,“ řekla holčička.

„Vrr!“ zavrčel chlapec. Jednou rukou protáhl obličej do děsivého, pokřiveného šklebu a druhou začal hrabat ve vzduchu.

„Dej si pozor, Skalko, nebo ti to zůstane,“ řekl mu druhý chlapec.

„Odvedu vás tam,“ nabídl poutníkovi děvče.

„Díky,“ řekl a unaveně vstal.

„Vidíš, nemá žádnou hůl,“ vyhrkl jeden chlapec, a druhý dodal: „Já jsem netvrdil, že má.“ Oba se mrzutě dívali, jak se cizinec trmácí za holčičkou k pěšině, která se vinula na sever kamenitými pastvinami, prudce se svažujícími doleva. Slunce se blýskavě opíralo do moře. Muž byl oslněný a z vysokého obzoru a prudkého větru se mu točila hlava.

Holčička šla před ním jako hopsající stín. Zastavil se.

„Pojďte,“ pobídla ho, ale taky se zastavila. „Támhle je to.“ Nedaleko hrany útesu, ještě kus cesty před sebou, uviděl dřevěný dům.

„Já se nebojím,“ řekla dívka. „Často od nich nosím vajíčka Skalkovu tátovi, který je bere na trh. Jednou jsem od ní dostala broskve. Od staré paní. Skalka říká, že jsem je ukradla, ale to já nedělám. Můžete jít. Není tam. Ani jedna.“

Stála na místě a ukazovala na dům.

„Nikdo tam není?“

„Jenom ten starý pán. Starý Jestřáb, ten je doma.“

Poutník znovu vykročil. Dítě se za ním dívalo, dokud nezašel za roh stavení.

* * *

Ze strmého, oploceného pole na cizince hleděly dvě kozy. Ve vysoké trávě pod broskvemi a švestkami zobalo a tiše si povídalo hejno slepic a polodospělých kuřat. Na krátkém žebříku opřeném o kmen jednoho stromu stál nějaký muž.

Jeho hlava se ztrácela v listí, takže z něho poutník viděl jen holé snědé nohy.

„Haló,“ řekl poutník a po chvíli to zopakoval o něco hlasitěji.

Listi se zatřásla a muž rychle slezl po žebříku na zem. Hrst měl plnou švestek. Pustil se žebříku a zahnal několik včel přilákaných sladkou šťávou. Pak vykročil k němu. Byl malý, rovný v zádech, šedé vlasy měl svázané, aby mu v pohledné, časem poznamenané tváři nepřekážely. Vypadal tak na sedmdesát. Od levé lící kosti po čelist se mu táhly čtyři bílé, staré jizvy. Jeho pohled byl čistý, přímý, hluboký. „Už jsou zralé,“ řekl, „ale zítra budou ještě lepší.“ Nabídl mu hrst malých žlutých švestek.

„Pan Krahujec,“ promluvil chraplavě cizinec. „Arcimág.“

Stařec potvrdil jeho slova krátkým přikývnutím. „Pojď do stínu,“ vybídl ho.

Cizinec šel za ním a udělal, co mu stařík řekl: posadil se na dřevěnou lavici ve stínu sukovitého stromu, který stál domu nejbližší. Vzal si švestky, nyní již opláchnuté a nabídnuté v proutěném košíku, a snědl nejdřív jednu, pak druhou a pak třetí. Když se ho stařec zeptal, přiznal, že ten den ještě nejedl. Pán domu ho nechal sedět pod stromem, odešel dovnitř a zanedlouho se vrátil s chlebem, sýrem a půlkou cibule. Host všechno snědl a vypil pohár studené vody, kterou mu hostitel přinesl. Aby mu dělal společnost, hostitel jedl švestky.

„Vypadáš unaveně. Přicestoval jsi z daleka?“

„Z Roke.“

Stařec na tváři neprozradil nic. Řekl pouze: „To by mě určitě nenapadlo.“

„Pocházím z Taonu, pane. Odjel jsem z Taonu na Roke. A tam mě pan Skladebník poslal sem. Za vámi.“

„Proč?“

Z toho pohledu šel strach.

„Protože jste živý prošel temnou zemi...“ Cizincův chraplavý hlas odumřel.

Stařec navázal: „A došel na druhý břeh dne. Ano. Ale to se pravilo v proroctví o příchodu našeho krále Lebannena.“

„Vy jste byl s ním, pane.“

„Byl jsem s ním. A on tam získal své království. Jenže já jsem tam své zanechal. Proto mě teď neoslovuj žádným titulem. Říkej mi Jestřábe nebo Krahujče, jak je libo. A jak mám říkat já tobě?“

Muž zašeptal své běžné jméno: „Habr.“

Bylo vidět, že jídlo, pití, stín, a to, že se posadil, mu přineslo úlevu, ale stále vypadal vyčerpaně. Měl v sobě ztrápený smutek; přímo mu čísel z obličeje.

Ostrost, se kterou na něho stařec promluvil předtím, byla pryč, když teď řekl: „Co kdybychom s mluvením chvíli

počkali? Preplul jsi tisíc mil a dalších patnáct jsi vyšel do kopce. A já musím zalít fazole, salát a všechno ostatní, protože manželka s dcerou mi nechaly zahradu na starost. Odpočiň si zatím. Můžeme si promluvit ve večerním chládku. Nebo v ranním. Zřídka je tolik důvodů ke spěchu, jak jsem myslíval.“

Když se po půl hodině vrátil, jeho host ležel na zádech v chladivé trávě pod broskvoněmi a spal.

Muž, který býval arcimágem Zeměmoří, zůstal stát s vědrem v jedné ruce a motýčkou v druhé a zahleděl se na spícího cizince.

„Habře,“ zašeptal. „Jaké starosti s sebou přinášíš, Habře?“

Měl pocit, že kdyby chtěl znát jeho pravé jméno, stačilo by mu pomyslet na to, soustředit se, tak jak to uměl, když byl ještě mág.

Nevěděl o tomhle Habrovi nic, a musel počkat, až se všechno dozví z jeho úst. „Nech starosti starostem,“ řekl si a odešel zalít fazole.

* * *

Hned jak sluneční paprsky zastavila nízká kamenná zeď, která se táhla po vrcholku srázu nedaleko domu, chlad stínu spáče probudil. Posadil se a zachvěl se, potom vstal, lehce ztuhlý a zmatený. Ve vlasech měl semínka trav. Když viděl, jak hostitel plní vědra ze studny a vleče se s nimi na zahradu, šel mu pomoci.

„Ještě tři nebo čtyři a bude to stačit,“ poznamenal arcimág, když rozléval vodu ke kořenům mladého zeli. Mokrá hlína v suchém, teplém vzduchu příjemně voněla. Slunce klonící se k západu zlatilo zemi a vrhalo na ni dlouhé stíny.

Posadili se na dlouhou lavici u dveří do domu a dívali se, jak slunce klesá za obzor. Krahujec přinesl láhev a dva nízké, silné pohárky z nazelenalého skla. „Vino od manželčina syna,“ řekl. „Ze statku U dubu v Prostředním údolí. Byl to dobrý ročník, před sedmi lety.“ Bylo to červené vino z křemenité půdy a Habra zahřálo skrz naskrz. Slunce zapadalo v poklidném jasu. Vítr se utišil. Ptáci v sadu ukončili den několika poznámkami.

Habra ohromilo, když se od rokeského mistra Skladebníka dozvěděl, že arcimág Krahujec, legendární postava, která přivedla krále zpět z říše smrti a potom odletěla na dračím hřbetě, ještě žije. „Žije,“ řekl Skladebník, „a to na svém rodném ostrově, na Gontu. Říkám ti, co ví jen málokdo,“ pokračoval Skladebník, „protože si myslím, že to potřebuješ vědět. A myslím si, že jeho tajemství uchováš.“

„Ale potom je stále arcimág!“ vyhrkl s určitou radostí v hlase Habr. Všechny kouzelníky a čaroděje totiž udivovalo a znepokojovalo, že moudří mužové z ostrova Roke, ze školy a centra magie v Archipel, za celé roky vlády krále Lebannena nejmenovali arcimága, jenž by Krahujce nahradil.

„Ne,“ odpověděl Skladebník. „Není ani trochu mág.“

Skladebník mu krátce vyličil, jak a proč Krahujec přišel o svou moc, a Habr měl dost času, aby o tom všem přemýšlel. Přesto mu tady, v přítomnosti muže, který mluvil s draky, přivezl zpět prsten Erreth-Akbeho, přešel království mrtvých a vládl Archipel před králem, všechny tyto příběhy a písně ožívaly v hlavě. Přestože ho viděl starého, spokojeného se svou zahrádkou, zbaveného vši síly kromě síly duše zformované dlouhým životem plným úvah a činů, stále viděl velkého mága. A proto mu udělalo velkou starost, že Krahujec má manželku.

Manželku, dceru, nevlastního syna... Mágové neměli rodinu. Obvyčejný kouzelník jako Habr se mohl oženit, ale muži nadaní opravdovou silou žili v celibátu. Habr si tohoto muže uměl vcelku snadno představit, jak letí na drakovi, ale vidět ho jako manžela a otce bylo něco jiného. Nedokázal to. Alespoň to zkusil. „Takže vaše... žena... je u syna?“ zeptal se.

Krahujec se vrátil z daleka. Upíral oči do vzdušných propastí na západě. „Ne,“ odpověděl. „Je na Havnoru. U krále.“

Po chvíli, když se vrátil úplně, dodal: „Odjela tam s naší dcerou hned po slavnosti Dlouhého tance. Lebannen pro ně poslal, aby se s nimi poradil. Možná ve stejné věci, která za mnou přivádí tebe. Uvidíme... Ale abych pravdu řekl, dnes večer jsem už unavený a příliš se necítím na zvažování těžkých věcí. A ty také vypadáš unaveně. Co bys tomu řekl, kdybychom si dali misku polévky, ještě jednu sklenku vína a pak šli spát? Promluvíme si ráno.“

„To všechno udělám rád, pane,“ odvětil Habr, „až na ten spánek. Toho se bojím.“

Starci chvíli trvalo, než si to přebíral, ale potom se zeptal: „Ty se bojíš spát?“

„Snů, těch se bojím.“

„Aha.“ Z tmavých očí pod rozčuchaným, prosedivělým obočím vyšel zpytavý pohled. „Měl jsem dojem, že tady v trávě se ti dřímalo hezky.“

„Však to taky byl nejpříjemnější spánek, jaký jsem zažil od odjezdu z Roke. Jsem vám za to dobrodiní vděčný, pane.

Třeba se bude v noci opakovat. Pokud však ne, zápasím se svým snem, křičím ze spaní a probouzím se, obtěžuji každého, kdo je mi nablízku. Když dovolíte, budu spát venku.“

Krahujec přikývl. „Bude to příjemná noc,“ řekl.

A byla to příjemná noc. Byla chladivá, z moře vanul od jihu mírný větřík, letní hvězdy se třpytily po celé obloze s výjimkou místa, kde se tyčil široký, tmavý vrchol hory. Habr si položil slámmík a ovčí kůži, které dostal od hostitele, do trávy přesně tam, kde spal předtím.

Krahujec se uložil v malém západním výklenku domu. Spával tam jako chlapec, když to byl Ogionův dům a on byl Ogionovým čarodějským učedníkem. Posledních patnáct let, co byla jeho dcerou, tam spala Tehanu. Když s Tenar odjely a on si lehl do lože v tmavém zadním koutě jediné místnosti, které spolu sdíleli, dolehla na něj samota, a tak začal spát ve výklenku. Měl rád to úzké lůžko přistavené ke stěně ze silných trámů hned pod oknem. Spalo se mu tam dobře. Ale této noci ne.

Před půlnocí ho probudil výkřik, nějaké hlasy zvenčí. Vyskočil z postele a šel ke dveřím. Byl to jen Habr, který mezi ospalými protesty z kurníku zápasil se svou noční můrou. Chvilí křičel zastřeným hlasem ze snu, potom se probudil a polekaně, zmučeně vyskočil. Poprosil hostitele o prominutí a řekl, že zůstane pod hvězdami chvíli sedět. Krahujec se vrátil do postele. Tentokrát už ho Habr neprobudil, ale zato měl sám špatný sen.

Stál u kamenné zdi nedaleko vrcholu dlouhé, suchou šedou trávou porostlé stráně, která přecházela z šera do tmy. Věděl, že už tam byl, už na tom místě stál, nevěděl však kdy, ani co je to za místo. Nedaleko od něho, na druhé straně zdi, kde terén klesal, někdo stál. Neviděl mu do tváře, poznal jen, že je to vysoký muž zahalený pláštěm. Věděl, že ho zná. Muž na něho promluvil a použil při tom jeho pravé jméno. Řekl: „Brzy budeš tady, Gede.“

Ucítil chlad až v kostech. Posadil se a rozhlédl se po domě kolem sebe, aby se zakryl jeho skutečností, jako by to byla příkrývka. Vyhlédl oknem ven na hvězdy. V tu chvíli mu chlad pronikl až do srdce. Nebyly to milované, známé letní hvězdy, Vůz, Sokol, Tanečníci, Srdce labutě. Byly to jiné hvězdy, ty malé, nehybné hvězdy ze suché země, které nevyhází ani nezapadají. Kdysi, když ještě znal jména věcí, věděl, jak se jmenují.

„Zlé pryč!“ řekl nahlas a udělal gesto pro odvrácení neštěstí, které se naučil, když mu bylo deset. Zabloudil pohledem do otevřených domovních dveří, do kouta za dveřmi. Zdálo se mu, že vidí tmu, jak dostává tvar, shlukuje se a zvedá se. Jeho gesto sice nemělo žádnou moc, ale probudilo ho. Stíny za dveřmi byly jenom stíny. Stíny za oknem byly hvězdy Zeměmoří, blednoucí v prvním náznaku svítání.

Seděl, přidržoval si příkrývku z ovčí kůže kolem ramen a díval se, jak ty hvězdy na sestupu k západnímu obzoru blednou, pozoroval rozlévající se jas, barvy světla, hry a změny přicházejícího dne. Nevěděl proč, ale cítil zármutek, bolest a touhu po něčem drahém, co ztratil, jednou a provždy. Byl na to zvyklý, měl mnoho rád a mnoho ztratil. Ale tento smutek byl tak velký, že snad ani nemohl být jeho. Cítil smutek v samotném jádru věcí, žal dokonce i v příchodu světla. Vyvřel z jeho snu, ulpěl na něm a zůstal s ním, i když vstal.

Rozdělal si ve velkém krbu ohýnek a vydal se k broskvoním a do kurníku pro snídani. Habr přišel pěšinou, která se táhla po vrcholu srázu k severu; řekl, že si s prvním světlem vyrazil na procházku. Vypadal přepadle. Krahujce opět udeřil do očí smutek v jeho tváři. Odrážel temnou náladu, která v něm zbývala po vlastním snu.

Dal si po šálku ohřáté řídké kroupové kaše, kterou gontští vesničané pili, vařené vajíčko a broskvi. Jedli u krbu, neboť ranní vzduch byl ve stínu hory příliš chladný na sezení venku. Krahujec obešel své hospodářství, dal slepicím nasypal zrní holubům a vyvedl kozy na pastvu. Když se vrátil, znovu si sedli na lavici na zápraží. Slunce se ještě nevyhouplo nad horu, ale vzduch již vyschl a prohřál se.

„A teď mi řekni, co tě sem přivádí, Habře. Ale jelikož jsi přišel přes Roke, začni tím, jestli je ve Velkém domě vše v pořádku.“

„Nebyl jsem uvnitř, můj pane.“

„Aha.“ Bezbarvý tón, ale ostrý pohled.

„Byl jsem pouze v Imanentním háji.“

„Aha.“ Bezbarvý tón, bezbarvý pohled. „Daří se Skladebníkovi dobře?“

„Řekl mi: 'Vyříd' mému pánovi mou lásku a úctu a vzkaz mu toto: Byl bych rád, kdybychom se spolu prošli Hájem jako kdysi.'“

Krahujec se trochu smutně usmál. Po chvíli promluvil: „Tak. Ale myslím, že tě za mnou poslal, abys mi řekl víc než to.“ „Zkusím být stručný.“

„Človče, máme před sebou celý den. A já mám rád, když se příběh vypráví od začátku.“

A tak mu Habr odvyprávěl svůj příběh od začátku.

Byl synem čarodějky, která se narodila ve městě Elini na Taonu, ostrovu harfeníků.

Taon se nachází na nejjižnější konci Éjského moře, nedaleko od místa, kde ležela Soléa, než ji pohltilo moře. To bylo staré centrum Zeměmoří. Na všech těchto ostrovech byly státy, města, králové a čarodějové v dobách, kdy Havnor byl krajinou svářících se kmenových náčelníků a Gontské divočině vládli medvědi. Lidé narození na ostrovech Éa, Ebéa, Enlad a Taon, ať je to dcera nádeníka nebo syn čarodějky, se považují za potomky Starých mágů, jejichž předky byli bojovníci, kteří v temných letech padli za královnu Elfarran. Proto se často vyznačovali vybraným chováním, někdy zabíhající až do nepatřičné domýšlivosti, šlechtitým, nevypočítavým založením a projevem, povzneseností nad pouhým faktem a všedností, na niž ti, kteří se duchem drží obchodu, pohlížejí s nedůvěrou. „Draci bez provázků,“ říkají takovým lidem bohatí z Havnoru. Ale neříkají to tehdy, když by je mohl zaslechnout král, Lebannen z enladského rodu. Nejlepší harfy v Zeměmoří se dělají na Taonu. Kromě toho jsou tam hudební školy a mnoho slavných zpěváků balad a písní se tam narodilo nebo naučilo svému umění. Habr však tvrdil, že Elini je jenom trhové městečko v kopcích, kde se hudba neprovozuje. Jeho matka prý byla chudá žena, ale ne tolik, aby neměla co do úst. Měla mateřské znaménko, červenou skvrnu od pravého obočí a ucha až po rameno. Z mnoha žen a mužů, kteří byli takto zohavení nebo odlišeni, se nutně staly čarodějky nebo čarodějové. „Mají to na sobě napsané,“ říkali lidé. Ostružina se naučila zařikávací formule a většinu nejběžnějších kouzel. Neměla žádné velké nadání, ale měla znalosti, kterými si to téměř vynahrazovala. Vydělala si na živobytí, syna vycvičila nejlépe, jak mohla, a našetřila dost, aby ho dala do učení ke kouzelníkovi, který mu dal pravé jméno.

O svém otci neřikal Habr nic. Nic nevěděl. Ostružina o něm nikdy nemluvila. Čarodějky málokdy žily v celibátu, ale málokdy zůstávaly s nějakým mužem déle než jednu dvě noci a už vůbec nebylo obvyklé, aby se za některého vdaly. Mnohem častěji se stávalo, že žily dvě spolu, tomu se pak říkalo čarodějnické manželství nebo ženský slib. Dítě čarodějky tak mívalo matku nebo dvě matky, ale žádného otce. To se rozumělo samo sebou, proto se na to Krahujec ani nezeptal. Ale zajímalo ho Habrovo vzdělání.

Kouzelník Terej ho naučil těch několik slov z Pravé řeči, která znal, a několik hledacích kouzel a iluzí. Při tom konstatoval, že Habr nemá žádné nadání. Když ale chlapce poznal trochu víc, zjistil, pro co má opravdové nadání. Habr byl správkář. Uměl spojovat rozbité. Uměl dávat věci do pořádku. Ať to byl rozbitý nástroj, prasklá čepel nože nebo sekera, roztržená keramická mísa, uměl dát úlomky k sobě tak, že nezůstal žádný spoj, šev nebo slabé místo. Proto ho učitel poslal hledat různé správkářské formule, což se mu podařilo zejména mezi ostrovními čarodějkami. S jejich pomocí a sám se učil spravovat.

„Podobá se to uzdravování,“ poznamenal Krahujec. „Není to malé nadání, ani jednoduché řemeslo.“

„Pro mne to byla radost,“ řekl Habr. Ve tváři se mu mihl náznak úsměvu. „Zkoušet formule, občas zjistit, jak při práci použít některé z Pravých slov... Dát do pořádku seschlý sud, kterému plaňky vypadaly z obručí — je to rozkoš dívat se, jak se znovu skládá, nadouvá se tím správným zakřivením a stojí na dně, připravený na víno... V Meoni byl jeden harfeník, slavný harfeník, jak ten hrál! Jako bouře v horách, jako víchřice na moři. Bral za struny tvrdě, nechal se svým uměním tak strhnout, že na ně brnkal a tahal za ně, až praskaly, když se hudba vzpínala do největších výšin. Proto si mě najal, abych byl u něho, když hrál. Když nějakou strunu přetrhl, opravil jsem ji dřív, než tón stačil doznít, a on mohl hrát dál.“

Krahujec poslouchal, s jakým zápalem muž o své profesi hovoří, a pokyvoval hlavou. „Spravoval jsi sklo?“ zeptal se. „Spravoval, ale je to zdlouhavá, nepříjemná práce,“ odpověděl Habr. „Všechny ty kousíčky a tečičky, na které se sklo rozpadne.“

„Ale velká díra na patě ponožky může být horší,“ prohlásil Krahujec. Ještě chvíli se bavili o spravování a pak Habr navázal na nit svého vyprávění.

Stal se tedy správkařem, kouzelníkem s prostou klientelou, v okolí vyhlášeným pro své nadání. Když mu bylo kolem třiceti, vypravil se s harfeníkem, který tam měl hrát na svatbě, do Meoni, hlavního města ostrova. V místě, kde nocovali, ho vyhledala jedna žena. Byla mladá, jako čarodějka nevyučená, ale tvrdila, že má nadání, stejné jako on, a chtěla by se u něho učit. A ve skutečnosti byla nadanější než on. Neznala sice jediné slovo ve Staré řeči, ale uměla znovu složit rozbitý džbán nebo spojit roztržené lano jen pohybem rukou a písni beze slov, kterou zpívala šeptem. Dokonce hojila lidem a zvířatům zlomené končetiny, na což si Habr nikdy netroufl.

Takže spíš než aby učil on ji, dali svůj um dohromady a jeden druhého naučili tolik, co ani netušili. Žena se pak vrátila do Elini a žila nějaký čas u Habrovy matky Ostružiny, která jí sice nevstúpila mnoho pravých čarodějnických vědomostí, ale zato ji naučila různé užitečné iluze, efekty a triky, jak zapůsobit na zákazníky. Jmenovala se Lilie. Habr a Lilie pracovali společně v Elini a všech městečkách v okolních kopcích a jejich pověst se pomalu šířila.

„A já jsem se do ní zamiloval,“ přiznal Habr. Jeho hlas se změnil, když začal mluvit o ní, ztratil váhavost a místo toho získal naléhavost a zpevnost.

„Měla tmavé vlasy, ale lesklo se v nich rudé zlato,“ řekl.

Svou lásku před ní nedokázal skrýt. Ona to věděla a opětovala ji. Řekla, že je jí jedno, jestli už je čarodějnice nebo ne; prý se narodili, aby byli spolu, ve své práci i v životě. Milovala ho a chtěla si ho vzít.

A tak se vzali a žili spolu velice šťastně rok, půl druhého roku.

„Všechno bylo v nejlepším pořádku, dokud nepřišel čas, kdy se dítě mělo narodit,“ pokračoval Habr. „Ale bylo pozdě, pak už velice pozdě. Porodní báby se pokusily porod vyvolat pomocí bylin a zaříkacích formulí, ale dítě jako by ji nechtělo dovolit, aby je přivedla na svět. A tak je nepřivedla. Vzalo si ji s sebou.“

Po chvíli mlčení dodal: „Zažili jsme spolu mnoho radosti.“

„Jistě.“

„A můj smutek tomu odpovídal.“

Stařec přikývl.

„Vyrovnal jsem se s tím,“ řekl Habr. „Víte, jak to chodí. Neviděl jsem mnoho důvodů, proč žít, ale vyrovnal jsem se s tím.“

„Ano.“

„Ale pak v zimě se to stalo. Dva měsíce po její smrti. Zdál se mi sen. A ona v tom snu byla.“

„Vyprávěj mi ho.“

„Stál jsem na úbočí. Po vrcholku kopce a ze svahu dolů se táhla zeď, nízká jako hraniční zeď mezi pastvinami. Ona stála na druhé straně té zdi než já, níž. Bylo tam víc tma.“

Krahujec úsečně přikývl. Jeho tvář ztvrdla jako kámen.

„Volala mě. Slyšel jsem, jak říká moje jméno, a vykročil jsem za ní. Věděl jsem, že je mrtvá, věděl jsem to v tom snu, ale šel jsem rád. Neviděl jsem ji jasně, a tak jsem šel k ní, abych ji uviděl, abych byl s ní. A ona natáhla ruku přes tu zeď.“

Nesahala mi výš než po prsa. Napadlo mě, že má možná dítě s sebou, ale neměla. Natahovala ke mě ruce, a tak jsem i já zvedl ruce a chytili jsme se.“

„Vy jste se dotkli?“

„Chtěl jsem přejít za ní, ale nemohl jsem se přes tu zeď dostat. Nohy se nechtěly pohnout. Zkusil jsem ji přetáhnout k sobě a ona chtěla, vypadalo to, že by šla, ale mezi námi byla ta zeď. Nedokázali jsme se přes ni dostat. A tak se ke mně naklonila, políbila mě na ústa a vyslovila mé jméno. A řekla: 'Osvobod' mě!'“

Napadlo mě, že kdybych na ni zavolal pravým jménem, třeba bych ji osvobodil, převedl bych ji přes tu zeď, a tak jsem řekl: 'Pojd' se mnou, Mevre!' Ale ona odpověděla: 'To není moje jméno, Haro, už to není moje jméno.' Pustila mé ruce, přestože jsem se ji snažil udržet. Vykřikla: 'Osvobod' mě, Haro!' Ale to již odcházela do tmy. Na té straně byla dole za zdi úplná tma. Volal jsem na ni jménem, běžným jménem i všemi drahými jmény, kterými jsem ji říkal, ale stejně šla dál. A pak jsem se probudil.“

Krahujec si hosta dlouho a zpytavě prohlížel. „Svěřil jsi mi své jméno, Haro,“ řekl.

Habr se nejdřív zatvářil malíčko ohromeně a několikrát se dlouze nadechl. Pak ale vzlhl se stísněnou odvahou. „U koho jiného by bylo lépe ukryté?“ zeptal se.

Krahujec mu s vážnou tváří poděkoval. „Vynasnažím se nezklamat tvou důvěru,“ odpověděl. „Řekni mi, víš, co je to za místo — ta zeď?“

„Tenkrát jsem je neznal. Ted' vím, že vy jste přes ně prošel.“

„Ano, byl jsem na tom kopci. A přešel jsem tu zeď, s pomocí síly a umu, které jsem míval. Sešel jsem do měst mrtvých a

oslovil jsem lidi, které jsem znal, když žili. Někteří mi odpověděli. Ale ty, Haro, jsi první člověk, kterého znám, nebo o kterém jsem slyšel, jemuž se podařilo dotknout se, políbit přes tu zeď svou milou. To nedokázali ani slavní mágové znali rokeského, pelnského nebo enladského učení.“

Habr seděl s hlavou skloněnou a rukama pevně stisknutýma.

„Řekni mi, jaký byl její dotek? Měla teplé ruce? Byla studený vzduch a stín, nebo jako živá žena? Promiň, že se tak ptám.“

„Byl bych rád, kdybych vám mohl odpovědět, pane. Na Roke mi Povolávač položil stejné otázky. Ale neumím upřímně odpovědět. Má touha po ní byla tak silná, tolik jsem si to přál — možná jsem si ji přál takovou, jaká byla, když žila. Ale nevím. Ve snu není všechno jasné.“

„Ne, ve snu ne. Ale nikdy jsem neslyšel, že by někdo k té zdi přišel ve snu. Snad čaroděj může usilovat o to, aby se tam dostal, když musí, když našel cestu a má potřebnou moc. Ale bez vědomostí a bez moci může jenom umírající.“

A potom si vzpomněl na svůj sen z minulé noci a odmlčel se.

„Považoval jsem to za sen,“ řekl Habr. „Znepokojil mě, ale měl jsem z něho radost. Když jsem na něj myslel, jako by mi někdo drásal srdce, a přesto jsem na té bolesti lpěl, držel jsem se jí. Chtěl jsem ji. Doufal jsem, že se ten sen vrátí.“

„A vrátil se?“

„Ano, zdálo se mi o tom znovu.“

Nepřítomně se zahleděl do modravé propasti vzduchu a oceánu na západ od místa, kde seděli. Za poklidným mořem se táhly sluncem zalité pahorky Kameberu, nízké a nezřetelné. Za jejich zády se zářivé sluneční paprsky lámaly nad severním hřebenem hory.

„Stalo se to devět dní po tom prvním snu. Byl jsem na stejném místě, ale výš na kopci. Zeď jsem viděl dole pod sebou. Seběhl jsem po svahu k ní a zavolal jsem na ni, byl jsem přesvědčený, že ji vidím. Někdo tam byl. Ale když jsem přiběhl blíž, zjistil jsem, že to není Lilie. Byl to nějaký muž a skláněl se ke zdi, jako by ji opravoval. 'Kde je?' zeptal jsem se ho. 'Kde je Lilie?' Neodpověděl, ani nezvedl hlavu. Uviděl jsem, co dělá. On se tu zeď nesnažil opravit, ale rozebrat, zrovna páčil prsty jeden velký kámen. Kámen se ani nehnul a on řekl: 'Pomoz mi, Haro!' V tu chvíli jsem poznal, že je to můj učitel Terej, který mi dal jméno. Byl mrtvý pět let. Pořád ten kámen páčil prsty a opakoval moje jméno. 'Pomoz mi, osvobod' mě.' Potom se vztyčil, natáhl se ke mně přes tu zeď, jak to udělala ona, a chytil mě za ruku. Jeho ruka však páčila ohněm nebo chladem, nejsem si jistý, ale ten dotek mě pálil, a tak jsem ucukl. Nato mě bolest a strach vytrhly ze snu.“

Jak mluvil, zvedl ruku. Na hřbetě i na dlani byla tmavá skvrna, jako by tam měl starou pohmožděninu.

„Poučil jsem se, že jim nemám dovolit, aby se mě dotýkali,“ řekl potichu.

Ged se podíval Habroví na ústa. Také rty měl ztmavlé.

„Hrozilo ti smrtelné nebezpečí, Haro,“ řekl, také tiše.

„To není všechno.“

Habr přemohl hlasem mlčení a pokračoval.

Když další noc usnul, znovu se ocitl na tom tmavém kopci a uviděl zeď, jak běží od vrcholku napříč svahem dolů. S nadějí, že tam najde svou ženu, k ní sešel. „Bylo mi jedno, že se ani ona, ani já nedostaneme na druhou stranu, hlavně abych ji viděl a mohl s ní mluvit,“ řekl. Ale jestli tam byla, neví, nezahlédl ji mezi ostatními. Když totiž přišel ke zdi blíž, uviděl na druhé straně dav přízračných lidí. Někteří byli zřetelní a někteří neurčití. Měl pocit, že některé poznává, jiné ne. Ale všichni k němu začali natahovat ruce, když přišel blíž, a volat na něho jménem. „Haro! Nech nás odejít s tebou! Osvobod' nás, Haro.“

„Je strašlivé slyšet, jak na vás pravým jménem volají cizí lidé,“ pokračoval Habr. „A je strašlivé, když na vás volají mrtví.“

Pokusil se otočit a vyšplhat zpět na kopec, ode zdi pryč; ale na nohy mu přišla ta strašlivá slabost, jaká ve snech bývá, takže ho nechtěly nést. Padl na kolena, aby ho to nepřitáhlo dolů ke zdi, a zavolal o pomoc, třebaže tam nebyl nikdo, kdo by mu pomohl. A tak se s hrůzou probudil.

Od té doby se každou noc, kdy hluboce usnul, ocitl na tom kopci. Stál v suché šedé trávě nad zdí, za kterou se tísnily přízraky mrtvých. Prosily, křičely na něho, vyvolávaly jeho jméno.

„Probudím se,“ řekl, „a jsem ve svém pokoji. Nejsem tam, na kopci. Ale vím, že oni tam jsou. A musím spát. Snažím se často probouzet a spát ve dne, pokud to jde, ale nakonec usnout musím. A potom jsem tam a jsou tam oni. A nemůžu vyjít na kopec. Když už se pohnu, je to vždycky dolů, ke zdi. Občas se k nim mohu otočit zády, ale pak se mi zdá, že mezi nimi slyším Lilii, jak na mě volá. Otočím se, abych ji našel. A oni se ke mně natáhnou.“

Sklopil zrak na své sevřené ruce.

„Co mám dělat?“ zeptal se.

Krahujec neodpověděl.

Po dlouhém mlčení Habr řekl: „Ten harfeník, o kterém jsem vám vyprávěl, byl můj dobrý přítel. Po čase si všiml, že něco není v pořádku, a když jsem mu řekl, že nemůžu spát, protože se bojím snů, v nichž se mi zjevují mrtví, přesvědčil mě, abych se vypravil na Ěa promluvit si s tamním šedým čarodějem, a pomohl mi najít místo na lodi.“ Tím myslel muže vyučeného na rokeské škole. „Jakmile jsem tomu čaroději vyličil, co se mi zdá, řekl, že musím jet na Roke.“

„Jak se jmenoval?“

„Beryl. Slouží éjskému princovi, který je pánem ostrova Taon.“

Stařec přikývl.

„Řekl, že mi neumí pomoci, ale jeho slovo platilo na kapitána lodi jako zlato. A tak jsem znovu vyplul. Byla to dlouhá cesta, kolem celého pobřeží Havnoru a Vnitřním mořem na jih. Říkal jsem si, že když budu na moři, daleko od Taonu a stále dál, třeba se toho snu zbavím. Čaroděj z Ěa mluvil o tom místě z mého snu jako o suché zemi, a tak jsem si říkal, že

třeba se mu na vodě vzdálím. Ale každou noc jsem se ocital na svahu. A jak šel čas, nejenom jednou za noc. Dvakrát, třikrát, nebo pokaždé, když zavřu oči, stojím na tom kopci, pod sebou mám tu zeď a slyším, jak mě ty hlasy volají. A tak jsem jako člověk šílený bolestí, který může najít klid jenom ve spánku, jenže pro mne je mučením spánek, s bolestí a trýzní všech těch nešťastných mrtvých, kteří se u té zdi mačkají, s mým strachem z nich.“

Řekl, že námořníci se ho brzy začali stranit: v noci proto, že křičel a budil je, a ve dne proto, že si mysleli, že je prokletý, nebo má v sobě gebetha.

„A na Roke jsi nenašel úlevu?“

„V Hájí,“ odpověděl Habr a jeho tvář se úplně změnila, když to slovo řekl.

Na Krahujcově tváří se na okamžik mihl stejný výraz.

„Mistr Skladebník mě nechal být pod stromy a já jsem mohl spát. Dokonce i v noci jsem mohl spát. Ve dne, když se mě dotýká slunce — jako včera odpoledne tady — když cítím teplo paprsků a rudé slunce mi září přes víčka, nebojím se snít. Ale v Hájí jsem necítil vůbec žádný strach a mohl jsem si znovu zamilovat noc.“

„Řekni mi, jaké to bylo, když jsi připlul na Roke?“

Přestože ho brzdila únava, bolest a bázeň, Habr měl stříbrný jazyk, kterým byl jeho ostrov proslavený. To, co vynechal, protože se bál, že jeho vyprávění bude příliš dlouhé, nebo že bude říkat něco, co arcimág už ví, si jeho posluchač dovedl snadno domyslet, když zavzpomínal, jak sám coby patnáctiletý chlapec poprvé vkročil na ostrov Roke.

Když Habr v přístavu Thwil opustil loď, jeden z plavců nakreslil na horní konec lávky runu zavřených dveří, aby se na palubu už nikdy nevrátil. Habr si toho všiml, ale usoudil, že námořník pro to má dobrý důvod. Sám měl pocit, jako by byl poznamenaný nešťastným znamením, cítil, jak v sobě nosí tmu. Byl proto ještě ostýchavější, než by byl v cizím městě tak jako tak. A Thwil byl velice zvláštní město.

„Ulice tě vedou jinam, než kam chceš,“ poznamenal Krahujec.

„Přesně tak, můj pane! — Omlouvám se, jazyk poslouchá mé srdce, ne vás.“

„To nic. Kdysi jsem na to byl zvyklý. Klidně můžu být znovu Pan Pasáček, jestli se ti bude mluvit líp. Pokračuj.“

Ti, jichž se zeptal, ho buď posílali špatně, nebo jim Habr špatně rozuměl, každopádně ve svažitém labyrintu thwilských uliček zabloudil. Školu měl stále na dohled, ale nedokázal se k ní dostat, až najednou, když už začínal být zoufalý, došel k obyčejným dřevěným dveřím v holé zdi na nenápadném náměstíčku. Chvilí na ně zíral, než poznal, že je to zeď, k níž se snažil dojít. Zaklepal a muž s klidnou tváří a klidnými očima mu otevřel.

Habr se chystal říct, že ho posílá čaroděj Beryl z Éa se vzkazem pro mistra Povolávače, ale vůbec se nedostal ke slovu. Dveřník si ho chvíli prohlížel, načež vlídně řekl: „Do tohoto domu je přivést nemůžeš, příteli.“

Habr se ani nezeptal, koho že s sebou nemůže přivést. Věděl to. Poslední noci nespál skoro vůbec. Kradl pro sebe chvilky spánku a probouzel se s hrůzou, usínal za bílého dne, skrze sluncem zalitou palubu lodi viděl svah zarostlý suchou trávou a přes vlny kamennou zeď. I když byl vzhůru, nosil ten sen v sobě, nosil jej s sebou jako závoj a mezi všemi zvuky vydávanými větrem a mořem stále slyšel, jak na něho ty hlasy volají. Ted' už ani nevěděl, jestli sní či bdí. Byl šílený bolestí, strachem a vyčerpáním.

„Nech je venku,“ řekl, „a mě pusť dovnitř, pro všechno na světě, pusť mě dovnitř!“

„Počkej tady,“ odvětil muž, stejně vlídně jako předtím. Sedni si na lavici,“ ukázal. A zavřel za sebou.

Habr přistoupil ke kamenné lavici a sedl si na ni. Kromě toho si pamatoval, jak kolem prošli nějací chlapci, na pohled asi patnáctiletí, a těmi dveřmi vstoupili dovnitř, ale z toho, co se dělo nějaký čas potom, mu v paměti zůstaly jenom střípky.

Dveřník se vrátil s nějakým mladým mužem, který měl hůl a plášť rokeského čaroděje. Potom se Habr ocitl v nějaké místnosti. Vyrozuměl, že je to ubytovna. Mistr Povolávač tam za ním přišel a snažil se promluvit si s ním. Ale Habr v tu chvíli již nebyl schopen hovořit. Mezi spánkem a bděním, mezi pokojem zalitým sluncem a šerým kopcem, mezi Povolávačovým hlasem, který na něho mluvil, a hlasy, jež na něho volaly přes zeď, nedokázal ve světě živých přemýšlet a nemohl se hýbat. Ale v šerém světě, kde volaly hlasy, měl pocit, že by bylo snadné sejít těch několik kroků ke zdi a vydat se těm natahujícím se rukám. Kdybych byl jedním z nich, nechali by mne na pokoji, napadlo ho.

Pak místnost zalitá sluncem zmizela úplně a on stál na šedém kopci. Ale s ním tam stál rokeský Povolávač: mohutný, rozložitý, snědý muž s velkou holí z tisového dřeva, která v tom šeru mihotavě zářila.

Hlasy přestaly volat. Lidé, postavy mačkající se u zdi, zmizeli. Slyšel v dálce šelestění a jakési vzlyky, jak sestupují dolů do tmy, odcházejí.

Povolávač přistoupil ke zdi a položil na ni ruce.

Kameny byly místy uvolněné. Několik jich vypadlo a leželo v suché trávě. Habr měl pocit, že by je měl zvednout a vrátit na místo, opravit tu zeď, ale neudělal to.

Povolávač se k němu otočil a zeptal se: „Kdo tě sem přivedl?“

„Má žena Mevre.“

„Zavolej ji sem.“

Habr oněměle stál. Když nakonec otevřel ústa, nevyšlo z nich její pravé jméno, nýbrž běžné jméno, to, kterým ji oslovoval, když žila. Řekl je nahlas: „Lilie...“ Neznělo to jako bílá květina, ale jako když kámen padne do prachu.

Bylo ticho. Z černé oblohy zářily malé, nehybné hvězdy. Habr tady nikdy předtím k nebi nevzhledl. Nepoznával je.

„Mevre!“ řekl Povolávač a svým hlubokým hlasem pronesl několik slov ve Staré řeči.

Habr cítil, jak mu dochází dech. Měl co dělat, aby se udržel na nohou. Ale na dlouhém svahu, který sbíhal do beztvaré tmy, se nic nehýbalo.

Pak se tam nějaký pohyb objevil. Něco světlejšího stoupalo do kopce a pomalu se to přibližovalo. Habr se roztrásl strachem a touhou. „Ach, má nejmilejší láska,“ zašeptal.

Ale když postava přišla blíž, ukázalo se, že je příliš malá, než aby to byla Lilie. Poznal, že je to dítě kolem dvanácti let, ale nerozeznal, jestli je to dívka nebo chlapec. Dítě si nevšímal jeho ani Povolávače, dokonce se ani nepodívalo za zeď,

ale sedlo si těsně pod ni. Když Habr přistoupil blíž a podíval se dolů, uviděl, že dítě páčí a tahá za kameny, snaží se uvolnit nejdřív jeden a pak druhý.

Povolávač něco šeptal ve Staré řeči. Dítě v jednu chvíli lhostejně zvedlo hlavu a hned zase pokračovalo ve škrábání za kameny, přestože se zdálo, že v tenkých prstech nemůže mít žádnou sílu.

Pro Habra to bylo něco tak strašlivého, že se mu zatočila hlava. Zkusil se odvrátit a pak už si nepamatoval nic, dokud se neprobudil v té prosluněné místnosti, jak leží na posteli. Byl slabý, bylo mu špatně a zima.

Kolem byli lidé, kteří se o něho starali: hrdá, usměvavá žena, která ubytovnu spravovala, a snědý, podsaditý starý muž, jenž přišel s Dveřníkem. Habr si myslel, že je to nějaký felčarský kouzelník. Teprve když si všiml, že má hůl z olivového dřeva, pochopil, že je to Bylinář, učitel léčení na roceské škole.

Svou přítomností přinesl Habroví útěchu a dokázal ho uspat. Uvařil čaj a přesvědčil Habra, aby ho vypil. Potom zapálil nějaké byliny, které pomalu hořely s vůní tmavé hlíny pod borovicemi, sedl si opodál a spustil dlouhý, tichý nápěv.

„Ale já nesmím usnout,“ bránil se Habr, když cítil, že se na něho spánek valí jako mohutný, temný příliv. Bylinář mu položil na ruku teplou dlaň. Habr se upokojil a poddal se spánku beze strachu. Dokud ho léčitel držel za ruku nebo za rameno, nemusel na temný svah a ke kamenné zdi.

Probudil se, aby se trochu najedl, a zanedlouho znovu přišel mistr Bylinář s vlažným, bezvýrazným čajem, kouřem vonícím hlínou, monotónním popěvkem bez melodie a dotekem ruky. A Habr si mohl odpočinout.

Léčitel musel plnit své povinnosti ve škole, a tak mohl chodit jen na několik hodin v noci. Habr si za tři noci tak odpočinul, že mohl jít, ve dne chodit na krátké procházky po městě a souvisle myslet a mluvit. Čtvrtý den ráno přišli do jeho pokoje Bylinář, Dveřník a Povolávač.

Habr se Povolávačovi poklonil. V srdci cítil hrůzu, skoro až nedůvěru. Bylinář byl také slavný mág, ale jeho umění se zas tolik nelišilo od toho, co dělal Habr, takže mezi nimi bylo jisté porozumění. A jeho ruka byla velice laskavá. Naproti tomu Povolávač se zabýval nikoli záležitostmi těla, nýbrž ducha, lidskou myslí a vůlí, duchy a významy. Jeho umění bylo tajemné, nebezpečné, plné nástrah a hrozeb. Navíc stál vedle Habra tam, na hranici, u kamenné zdi, nikoli v těle. S ním se vrátily tma a strach.

Zpočátku ani jeden z trojice mágů nepromluvil. Jestli měli něco společného, bylo to velké umění mlčet.

Proto promluvil jako první Habr. Snažil se říct, co má na srdci, protože nic jiného mu nemohlo pomoci.

„Jestli jsem udělal něco špatného, co mne tam přivedlo, nebo co tam ke mně přivedlo mou ženu nebo ty ostatní duše, jestli to mohu napravit nebo odčinit, udělám to. Ale nevím, čeho jsem se dopustil.“

„Ani čím jsi,“ řekl Povolávač.

Habr mlčel.

„Málokdo z nás ví, kým nebo čím je,“ řekl Dveřník. „Je nám dopřán jen letmý pohled.“

„Řekni nám, jak ses k té kamenné zdi dostal poprvé,“ vyzval ho Povolávač.

Habr mu to vypověděl.

Mágové poslouchali mlčky, a když Habr skončil, chvíli neřekli nic. Potom se Povolávač zeptal: „Přemýšlel jsi o tom, co znamená překročit tu zeď?“

„Vím, že bych se nemohl vrátit.“

„Jen mágové mohou překročit zeď živí, a to ještě v největší nouzi. Bylinář může doprovodit trpícího až ke zdi, ale když ji nemocný překročí, nejde za ním.“

Povolávač byl tak vysoký, rozložitý a tmavý, že se Habr při pohledu na něho neubrnil myšlenkou na medvěda.

„Povolávací umění mi umožňuje nakrátko, na okamžik zavolat mrtvé zpátky přes zeď, pokud je to nutné. Sám se ptám, jestli nějaká nouze může ospravedlnit tak velkou trhlinu v řádu a rovnováze světa. Nikdy jsem to kouzlo neudělal. Ani jsem nepřekročil zeď. Arcimág to udělal, spolu s králem, aby zhojili ránu, kterou světu způsobil čaroděj jménem Pavouk.“

„A když se arcimág nevrátil, Thorion, který byl tenkrát naším Povolávačem, sestoupil do suché země, aby po něm pátral,“ pokračoval Bylinář. „Vrátil se, ale jiný.“

„Není třeba o tom mluvit,“ řekl mohutný muž.

„Možná je,“ odvětil Bylinář. „Třeba to Habr potřebuje vědět. Myslím, že Thorion příliš věřil své síle. Zůstal tam příliš dlouho. Myslel si, že může povolát k životu sám sebe, ale vrátilo se z něho jen jeho umění, moc a ctižádost — vůle žít, která žádný život nedává. Přesto jsme mu důvěřovali, protože jsme ho milovali. A on nás spolkl. Dokud nenašel zkázu z rukou Irian.“

Daleko od Roke, na ostrově Gont, posluchač Habra přerušil. „Jak bylo to jméno?“ zeptal se Krahujec.

„Řekl Irian.“

„Znáš to jméno?“

„Ne, můj pane.“

„Já také ne.“ Po krátké odmlce Krahujec tiše pokračoval, jako by se zdráhal. „Ale Thoriona jsem tam viděl. V suché zemi, kam se mě vypravil hledat, za cenu velkého rizika. Bolelo mě, že ho tam vidím. Řekl jsem mu, že by se mohl přes zeď vrátit.“ Jeho obličej ztmavl a zkrivil se. „Neměl jsem to říkat. Všechno, co se řekne mezi živými a mrtvými, je špatné. Ale i já jsem ho příliš miloval.“

Chvilí seděli mlčky. Pak Krahujec prudce vstal, protáhl si ruce a promasíroval si stehna. Oba se krátce prošli. Habr se napil vody ze studny. Krahujec si přinesl zahradní rýč a novou násadu. Začal dubovou násadu uhlazovat a zužovat její konec, aby se vešel do tuleje.

„Pokračuj,“ řekl a Habr začal znovu vyprávět.

Oba mistři po Bylinářových slovech o Thorionovi chvíli mlčeli. Habr sebral kuráž a zeptal se jich na to, co ho tížilo nejvíce: jak se dostanou ke zdi ti, kteří zemřou, a jak tam chodí mágové.

Povolávač hbitě odpověděl: „Je to pout' ducha.“

Starý léčitel byl váhavější. „Zeď nepřekračuje tělo, protože tělo toho, kdo zemře, zůstává tady. A když se tam mág vypraví ve svém vidění, jeho spící tělo zůstane tady a žije dál. Proto tomu poutníkovi říkáme... říkáme tomu, co se na cestu z těla vydává, duše nebo duch.“

„Ale žena mě vzala za ruku,“ připomněl Habr. Nedokázal jim znovu říct, že ho políbila na rty. „Cítil jsem ten dotek.“

„To se ti jen zdálo,“ namítl Povolávač.

Bylinář se otočil k Povolávačovi. „Jestli se dotkli tělesně, jestli vzniklo pouto, nemohl by to být důvod, proč za ním i jiní mrtví mohou chodit, volat na něho a dokonce se ho dotýkat?“

Povolávač zalétl pohledem k Habrovi. „Právě proto se jim musí bránit,“ řekl. Jeho oči byly malé, ohnivé.

Habr to cítil jako nespravedlivé obvinění. „Já se jim snažím bránit, můj pane,“ namítl. „Zkoušel jsem to. Ale je jich tak strašně moc — a ona je s nimi — a oni trpí, volají na mě.“

„Nemohou trpět,“ namítl Povolávač. „Smrtí končí všechno utrpení.“

„Třeba i stín bolesti je bolest,“ řekl Bylinář. „V té zemi jsou hory, kterým se říká hory Bolesti.“

Dveřník do této chvíle téměř nepromluvil. Nyní o sobě dal vědět tichým, klidným hlasem: „Habr je správkař, ne rozbíječ. Myslím, že to pouto nedokáže rozbít.“

„Když je vytvořil, může je i rozbít,“ prohlásil Povolávač.

„A vytvořil je?“

„Takové umění neovládám, můj pane,“ zkusil se bránit Habr, tak vystrašený tím, co říkali, že do jeho slov pronikl hněv.

„V tom případě mezi ně musím sestoupit já,“ řekl Povolávač.

„Ne, příteli,“ zadržel ho Dveřník, a Bylinář dodal: „Ty až jako poslední z nás všech.“

„Ale toto je moje umění.“

„A naše.“

„Tak kdo tedy?“

„Zdá se, že Habr je naším průvodcem,“ řekl Dveřník. Když k nám přišel pro pomoc, třeba nám může pomoci. Pojďme v jeho vidění všichni s ním — k té zdi, ale ne na druhou stranu.“

Tak se stalo, že když se té noci Habr nechal přemoci spánkem, pozdě a se strachem, a ocitl se na šedém kopci, byli tam s ním i ostatní: Bylinář, hřejivý v chladu; Dveřník, nezachytitelný a stříbřitý jako světlo hvězd; a mohutný Povolávač, medvěd, temná síla.

Tentokrát nestáli tam, kde kopec sbíhal do tmy, ale na blízkém svahu, a dívali se nahoru. Zeď v tom místě běžela po vrcholku kopce a byla nízká, sahala jen o málo víc než nad kolena. Obloha nad ní s hrstkou slabých hvězd byla dokonale černá.

Nic se nehýbalo.

Bylo by těžké vyjít nahoru ke zdi, pomyslel si Habr. Předtím byla vždycky pod ním.

Ale kdyby k ní dokázal dojít, možná by tam našel Lilii, jako poprvé. Třeba by ji mohl vzít za ruku a mágové by mu ji převedli zpět. Nebo by mohl zeď překročit, tam, kde byla tak nízká, a přijít za ní.

Začal stoupat do kopce. Šlo to snadno, nic těžkého na tom nebylo, byl už skoro tam.

„Haro!“

Povolávačův hlas ho stáhl zpátky jako smyčka kolem krku, jako vodítko, kterým někdo škuibl. Zavrával, klopýtavě udělal ještě krok, skoro až ke zdi, pak padl na kolena a natáhl ruce ke kamenům. Křičel: „Zachraňte mě!“, ale na koho?

Na mágy, nebo na stíny za zdi?

Pak ucítil na ramenou ruce, živé ruce, silné a teplé, a zjistil, že je ve svém pokoji, na ramenou má skutečné ruce léčitele a kolem nich hoří bílé čaroslvetlo. V místnosti s ním byli čtyři muži, ne tři.

Starý Bylinář si k němu sedl na postel a chvíli ho konejšil, protože Habr se třásl po celém těle a vzlykal. „Nedokážu to,“ opakoval znovu a znovu, ale nevěděl, jestli to říká mágům nebo mrtvým.

Když strach a bolest začaly opadávat, ucítil nesnesitelnou únavu a téměř bez zájmu pohlédl na muže, který v místnosti přibyl. Jeho oči měly barvu ledu, vlasy a pleť byly bílé. Seveřan z Dálav, z Enwasu nebo Beresweku, zařadil si ho Habr.

Tento muž řekl mágům: „Co to děláte, přátelé?“

„Riskujeme, Azvere,“ odvětil Bylinář.

„Potíže na hranici, Skladebníku,“ řekl Povolávač.

Když pak tomuto muži krátce vyličili, v čem je problém, Habr cítil úctu, kterou k němu chovají, a úlevu, že je tam s nimi.

„Pustíte ho, jestli půjde se mnou?“ zeptal se Skladebník, když domluvili, a otočil se k Habrovi. „V imanentním háji se svých snů nemusíš bát. A tak se tvých snů nemusíme bát ani my.“

Všichni svolili. Skladebník přikývl a zmizel. Nebyl tam.

Nebyl tam vůbec; poslal za sebe obraz. Bylo to poprvé, co Habr viděl projev velké moci těchto mágů. Určitě by ho to bylo ochromilo, kdyby již neztratil schopnost žasnout a bát se.

Vyšel za Dveřníkem do noci. Šli ulicemi, kolem zdi Školy, přes pole pod vysokým oblým kopcem a pak podél potoka, který do tmy na březích tiše zpíval svou vodní píseň. Před sebou měli vysoký les, jehož stromům nasazovalo korunu šedé světlo hvězd.

Mistr Skladebník jim přišel stezkou naproti. Vypadal úplně stejně jako předtím v pokoji. Chvilí s Dveřníkem rozmlouvali a potom Habr následoval Skladebníka do Háje.

„Jsou to temné stromy,“ řekl Habr Krahujcovi, „ale není pod nimi tma. Je tam světlo — a lehkost.“

Jeho posluchač přikývl a pousmál se.

„Hned jak jsem tam přišel, poznal jsem, že mohu usnout. Měl jsem pocit, jako bych spal celou tu dobu v nějakém zlém snu, a teď, tady jsem opravdu procitl. Proto jsem mohl opravdu spát. Skladebník mi ukázal místo mezi kořeny jednoho

obrovského stromu, vystlané jeho spadáným lisím, a řekl mi, že se tam mohu uložit. Udělal jsem to a usnul jsem. Nedokážu popsat, jak to bylo krásné.“

* * *

Polední slunce zesílilo. Odešli dovnitř a hostitel přinesl na stůl chléb, sýr a kousek sušeného masa. Zatímco jedli, Habr se rozhlédl kolem sebe. Dům měl pouze jednu dlouhou místnost s výměnkem na západní straně, ale byl velký a hrozivě prázdný. Byl to dobře postavený dům, se širokými prkny a trámy, blyštivou podlahou a hlubokým kamenným krbem.

„Je to vznešený dům,“ poznamenal.

„Starý. Říká se mu dům Starého mága. Ne po mně ani po mém učiteli Aihalovi, který tady žil, ale po jeho učiteli Helethovi, který s ním utišil velké zemětřesení. Je to dobrý dům.“

Habr si znovu zdřímnul pod stromy, kde na něho přes pohupující se listy svítilo slunce. Hostitel si také odpočinul, ale ne na dlouho. Když se Habr probudil, pod stromem stál pořádný koš malých zlatých švestek a Krahujec opravoval ohradu nahoře na kozí pastvině. Habr mu chtěl pomoci, ale práce byla již hotová, když tam přišel. Kozy však byly již dávno pryč.

„Žádná nedává mléko,“ postěžoval si bručivě Krahujec, když se vraceli k domu. „Nemají na práci nic než hledat si nové cestičky, jak se dostat z ohrady. Mám je pro zlost... První kouzlo, které jsem se kdy naučil, bylo na přivolání zatoulaných koz. Teta mě je naučila. Teď je mi stejně platné, jako kdybych jim zazpíval zamilovanou písničku. Měl bych se jít podívat, jestli nevlezly vdově do zeleniny. Asi náhodou nemáš kouzelnickou moc, která umí přivolat kozy, že?“ Dvě hnědé kozy skutečně řádily v záhonu se zelím na okraji vesnice. Habr zopakoval formuli, kterou ho Krahujec naučil:

Noth hierth malk man,
hiolk han merth han!

Kozy mu věnovaly bystrý, pohrdavý pohled a odešly o kousek dál. Křik a hůl je vyhnaly ze zeli na pěšinu, kde Krahujec vytáhl z kapsy několik švestek. Pomocí slibů, nabízení a přemlouvání pomalu odvedl ulejvačky zpět na pastvinu, kam patřily.

„Jsou to divná stvoření,“ řekl, když zajistil branku závorou. „U kozy nikdy nevíš, na čem jsi.“

Habr si pomyslel, že u svého hostitele také nikdy neví, na čem je, ale nahlas neřekl nic.

Když pak znovu seděli ve stínu, Krahujec promluvil: „Skladebník není Severan, je Karg. Jako moje žena. Byl bojovníkem z Karego-At. Neznám jiného člověka, který by na Roke z těch zemí přišel. Kargové nemají čaroděje. Mají k veškeré magii nedůvěru. Ale uchovali si víc vědění o Starých silách země než my. Když byl tento muž, Azver, mladý, zaslechl nějakou pověst o Immanentním háji a pochopil, že středobod sil země musí být tam. Proto opustil své bohy i rodný jazyk a odcestoval na Roke. Přišel k našim dveřím a řekl: 'Naučte mě žít v tom lese!' A my jsme ho učili, dokud nezačal učit on nás... Tak se stal naším mistrem Skladebníkem. Není to nijak vlídný člověk, ale dá se mu věřit.“

„Nikdy bych se ho nedokázal bát,“ prohlásil Habr. „Bylo snadné být tam u něho. Vzal mě s sebou daleko do lesa.“ Oba chvíli mlčeli. Přemýšleli o mýtinách a uličkách toho lesa, o světle slunce a hvězd na jeho listech.

„Je to srdce světa,“ řekl Habr.

Krahujec zvedl oči východním směrem k svahům Gontské hory, jimž stromy dodávaly tmavou barvu. „Já se budu procházet tam,“ odvětil, „v lese, až přijde podzim.“

Po chvíli znovu promluvil. „Řekni mi, jakou radu ti Skladebník dal, a proč tě poslal sem za mnou.“

„Řekl, můj pane, že víte o... o té suché zemi víc než kterýkoli jiný smrtelník, a proto byste možná mohl pochopit, co to znamená, že za mnou duše odtamtud tak chodí a prosí mě, abych je osvobodil.“

„Řekl ti on, jak se to podle něho stalo?“

„Ano. Řekl, že možná má žena a já nevíme, jak se rozdělit, jenom jak se spojit. Že jsem to nezpůsobil já, ale možná my oba, protože jsme k sobě přitáhli jeden druhého jako kapky živého stříbra. Ale mistr Povolávač s tím nesouhlasil. Řekl, že jedině mocná magická síla mohla takovým způsobem narušit řád světa. Jelikož se mne přes zeď dotkl také můj starý učitel Terej, Povolávač usoudil, že možná to způsobila síla mága v něm, která se skrývala nebo maskovala, dokud žil, ale nyní se projevila.“

Krahujec chvíli dumal. „Kdybych žil na Roke,“ řekl pak, „možná bych to viděl stejně jako Povolávač. Neznal jsem tam silnější moc než tu, které říkáme magie. Myslel jsem si, že ani Staré síly země na ni nestačí... Jestli je Povolávač, kterého jsi potkal, ten, koho myslím, přišel na Roke jako chlapec. Poslal ho můj starý přítel Hrach z ostrova Iffish, aby se u nás učil. A on zůstal napořád. To je rozdíl mezi ním a Azverem Skladebníkem. Azver vyrostl jako syn bojovníka a sám byl bojovník, mezi muži a ženami, ve věřavě života. Věci, které zdi Školy drží venku, zná na vlastní kůži. Ví, že muži a ženy se milují duchem i tělem, berou se... Po posledních patnácti letech, která jsem prožil mimo ty zdi, mi něco říká, že Azver by mohl být na lepší stopě. Pouto mezi tebou a tvou ženou je silnější než hranice mezi životem a smrtí.“

Habr zaváhal. „Také mě to napadlo. Ale připadá mi... opovržlivé myslet si něco takového. Milovali jsme se, to ano, milovali jsme se víc, než dokážu vypovědět, ale byla naše láska větší než všechny ostatní před námi? Byla větší než láska Morreda a Elfarran?“

„Možná nebyla menší.“

„Jak je to možné?“

Krahujec se na něho podíval, jako by se před něčím skláněl, a odpověděl mu s pozorností, již se Habr cítil poctěn. „To je tak,“ začal pomalu. „Někdy se stane, že silný cit zasáhne v plném rozpuku neštěstí nebo smrt. A právě proto, že končí, když je krásný, o něm harfeníci zpívají a básníci vyprávějí: o lásce, která uniká času. Taková byla láska Mladého krále a Elfarran. Taková byla i tvoje láska, Haro. Nebyla větší než Morredova, ale byla jeho větší než tvá?“

Habr neřekl nic. Přemýšlel.

„V něčem, co je absolutní, není menší ani větší,“ pokračoval Krahujec. „Všechno, nebo vůbec nic, říká ten, kdo je opravdu zamilovaný, a je to tak. Má láska nikdy nezemře, říká. Dělá si nárok na věčnost. A právem. Jak by mohla zemřít, když právě ona je životem? Kolik toho víme o věčnosti než ten kousíček, který zahlédneme, když do toho svazku vstupujeme?“

Mluvil tiše, ale se záplem a energií. Potom se znovu opřel a po chvíli s pousmáním řekl: „Každý mladý trouba ze statku o tom zpívá, každá dívka, která sní o lásce, to ví. Ale rokeští mistři to neznají. Skladebník se s tím možná setkal brzy. Já jsem to pochopil pozdě. Velice pozdě. Ale ještě ne příliš pozdě.“ Podíval se na Habra. Ten dráždivý oheň tam byl stále.

„Tys to zažil.“

„Ano.“ Habr se zhluboka nadechl. Krátce nato řekl: „Třeba jsou tam v temné zemi spolu. Morred a Elfarran.“

„Ne,“ odpověděl Krahujec se smutnou jistotou.

„Ale jestli je pouto opravdové, co by je mohlo zlomit?“

„Tam žádní milenci nejsou.“

„Co tedy jsou, co v té zemi dělají? Vy jste tam byl, přešel jste na druhou stranu zdi. Chodil jste mezi nimi a mluvil jste s nimi. Řekněte mi to!“

„Řeknu.“ Ale další chvíli Krahujec mlčel. „Nerad na to myslím,“ začal. Poškrábal se na hlavě a zamračil se. „Viděl jsi... viděl jsi ty hvězdy. Malé, bídné hvězdy, které se nehýbají. Žádný měsíc. Žádný východ slunce... Když sejdeš z toho kopce, najdeš cesty. Cesty a města. Na kopci je tráva, ale níž už je jenom kamení a prach. Nic tam neroste. Města jsou temná. Zástupy mrtvých postávají na ulicích nebo bez konce chodí po cestách. Nemluví. Nedotýkají se. Nikdy se nedotýkají.“ Jeho hlas byl hluboký a chraplavý. „Morred by tam prošel kolem Elfarran, aniž by se ohlédl, a ona by se na něho ani nepodívala... Tam není žádné znovushledání, Haro. Žádné pouto. Ani matka tam nedrží své dítě.“

„Ale moje žena za mnou přišla,“ namítl Habr, „zavolala na mě a políbila mě na rty!“

„Ano. A jelikož vaše láska nebyla větší než kterákoliv jiná smrtelná láska, a jelikož ty ani ona nejste mocní čarodějové, jejich síla by mohla změnit zákony života a smrti, proto, proto je v tom něco jiného. Něco se děje, něco se mění. Děje se to sice tvým prostřednictvím, tobě, ale jsi toho nástrojem, nikoli příčinou.“

Krahujec vstal, došel na začátek pěšiny, která se táhla po útesu, a vrátil se k Habrovi. Byl nabitý, skoro se třásl neklidnou energií jako dravec, který se chystá vrhnout se na svou kořist.

„Copak ti tvá žena neřekla, když jsi na ni zavolaš pravým jménem: 'To už není moje jméno?'“

„Řekla,“ zašeptal Habr.

„Ale jak je to možné? My, kteří máme pravá jména, si je necháváme i po smrti, zapomenuto bývá naše běžné jméno... Můžeš mi věřit, že je to záhada i pro učené, ale jak to chápeme, pravé jméno je slovo z Pravé řeči. Proto jen ten, kdo má nadání, může zjistit jméno dítěte a dát mu je. A jméno tu bytost zavazuje — ať je živá, nebo mrtvá. Na tom je založeno veškeré povolávačovo umění... Jenže když tvůj učitel zavolaš na tvou ženu pravým jménem, nepřišla k němu. Ty jsi na ni zavolaš běžným jménem, Lilie, a ona za tebou přišla. Přišla za tebou jako za tím, kdo ji opravdu znal?“

Upíral na Habra pronikavý pohled, ale přesto jako by viděl víc než muže, který tam s ním seděl. Po chvíli pokračoval: „Když zemřel můj učitel Aihal, byla u něho má žena. A když umíral, řekl jí: Změnilo se to, všechno se změnilo. Díval se přes tu zeď. Nevím, ze které strany.“

A od té doby se věci skutečně změnilly — na Morredově trůnu sedí král a Roke nemá arcimága. Ale to není všechno, změnilo se víc, mnohem víc. Viděl jsem, jak holčička zavolala na draka Kalessina, Nejstaršího. A Kalessin k ní přiletěl a nazval ji svou dcerou, jak to dělám já. Co to znamená? Co znamená, že draci byli pozorováni nad ostrovy na západě? Král pro nás poslal, poslal loď do Přístavu Gont a požádal mou dceru Tehanu, aby k němu přijela a poradila se s ním ohledně draků. Lidé mají strach, že stará úmluva přestala platit, že draci přiletí spalovat pole a města, jak to dělali dobách, než Erreth-Akbe svedl boj s Ormem Emabarem. A teď, na hranici života a smrti, duše odmítá slyšet na své jméno... Nerozumím tomu. Vím jenom, že se to mění. Všechno se mění.“

V jeho hlase nebyl strach, pouze divoká radost.

Habr ji nedokázal sdílet. Ztratil příliš mnoho a byl příliš vyčerpán bojem se silami, jež nebyl schopen zkrotit ani pochopit. Jeho srdce to však přijalo šlechetně.

„Kéž se to změni k dobrému, můj pane,“ řekl.

„Kéž ano,“ odpověděl starý muž. „Ale změnit se to musí.“

* * *

Když denní parno opadlo, Krahujec řekl, že musí zajít do vesnice. Vzal koš se švestkami a do něho uložil košík vajec. Habr šel s ním a cestou si povídali. Když Habr pochopil, že Krahujec vyměňuje ovoce, vajíčka a další výpěstky svého maličkého hospodářství za kroupy a pšeničnou mouku, že dřevo, kterým topí, si trpělivě sbírá v lese a že musí šetřit loňským sýrem, protože mu kozy nedávají mléko, ohromilo ho to. Jak bylo možné, že arcimág Zeměmoří žije z ruky do úst? Copak mu vlastní lidé neprokazovali úctu?

Když s ním došel do vesnice, všiml si, že ženy zavírají dveře, když vidí starého muže přicházet. Trhovce, který od něho koupil vajíčka a švestky, si počet beze slova zapsal na dřevěnou tabulku. Tvářil se při tom mrzutě a klopl oči. Krahujec se s ním přátelsky rozloučil: „Tak hezký den, Iddi,“ ale nedostal žádnou odpověď.

„Můj pane,“ zeptal se Habr, když se vraceli domů. „Vědí, kdo jsi?“

„Nevědí,“ řekl bývalý arcimág a podíval se po něm úkosem. „A vědí.“

„Ale,“ Habr nevěděl, jak své rozhořčení vyjádřit.

„Vědí, že nemám žádnou magickou moc, ale že je na mě něco podivného. Vědí, že žiju s cizinkou, s karžskou ženou.“

Vědí, že dívka, jíž říkáme dcero, je něco jako čarodějnice, ale horší, protože má ruce a tvář spálené ohněm, a protože sama spálila pána z Re Albi, shodila ho z útesu nebo ho zabila zlým pohledem — historky se různí. Ale mají v úctě dům,

ve kterém žijeme, protože to byl Aihalův a Helethův dům a mrtví čarodějové jsou dobří čarodějové... Ty jsi člověk z města, Habře, z ostrova patřícího k Morredovu království. Vesnice na Gontu je něco jiného.“

„Ale proč tady potom zůstáváte, pane? Král by vás jistě uctil náležitým způsobem.“

„Já o žádné uctívání nestojím,“ odvětil stařec s prudkostí, která Habra úplně umlčela.

Šli dál. Když dorazili k domu vystavěnému na okraji útesu, promluvil znovu. „To je moje sokolí hnízdo,“ řekl.

K večeri si dali sklenku červeného vína a pak ještě jednu, když seděli venku a pozorovali západ slunce. Příliš nemluvíli.

Do Habra se vkrádal strach z noci a ze snu.

„Nejsem léčitel,“ řekl jeho hostitel, „ale snad bych mohl udělat to, co udělal mistr Bylinář, aby tě nechal spát.“

Habr se na něho podíval s otázkou v očích.

„Přemýšlel jsem o tom a mám pocit, že to, co tě nepustilo na ten svah, nebylo žádné kouzlo, ale jen dotek živé ruky.

Jestli chceš, můžeme to zkusit.“

Habr protestoval, ale Krahujec řekl: „Stejně většinou půl noci probdím.“ Host si tedy v noci lehl na dolní postel v

zadním koutě velké místnosti. Hostitel si sedl vedle něho, díval se do ohně a dřímá.

Díval se také na Habra a viděl, jak nakonec usnul; nedlouho poté si všiml, jak se ve spánku začal třást. Natáhl ruku a

položil ji zpola odvrácenému Habrovi na rameno. Spící muž se maličko zavrtěl, vzdychl, uvolnil se a spal dál.

Krahujci udělalo radost, že dokázal aspoň tolik. Skoro jako čaroděj, řekl si mírně sarkasticky.

Nebyl ospalý, stále v sobě cítil napětí. Přemýšlel o všem, co mu Habr řekl, a o čem odpoledne mluvili. Viděl Habra, jak

stojí na pěšině u políčka se zelím, odřikává formuli na přivolání koz a zvířata přijímají bezmocná slova s povýšenou

lhostejností. Vzpomněl si, jak kdysi oslovoval krahujce, luňáka, šedého orla, přivolaával je k sobě, aby za šumění křídel

slétli s nebe, železnými drápy mu stiskli ruku a upřeně na něho pohlédli hněvivým, zlatým okem... Teď už nic takového

nebylo. Mohl se vychloubat, nazývat svůj dům sokolím hnízdem, ale neměl křídla.

Tahanu však měla. Mohla létat na dračích křídlech.

Oheň dohořel. Zachumlal se hlouběji do houně z ovčích kůží a opřel se hlavou o stěnu, ruku však nechal na Habrově

nehybném, teplém rameni. Měl ho rád a bylo mu ho líto.

Připomněl si, aby ho další den požádal o spravení zelené konvice.

Tráva u zdi byly krátká, suchá, mrtvá. Nevál žádný vítr, který by ji rozhýbal a rozšvelil.

Překvapeně se probudil a zpola se zvedl ze židle. Chvilí nevěděl, kde je, pak ale znovu položil ruku na Habrovo rameno,

trochu je sevřel a zašeptal: „Haro. Odejdi, Haro.“ Habr se zachvěl a pak se uvolnil. Znovu vzdychl, převalil se víc na

obličej a opět znehybněl.

Krahujec seděl s rukou na spáčově rameni. Jak se tam dostal on, k té kamenné zdi? Teď již neměl sílu vydat se tam.

Neuměl najít cestu. Stejně jako minulou noc, v Habrově snu nebo vidění, ho Habrova putující duše stáhla s sebou na

okraj temné země.

Teď byl úplně vzhůru. Seděl a upíral pohled na šedivý čtverec západního okna, plný hvězd.

Tráva pod zdí... Tam dál, kde kopec přecházel v rovinu v šerou, suchou zemi, už nerostla. Řekl Habrovi, že dole je

jenom prach, jenom kamení. Viděl ten černý prach, černé kameny. Suchá koryta potoků, kterými nikdy netekla žádná

voda. Nikde ani živáčka. Ani pták, ani polní myš se tam nekrčila, netřpytil se a nebzučel drobný hmyz, tvorové slunce.

Jen mrtví s prázdnými očima a němými tvářemi.

Ale copak ptáci neumírají?

Myš, komár, koza — bílohnědá, obratná, žlutooká, nestydatá koza, Slámka, kterou měla Tahanu tak ráda a která

minulou zimu posla stářím — kde byla Slámka?

V suché, temné zemi ne. Byla mrtvá, ale nebyla tam. Byla tam, kam patřila, v zemi. V zemi, ve světle, ve větru, ve skoku

vody ze skály, ve žlutém oku slunce.

Tak proč potom, proč...

* * *

Díval se, jak Habr opravuje konvici. Byla to Tenařina oblíbená, baňatá a jadeitově zelená; před léty si ji přinesla až ze

statku U dubu. Oheň mu vyklouzla z ruky, když jí bral z police. Posbíral dva velké kusy a maličké úlomky s neurčitou

představou, že je slepi, aby tam konvice mohla být aspoň na ozdobu, i když se do ní už nikdy nic nenalije. Pokaždě,

když na kousky, které uložil do košíku, padl jeho zrak, rozčilil se nad svou nešikovností.

Teď fascinovaně sledoval Habrovy ruce. Štíhlé, silné, zručné ruce beze spěchu vymodelovaly tvar konvice. Hladily,

zkoušely usadit a usazovaly kusy keramiky, pobízely je a laskaly se s nimi. Palce vábily a naváděly menší kousky na

místo, znovu je spojovaly a konejšily. Při práci si monotónně předříkával dvě slova. Byla to slova ze Staré řeči. Ged

jejich význam znal a neznal. Habrova tvář byla vážná, veškeré vypětí a strach z ní vprchaly: byla tak pohlčená

okamžikem a úkolem, že z ní vyzařoval nadčasový klid.

Ruce pustily konvici, rozevřely se, jako když se otevírá poupě. Konvice stála na dubovém stole a byla celá.

Habr se na ni díval s mlčenlivým uspokojením.

Když mu Ged poděkoval, řekl: „Nebylo to nic těžkého. Zlomky byly velice čisté. Je to poctivě udělaný kousek, z dobré

hlíny. Odbytá práce se spravuje těžko.“

„Napadlo mě, jak bys mohl najít spánek,“ řekl Ged.

Habr se probudil s prvním světlem a vstal, aby si jeho hostitel mohl lehnout a vyspat se, než přijde bílý den, ale bylo

jasné, že to tak nemohou dělat dlouho.

„Pojď se mnou,“ vybídl ho stařec. Vyrazili do vnitrozemí po pěšině, která obcházela kozí pastvinu a mírně se klikatila

mezi kopci, částečně obdělávanými poli a lesními zátočinami. Gont připadal Habrovi jako divoké místo, drsné a

nevypočitatelné, nad kterým se neustále mračí zlověstně vysoké hory.

„Napadlo mě,“ řekl Krahujec cestou, „že když dokážu totéž co mistr Bylinář, když tě nepustím na kopec jenom tím, že na

tebe položím ruku, třeba by ti mohli pomoci i jiní. Jestli nemáš nic proti zvířatům.“

„Zvířatům?“

„To je tak,“ začal Krahujec, ale dál se nedostal. Přerušilo ho zvláštní stvoření, které poskakovalo po pěšině směrem k nim. Bylo zachumlané do sukní a šátků, z hlavy mu do všech stran trčela ptačí péra, na nohách mělo vysoké kožené holínky. „Mistrhujec! Mistrhujec!“ křičelo.

„Buď zdráva, Vřesinko. Klid, nikdo tě nehoní,“ řekl Krahujec. Žena se zastavila. Jak se kolébala, péra se jí na hlavě kývala. Tvář měla rozesmátou od ucha k uchu. „Ona věděla že přijdete!“ vykřikla. „Udělal prstem dravčí zobák, takhle podívejte, udělala zobák a rukou mi řekla, abych šla. Ona věděla, že přijdete!“

„A měla pravdu.“

„K nám?“

„K vám. Vřesinko, tohle je mistr Habr.“

„Mistrabr,“ zašeptala. Přibrala Habra do svého vědomí a náhle ztichla. Skrčila se, stáhla se do sebe, sklopila oči k nohám.

Žádné kožené holínky na nich neměla. Bosé nohy jí od kolen dolů pokrývalo hladké, hnědé, schnoucí bahno. Sukně měla zmuchlané, vyhrnuté a zasněžené za pás.

„Tys byla na žábách, Vřesinko, že?“

Žena tupě přikývla.

„Půjdu to říct tetě,“ vyhrkla tak, že začala šeptem a skončila řevem. V dalším okamžiku odsákala cestou, kterou přišla. „Je to dobrá duše,“ řekl Krahujec. „Dřív pomáhala mé ženě. Teď bydlí u naší čarodějnice a pomáhá jí. Nebudeš mít nic proti tomu, když půjdeme k čarodějnici, že ne?“

„Ani v nejmenším, můj pane.“

„Mnohým to je proti myslí. Šlechticům i obyčejným lidem, čarodějům a kouzelníkům.“

„Moje žena Lilie byla čarodějnice.“

Krahujec sklonil hlavu a chvíli kráčel mlčky. „Jak se o svém nadání dověděla, Habře?“

„Narodila se s ním. Jako malá nechala ze stromu znovu vyrůst ulomenou větev a ostatní děti jí nosily rozbité hračky, aby jim je spravila. Ale když ji při tom přistihl otec, bil ji přes ruce. Její rodina měla ve městě, kde žili, vážené postavení. Byli to významní lidé,“ řekl Habr klidným, vyrovnaným hlasem. „Nepřáli si, aby se stýkala s čarodějnicemi. Připravila by se tak o možnost sňatku s nějakým váženým mužem. Proto studovala potají. A čarodějnice z jejího města s ní nechtěly mít nic společného, přestože se snažila od nich učit, bály se totiž jejího otce. Pak se jí přišel dvořit jeden bohatý muž, protože byla krásná, jak jsem vám řekl, můj pane. Krásnější, než dokážu vypovědět. A otec jí poručil, aby si ho vzala. Tu noc utekla. Několik let se toulala, protloukala se, jak to šlo. Tu a tam ji nějaká čarodějnice vzala k sobě, ale ona se svým uměním užívala.“

„Taon není velký ostrov.“

„Otec po ní nepátral. Prohlásil, že nějaká drátenická čarodějnice není jeho dcera.“

Krahujec znovu sklonil hlavu. „Potom se doslechla o tobě a přišla za tebou.“

„Ale naučila mě víc, než jsem mohl naučit já jí,“ přiznal upřímně Habr. „Měla velké nadání.“

„Věřím tomu.“

Došli k domečku nebo velké chatrči, jak se to vezme. Stál v údolíčku, obrostlý liskami a jalovci. Na střeše se pásala koza, dole kdákalo hejno černých, bíle kropenatých slepic. Liná ovčácká fena se postavila a přemýšlela, že by zaštěkala, ale pak si to rozmyslela a zavrtěla ocasem.

Krahujec došel k nízkým dveřím, shýbl se a nahlédl dovnitř. „Vidím, že jste doma, teta!“ řekl. „Přivedl jsem vám návštěvu. Říkají mu Habr, je kouzelník z ostrova Taon. Jeho řemeslo je spravování a já můžu potvrdit, že je v něm mistr, protože jsem viděl, jak dal dohromady Tenařinu zelenou konvici, však víte kterou, jak jsem ji onehdy, nešika starý, upustil na zem a rozbil na kousky.“

Vstoupil do chýše a Habr vešel za ním. Stará žena seděla v hlubokém křesle blízko dveří, aby viděla ven na sluníčko. Z chomáček bílých vlasů jí trčela péra. Na klíně chovala jednu kropenatou slepici. Krahujce přivítala kouzelně milým úsměvem a hosta zdvořilým přikývnutím. Slepice se probudila, zakdákala a odkráčela.

„To je Mechovina,“ řekl Krahujec, „čarodějnice, která ovládá mnoho umění, z nichž největší je laskavost.“

Habra napadlo, že tak nějak by mohl rokeský arcimág představit významné dáme slavného čaroděje. Uklonil se. Stařena sklonila hlavu a krátce se zasmála.

Levou rukou udělala krouživý pohyb a tázavě se na Krahujce podívala.

„Tenar? Tehanu?“ zeptal se. „Pokud vím, jsou ještě v Havnoru u krále. Určitě se tam mají dobře. Prohlédnou si paláce a všechno, co je v tom velkém městě k vidění.“

„Udělal jsem pro nás koruny,“ vykřikla Vřesinka a vyskákala z tmavé, aromatické změti harampádí hlouběji v domku.

„Jako pro krále a královny. Podívejte.“ Pyšně předvedla slepičí pera, která jí trčela z hustých vlasů pod všemi možnými úhly. Tetka Mechovina si uvědomila, že podobnou čelenku má i ona, a levou rukou se marně pokusila pera oklepat.

Nakonec se usmála.

„Koruny jsou těžké,“ prohlásil Krahujec. Zlehka jí pera z řídkých vlasů vytahal.

„Kdo je královna, Mistrhujče?“ zvolala Vřesinka. „Kdo je královna? Král je Bannen, ale kdo je královna?“

„Král Lebannen nemá žádnou královnu, Vřesinko.“

„Proč ne? Měl by mít. Proč nemá?“

„Třeba ji hledá.“

„Vezme si Tehanu!“ vypískla nadšeně žena. „Určitě si ji vezme!“

Habr si všiml, že Krahujcova tvář se změnila, zkameněla.

Řekl jen: „To asi ne.“ Potom vzal pera, která vytahal Mechovíně z vlasů, a zlehka je pohladil. „Jako vždycky jsem za vámi přišel, protože něco potřebuji, teto Mechovino.“

Stařena zvedla zdravou paži a vzala ho za ruku s takovou něžností, že Habr ucítil dojetí až v srdci.

„Chtěl bych si od vás půjčit jedno štěně.“

Tvář staré ženy zesmutněla. Vřesinka, která seděla s přihloupkým výrazem vedle ní, nad tím chvíli dumala a pak vykřikla:

„Štěňata! Štěňata, tetko Mechovino! Jenže všechny už jsou pryč!“

Stařena se zarmouceným výrazem přikývla a pohladila Krahujce po snědé ruce.

„Někdo si pro ně přišel?“

„To největší se dostalo ven a asi se zaběhlo do lesa, kde je něco zabilo, protože už se nevrátilo. Pak přišel starý Propáška, že potřebuje psa k ovcím, a vzal si oba, že je vycvičí. Tetka Mechovina mu je dala, protože honili nová kuřata, co se vylíhla Vločce, a navíc nám vyjedli celý dům.“

„Procházka možná zažije, než je vycvičí,“ poznamenal Krahujec s pousmáním. „Jsem rád, že si je vzal, ale na druhou stranu mě mrzí, že jsou pryč, protože jsem si nějaké chtěl na jednu dvě noci půjčit. Spaly u tebe na lůžku, Mechovino, že?“

Přikývla, stále smutná. Potom se její tvář trochu rozjasnila. Vzhledla, s hlavou nakloněnou na stranu, a něco zakňourala. Krahujec zamžoural, ale Vřesinka porozuměla. „Ó! Koťata!“ vykřikla. „Sazinka měla čtyři! Starý šedivák jedno zabil, než jsme mu v tom stačily zabránit, ale dvě nebo tři tady pořád někde budou, teď když jsou pejsci pryč, spí skoro každou noc s tetou a Pipkou. Kotě! Kotě! Kotě! Kde jsi, kotě, koťátko?“ Po velkém rozruchu, škrábání a pronikavém mňoukání se vynořila z temného nitra domku. V ruce držela kroučící se, vriskající šedé kotě. „Tady je jedno!“ zvolala a hodila je Krahujci. Nemotorně je chytil a kotě ho okamžitě kouslo.

„No tak, no tak,“ řekl mu. „Neboj se.“ Kotě tiše, zlověstně zavrčelo a pokusilo se ho znovu kousnout. Mechovina mu pokynula rukou a on jí tvorečka položil do klína. Pohladila kotě pomalou, těžkou rukou. Okamžitě se k ní přitisklo, natáhlo se, zvedlo k ní oči a začalo příst.

„Můžu si je na nějaký čas půjčit?“

Stará čarodějka zvedla ruku od kotěte ve velkorysém gestu, které jasně říkalo: S radostí, je tvoje.

„Tady mistra Habra trápí těžké sny, a tak mě napadlo, že kdyby u sebe měl v noci nějaké zvířátko, mohlo by mu to ulevit.“

Mechovina vážně pokývala hlavou, zvedla oči k Habrovi, vsunula ruku pod kotě a podala mu je. Habr si je od ní opatrně, skoro až bázně vzal. Nezavrčelo ani ho nekouslo. Vylezlo mu po ruce a chytilo se ho za krk, pod vlasy, které nosil tak, že se mu volně hromadily v týle.

Když se pak vraceli k domu Starého mága, s kotětem uvelebeným v Habrově košili, Krahujec se pustil do vysvětlování: „Kdysi, když jsem jako čaroděj začínal, za mnou přišli, abych uzdravil chlapce, který měl rudou horkost. Věděl jsem, že umírá, ale nedokázal jsem ho nechat odejít. Zkusil jsem jít za ním. Přivést ho zpátky. Přes kamennou zeď... A tak jsem tady se svým tělem padl vedle lůžka a sám jsem zůstal ležet jako mrtvý. Byla tam čarodějnice, která vytušila, co se stalo, a nechala mě odnést do domku a položit na postel. A v domě jsem měl zvířátko, se kterým jsem se spřátelil, když jsem byl jako chlapec na Roke, divokého tvorečka, který ke mně sám od sebe přišel a už se mnou zůstal. Otaka. Znáš je? Myslím, že u vás na severu nežijí.“

Habr zaváhal. Pak řekl: „Znám je jenom z písně, která vypráví, jak... jak mág přišel na Terrenonský dvůr na Osskilu. A otak se ho pokusil varovat před gebbethem, který ho doprovázel. On gebbetha setřásl, ale zvířátko tam zůstalo a přišlo o život.“

Krahujec udělal asi dvacet kroků, aniž promluvil. Ano,“ řekl. „Mně otak taky zachránil život, když jsem vinou vlastní hlouposti zůstal na špatné straně té zdi, moje tělo zůstalo tady, zatímco má duše bloudila tam. Otak ke mně přišel a olízl mě, tak jako lízají sebe a svá mláďata, stejně jako to dělají kočky, drsným jazykem se mě trpělivě dotýkal a tím dotekem mě převáděl zpátky, vracel mě do mého těla. To zvíře mi darovalo nejenom život, ale také poznání, které bylo stejně důležité jako to, co jsem se naučil na Roke... Jenže jak vidíš, všechno, co jsem uměl, jsem zapomněl.“

Říkám poznání, ale je to spíš záhada. V čem je rozdíl mezi námi a zvířaty? Je to řeč? Všechna zvířata nějakým způsobem mluví, umějí říct pojd', pozor a mnoho jiného; ale nemohou vyprávět příběhy a nemohou lhát. Zato my můžeme...

Ale draci mluví: mluví Pravou řečí, jazykem tvoření, v němž nejsou lži, v němž vyprávět příběh znamená uskutečnit jej! Přesto o dracích mluvíme jako o zvířatech...

Takže možná ten rozdíl není v jazyku. Možná je to takhle: zvířata nekonají dobro ani zlo. Dělají to, co dělat musí. My můžeme říkat, že to, co dělají, je škodlivé nebo užitečné, ale dobro a zlo patří nám, těm, kteří máme možnost rozhodovat se, co uděláme. Jistě, draci jsou nebezpeční. Ano, mohou škodit. Ale nejsou zlí. Nedosahují naší morálnosti, jestli to tak chceš říct, jako všechna ostatní zvířata. Nebo ji přesahují. Nemají s ní nic společného.

My si musíme znovu a znovu volit. Zvířata potřebují jen být a dělat. My jsme spoutaní, oni jsou volní. Mít u sebe zvíře tedy znamená poznat trochu volnosti...

Minulou noc jsem přemýšlel o tom, že čarodějnice často mají nějaké zvíře, které jim dělá společnost. Teta měla starého psa, který nikdy nezaštěkal. Říkala mu Běžnapřed. A když jsem poprvé přijel na Roke, arcimág Nemmerle měl havrana, který ho všude doprovázel. A vzpomněl jsem si, jak jsem znal jednu ženu, která nosila jako náhrdelník malou dračí ještěrku, harrekiho. A nakonec jsem si připomněl svého otaku. Potom mě napadlo, že jestli Habr potřebuje teplo doteku, aby zůstal na této straně zdi, proč by mu ho nemohlo dát zvíře? Vidí totiž život, ne smrt. Pes nebo kočka možná poslouží stejně dobře jako mistr z Roke...

A tak se stalo. Kotě bylo viditelně šťastné, že opustilo domácnost psů, kocourů, kohoutů a nepředvídatelné Vřesinky, a snažilo se ze všech sil dokázat, že je spolehlivá a pilná kočka. Dávalo pozor, aby do domu nepřišly myši, vozilo se Habrovi na rameni pod vlasy, když mu to dovolil, a jakmile si lehl, uvelebilo se mu pod bradou, začalo příst a usnulo.

Habr prospal celou noc, aniž si pamatoval, že by se mu něco zdálo, a když se probudil, našel kotě, jak mu sedí na hrudi a jako slušná kočka si čistí uši.

Ale když se Krahujec pokusil zjistit jeho pohlaví, kotě zaprskalo a vzepřelo se. „Tak dobrá,“ řekl a rychle stáhl ruku do bezpečí. „Ať je po tvém. Je to buď kočka, nebo kocour, Habře, to je jisté.“

„Raději mu nebudu dávat jméno,“ odvětil Habr. „Taková kotátka často zhasnou jako plamen svíčky. Když jim dá člověk jméno, o to víc je mu pak smutno.“

Habr navrhl, aby se ten den věnovali opravě plotu, a tak se vydali na kozí pastvinu a začali obcházet plot, Krahujec z vnitřní strany a Habr z vnější. Když některý z nich našel místo, kde to vypadalo, že tyčky začínají uhnívat, nebo jsou zeslabené spojovací laťky, Habr přešel po dřevu rukama, ohmatal je, potáhl za ně, uhladil je a posílil je. Tvář měl při tom uvolněnou a soustředěnou. Jen částečně srozumitelný popěvek vyluzovaný hrudi a hrdlem téměř nebylo slyšet.

V jednu chvíli se na něho Krahujec zahleděl a řekl: „A já jsem si myslel, že je všechno v pořádku!“

Habr, zabraný do práce, se ho nezeptal, jak to myslí.

„Tak,“ řekl. „To už vydrží.“ A šli dál, těsně následováni dvěma zvědavými kozami, které do opravených částí plotu trkaly, jako by je chtěly vyzkoušet.

„Napadlo mě, že bys možná udělal dobře, kdybys odjel na Havnor,“ promluvil Krahujec.

Habr se na něho polekaně podíval. „Totiž,“ začal. „Říkal jsem si, že když teď mám pokoj od... toho místa... mohl bych se vrátit na Taon.“ Ještě než domluvil, bylo znát, že tomu ani on sám nevěří.

„Můžeš, ale nedomnívám se, že by to bylo moudré.“

„Je to moc, chtít po kotěti, aby člověka bránilo před armádami mrtvých,“ řekl zdráhavě Habr.

„To je.“

„Ale — co bych dělal na Havnoru?“ zeptal se. Pak s náhlou nadějí řekl: „Vy byste jel se mnou?“

Krahujec jednou zavrtěl hlavou. „Já zůstanu tady.“

„Mistr Skladebník...“

„Tě poslal za mnou. A já tě posílám za těmi, kteří by tě měli vyslechnout a zjistit, co to znamená... Něco ti řeknu, Habře. Myslím si, že Skladebník v nitru věří, že jsem stále tím, kým jsem byl. Myslím si, že se jen schovávám tady v gontských lesích a přijdu, až mě bude nejvíc třeba.“ Starý muž se podíval dolů na propocené, zalátané šaty a zaprášené boty a zasmál se. „V plné své slávě,“ dodal.

„Mé,“ řekla koza za ním.

„Ale stejně udělal dobře, když tě sem poslal, Habře, protože kdyby neodjela na Havnor, byla by tady.“

„Paní Tenar?“

„Hama Gondun. Tak ji nazval samotný Skladebník,“ řekl Krahujec a podíval se přes plot na Habra. Jeho oči byly nevyzpytatelné. „Gont'anka. Žena z Gontu. Tehanu.“

2
PALÁCE

Když Habr přišel dolů do přístavu, Albatros tam stále byl, právě na něj nakládali stavební dřevo. On však věděl, že na této lodi již přiděl pohostinnosti vyčerpал. Došel k malé, chatrné kocábce, která byla uvázaná vedle, Krásné růži.

Krahujec mu dal glejt podepsaný králem a opatřený pečeti s runou míru. „Poslal jej mně, abych ho použil, kdybych si to rozmyslel,“ řekl starý muž a odfrkl si. „Teď poslouží tobě.“ Když si lodní kapitán nechal glejt od svého lodního hospodáře přečíst, hned byl samá uctivost a omlouval se za stísněnou kajutu a délku plavby. Ano, Krásná růže měla namířeno na Havnor, ale byla to pobřežní loď, která vozila drobné zboží z jednoho přístavu do druhého, a tak mohlo trvat měsíc, než se kolem jihovýchodního pobřeží Velkého ostrova propracuje až do králova města.

Habr odvětil, že mu to nevadí. Báł se sice cesty, ale ještě víc se báł jejího konce.

Od novu po první čtvrt' pro něho plavba byla obdobím klidu. Šedé kotě bylo srdnatý cestovatel. Celý den pilně prohánělo po lodi myši, ale v noci se mu věrně schoulilo pod bradou nebo na dosah. Ještě se tomu nepřestal divit, ale ten uzlíček hřejivého života ho skutečně chránil před kamennou zdí a hlasy, které na něho přes ni volaly. Úplně ne. Ne tak, že by na ně dokázal zapomenout. Byly tam, hned za závojem spánku ve tmě, hned za jasným bílým dnem. Noci byly teplé, a tak spal na palubě. Často se probouzel a díval se, jak se hvězdy pohybují, pohupují se podle kolébání uvázané lodě a ubírají se po obloze k západu. Vzpomínky ho pronásledovaly stále, ale půl měsíce, kdy se plavili podél pobřeží Kameberu, Barnisku a Velkého ostrova, se dokázal obracet k duchům zády. Kotě několik dní lovalo malou kysu, která byla skoro stejně velká jako ono. Když námořníci viděli, jak hrdě a lopotně smývá mrtvolku po palubě, jeden mu začal říkat Silák. Habr to jméno přijal.

Propluli Ebavnorskou úžinou a vjezdem do Havnorské zátoky. V dálce, za vodou ozářenou sluncem, se kousíček po kousíčku nořily z oparu bílé věže města uprostřed světa. Habr se postavil na příď, když připluli blíž. Když zvedl hlavu, uviděl na vrcholku nejvyšší věže stříbrný záblesk, meč Erreth-Akbeho.

Litoval, že nemůže zůstat na palubě a plavit se dál. Nechtělo se mu na břeh do toho velkého města, mezi jeho důležité lidi s dopisem pro krále. Věděl, že není ten správný posel. Proč musel nést takové břemeno? Jak se mohlo stát, že vesnický kouzelník, neznalý důležitých věcí a hlubokých umění, byl povolán k tomu, aby takto putoval od ostrova k ostrovu, od mága k vladaři, od živých k mrtvým?

Zmínil se o tom před Krahujcem. „Já to nechápu,“ postěžoval si. Stařec se na něho chvíli díval, pak ho oslovil pravým jménem a řekl: „Haro, svět je velký a zvláštní, ale není větší a zvláštnější než naše mysl. Zkus o tom někdy přemýšlet.“

Za městem obloha ztmavla bouřkou, která se strhla ve vnitrozemí. Bílé věže planuly bíle na fialovočerném pozadí a racci se nad nimi vznášeli jako poletující ohnivé jiskry.

Uvázali Krásnou růží a spustili lávku. Tentokrát mu plavci popřáli hodně štěstí, když si hodil ranec na ramena. Vzal krytý koš na drůbež, ve kterém se trpělivě krčil Silák, a vyšel na břeh.

Ulic bylo mnoho a byly plné lidí, ale cesta k paláci byla jasná a on neměl ponětí, co jiného dělat než tam jít a říct, že přináší dopis pro krále od arcimága Krahujce.

Musel to udělat mnohokrát.

Od jednoho strážného ke druhému, od hodnostáře k hodnostáři, z širokého vnějšího schodiště paláce do vysokých předpokojů, schodišť se zlaceným zábradlím, kancelářů s goblény na stěnách, po podlahách z dlaždic, mramoru a dubu, pod kazetovými, trámovými, klenutými a malovanými stropy, neustále opakoval svůj talisman: „Přicházím od Krahujce, jenž býval arcimágem, s dopisem pro krále.“ Odmítal dopis vydat. Dvořanstvo, houf podezíravých, polocivilních, povýšených, váhavých, zdržujících strážných, ceremoniářů a činovníků se kolem něho stále scházelo a houstlo, chodil s ním a bránil mu v pomalém postupu do paláce.

Najednou všichni zmizeli. Dveře se otevřely a pak se za ním zavřely.

Stál sám v tiché místnosti. Široké okno hledělo na střechy severozápadním směrem. Bouřkový mrak odtáhl a nad kopci v dálce se tyčil široký, šedý vrchol hory Onn.

Otevřely se další dveře. Vstoupil muž oděný v černém, přibližně Habrová věku. Měl hbité pohyby a hezkou, pevnou tvář, hladkou jako bronz. Došel rovnou k Habrovi. „Mistře Habře, já jsem Lebannen.“

Nabídl pravou ruku, aby se dotkl Habrově dlaně, jak to bylo zvykem na Éa a v Enladech. Habr odpověděl na známé gesto automaticky. Pak ho napadlo, že měl kleknout nebo se alespoň uklonit, ale zdálo se, že okamžik, kdy to měl udělat, již pominul. Hloupě tam stál.

„Přišel jste od pana Krahujce? Jak se mu daří? Je zdravý?“

„Ano, pane. Posílá vám“ — Habr kvapně zašmátral na vnitřní straně blůzy po dopisu, který měl v úmyslu doručit králi v kleče, až ho konečně dovedou do trůnního sálu, kde bude král sedět na svém trůnu — „tento dopis, můj pane.“

Oči, které ho sledovaly, byly pozorné, zdvořilé, stejně zpytavé jako Krahujcovy, ale ještě víc zatajovaly, co je uvnitř.

Král si vzal dopis, který mu Habr podal. Zdvořilost, s jakou to udělal, byla dokonalá. „Tomu, kdo od něho přináší jakýkoli vzkaz, patří mé srdečné poděkování a uvítání. Omluvíte mne na okamžik?“

Habroví se konečně podařilo uklonit se. Král odešel k oknu, aby si dopis přečetl.

Přečetl si jej přinejmenším dvakrát a pak jej znovu složil. Jeho tvář zůstala stejně nečitelná jako předtím. Došel ke dveřím, promluvil na někoho za nimi a potom se otočil zpátky k Habrovi. „Prosím, usedněte se mnou ke stolu,“ řekl „Přinesou nám něco k jídlu. Víím, že jste v paláci strávil celé odpoledne. Kdyby byl velitel u brány dost duchaplný, aby mi poslal zprávu, mohl jsem vás ušetřit hodiny přelézání hradeb a přeplavávání příkopů, kterými mě obklopili... Poblý jste s panem Krahujcem nějaký čas? V jeho domě na útesu?“

„Ano.“

„Závidím vám. Nikdy jsem tam nebyl. Neviděl jsem ho od chvíle, kdy jsme se rozešli na Roke, a to mi byla polovina let co nyní. Nechtěl, abych za ním přijel na Gont. Nechtěl přijet ani na mou korunovaci.“ Lebannen se usmál, jako by nic z toho, co řekl, nebylo vážné. „To on mi dal mé království,“ řekl.

Sedl si a pokynul Habrovi, aby se posadil na židli, která byla u stolu naproti němu. Habr se zahleděl na desku stolu, spirálovitě vykládanou slonovinovými a stříbrnými motivy lístků a květů jeřábu ovíjejících se kolem tenkých mečů.

„Měl jste dobrou cestu?“ zeptal se král, a v podobném, nezávazném duchu pokračoval i později, když jim přinesli talíře se studeným masem, uzeným pstruhem, salátem a sýrem. Sám dal Habrovi vítaný příklad, když se s chutí pustil do jídla. Také nalil světle topazové víno do křišťálových pohárů. Pozvedl svou sklenici. „Na mého pána a drahého přítele,“ navrhl.

„Na něho,“ řekl tiše Habr a napil se.

Král mluvil o Taonu, který před několika lety navštívil — Habr si vzpomněl, jaké vzrušení ovládlo ostrov, když byl král v Meoni. A mluvil o nějakých hudebnících z Taonu, kteří právě pobývali ve městě, harfenících a zpěvácích, kteří přijeli dvoru zahrát a zazpívat. Bylo možné, že některé z nich znal — a jména, která zmínil, mu skutečně byla povědomá. Velice dobře uměl svému hostu navodit pocit pohody, a také jídlo a víno mu v tom značně pomáhaly.

Když dojedli, král nalil další sklenku vína a prohlásil: „Ten dopis se týká z větší části vás. Věděli jste to?“ Řekl to téměř stejným tónem, jaký používal při nezávazném hovoru předtím. Habra to na okamžik znátlo.

„Ne,“ odpověděl.

„Máte alespoň ponětí, čeho se týká?“

„Možná toho, co se mi zdá,“ řekl tiše, se sklopenýma očima Habr.

Král si ho chvíli pozorně prohlížel. Jeho pohled nebyl nijak urážlivý, ale většina lidí by to tak otevřeně neudělala. Potom král vzal dopis do ruky a podal ho Habrovi.

„Můj pane, umím číst jen velmi málo.“

Lebannen to nepřekvapilo — někteří kouzelníci uměli číst, a někteří ne — ale očividně a hluboce zalitoval, že hosta uvedl do trapné situace. Zlatobronzová pleť jeho obličeje dostala tmavě červenou barvu. „Promiňte, Habře. Mohu vám přečíst, co píše?“

„Buďte tak laskav, můj pane,“ řekl Habr. Králův stud mu umožnil cítit se aspoň na krátký okamžik jako jemu rovný.

Vůbec poprvé promluvil přirozeně a vřele.

Lebannon přešel očima po pozdravu a několika řádcích dopisu a pak přečetl nahlas:

„Habr z Taonu, který Vám přináší tento list, je ve snu volán, a nikoli svou vůlí, do země, kterou jsme spolu kdysi překonali. Povi vám o utrpení v místech, kde je utrpení minulostí, a změně tam, kde se nic nemění. Zavřeli jsme dveře, které Pavouk otevřel. Nyní možná spadne celá zeď. Na Roke byl. Vyslechl ho pouze Azver. Můj pán a král ho jistě vyslechne a udělá to, co mu moudrost poradí a co si nutnost vyžádá. Vzkazují srdečnou úctu a pozdravení své paní

Tenar. Vyřídíte pozdrav také mé dceři Tehanu.' A podepsal jej runou talon.“ Lebannen zvedl pohled od dopisu k Habrovým očím a podíval se do nich. „Řekněte mi, o čem se vám zdá,“ vybídl ho.

A tak Habr znovu převyprávěl, co se mu stalo.

Podal to stručně a nepříliš dobře. Před Krahujcem sice cítil bázeň, ale bývalý arcimág vypadal a oblékal se jako starý vesničan nebo rolník, muž stejného rodu a postavení jako Habr, a tato prostota byla silnější než veškerý ostych na povrchu. Král byl sice vlídný a zdvořilý, ale vypadal jako král, choval se jako král a byl král, a pro Habra to byla nepřekonatelná vzdálenost. Odříkal svůj příběh co nejrychleji a když skončil, ulevilo se mu.

Lebannen mu položil několik otázek. Lilie a potom Terej se Habra jednou dotkli: potom už ne? A Terejův dotek pálil?

Topol zvedl ruku. Pod opálením za poslední měsíc nebylo stopy téměř vidět.

„Myslím, že lidé u zdi by se mě dotýkali, kdybych k nim přišel blízko,“ řekl.

„Ale vy se od nich držíte dál.“

„Dělal jsem to.“

„A nejsou to lidé, které byste v životě znal?“

„Někdy se mi zdá, že sem tam někoho znám.“

„Ale manželku už jste neviděl?“

„Jejich strašně moc, můj pane. Někdy si myslím, že tam je. Ale nevidím ji.“

Tím, že o tom mluvil, to přivedl blízko, velice blízko. Cítil, jak se v něm znovu vzdouvá strach. Zdálo se mu, že zdi místnosti se mohou rozplynout, večerní obloha a vznášející se vrcholek hory zmizí jako odhrnutý závěs a on zůstane stát tam, kde stál vždycky, na temném kopci u kamenné zdi.

„Habře.“

Otřeseně vzhlédl. Točila se mu hlava. Místnost vypadala jasně. Králova tvář byla přísná a živá.

„Zdržíte se tady v paláci?“

Bylo to pozvání, ale Habr se zmohl jen na to, aby přikývl a přijal to jako rozkaz.

„Dobrá. Zařídím, abyste zítra mohl doručit zprávu, kterou nesete, paní Tehanu. A vím, že Bílá paní s vámi bude chtít mluvit.“

Uklonil se. Lebannen se otočil.

„Mohu mít u sebe kočku?“

„Samozřejmě.“ Nebyl v tom ani náznak úsměvu, žádný posměch.

„Pane, velice mne mrzí, že vám přináším zprávy, které vám dělají starosti.“

„Každé slovo od muže, jenž vás poslal, je pocta pro mne i pro toho, kdo je nese. A mám raději špatné zprávy od čestného člověka než lži od lichotníka,“ řekl Lebannen, a Habr, který ve slovech zachytil pravý přízvuk jeho rodných ostrovů, se maličko zaradoval.

Král odešel a ve stejném okamžiku nahlédl dveřmi, jimiž Habr vstoupil, nějaký muž. „Když budete tak laskav a půjdete za mnou, pane, odvedu vás do vaší komnaty.“ Byl důstojný, postarší a dobře oblečený. Habr šel za ním, aniž měl ponětí, jestli je to šlechtic nebo sluha, a proto neměl odvahu zeptat se ho na Siláka. V pokoji před místností, kde se setkal s králem, úředníci, strážní a ceremoniáři nedali jinak, než aby nechal košík na drůbež u nich. Již deset nebo patnáct úředníků si jej předtím podezíravě prohlédlo a nesouhlasně prověřilo. Desetkrát nebo patnáctkrát vysvětlil, že má kočku u sebe proto, že ji ve městě nemá kde nechat. Předpokoj, v němž jej musel odložit, zůstal daleko za ním. Když teď šli ven, nezahlédl ho tam. Teď už jej nikdy nenajde, bylo to přes půl paláce, chodby, průchody, dveře...

Jeho průvodce se uklonil a zanechal ho v malém, krásném pokojíku. Goblény na stěnách, koberec na podlaze, židle s vyšívaným opěradlem, okno s výhledem na přístav, stůl na němž stála mísa s letním ovocem a džbán vody. A koš na drůbež.

Otevřel jej. Silák lenivě vylezl ven, jako by naznačoval, že se v palácích vyzná. Protáhl se, na pozdrav očichal Habrovy prsty a vydal se zkoumat věci v místnosti. Za závěsem objevil výklenek s postelí a vyskočil na ni. Ozvalo se diskrétní zaklepání na dveře. Do pokoje vstoupil mladý muž s velkou, nízkou, těžkou dřevěnou bednou bez víka. Uklonil se Habrovi a tiše řekl: „Písek, pane.“ Položil bednu do protějšího kouta výklenku. Znovu se uklonil a odešel.

„Podívejme,“ řekl Habr a posadil se na postel. Neměl ve zvyku povídat si s kotětem. Jejich přátelství bylo založeno na němém, důvěřivém doteku. Ale potřeboval si s někým promluvit. „Dnes jsem se setkal s králem.“

* * *

Král musel mluvit s mnoha a mnoha lidmi, než se mohl posadit na své lůžko. Nejdůležitější bylo jednání s vyslanci velekrále Kargů. Chystali se již k odjezdu. Splnili cíl své cesty na Havnor a byli spokojeni — což se zdaleka nedalo říct o Lebannenovi.

Původně se na návštěvu těchto vyslanců těšil jako na vyvrcholení několika let trpělivých náznaků, pozvánek a vyjednávání. Za prvních deset let své vlády nedokázal s Kargy vůbec nic. Božský král z Awbathu odmítal jeho nabídky ohledně jednání a obchodu a posílal jeho vyjednavče zpátky, aniž je vyslechl. Tvrdil, že bohové nejednají se smrtelníky, natož s prokletými čaroději. Avšak výroky božského krále o jednotné boží říši nebyly následovány flotilami tisícovek lidí přivázejících bojovníky s chocholy, aby si podmanili bezbožný Západ, jak hrozil. Dokonce i pirátské nájezdy, které tak dlouho sužovaly východní ostrovy Archipel, postupně ustaly. Z pirátů se stali pašeráci, kteří se snaží vyměnit zboží, jež se jim podaří z Karego-At vyvézt bez povolení, za železo, ocel a bronz z Archipel, neboť Karžské země byly chudé na doly a kovy.

Právě tito černí obchodníci jako první přivezli zprávy o nástupu velekrále.

Na ostrově Hur-at-Hur, chudém, nejvýchodnějším ostrově Karžských zemí, se jeden náčelník jménem Thol, který odvozoval svůj původ od Thorega z Hupunu a boha Wululaha, prohlásil za velekrále tohoto území. Následně dobyl Atnini a pak, s flotilou a vojskem posbíraným jak z Hur-at-Huru, tak z Atnini, se prohlásil za vládce nad bohatým

centrálním ostrovem Karego-At. V době, kdy se jeho válečníci probojovávali k Awbathu, hlavnímu městu, se lidé ve městě vzbouřili proti tyranii božského krále. Považovali kněží, vyhnali hodnostáře z chrámů, otevřeli brány dokořán a uvítali krále Thola na Thoregově trůnu vlajkoslávou a tancem v ulicích.

Božský král uprchl se zbytkem svých stráží a nejvyšších kněží do Místa hrobek na Atuánu. Tam v poušti, v jeho chrámu vedle trosek svatyně Bezejmenných, kterou pobořilo zemětřesení, jeden z jeho eunušských kněží podřízl Božskému králi hrdlo.

Thol se vyhlásil za velekrále Čtyř zemí Kargadu. Jakmile se o tom Lebannen dozvěděl, vypravil velvyslance, aby bratra krále pozdravili a ujistili ho o přátelství Archipelu.

Následovalo pět let obtížných a vyčerpávajících diplomatických jednání. Thol byl prchlivý muž na vratkém trůně. V troskách teokracie byla veškerá vláda v jeho říši nejistá, veškerá autorita zpochybnitelná. Neustále se vynořovali samozvaní menší králové, které bylo třeba penězi nebo silou přivést k tomu, aby se před velekrálem sklonili. Z chrámů a jeskyní vylézali sektáři, kteří vykřikovali: „Běda mocným!“ a věstili bohovrahům zemětřesení, přílivové vlny a epidemie. Thol vládl říši, která byla rozdělená a zmítaná nepokoji, a tak mohl sotva důvěřovat mocnému a bohatému Archipelu. Nic pro něj neznamenal, že král Archipelu mluvil o přátelství, zaštiťoval se Prstenem míru. Nepatřil snad ten prsten Kargům? Byl vyroben v dávných dobách na Západě, ale před mnoha a mnoha lety jej král Thoreg z Hupunu přijal jako dar od hrdiny Erreth-Akbeho, jako symbol přátelství mezi Kargadem a Hardskými zeměmi. Prsten zmizel a byla válka, žádné přátelství. Pak ale prsten našel zlořečený Jestřábí mág, ukradl jej i s kněžkou z atuánských Hrobek a obojí odvezl na Havnor. Tak to bylo s důvěryhodností Archipelanů.

Lebannen prostřednictvím svých vyslanců trpělivě a zdvořile vysvětloval, že Prsten míru byl původně Morredovým darem Elfarran a tudíž drahocenná památka na nejmilovanějšího krále a královnu Archipelu. A také byl předmětem velice posvátným, neboť na něm byla Vázací runa nadaná silným kouzlem milosti. Bezmála před čtyřmi stoletími jej Erreth-Akbe odvezl do Zemí Kargadu jako závazek pevného míru. Ale kněží z Awabathu závazek porušili a prsten zlomili. Před nějakými čtyřiceti lety Krahujec z Roke a Tenar z Atuánu prsten scelili. Co tedy s mírem?

To bylo jádro jeho poselství pro krále Thola.

A před měsícem, těsně po letním svátku Dlouhého tance, proplula flotila lodí Felkweyským průlivem, Ebavnorskou úžinou a vjezdem Havnorské zátoky: dlouhé červené lodě s červenými plachtami, které nesly bojovníky s chocholy, nádherně oděné emisary a několik zahalených žen.

„Necht' dcera velekrále Thola, jenž sedí na Thoregově trůně, a jehož předkem byl Wuluah, nosí Prsten míru na své ruce, tak jako jej nosila královna Elfarran ze Soléy. To bude znamení věčného míru mezi Západními a Východními ostrovy.“

To bylo velekrálovo poselství pro Lebannena. Bylo napsáno velkými hardskými runami na svitku, ale než je Tholův velvyslanec odevzdal králi Lebannenovi, přečetl je nahlas, veřejně, během příjetí vyslanců v Havnorském paláci, kde byl přítomen celý dvůr, aby karžské vyslance uctil. Možná to bylo tím, že velvyslanec ve skutečnosti neuměl hardsky číst, ale odříkal ta slova nahlas a pomalu zpaměti, každopádně to znělo jako ultimátum.

Princezna neřekla nic. Stála mezi deseti služkami nebo mladými otrokyněmi, které ji na Havnor doprovodily, a skupinkou dvorních dam, jež byly narychlo povolány, aby se jí věnovaly. Byla zahalená, celá zahalená, jak bylo zřejmě zvykem urozených žen na Hur-at-Huru. Závoje, červené s linkami zlatého vyšívaní, splývaly rovnou dolů z klobouku nebo ozdobné pokrývky hlavy s širokým okrajem, takže princezna vypadala jako červený sloup nebo pilíř, válcový, nevýrazný, nehybný a němý.

„Velekrál nám prokazuje velkou čest,“ odpověděl Lebannen čistým, klidným hlasem, a pak se odmlčel. Dvůr a vyslanci čekali. „Bud'te zde vítána, princezno,“ řekl zahalené postavě. Ani se nepohnula.

„Ubytujte princeznu v Říčním domě a vyplňte každé její přání,“ řekl Lebannen.

Říční dům byl krásný malý palác na severním okraji města, zasazený do staré městské hradby, s terasami vybíhajícími nad říčku Serrenen. Nechala jej postavit královna Heru, a proto se mu často říkalo Královnin dům.

Když Lebannen nastoupil na trůn, nechal jej přebudovat a opravit zároveň s Maharionovým palácem, zvaným též Nový palác, v němž uřadoval. Říční dům využíval jen při letních slavnostech, nebo se tam občas uchyloval na několik dní, aby si odpočinul.

Jeho dvůrany proběhl tichý šum. Do Královnina domu?

Když si odbyl zdvořilostní konverzaci s karžskými vyslanci, Lebannen opustil přijímací síň. Odebral se do převlékárny, kde mohl být sám, jak může král být, se svým starým sluhou Dubem, jehož znal celý život.

Udeřil pozlaceným svitkem o stůl. „Sýr v pasti na myši,“ prohlásil. Třásl se. Prudce vytáhl dýku, kterou nosil u sebe v pouzdře, a velekrálovo poselství jí probodl. „Zajíc v pytli. Zboží k obchodu. Ona prsten na ruce a já chomout na krku.“

Dub na něho nechápavě, zděšeně hleděl. Princ Arren z Enladu se ještě nikdy nepřestal ovládat. Jako dítě si možná chvíli poplakal, jednou smutně vzlykl, ale to bylo všechno. Byl příliš dobře vycvičený, příliš dobře vychovaný, než by se nechal strhnout hněvem. A jako král, který si vysloužil trůn tím, že přešel říši mrtvých, mohl být přísný, ale vždy příliš hrdý, příliš silný, než aby se rozhněval — tak to alespoň Dubovi připadalo.

„Mě nebudou využívat!“ řekl Lebannen, a znovu bodl dýkou do stolu. Jeho tvář byla tak černá a slepá vztekem, že od něho starý muž couvl, neboť opravdu dostal strach.

Lebannen ho uviděl. Vždycky viděl lidi kolem sebe.

Zastrčil dýku do pouzdra. Pak řekl klidnějším hlasem: „Dube, přísahám na své jméno, že spíš zničím Thola a jeho království, než abych mu dovolil využít mě jako podnožku ke svému trůnu.“ Potom se zhluboka nadechl a sedl si, aby mu Dub mohl odstrojit s ramenou těžké, zlatem obtížené panovnické roucho.

Dub o tomto výjevu nikdy nikomu neřekl ani slovo, ale i tak se samozřejmě ihned rozběhly spekulace o karžské princezně a o tom, co s ní král zamýšlí udělat — nebo co vlastně už udělal. A nebyl jim konec.

Lebannen neřekl, že přijímá nabídku, aby se princezna stala jeho nevěstou. Na tom, že mu byla jako nevěsta nabídnuta, se však shodovali všichni; řeči o Elfarranině prstenu to sotva mohly zakrýt, ať už šlo o nabídku, obchod nebo hrozbu. Ovšem ani neodmítl. Jeho odpověď (do nekonečna rozebíraná) byla taková, že princezna je vítána, má se jí ve všem vyjít vstříc a má být ubytována v Říčním domě: v Královnině domě. Opravdu to něco znamenalo? Na druhou stranu, proč ne v Novém paláci? Proč ji posílat přes celé město?

Již od Lebannenovy korunovace přicházely na kratší či delší návštěvu dvora urozené dámy a princezny ze starých velmožských rodů z Enladu, Éa a Sheliethu. Všem se dostalo královského přijetí a král jim postupně tančil na svatbách, když se jedna po druhé provdaly za šlechtice nebo zámožné muže prostého původu. Bylo dobře známo, že vyhledává společnost žen a také jejich radu, že mu nic nebrání zaflirtovat si s hezkou dívkou, nebo pozvat chytrou ženu, aby mu poradila, poškádlila ho nebo utěšila. Ale v souvislosti s žádnou ženou či dívkou se nikdy neobjevil ani náznak naděje, že by se s ní mohl oženit. A žádná nebyla ubytována v Říčním domě.

Král potřebuje královnu, opakovali mu pravidelně jeho rádcové.

Opravdu se musíš oženit, Arrene, řekla mu matka, když ji naposledy viděl živou.

Morredův dědic nebude mít žádného dědice? ptali se obyčejní lidé.

Lebannen jim všem říkal, různými slovy a způsoby: dejte mi čas. Musím vybudovat království z trosek. Nechte mě postavit dům hodný královny, říši, již by moje děti mohli vládnout. A jelikož ho lidé měli rádi a důvěřovali mu, jelikož byl ještě mladý a navzdory své vážnosti okouzlující a přesvědčivý, zatím všem těm dívkám, které si na něho myslely, zdárně unikl. Až doted.

Co bylo pod těmi tuhými červenými závoji? Kdo žil v tom tajemném stanu? Dámy, které byly přiděleny k princeznině doprovodu, nestačily odpovídat na otázky. Je hezká? Ošklivá? Je pravda, že je vysoká a hubená, malá a mohutná, bílá jako mléko, pihovatá, jednoooká, žlutovlasá, černovlasá, pětáctýřicetiletá, desetiletá, slintající ubožačka, oslnivá kráska? Pověsti se postupně začaly přiklánět na jednu stranu. Je mladá, ale není dítě; vlasy nemá žluté ani černé; docela hezká, říkaly některé dámy; obyčejná, říkaly druhé. Všechny se shodovaly na tom, že neumí ani slovo hardsky a nechce se učit. Schovává se mezi svými ženami, a když musí opustit komnatu, schovává se v tom svém červeném závojovém stanu. Král k ní přišel na zdvořilostní návštěvu. Neuklonila se mu, nepromluvila, neudělala žádné gesto, jenom tam stála, jak to rozčileně popsala stará paní Iyesa, „jako cihlový komín“.

Dorozumíval se s ní prostřednictvím mužů, kteří sloužili jako jeho vyslanci v Zemích Kargadu, a karžského velvyslance, jenž mluvil obstojně hardsky. Pracně jí složil komplementy a vyptal se na její přání a touhy. Tlumočníci hovořili s jejími ženami, jejichž závoje byly kratší a o něco méně neproniknutelné. Ženy se nahrnuly kolem nehybného červeného sloupu, chvíli šeptaly a hučely, načež se vrátily k tlumočnickům, kteří krále informovali, že princezna je spokojená a nepotřebuje nic.

Byla u dvora půl měsíce, když z Gontu dorazily Tenar a Tehanu. Lebannen pro ně poslal loď s prosbou, aby přijely, krátce předtím, než karžská flotila přivezla princeznu, a z důvodů, které neměly nic společného s ní ani s králem Tholem. Ale když zůstal s Tenar poprvé sám, vybuchl: „Co s ní mám dělat? Co můžu dělat?“

„Vyprávěj mi o tom,“ vybidla ho lehce ohromeně Tenar.

Lebannen pobyl s Tenar kdysi jen krátce, ale postupem let si napsali několik dopisů. Zatím si nezvykl, že má šedivé vlasy, a připadá mu menší, než si ji pamatoval, ale stejně jako před patnácti lety v její přítomnosti okamžitě cítil, že může říct cokoliv a ona ho pochopí.

„Pět let jsem rozvíjel obchod a snažil se vycházet s Tholem dobře, protože je to válečník a já nechci, aby moje království bylo sužováno na západě draky a na východě bojechtivými náčelníky, jako tomu bylo za vlády Mahariona. A protože vládnu ve znamení Míru. A až dosud to šlo docela dobře. Dokud mi zčistajasna neposlal tuhle dívku se vzkazem: jestli chceš mír, dej jí Elfarranin prsten. Tvůj prsten Tenar! Tvůj a Gedův!“

Tenar krátce zaváhala. „Koneckonců je to jeho dcera.“

„Co je dcera pro barbarského krále? Zboží. Ména, kterou si může koupit výhodu. Tyto víš! Narodila ses tam!“

Obvykle tak nehovořil a sám to poznal. Náhle si klekl, chytil ji za ruku a přitiskl si ji na oči v gestu lítosti. „Promiň, Tenar. Úplně z toho ztrácím rozum. Nevím, co mám dělat.“

„Hm, dokud neuděláš nic, budeš mít určitou volnost jednání... Třeba má princezna vlastní názor.“

„Jak by mohla? Zabalená v tom červeném pytlí? Nechce mluvit, nechce vyhlédnout ven. Kdyby byla tyč od stanu, vyšlo by to nastejno.“ Pokusil se zasmát. Překvapený svým neovladatelným vztekem, zkusil pro něj najít omluvu.

„Muselo to přijít právě ve chvíli, kdy jsem dostal znepokojivé zprávy ze západu. Proto jsem vás s Tehanu požádal, abyste přijely. Ne proto, abych vás obtěžoval touto lapálií.“

„To není lapálie,“ namítl Tenar, ale pak téma opustila a začala mluvit o dracích.

Jelikož zprávy ze západu byly opravdu znepokojivé, dokázal na princeznu většinou úplně zapomenout. Věděl, že nemá ve zvyku stavět se ke státním záležitostem tak, že je přehlídí. Ale když je s člověkem manipulováno, manipuluje on s ostatními. Několik dní po tomto rozhovoru požádal Tenar, aby princeznu navštívila a pokusila se zapříst s ní rozhovor. Mluvíte koneckonců stejným jazykem, řekl.

„Pravděpodobně ano,“ odvětila Tenar. „Nikdy jsem neznala nikoho z Hur-at-Huru. Na Atuánu jsme jim říkali barbaři.“ Zastyděl se. Ale Tenar samozřejmě udělala, oč ji požádal. Nedlouho nato mu oznámila, že s princeznou mluví stejným jazykem, nebo téměř stejným, a že princezna nevěděla, že jsou nějaké jiné jazyky. Myslela si, že všichni zdejší lidé, dvořané a dvorní dámy, jsou zlovolní blázni, kteří si z ní dělají legraci, když na sebe štěbetají a štěkají, místo aby mluvili lidskou řečí. Tenar se domnívala, že princezna vyrostla v poušti, v původním panství krále Thola na Hur-at-Huru, a pobyla jen velice krátce na královském dvoře v Awabathu, než ji otec poslal dál na Havnor.

„Je vystrašená,“ řekla Tenar.

„Proto se schovává ve stanu. Co si o mě myslí?“

„Jak by mohla vědět, co si má myslet?“

Zakabonil se. „Kolik je jí let?“

„Je mladá. Ale žena.“

„Nemůžu se s ní oženit,“ řekl s náhlou rozhodností. „Pošlu ji zpátky.“

„Odmítnutá nevěsta je znectěná žena. Jestli ji pošleš zpátky, může se stát, že ji Thol zabije, aby svůj rod očistil. Určitě to bude brát tak, že jsi ho chtěl zneuctit.“

Do tváře se mu vrátil zuřivý výraz.

Tenar ho předešla. „Jsou to barbarské zvyky,“ řekla odměřeně.

Chvilí chodil po místnosti sem a tam. „Dobrá. Ale nebudu tu dívku považovat za královnu Morredova království. Je možné naučit ji hardsky? Aspoň několik slov? Nebo je nevzdělatelná? Vzkážu Tholovi, že hardsky král si nemůže vzít ženu, která nemluví jazykem jeho říše. Je mi jedno, jestli se mu to nelíbí, potřebuje políček. A já tím získám čas.“

„A o to, aby se naučila hardsky, ji požádáš ty sám?“

„Jak ji můžu o něco požádat, když to všechno považuje za nějakou hatmatilku. K čemu bude, když za ní půjdu? Myslel jsem, že bys s ní mohla promluvit ty, Tenar... Jistě chápeš, jaký je to podvod použít tuto dívku, aby to vypadalo, že Thol je mi rovný, zneužít Prsten — Prsten, který jsi k nám přinesla ty — jako past! Nemůžu se ani tvářit, že to nevidím. Jsem ochoten vyjednávat, zdržovat, abych udržel mír. Nic víc. Dokonce i takový klam je špatný. Řekni té dívce, co sama uznáš za vhodné. Já s ní nechci mít nic společného.“

A odešel plný spravedlivého hněvu, který pomalu vychladl do nepříjemného pocitu, jenž hodně připomínal zahanbení. Když karžští vyslanci oznámili, že hodlají brzy odjet, Lebannen připravil pro krále Thola pečlivě formulované poselství. Vyjádřil v něm, jak si váží pocty, kterou pro Havnor znamená princeznina přítomnost, a jak má radost, že může se svým dvorem princeznu seznámit se zvyky, obyčeji a jazykem svého království. Nijak se nevyjádřil k Prstenu, k tomu, zda si ji vezme, ani k tomu, zda si ji nevezme.

Naposledy se s Kargy setkal večer po svém rozhovoru s taonským kouzelníkem sužovaným sny. Předal jim dopis pro velekrále, ale nejdřív jej přečetl nahlas, tak jako velvyslanec přečet nahlas Tholův dopis pro něho.

Velvyslanec spokojeně poslouchal. „Velekrál bude potěšen,“ řekl.

Po celou dobu zdvořilostních rozhovorů s vyslanci a předvádění darů, které Tholovi posílá, si Lebannen lámal hlavu nad tím, proč byla jeho vyhýbavá odpověď přijata takto lehce. Všemi úvahami dospěl k jedinému závěru: On ví, že se ji nemohu zbavit. Na což jeho mysl v duchu vášnivě odpovíděla: Nikdy.

Zeptal se, zda se velvyslanec vypraví do Řičního domu, aby se s princeznou rozloučil. Velvyslanec se na něho prázdně podíval, jako by se ho Lebannen zeptal, jestli se půjde rozloučit s balíkem, který doručil. Lebannen cítil, jak se mu žilami znovu rozlévá hněv. Všiml si, že velvyslancův obličej se trochu změnil, dostal obezřetný, smířlivý výraz. Usmál se a popřál vyslancům dobrý vítr na cestu do Zemí Kargadu. Pak opustil audienční síň a zamířil do své komnaty.

Obřady a ceremoniály svazovaly většinu jeho konání a jako král musel být většinu života na veřejnosti: ale jelikož nastoupil na trůn, který byl stovky let prázdný, do paláce, v němž nebyly protokoly, mohl si některé věci zařídit podle toho, jak chtěl on. Do své ložnice obřady nepouštěl. Jeho noci patřily jemu. Popřál dobrou noc Dubovi, který spal v předpokojí, a zavřel dveře. Sedl si na postel. Cítil únavu, hněv a zvláštní bezútěšnost.

Kolem krku stále nosil tenký zlatý řetízek, na němž visel maličký váček z plátna protkaného zlatem. Uvnitř váčku byl kamínek, matný černý kousek skály s nerovnými okraji. Jak tak seděl a přemýšlel, vyndal jej a podržel jej v dlaní.

Pokusil se odvést myšlenky od všech těch hloupostí kolem karžské princezny tím, že se zamyslí nad kouzelníkem Habrem a jeho sny. Ale jediné, k čemu se dopracoval, byla trýznivá závist vůči Habrovi za to, že byl na Gontu, mluvil s Gedom a nějaký čas u něho pobyl.

Proto cítil takový smutek. Muž, kterému říkal pane, muž, jehož miloval nad všechny ostatní, mu nechtěl dovolit, aby se k němu přiblížil, a sám za ním nechtěl přijet.

Copak si Ged opravdu myslel, že když ztratil svou čarodějskou moc, Lebannen o něm musí smýšlet hůř? Musí jím pohrdat?

Vzhledem k vlivu, jaký má moc na uvažování a srdce člověka, to nebyla nepředstavitelná myšlenka. Ale Ged ho určité znal lépe, nebo o něm přinejmenším měl lepší mínění.

Byl problém v tom, že poté, co byl Lebannenovým pánem a průvodcem, se Ged nemohl smířit s postavením jeho podřízeného? Pro starého muže opravdu mohlo být těžké smířit se s tím: s neomaleným, nevratným obrácením jejich postavení.

Ale Lebannen si velice jasně pamatoval, jak k němu Ged poklekl na obě kolena na rokeské Homoli, ve stínu draka a před zraky mistrů, jejichž mistrem Ged byl. Potom vstal, políbil Lebannena, řekl mu, aby vládl moudře a nazval ho svým pánem a drahým společníkem.

„To on mi dal mé království,“ řekl Lebannen Habrovi. To byl ten okamžik, kdy mu je dal. Cele a svobodně.

A proto Ged nechtěl přijet na Havnor a nechtěl ani to, aby se Lebannen přijel poradit za ním. Odevzdal moc — cele a svobodně. Nechtěl, aby to třeba jen vypadalo, že se do něčeho plete, že vrhá svůj stín na Lebannenovo světlo.

„Ten už skončil,“ prohlásil Dveňník.

Ale Habrovo vyprávění se Geda dotklo natolik, že ho poslal sem, k Lebannenovi, a požádal ho, aby udělal, co bude třeba.

Habrův příběh byl skutečně podivný; a Gedovo prohlášení, že možná spadne samotná zeď, bylo ještě podivnější. Co to mohlo znamenat? A proč by sny jednoho člověka měly nést takovou tíhu?

I jemu se kdysi dávno zdálo o okrajích suché země, když putoval s arcimágem Gedom, ještě než připluli na Selidor.

A na nejzápadnějším ze všech ostrovů následoval Geda do suché země. Za kamennou zeď. Dolů do šerých měst, kde stíny mrtvých stály ve dveřích nebo chodily bez cíle ulicemi, na něž padalo pouze světlo nehybných hvězd. S Gedom

prošel celou tou zemí, než je strastiplná pouť zavedla do temného údolí prachu a kamenů u úpatí hor, jejichž jediné jméno je Bolest.

Rozevřel dlaň, pohlédl na černý kamínek, který v ní držel, a znovu ruku zavřel.

Když udělali to, kvůli čemu přišli, vyšplhali z údolí vschlé řeky do hor, protože nemohli zpátky. Vystoupali cestou, která je mrtvým zapovězena, šplhali a lezli po skalách, které je pálily do rukou, až Ged nemohl dál. Lebannen ho nesl dokud mohl, a potom s ním lezl dál až na konec temnoty, na beznadějný sráz noci. A tak se s ním vrátil do slunečního světla a do zvuků moře dorážejícího na břehy života.

Už dlouho na tu strašlivou cestu nevzpomínal tak živě.

Ale ten černý kamínek z hor nosil stále nad srdcem.

A nyní se mu zdálo, že vzpomínka na tu zemi, na její temnotu a prach, nosil stále ve své mysli hned pod zářivou, pestrou hrou a pohybem dní, přestože od ní stále odvracel zrak. Odvracel zrak, protože nedokázal snést pomyšlení, že nakonec tam přijde znovu: sám, bez doprovodu a navěky. Bude stát s prázdnýma očima a němě ve stínech města příznaků. Už nikdy neuvidí slunce, nenapije se vody a nedotkne se živé ruky.

Prudce vstal a setřásl ze sebe ty morbidní myšlenky. Vrátil kamínek do váčku, připravil se ke spánku, zhasl lampu a lehl si. Okamžitě to uviděl znovu: šerou, šedivou zemi prachu a skal. Daleko před ním vybíhala do černých, ostrých štítů, ale tady klesala, stále níž a níž, do naprosté temnoty. „Co je tím směrem?“ zeptal se Geda, když šli dál a dál. Jeho společník odpověděl, že neví, že možná tím směrem není konec.

Lebannen se posadil, rozezlený a polekaný tím, kam jeho myšlenky vytrvale sklouzávají. Vyhledal očima okno.

Otevíralo se na sever. Měl rád výhled z Havnoru přes kopce k vysoké hoře Onn s šedým vrcholkem. Dál na severu, neviditelný za celou šíři Velkého ostrova a Ějského moře, byl Enlad, jeho domovina.

Když ležel na posteli, viděl jen oblohu, bezmračnou letní noční oblohu, kde vysoko mezi menšími hvězdami plulo Labutí srdce. Jeho království. Království světla a života, kde hvězdy rozkvétaly na východě jako bílé květy a vadly ve svém jasu na západě. Nechtěl myslet na tu druhou zemi, kde hvězdy stojí na místě, kde člověk nemá žádnou sílu v rukou a správnou cestu, kterou jít, protože žádná cesta nikam nevede.

Jak tam ležel a hleděl na hvězdy, záměrně odvedl svou mysl od těchto vzpomínek a od myšlenek na Geda. Vybalil si Tenar: zvuk jejího hlasu, dotek její ruky. Dvořané byli obřadní, dávali si pozor, jak a kdy se krále dotýkají. Ona ne. Vzala ho za ruku a rozesmála se. Jednala s ním směleji než jeho matka.

Růže, princezna enladského rodu, zemřela před dvěma lety na horkost, když byl na palubě lodi, s níž se plavil na královskou návštěvu Berily na Enladu a ostrovů jižně od něho. O její smrti se dozvěděl, až když se vrátil domů a našel město a palác ve smutku.

Jeho matka teď byla tam v temné, suché zemi. Kdyby tam přišel a potkal ji na ulici, nepodívala by se na něho.

Nepromluvila by na něho.

Stiskl ruce. Přerovnal si polštáře na posteli a pokusil se najít klid, upnout svou pozornost jinam, myslet na věci, které mu nedovolí vrátit se tam. Myslet na matku, když žila, na její hlas, tmavé oči pod černým klenutým obočím, její jemné ruce.

Nebo myslet na Tenar. Věděl, že požádal Tenar, aby přijela na Havnor, nejenom proto, aby se s ní poradil, ale také proto, že byla jedinou matkou, která mu zbývala. Chtěl tu lásku, chtěl ji dávat a také dostávat. Krutou lásku, která nezná žádné ohledy, žádné podmínky. Tenar měla šedé oči, nikoli černé, ale viděla do něho s bodavou něžností, která se nedala oklamat ničím, co řekl nebo udělal.

Věděl, že úkol, k němuž byl povolán, vykonává dobře. Věděl, že mu jde dobře hrát si na krále. Ale pouze se svou matkou a s Tenar věděl mimo veškeré pochybnosti o sobě samém, jaké to je být král.

* * *

Tenar ho znala od doby, kdy byl velice mladý muž, ještě ani ne korunovaný. Zamilovala si ho tenkrát a ta láska jí vydržela. Jeho zásluhou, Gedovou zásluhou, ale také zásluhou jí samotné. Byl pro ni synem, který nikdy nezlomí srdce. Ale napadlo ji, že by se mu to ještě mohlo podařit, pokud bude kvůli té ubohé dívce z Hur-at-Huru dál tak zlostný a neupřímný.

Zúčastnila se závěrečné audience vyslanců z Awabathu. Lebannen ji požádal, aby tam byla, a ona přišla ráda. Když na začátku léta přišla ke dvoru a našla tam Kargy, čekala, že se jí budou stranit, nebo se na ni přinejmenším budou dívat úkosem jako na odpadlou kněžku, která spolu s loupeživým Jestřábím mágem ukradla prsten Erreth-Akbeho z pokladnice atuánských Hrobek a zrádně s ním uprchla do Havnoru. Byla to její zásluha, že Archipel měl znovu krále. Kargové jí to mohli lehce zazlívát.

A Thol z Hur-at-Huru obnovil uctívání Božských bratří a Bezejmenných, jejichž největší chrám Tenar vyplenila. Její zrada nebyla pouze politická, ale i náboženská.

Ale to bylo již dávno, před čtyřiceti a více lety, takže už to skoro patřilo spíš do legend; a státníci si vybírají, co si budou pamatovat. Tholův velvyslanec ji požádal o tu čest, aby ho přijala, a přivítal ji s velice zbožnou úctou, která jí připadala alespoň zčásti upřímná. Nazval ji paní Arha, Pozřená a Věčně znovuzrozená. Nikdo ji tak neoslovil již mnoho let, a tak jí ta jména zněla hodně cize. Ale poznala silnou, smutnou radost, když uslyšela svůj rodný jazyk a zjistila, že jím stále umí mluvit.

Proto se přišla s velvyslancem a jeho doprovodem také rozloučit. Požádala ho, aby velekrále Kargů ubezpečil, že o jeho dceru je dobře postaráno, a naposledy se obdivně rozhlédla po vysokých, šlachovitých mužích se světlými, spletenými vlasy a chocholy na hlavách, ve slavnostní zbroji ze stříbrné síťoviny s vpletenými pery. Dokud žila v Zemích Kargadu, měla možnost vidět málo mužů svého lidu. V Místě hrobek žily jen ženy a eunuchové.

Po obřadu se vytratila do palácových zahrad. Letní noc byla teplá a neklidná, kvetoucí keře v zahradách se kývaly v nočním větru. Zvuky města za zdmi paláce byly jako šumění klidného moře. Pod stromy se procházel pár do sebe

zavěšených mladých dvořanů. Aby je nerušila, Tenar zamířila mezi fontány a růžové keře na druhém konci zahrady. Lebannen znovu odešel z audience zamračený. Co s ním bylo? Pokud věděla, zatím se nikdy nevzbouřil proti povinnostem, které jeho postavení přinášelo. Určitě věděl, že král se musí oženit a má jen málo na vybranou v tom, s kým se ožení. Věděl, že král, který nenaslouchá svému lidu, je tyran. Věděl, že jeho lidé chtějí královnu, chtějí dědice trůnu. Ale neudělal v tom nic. Dvorní dámy s neskrývanou radostí sdělily Tenar klepy o jeho několika milenkách, z nichž žádná královou přízní, která vešla ve známost, nic neztratila. To všechno rozhodně zvládal celkem dobře, ale nemohl čekat, že to tak bude dělat věčně. Proč ho tak rozzuřilo, že mu král Thol nabídl dokonale vhodné řešení? Možná nedokonale vhodné. Princezna byla trochu problém.

Tenar se musela pokusit naučit dívku hardsky. A najít dámy, které budou ochotné zasvětit ji do archipelských způsobů a dvorní etikety — to určitě nebylo v jejích silách. Víc cítila s princezninou nevědomostí než s vysokou kultivovaností dvořanů.

Měla Lebannenovi za zlé, že se nedokáže nebo nechce na věc podívat očima té dívky. Což si neumí představit, jaké to pro ni musí být? Vychovaná v ženské části pevnosti nějakého válečného náčelníka uprostřed odlehle pustiny, kde nejspíš nikdy neviděla jiného muže než otce, strýce a několik kněží; náhle odvezená cizími lidmi z neměnné chudoby a strnulosti života na dlouhou a děsivou cestu po moři; opuštěná mezi lidmi, které znala jen jako nevěřící, krvežíznivé netvory, kteří žijí na konci světa a ve skutečnosti to vůbec nejsou lidé, protože jsou čarodějové, kteří se dovedou proměnit ve zvířata a ptáky. A jednoho z nich si měla vzít za muže!

Tenar dokázala opustit svůj lid a odjet žít mezi netvory a čaroděje ze Západu, protože byla s Gedom, kterého milovala a kterému důvěřovala. Ani tak to nebylo snadné; často ji odvaha opouštěla. Navzdory uvítání, které jí obyvatelé Havnoru přichystali, zástupům, jasotu, květinám a chvále, laskavým jménům, jimiž jí říkali — Bílá paní, Nositelka míru, Tenar s Prstenem — navzdory tomu všemu se tenkrát dávno po nocích choulila ve svém palácovém pokoji, nešťastná, protože byla tak osamělá, nikdo nemluvil jejím jazykem a neznala nic z věcí, které oni všichni znali. Jakmile oslavy skončily a Prsten se dostal na své místo, poprosila Geda, aby ji odvezl pryč, a on svůj slib dodržel a odvezl ji na Gont. Tam žila v domě Starého mága jako Ogionova chráněnka a žačka, učila se být Archipelankou, dokud nenašla cestu, po které se chtěla vydat jako dospělá žena.

Byla mladší než tato dívka, když přijela s Prstenem na Havnor. Ale nevyrostla tak bezmocná jako princezna. Jako Jediná kněžka sice měla moc hlavně obřadní, formální, ale převzala opratě svého osudu, když porušila hrůzné zvyklosti, k nimž byla vychována, a získala svobodu svému vězni i sobě. Ale dcera vojenského náčelníka mohla ovlivnit jen bezvýznamné věci. Když se její otec prohlásil králem, začali by jí říkat princezno, dali by jí bohatší šaty, víc otroků, víc eunuchů a víc šperků, dokud by ji samotnou nedali někomu jako nevěstu, ale ona by v těch věcech neměla žádné slovo. Jediné, co by kdy zahlédla z okolního světa mimo ženské pokoje přes vrstvy červených závojů.

Tenar se považovala za šťastnou, že se nenarodila na tak zaostalém a barbarském ostrově jako Hur-at-Hur a nikdy nemusela nosit feyag. Věděla však, jaké to je vyrůstat v sevření železných tradic. Patřilo se, aby pro princeznu udělala vše, co bude v její moci, dokud bude v Havnoru. Ale neměla v úmyslu zůstat zde dlouho.

Chodila po zahradě, dívala se, jak se fontány matně třpytí ve světle hvězd a přemýšlela, jak a kdy bude moci odjet domů.

Nevadily jí formality dvorského života ani vědomí, že pod zdvořilostí bublá kotel ambicí, rivalit, vášní, spoluvín a tajných dohod. Vyrostla v rituálech, pokrytectví a intrikách, a tak jí nenaháněly strach ani nedělaly starosti. Jednoduše se jí stýskalo po domově. Chtěla se vrátit na Gont, ke Gedovi, do jejich domu.

Přijela na Havnor, protože Lebannen poslal pro ni, Tehanu a Geda, pokud pojede; ale Ged odmítl jet a Tehanu nechťela jet bez ní. To jí nahánělo strach a dělalo starosti. Cožpak se od ní dcera nedokáže odtrhnout? Lebannen potřeboval radu od Tehanu, ne od ní. Dcera se jí však držela jako klišé. Byla na havnorském dvoře stejně nesvá, stejně ztracená jako ta dívka z Hur-at-Huru, a stejně jako ona byla zamlklá a schovávala se.

A tak teď Tenar musela dělat chůvu, učitelku a společníci oběma dvěma vystrašeným dívkám, které nevěděly, jak uchopit svou moc, přestože ona sama nestála o žádnou moc na zemi kromě možnosti vrátit se domů, kam patřila, a pomáhat Gedovi na zahradě.

Litovala, že doma nemohou pěstovat bílé růže, jaké měli tady. Jejich vůně byla v nočním vzduchu velice příjemná. Jenže na Převisu bylo moc větrno a v létě bylo slunce příliš ostré. A kozy by nejspíš růže sežraly.

Nakonec se vrátila dovnitř a prošla východním křídlem do apartmá, v němž bydlela spolu s Tehanu. Dcera spala, bylo již pozdě. Na knotu alabastrové lampičky hořel plamínek, nebyl větší než perla. Vysoké pokoje byly tiché, stinné. Sfoukla svíčku, ulehla do postele a zanedlouho se poddala spánku.

Šla úzkou, kamennou chodbou zaklenutou vysokou klenbou. Nesla si alabastrovou lampu. Slabý ovál světla se před ní a za ní ztrácel ve tmě. Došla ke dveřím místnosti, která se do chodby otevírala. Uvnitř byli lidé s ptačími křídly. Někteří měli hlavy ptáků, jestřábů a supů. Nehybně stáli nebo seděli na zkřížených nohách a očima v bíločervených kružích se dívali do nicoty. Křídla za nimi plandala jako nějaké obrovské černé pláště. Věděla, že nemohou létat. Byli tak smutní, tak zoufalí, a vzduch v místnosti byl tak zatuchlý, že měla nutkání otočit se a utéct, ale nemohla se ani pohnout. Začala s tím ochromením zápasit a probudila se.

Kolem byly teplé stíny, za oknem svítily hvězdy a ve vzduchu se vznášela vůně růží. Bylo slyšet tichý šum města a dech spící Tehanu.

Tenar se posadila, aby ze sebe setřásla zbytky snu. Byla to síň Maleb v Labyrintu hrobek, kde se před čtyřiceti lety poprvé setkala tvář v tvář s Gedom. Ve snu malby na stěnách ožily. Jenže to nebyl život. Byl to nekonečný, bezčasý neživot těch, kteří zemřeli a nebyli znovuzrozeni, těch, které prokleli Bezejmenní: nevěřících, obyvatel Západu, čarodějů. Když člověk zemře, narodí se znovu. To bylo pevné vědomí, v němž byla vychována. Když ji jako dítě odvedli do Hrobek, aby se stala Arhou, Pozřenou, řekli jí, že je jediná ze všech lidí, kdo se narodil a narodí zase jako ona, jeden

život po druhém. Občas tomu věřila, ale ne vždy, dokonce ani když byla kněžkou Hrobek. A od té doby už nikdy. Věděla však to, co věděli všichni obyvatelé Zemí Kargadu, že když zemřou, vrátí se v novém těle, že lampa, která zhasla, se ve stejném okamžiku třepetavě rozhoří někde jinde, v ženském lůně, ve vajíčku malé rybky nebo v semínku trávy unášeném větrem. Věděla, že se vrátí, aniž by si pamatovala na starý život, čerstvá pro nový, a tak to půjde život za životem věčně.

Jen ti, které zavrhl samotná země a jejich Staré síly, temní kouzelníci z Hardských zemí, se nerodí znovu. Když zemřou — tak to alespoň tvrdili Kargové — nevrátí se do živého světa, ale odejdou na hrůzné místo, kde musí jako polobytosti, okřídlené, ale neschopné létat, ani ptáci, ani lidé, setrávat bez naděje. S jakou chutí jí kněžka Kossil vyprávěla, jaký strašlivý osud čeká ty vychloubačné nepřátele Božského krále, jejichž duše jsou odsouzeny k tomu, aby byly navěky vyhnány z říše světla!

Jenže život po životě, o kterém jí vyprávěl Ged, to místo, kam prý odcházeli jeho lidé, ta neměnná země studeného prachu a stínů — bylo to méně děsivé, méně strašlivé?

Nezodpověditelné otázky v její hlavě se hlasitě dožadovaly pozornosti: když teď již nebyla Karg, když zradila svaté místo, musí i ona odejít do té suché země, až zemře? Musí tam Ged? Budou se tam lhostejně míjet? Tak to nemohlo být. Ale co kdyby on musel jít tam, a ona se narodila znovu, takže by jejich odloučení muselo být věčné?

Nechtěla o tom všem přemýšlet. Bylo vcelku jasné, proč se jí zdálo o siní Maleb, tak dlouho poté, co se od toho oprostila. Samozřejmě to souviselo s tím, že se setkala s vyslanci a mluvila znovu karžsky. Přesto ležela a cítila, jak ji ten sen rozrušil a zdrtil. Nechtěla se vrátit k těžkým snům svého mládí. Chtěla být zpátky v domě nad Převísem, ležet vedle Geda a poslouchat dech spící Tehanu. Ged ležel nehybně jako kámen, když spal, ale Tehanu zůstal krk nějak poškozený ohněm, takže v jejím dechu bylo vždy trochu skřípavosti, kterou Tenar poslouchala, čekala na ni, noc co noc, rok co rok. To byl život, to byl návrat života, ten drahý zvuk, ten lehce skřípavý dech.

Poslouchala jej tak dlouho, až nakonec znovu usnula. Jestli se jí o něčem zdálo, tak jedině o vzdušných dálavách a ranních barvách plujících oblohou.

* * *

Habr se probudil velice časně. Jeho maličký společník byl celou noc neklidný, a tak byl neklidný i on. S radostí vstal, došel k oknu, ospale si sedl a díval se, jak se na oblohu nad přístavem vkrádá světlo, rybářské čluny vyplouvají a z nízké mlhy nad širokou zátokou vystupují plachty lodí. Poslouchal šum a ruch města připravujícího se na nový den. Právě ve chvíli, kdy mu přišlo na mysl, zda by se neměl vypravit do mumraje v paláci, aby zjistil, co má dělat, se ozvalo zaklepání na dveře. Nějaký muž mu přinesl podnos, na němž bylo čerstvé ovoce a chléb, džbánec mléka a malá miska s masem pro kotě. „Až bude ohlášena pátá hodina, přijdu a dovedu vás ke králi,“ oznámil muž s vážnou tváří Habrovi a potom mu o něco méně škrobeně vysvětlil, kudy se dostane do palácových zahrad, kdyby se chtěl projít.

Habr samozřejmě věděl, že doba mezi půlnocí a polednem se dělí na šest hodin a doba mezi polednem a půlnocí na dalších šest, ale nikdy neslyšel, jak se hodiny ohlašují, a přemýšlel, co tím muž asi myslel.

Brzy zjistil, že zde v Havnoru vycházejí čtyři trubači na vysoký ochoz, z něhož vyrůstá nejvyšší palácová věž, ta, kterou korunuje štíhlá ocelová čepel hrdinova meče, a když nastane čtvrtá a pátá hodina dopolední, poledne a první, druhá a třetí hodina odpolední, zatroubí jednou na západ jednou na sever, jednou na východ a jednou na jih. Dvořané v paláci a kupci a přepravci z města podle toho mohli řídit své záležitosti a chodit na schůzky v dohodnutou hodinu. To všechno se dozvěděl od mladíka, jehož potkal na procházce v zahradách, drobného, útlého chlapce v blůze, která mu byla příliš velká. Chlapec mu vysvětlil, že trubači vědí, kdy mají zatroubit, protože ve věži jsou velké přesýpací hodiny a také Athovo kyvadlo, které je zavěšeno vysoko ve věži, a když se v určitou hodinu rozkývá, přestane se kývat právě ve chvíli, kdy začne další hodina. Také Habrovi řekl, že všechny fanfáry, které trubači hrají, jsou části Žalozpěvu za Erreth-Akbeho, který napsal král Maharion, když se vrátil ze Selidoru. Pro každou hodinu je jiná, a pouze v poledne zahrají melodii celou. A když někdo chce být na určitém místě v určitou hodinu, měl by pozorně sledovat ochozy, protože trubači vždycky vyjdou o několik minut dřív, a když svítí slunce, zvednou stříbrné trumpety, aby se zableskly a zazářily. Chlapec se jmenoval Prut a přijel na rok do Havnoru se svým otcem, panem z Metamy na ostrově Ark. Chodil v paláci do školy, bylo mu devět a stýskalo se mu po matce a po sestře.

Habr se vrátil do pokoje právě včas, aby se setkal se svým průvodcem. Byl méně neklidný, než čekal. Rozhovor s chlapcem mu připomněl, že synové pánů jsou děti, že páni jsou lidé a že lidé se nemusí bát.

Průvodce ho doprovodil palácovými chodbami do dlouhé, světlé síně s okny podél celé jedné stěny. Otvíral se z nich výhled na havnorské věže a fantastické mosty, které se klenuly nad kanály a skákaly nad ulicemi ze střechy na střechu, balkonu na balkon. Viděl část tohoto panoramatu od dveří, kde zůstal váhavě stát. Nevěděl, jestli má jít dál ke skupině lidí na druhém konci místnosti.

Král si ho všiml, přišel k němu, laskavě ho přivítal, odvedl ho k ostatním a jednoho po druhém představil.

Byla tam asi padesátiletá žena, malá a velice bledá, s šedivějícími vlasy a velkýma šedýma očima: Tenar, řekl král a usmál se, Tenar s Prstenem. Pohlédla Habrovi do očí a tiše ho pozdravila.

Jeden muž byl starý asi jako král. Byl oblečen v sametu a vzdušných lněných látkách, na opasku a na hrdle měl drahokamy a v ušním lalůčku cvoček s velkým rubínem. Kapitán Tosla, představil ho král. Toslova tvář, tmavá jako dřevo starého dubu, byla ostrá a přísná.

Další muž byl ve středních letech, jednoduše oblečený, s pevným pohledem, který budil v Habrovi pocit důvěry. Princ Sege z havnorského rodu, řekl král.

Pak tam byl muž kolem čtyřicítky, který měl u sebe dřevěnou hůl vysokou jako byl sám. Habr podle ní poznal, že je to čaroděj z rokeské Školy. Měl poněkud unavenou tvář, jemné ruce, hrdé, ale zdvořilé vystupování. Mistr Onyx, představil ho král.

A nakonec tam byla žena, kterou Habr považoval za služku, protože byla jednoduše oblečená a zůstávala mimo

skupinku, pootočená jinam, jako by se dívala z oken. Když ji Lebannen přivedl blíž, všiml si, že má krásné černé vlasy, těžké a lesklé jako padající voda. „Tehanu z Gontu,“ řekl král a jeho hlas zazněl jako výzva.

Žena se nakrátko podívala přímo na Habra. Byla mladá. Levou stranu obličeje měla hladkou, snědorůžovou, zpod klenutého obočí si ho prohlížela tmavým, zářivým okem. Pravá strana obličeje byla poničená a svraštělá, pokrytá velkou, tvrdou jizvou bez oka. Její pravá ruka vypadala jako svinutý pařát havrana.

Podala Habrovi ruku, jak se to dělá na Eá a v Enladech stejně jako to udělali ostatní, ale ona podala levou. Dotkl se jí, dlaní na dlaň. Její ruka byla horečnatě horká. Znovu se na něho podívala. Pohled jednoho oka byl úžasný — zářivý, zamračený a prudký. Potom znovu sklopila zrak a ustoupila, jako by nechtěla být jednou z nich, jako by tam vůbec nechtěla být.

„Mistr Habr ti přináší zprávu od tvého otce, Krahujce z Gontu,“ řekl král, když viděl, že posel stojí, neschopen slova. Tehanu nezvedla hlavu. Lesklé černé vlasy zpustošenou tvář téměř zakrývaly.

„Má paní,“ začal Habr chraplavě, jako by mu vyschlo v ústech, „požádal mne, abych ti položil dvě otázky.“ Odmlčel se pouze proto, že si potřeboval navlhčit rty a nadechnout se v chvilkové panice, že zapomněl, co má vyřídit; z odmlky se však stalo napjaté ticho.

„Tak se zeptej,“ řekla Tehanu hlasem ještě chraptivějším než on.

„Řekl, abych se nejdřív zeptal: 'Kdo jsou ti, kteří chodí do suché země?' A když jsem od něho odcházel, řekl: 'Zeptej se mé dcery také na toto: Dostane se přes kamennou zeď' drak?“

Tehanu pokývala hlavou na znamení, že rozumí, a ustoupila ještě kousek, jako by si chtěla hádanky odnést s sebou, pryč od nich.

„Suchá země,“ řekl král, „a draci...“

Přejížděl svým pozorným pohledem od jednoho obličeje k druhému.

„Pojďte,“ vybídl je, „posadíme se a pohovoříme si.“

„Nemohli bychom si promluvit dole v zahradách?“ zeptala se drobná šedooká žena, Tenar. Král bez váhání souhlasil.

Habr zaslechl, jak mu cestou řekla: „Je pro ni těžké být celý den uvnitř. Touží po obloze.“

Zahradníci jim přinesli křesla do stínu obrovské staré vrby u jednoho jezírka. Tehanu přistoupila k jezírku a zahleděla se dolů do zelené vody, kde lenivě plavalo několik velkých stříbrných karasů. Bylo vidět, že chce přemýšlet o otcově vzkazu, ne mluvit. Zároveň však mohla slyšet, co říkají oni.

Když se všichni ostatní usadili, král vyzval Habra, aby ještě jednou odvyprávěl svůj příběh. Naslouchali s mlčenlivým soucitem a jemu se podařilo mluvit bez zábran či spěchu. Když skončil, zůstali ještě chvíli zticha a potom mu čaroděj Onyx položil jedinou otázku: „Zdalo se ti něco minulou noc?“

Habr mu odpověděl, že si na žádný sen nevzpomíná.

„Já ano,“ řekl Onyx. „Zdalo se mi o Povolávači, který mne učil ve škole na Roke. Říká se o něm, že zemřel dvakrát, protože se vrátil z té země za zdí.“

„Mně se zdálo o duších, které se nerodí znovu,“ řekla velice tiše Tenar.

Princ Sege promluvil: „Celou noc jsme měli pocit, jako bych z ulic města slyšel hlasy, které jsem znal z dětství. Volaly stejně jako kdysi. Ale když jsem se zaposlouchal, byl to jen křik hlídačů a opilých námořníků.“

„Mně se nikdy nic nezdá,“ řekl Tosla.

„Mně se o té zemi nezdálo,“ promluvil král. „Vzpomínal jsem na ni. A nemohl jsem přestat.“

Pohlédl na mlčící ženu, Tehanu, ale ona pouze sklopila oči k jezírku a neřekla nic.

Nepromluvil ani nikdo jiný; a Habr už to nemohl vydržet. „Jestli jsem šířitel epidemie, musíte mě poslat pryč!“ prohlásil.

Čaroděj Onyx vložil do svých slov neodvolatelnost, ne však pánovitost. „Jestli tě z Roke poslali na Gont a z Gontu na Havnor, máš být na Havnoru.“

„Když se zamyslí mnoho hlav, rozsvítí se,“ poznamenal trpce Tosla.

„Nechme na chvíli sny stranou,“ řekl Lebannen. „Náš host by měl vědět, co nám dělalo starosti, ještě než přišel — proč jsem na začátku léta poprosil Tenar a Tehanu, aby přijely, a povolal jsem z cest Toslu, aby se s námi poradil. Seznámíš Habra s tou záležitostí, Toslo?“

Muž s tmavou tváří přikývl. Rubín v jeho uchu se blyštěl jako kapka krve.

„Tou záležitostí jsou draci,“ začal. „V Západních dálavách už několik let napadají farmy a vesnice na Uilly a Usideru.“

Slétnou nízko, popadnou do spárů střechy domů, zatřesou jimi a vyděsí lidi. Na Toringatech byli už dvakrát v čase žní, svým dechem zapálili pole, sežehli stohy a posadili červeného kohouta na doškové střechy domů. Na lidi nezaútočili, ale v požárech jich několik našlo smrt. Nepřepadli domy pánů těchto ostrovů v honbě za poklady, jako to dělali v době Temna, ale jenom vesnice a pole. Stejně zprávy přišly od kupce, jehož obchod s obilím zavedl až daleko na jih, na Simly: draci přilétli a spálili úrodu právě v čase sklizně.

Pak, minulou zimu na Semelu, dva draci dosedli na vrcholek sopky, hory Andanden.“

„Podívejme,“ řekl Onyx, a když na něho král obrátil tážavý pohled, dodal: „Čaroděj Seppel z Palnu mi řekl, že ta hora je pro draky nejposvátnějším místem. Za starých časů tam chodili pít oheň z útrob země.“

„Jak je vidět, vrátili se,“ odvětil Tosla. „Létají dolů a napadají stáda a hejna, která jsou bohatstvím tammích lidí.“

Zvířatům neublíží, ale plaší je, takže zdívoci a rozutečou se. Lidé říkají, že jsou to mladí draci, černí a hubení, kteří ještě nemají moc ohně.“

„A na Palnu teď draci žijí v horách v severní části ostrova, v divoké krajině bez statků. Lovci tam chodívali lovit horské ovce a chytat sokoly, které pak ochočovali, ale draci je vyhnali a teď se k horám nikdo nepřibližuje. Neví o nich něco ten tvůj pelnský čaroděj?“

Onyx přikývl. „Říká, že lidé pozorovali jejich hejna nad horami, jako by to byla hejna divokých hus.“

„Mezi Palnem a Semelem a ostrovem Havnor leží jen Pelnské moře,“ připomněl princ Sege.

Habr přemýšlel o tom, že ze Semelu to na jeho ostrov, Taon, není ani sto mil.

„Tosla se na své lodi Rybák vypravil do Dračí cesty,“ řekl král.

„Ale dostal jsem se sotva na dohled nejvýchodnějšího ostrova, když jich ke mně přilétl celý roj,“ řekl Tosla s trpkým úšklebkem. „Útočili na mě, jak to dělají kravám a ovcím, spouštěli se dolů, aby mi sežehli plachty, dokud jsem neutekl zpátky tam, odkud jsem přišel. Ale to není nic nového.“

Onyx znovu přikývl. „Dračí cestou vždycky proplul jen drakopán.“

„Já jsem ji proplul,“ řekl král a najednou roztáhl tvář do širokého, chlapeckého úsměvu. „Ale měl jsem s sebou drakopána... A právě o tom čase jsem přemýšlel. Když jsem byl s arcimágem v Západních dálavách a hledali jsme nekromanta Pavouka, propluli jsme kolem ostrova Jessage, který leží ještě dál než Simly, a viděli jsme na něm spálená pole. A v Dračí cestě jsme viděli, jak spolu draci bojovali a zabíjeli se jako zdivočelá zvíř.“

Po chvíli se princ Sege zeptal: „Je možné, že někteří z těch draků se nezotavili z šílenství, kterému v těch těžkých časech propadli?“

„Je to patnáct let, ještě víc,“ připomněl Onyx. „Ale draci žijí velice dlouho. Třeba jim čas plyne jinak.“

Habr si všiml, že čaroděj, když mluvil, zalétl pohledem k Tehanu, která stála stranou ostatních u jezírka.

„Přesto teprve poslední rok nebo dva útočí na lidi,“ řekl princ.

„Ne, na lidi neútočí,“ ozval se Tosla. „Kdyby se drak rozhodl zabít lidi ze statku nebo z vesnice, kdo by ho zastavil? Ne, šli po tom, z čeho lidé žijí: úroda, stohy sena, statky, dobytek. Říkají: Táhněte, zmizte ze Západu!“

„Ale proč to říkají ohněm, pustošením?“ otázal se čaroděj. „Umějí přece mluvit! Mluví jazykem tvoření. Morred a Erreth-Akbe s draky mluvili. I náš arcimág s nimi mluvil.“

„Ti, které jsme viděli v Dračí cestě, ztratili řeč,“ připomněl král. „Trhlina, kterou Pavouk ve světě způsobil, z nich vysávala sílu stejně jako z nás. Pouze slavný drak Orm Embar přiletěl k nám, promluvil na Arcimága a poradil mu, aby plul na Selidor...“ Odmlčel se, oči ztracené v dáli. „A dokonce i Orm Embar ztratil řeč, než zemřel.“ Znovu od nich odvrátil zrak, se zvláštním světlem v tváři. „Orm Embar zemřel pro nás. Otevřel nám cestu do temné země.“

Všichni chvíli mlčeli. Nakonec ticho prolomil tichý hlas Tenar. „Krahujec mi kdysi řekl — počkejte, jestli si vzpomenu, jak přesně to řekl: že draci a dračí řeč jsou jedno, jedna bytost. Že drak se Starou řeč neučí, on jí je.“

„Tak jako rybák je let. Tak jako ryba je plavání,“ řekl pomalu Onyx. „Ano.“

Tehanu stála nehybně u jezírka a poslouchala. Teď se na ni všichni podívali. Výraz ve tváři její matky byl netrpělivý, naléhavý. Tehanu otočila hlavu jinam.

„Jak přesvědčíš draka, aby s tebou mluvil?“ zeptal se král. Řekl to nevázně, jako by to byl šprým, ale po jeho slovech se znovu rozhostilo ticho. „Doufám, že něco bychom se přeci jen mohli dovědět,“ promluvil po chvíli. „Mistře Onyxi, když už mluvíme o dracích, mohl bys nám povědět o té dívce, která přišla do Školy na Roke, neboť kromě mne to zatím nikdo neslyšel.“

Tosla se pohrdavě ušklíbl. „Dívka na Škole! Na Roke se leccos změnilo!“

„Ano, změnilo,“ řekl čaroděj a upřel na námořníka dlouhý, chladný pohled. „Stalo se to před nějakými osmi lety. Přišla z ostrova Way, v přestrojení za mladíka, a chtěla studovat magické umění. Svým chabým převlekem samozřejmě Dvevníka neošálila. Přesto ji vpustil dovnitř a zastal se jí. V té době vedl školu mistr Povolávač, ten muž...“ na okamžik zaváhal „...ten, o kterém se mi minulou noc zdálo, jak jsem vám řekl.“

„Buď tak dobrý, mistře Onyxi, a řekni nám o tom muži něco,“ vybídl ho král. „Byl to Thorion, který se vrátil od mrtvých?“

„Ano. Když se arcimág dlouho nevracel a nepřicházely ani žádné zprávy, začali jsme se obávat, že je mrtvý. Proto Povolávač použil své umění, aby zjistil, zda skutečně odešel za zeď. Zdržel se tam dlouho, a tak se mistři začali obávat také o něho. Nakonec ale procitl a řekl, že arcimág je mezi mrtvými a sám se nevrátí. Thorionovi však přikázal, aby se vrátil a vedl Roke. Přesto nám zanedlouho drak přinesl arcimága živého, i s mým pánem Lebannenem... Když potom arcimág odjel znovu, Povolávač padl k zemi a zůstal ležet, jako by z něj vyprchal život. Mistr Bylinář s celým svým uměním ho měl za mrtvého. Ale když jsme se ho chystali pohřbít, pohnul se a promluvil. Řekl nám, že se vrátil do života, aby udělal, co je třeba. A tak, jelikož jsme nebyli schopni zvolit nového arcimága, řídil Školu Povolávač.“ Odmlčel se. „Když přišla ta dívka, Thorion ji odmítl strpět ve zdech domu, třebaže ji Dvevník pustil dál. Thorion s ní nechtěl nic mít. Ale mistr Skladebník ji vzal do Háje, kde nějaký čas žila na okraji lesa a procházela se s ním mezi stromy. Skladebník, Dvevník, Bylinář a Kurremkarmerruk Jmenovač se domnívali, že na Roke nepřišla jen tak, že je poslem nebo zprostředkovatelem nějaké významné události, třebaže o tom možná sama neví, a proto ji chránili. Ostatní mistři stáli za Thorionem, který tvrdil, že přinesla pouze rozkol a zkázu a měla by být vyhnána. Já jsem byl tenkrát student. Bylo pro nás těžké dívat se, jak se naši mistři, sami bez mistra, hádají.“

„A kvůli nějaké holce,“ utrousil Tosla.

Pohled, který mu Onyx věnoval tentokrát, byl mimořádně mrazivý. „Ovšem,“ řekl. Po chvíli navázal na své vyprávění.

„Abych to zkrátil, když pak Thorion poslal několik z nás, abychom ji donutili opustit ostrov, vzkázala mu, aby se s ní večer setkal na roceské Homoli. Přišel a povolal ji jménem, aby ji donutil k poslušnosti. 'Irian!' oslovil ji. Ale ona odpověděla: 'Nejsem jenom Irian,' a jak to řekla, proměnila se. Stala se — vzala na sebe podobu draka. Potom se dotkla Thoriona a jeho tělo se rozpadlo na prach. Dívali jsme se na ni, když pak stoupala na kopec, a nedokázali jsme poznat, jestli vidíme ženu, která hoří jako oheň, nebo okřídleného tvora. Ale na vrcholku jsme ji spatřili jasně, draka jako rudozlatý plamen. Potom zvedla křídla a odletěla západním směrem.“

Ztišil hlas a jeho výraz prozrazoval, že si dobře pamatuje bázeň, kterou tenkrát cítil. Nikdo nepromluvil.

Čaroděj si odkašlal. „Ještě než vyšla na kopec, Jmenovač se ji zeptal: 'Kdo jsi?' Řekla, že své druhé jméno nezná. Potom se na ni Skladebník obrátil s otázkou, kam půjde a jestli se vrátí. Odpověděla že má namířeno za západní obzor, aby se od příslušníků svého rodu dozvěděla své jméno, ale že přijde, pokud ji Skladebník zavolá.“

Do ticha promluvil chraptivý, slabý hlas, jako když kov skřípe o kov. Habr zpočátku slovům nerozuměl, ale připadala mu povědomá. Jako by nechybělo mnoho, aby si vzpomněl, co znamenají.

Tehanu přišla těsně k čaroději, zastavila se, sklonila se k němu, napjatá jako natažený luk. Její hlas to byl.

Čaroděj, překvapený a ohromený, na ni vytřeštil oči, postavil se a o krok couvl. Potom se ovládl a promluvil: „Ano, tak to řekla. Příslušníci mého rodu, za západním obzorem.“

„Zavolej ji. Prosím, zavolej ji,“ zašeptala Tehanu a vztáhla k němu obě ruce. Znovu bezděčně couvl.

Tenar vstala a tiše dceru oslovila: „Copak je, Tehanu, co se děje?“

Tehanu po nich všech přejela pohledem. Habr si připadal jako přízrak, kterým vidí skrz naskrz. „Zavolej ji sem,“ řekla znovu. Podívala se na krále. „Můžeš ji zavolat?“

„Já takovou moc nemám. Možná Skladebník z Roke — možná ty sama bys mohla...“

Tehanu prudce zavrtěla hlavou. „Ne, ne, ne, ne,“ zašeptala. „Já nejsem jako ona. Nemám křídla.“

Lebannen se podíval na Tenar, jako by u ní hledal radu. Tenar nešťastně pohlédla na dceru.

Tehanu se otočila ke králi. „Omlouvám se,“ řekla strnule svým slabým, řezavým hlasem. „Potřebuji být sama, pane.

Budu přemýšlet o tom, co otec řekl. Pokusím se najít odpověď na jeho otázky. Ale potřebuji být sama, prosím.“

Lebannen se jí uklonil a podíval se na Tenar, která okamžitě přistoupila k dceři a objala ji. Společně pak odešly sluncem zalitou pěšinou mezi jezírky a fontánami.

Čtveřice mužů se znovu posadila a několik minut mlčela.

„Měl jsi pravdu, Onyx,“ řekl Lebannen. Pak promluvil k ostatním: „Mistr Onyx mi vyprávěl tento příběh o dračí ženě Irian poté, co jsem mu řekl něco o Tehanu. To, jak Tehanu, když byla malá, povolala na Gont draka Kalessina a mluvila s ním Starou řečí. A Kalessin ji nazval svou dcerou.“

„Je to velice zvláštní, Veličenstvo, velice zvláštní čas, když drak je žena a nevzdělaná dívka mluví jazykem tvoření!“

Onyx byl hluboce a viditelně ořesený a vystrašený. Habr si toho všiml a podívil se, proč on takový strach necítí.

Patrně proto, že nevěděl dost, aby se bál, nebo čeho se vlastně má bát, usoudil.

„Ale to jsou staré historky,“ řekl Tosla. „Copak se k vám na Roke nedonesly? Možná neprojdou přes vaše zdi. Jsou to pověsti, které si vyprávějí prostí lidé. Dokonce písňe. Jedna námořnická písnička, 'Děvče z Belila', vypráví o tom, jak jeden námořník nechal v každém přístavu hezkou dívku v slzách, až se jedna z těch hezkých dívek rozletěla za jeho lodí na bronzových křídlech, popadla ho z ní a sežrala ho.“

Onyx se zadíval na Toslu s odporem. Ale Lebannen se usmál a řekl: „Žena z Kemay... Arcimágův starý učitel Aihal, zvaný Ogion, o ní vyprávěl Tenar. Byla to vesnická stařena a jako vesnická stařena žila. Pozvala Ogiona do svého domku a pohostila ho rybí polévkou. Řekla však, že lidé a draci kdysi byli jedno. Ona sama byla nejenom žena, ale i drak. A protože byl mág, Ogion ji jako draka viděl.

Tak jako jsi ty viděl Irian, Onyx,“ připomněl Lebannen.

Když Onyx znovu promluvil, jeho hlas zněl škrobeně a byl určen pouze králi. „Když Irian opustila Roke, mistr Jmenovač nám ukázal pasáže z nejstarších knih moudrosti, které byly vždy považovány za nejasné, ale daly se chápat tak, že mluví o bytostech, které byly jak lidmi, tak draky. A o hádce nebo o velkém rozkolu mezi nimi. Ale nic z toho nám není jasně srozumitelné.“

„Doufal jsem, že Tehanu by to mohla objasnit,“ řekl Lebannen. Jeho hlas zněl klidně, takže Habr nepoznal, jestli se té naděje vzdal, nebo ji stále chová.

Nějaký muž pospíchal po pěšině směrem k nim, šedohlavý voják z královských stráží. Lebannen se rozhlédl, vstal a vykročil k němu. Chvilí se tlumeně radili. Pak voják znovu odešel a král se vrátil ke svým společníkům. „Čerstvé zprávy,“ řekl s novou výzvou v hlase. „Nad západním Havnorem pozorovali velká hejna draků. Zapálili lesy. A posádka jedné lodi, která se plavila při pobřeží, hlásí, že podle lidí prchajících do Jižního Přístavu město Resbel hoří.“

* * *

Ještě té noci vyrazila králova nejrychlejší loď s Lebannenem a jeho družinou přes Havnorskou zátoku, hnána čarovětem, který přivolał Onyx. Za svítání připluli do ústí řeky Onneva, pod úbočím hory Onn. Spolu s nimi vystoupilo z lodi jedenáct koní, krásných, silných, štíhlonohých zvířat z královských stájí. Kromě Havnoru a Semelu byli koně na ostrovech vzácní. Osly znala Tehanu docela dobře, ale koně nikdy předtím neviděla. Velkou část noci strávila s nimi a jejich podkoními, když pomáhala zvířata zvládat a uklidňovat. Byli to vychovaní koně z dobrého rodu, ale nebyli zvyklí plavit se po moři.

Když přišla chvíle, kdy na ně měli na Onnevských písčínách nasednout, viditelně vystrašenému Onyxovi museli podkoní pomoci a dodat kuráž, ale Tehanu byla v sedle stejně rychle jako král. Otěže chytila zmračenou rukou a nepoužívala je, jako by se svou klisnou komunikovala jinak.

A tak nepočetná karavana vyrazila západním směrem, do podhůří Faliernských hor. Udržovali slušné tempo. Byl to nejrychlejší dopravní prostředek, jaký měl Lebannen k dispozici; obeplout celý jižní Havnor by trvalo příliš dlouho. Měli s sebou čaroděje Onyxe, který se měl starat o příznivé počasí, odstraňovat z cesty překážky a chránit je před každým nebezpečím vyjma dračího ohně. Proti drakům, pokud by na nějaké narazili, neměli vůbec žádnou obranu, snad kromě Tehanu.

Když se předchozího večera sešel se svými poradci a důstojníky své gardy, došel Lebannen rychle k závěru, že neexistuje způsob, jak s draky bojovat, nebo jak před nimi ochránit město a pole: šipy i štíty byly zbytečné. Pouze nejslavnějším mágům se podařilo porazit draky. On ve svých službách žádného takového mága neměl a nevěděl o žádném, který by teď žil, ale musel svůj lid ochránit nejlépe, jak uměl, a neznal jiný způsob jak to udělat, než se s draky pokusit vyjednávat.

Jeho majordoma ohromilo, že se král vydal do komnat, v nichž bydlely Tenar a Tehanu. Když chtěl král s někým mluvit, měl pro něho přece poslat, poručit mu, aby k němu přišel. „Když je chce o něco poprosit, tak ne,“ odvětil Lebannen.

Prekvapené služce, která přišla otevřít, řekl, aby se zeptala, jestli by mohl mluvit s Bílou paní a s Gont'ankou. Tak jim říkali lidé v paláci a ve městě. To, že každá nosila své jméno otevřeně, stejně jako král, bylo tak vzácné, tak se to přičilo pravidlům a zvyklostem, tomu, co je bezpečné a co se hodí, že lidé se zdráhali jméno vyslovit, i když je znali, a raději to řekli oklikou.

Poté, co byl vpuštěn dál, je stručně obeznámil se zprávou, kterou se dozvěděl. Nato řekl: „Tehanu, možná mi v celém mém království můžeš pomoci jedině ty. Jestli můžeš na tyto draky zavolat, jak jsi zavolala na Kalessina, jestli nad nimi máš nějakou moc, jestli s nimi umíš mluvit a můžeš se zeptat, proč válčí s mými lidmi, uděláš to?“

Mladá žena se jeho slov polekala a obrátila se k matce.

Ale Tenar jí útočiště nenabídla. Stála bez hnutí. Po chvíli promluvila: „Tehanu, kdysi dávno jsem ti řekla: když na tebe promluví král, odpověz mu. Tenkrát jsi byla dítě a neodpověděla jsi. Teď už dítě nejsi.“

Tehanu couvla o krok od obou. Sklopila hlavu jako dítě. „Nemůžu na ně zavolat,“ řekla slabým, skřípavým hlasem. „Neznám je.“

„Můžeš zavolat Kalessina?“ zeptal se Lebannen.

Dívka zavrtěla hlavou. „Je moc daleko,“ zašeptala. „Nevím kde.“

„Ale jsi přece Kalessinova dcera,“ řekla Tenar. „Copak s těmi draky neumíš mluvit?“

„Nevím,“ odpověděla nešťastně Tehanu.

Lebannen znovu promluvil: „Jestli je nějaká naděje, Tehanu, že s tebou budou mluvit, že s nimi můžeš mluvit, prosím tě, aby ses té šance chopila. Bojovat s nimi nemohu a jejich jazyk neznám. Jak tedy mám zjistit, co po nás chtějí tvorové, kteří mě mohou zničit dechem, pouhým pohledem? Promluvíš za nás?“

Tehanu mlčela. Pak řekla tak tiše, že to sotva slyšel: „Ano.“

„V tom případě se připrav, odjedeš se mnou. Vyrazíme do čtvrté hodiny odpolední. Moji lidé tě dovezou na loď. Děkuji. A děkuji tobě, Tenar!“ Krátce ji vzal za ruku, ale pak už šel, protože musel před odjezdem ještě mnoho zařídit.

Když pak ve spěchu, se zpožděním dorazil na nábreží, uviděl tam stíhlou postavu v kápi. Poslední kůň, kterého vedli na palubu, frkal a zapíral se nohama, nechtěl vyjít po lávce. Vypadalo to, že Tehanu se radí s podkoním. Nato uchopila koně za uzdu, krátce na něho promluvila a společně s ním tiše vyšla po lávce nahoru.

Lodě jsou malé, těsné domy. Před půlnocí Lebannen zaslechl dva podkoní, jak se tiše baví na zadní palubě. „Ruku má šikovnou,“ řekl jeden a druhý, mladší hlas mu odpověděl: „Jo, to má, ale vypadá příšerně, nemyslíš?“ První řekl: „Když to nevadí koni, proč by to mělo vadit tobě?“ a druhý odvětil: „Nevím, ale vadí.“

Teď, když stoupali z Onnevských písčín do kopců, kde se cesta rozšiřovala, Tosla srovnal krok svého koně s Lebannenovým. „Ona nám má dělat tlumočnicka?“ zeptal se.

„Jestli to dokáže.“

„Hm, je odvážnější, než bych čekal. Jestli se jí to stalo, když poprvé mluvila s drakem, nejspíš se to stane znovu.“

„Jak to myslíš?“

„Málem uhořela.“

„Ale to neudělal drak.“

„A kdo tedy?“

„Lidé, kterým se narodila.“

Tosla se ušklíbl. „Jak je to možné?“

„Byli to tuláci, zloději. Jí bylo pět nebo šest let. Těžko říct, jestli něco udělala ona nebo oni, ale dopadlo to tak, že ji ztloukli do bezvědomí a hodili ji do ohně. Nejspíš si mysleli, že je mrtvá, nebo zemře, a bude to vypadat jako nešťastná náhoda. Utekli. Vesničané ji našli a Tenar ji vzala k sobě.“

Tosla se poškrábal na uchu. „To je hezký příběh lidské dobroty. Takže není dcera ani starého arcimága? Ale co tím potom myslí, když říkají, že je dračí potomek?“

Lebannen se s Toslou plavil po moři, před léty bojoval po jeho boku při obléhání Sorry, a znal ho jako statečného, rázného, chladnokrevného muže. Když ho někdy dráždila Toslova hrubost, přičítal vinu vlastní tenké slupce. „Nevím, co tím myslí,“ odvětil klidně. „Vím jenom, že drak ji nazval svou dcerou.“

„Ten tvůj čaroděj z Roke, Onyx, se ohání tím, že v té věci není nic platný. Ale mluvit Starou řečí přece umí, ne?“

„Ano. Mohl by několika slovy zařídit, že se seschneš na popel. Myslím, že je zatím nevyřkl jedině z úcty ke mně, ne k tobě.“

Tosla přikývl. „Já to vím.“

Celý den jeli tak rychlým tempem, jaké koně dokázali vydržet, a za soumraku dorazili do městečka v kopcích, kde mohli jezdcí koně nechat nakrmit a odpočinout a sami přespali v různých nepohodlných postelích. Ti z nich, kteří nebyli zvyklí jezdit na koni, teď zjistili, že sotva chodí. Tamní lidé neslyšeli o dracích nic a k úžasu jim stačila pouhá hrůza a nádhera, jež vyzařovala z té skupiny bohatých cizinců, kteří se přihnali, začali se shánět po ovsu a postelích a platili jim stříbrem a zlatem.

Jezdci vyrazili na další cestu dlouho před svítáním. Z Onnevských písčín bylo do Resbelu bezmála sto mil. Druhý den chtěli překonat nízký průsmyk Faliernských hor a sestoupit po západní straně dolů. Jenaj, jeden z Lebannenových nejspolehlivějších důstojníků, jel daleko před ostatními, Tosla celý voj uzavíral a Lebannen vedl hlavní skupinu. V polospánku se pohupoval jednotvárným předjitřním tichem, když ho probudil zvuk blížících se kopyt. Jenaj se vracel. Lebannen zvedl oči k místu, kam ukazoval.

Vyšli právě z lesů na hřeben nezarostlého úbočí a v průzračném pološeru se jim otevřel výhled až k průsmyku. Hory po obou stranách průsmyku se rýsovaly jako černá masa proti kalné rudé záři oblačného rána.

Oni se však dívali na západ.

„To je blíž než v Resbelu,“ řekl Jenaj. „Nějakých patnáct mil.“

Klisna, na níž jela Tehanu, byla sice malá, ale nejlepší ze všech a byla nezvratně přesvědčená, že by měla vést ostatní. Kdyby ji Tehanu nezadržovala, tak by se kradla dopředu a předbíhala tak dlouho, až by byla první. Když Lebannen svého mohutného koně zastavil, klisna ho okamžitě došla, a tak byla Tehanu vedle krále a dívala se jeho směrem.

„Hoří les,“ řekl ji.

Viděl jen zjizvenou stranu jejího obličeje, vypadalo to, že je slepá. Tehanu však viděla, a její znetvořená ruka, kterou držela uzdu, se třásla. Popálené dítě má z ohně strach, blesklo mu hlavou.

Kde se v něm vzala ta krutá, zbabělá pošetilost, že této dívce řekl: „Pojed' promluvit s draky, zachraň mi kůži!“ a dovedl ji přímo do ohně?

„Vrátíme se,“ řekl.

Tehanu zvedla zdravou ruku a ukázala. „Podívejte,“ vyhrkla. „Podívejte!“

Jako jiskra z hranice, jako hořící uhlík, který se vznesl nad černou linii průsmyku, jako prudce stoupající ohnivý orel, letěl přímo na ně drak.

Tehanu se postavila v třmenech a vyrazila ze sebe pronikavý, drásavý výkřik, jako když zakřičí mořský pták nebo dravec, ale bylo to slovo, jedno slovo: „Medeu!“

Obrovský tvor se strašlivou rychlostí blížil, přestože dlouhá, tenká křídla tepala vzduch skoro až lenivě. Ztratil ohnivý odraz a v silicím světle se teď zdál být černý nebo bronzový.

„Pozor na koně,“ řekla nakráplým hlasem Tehanu. Ve stejném okamžiku Lebannenův šedý valach draka uviděl a prudce se lekl, začal pohazovat hlavou a couvat. Král dokázal zvíře zvládnout, ale jeden z ostatních koní za ním vyrazil zděšené zaržání a Lebannen uslyšel dupot koní a hlasy podkoních. Čaroděj Onyx přiběhl a postavil se vedle jeho koně. Jeden v sedle, druhý na vlastních, stáli a sledovali přilétajícího draka.

Tehanu znovu vykřikla to slovo. Drak změnil směr, zpomalil, přilétl blíž, zastavil se a zůstal viset ve vzduchu asi patnáct stop od nich.

„Medeu!“ zvolala Tehanu. Vzápětí dostala odpověď, jako prodlouženou ozvěnou. „Me-de-úú!“

Lebannen se sklonil k Onyxovi. „Co to znamená?“ zeptal se.

„Sestro, bratře,“ zašeptal čaroděj.

Tehanu sesedla s koně, hodila uzdu Jenajovi a sešla po mírném svahu k místu, kde se drak vznášel. Svými dlouhými křídly mával rychle a krátce jako dravec, když visí na místě. Tato křídla však měla rozpětí padesát stop a při mávání vydávala zvuk jako tympány nebo mosazná chřastítka. Když k němu přistoupila blíž, z drakovy dlouhé, otevřené, tesáky posázené tlamy unikla maličká spirála ohně.

Tehanu zvedla ruku. Ne tu štíhlou, snědou, ale tu zmrzačenou, svůj spár. Jizvy na paži a na rameni jí bránily zvednout ji úplně. Sotva ji dosáhla nad hlavu.

Drak slétl maličko níž, dal hlavu dolů a dotkl se její ruky hubeným, na konci rozšířeným, šupinatým čumákem. Jako pes, jako zvíře, které se vítá a očichává, pomyslel si Lebannen; jako sokol, když se skloní k zápěstí; jako král, který se klaní královně.

Tehanu i drak krátce promluvili svými činelovými hlasy. Další krátký hovor, odmlka, potom drak promluvil dlouze. Onyx pozorně poslouchal. Ještě jedna slovní výměna. Spirála dýmu z drakových nozder; těžkopádné, pánovité gesto dívčiny zmrzačené, krabaté ruky. Zřetelně řekla dvě slova.

„Přived' ji,“ přeložil šepem čaroděj.

Drak prudce mávl křídly, sklonil svou dlouhou hlavu a zasyčel. Znovu promluvil, pak se vymrštil do vzduchu vysoko nad Tehanu, zatočil, jednou opsal kruh a vyrazil jako šíp západním směrem.

„Nazval ji dcerou Nejstaršího,“ zašeptal čaroděj, zatímco Tehanu dál nehybně stála a dívala se za odlétajícím drakem. Otočila se. V šedém jítřním světle, na otevřeném prostranství mezi kopci a lesy, vypadala drobně a křehce. Lebannen seskočil z koně a pospíšil si k ní. Myslel si, že bude vysílená a vyčerpáná, a natáhl k ní ruku, aby jí pomohl jít, ale ona se na něho usmála. Obličej, zpola děsivý a zpola krásný, zářil rudým světlem slunce, které ještě nevyšlo.

„Už nebudou útočit,“ řekla. „Počkají v horách.“

Potom se skutečně rozhlédla, jako by nevěděla, kde je, a když ji Lebannen vzal do náruče, dovolila mu to. Oheň a úsměv jí však ve tváři zůstaly a její chůze byla bezstarostná.

Onyx, Tosla a Jenaj svěřili koně, kteří se začali pást na orosené trávy, podkoním a přišli k ní, ale ponechali si uctivý odstup. „Paní Tehanu, nikdy jsem neviděl tak statečný čin.“

„Ani já ne,“ přidal se Tosla.

„Bála jsme se,“ řekla Tehanu hlasem, v němž nebyly žádné emoce. „Ale já jsem ho nazvala bratrem a on mne nazval sestrou.“

„Nerozuměl jsem všemu, co jste říkali,“ přiznal čaroděj. „Neznám Starou řeč tak dobře jako ty. Řekneš nám, o čem jste spolu hovořili?“

Promluvila pomalu, s očima upřenými k západu, kam drak odletěl. Jak světlo na východě sílilo, kalná rudá záře vzdáleného požáru bledla. „Zeptala jsem se: 'Proč spalujete králův ostrov?' A on odpověděl: 'Je načase, abychom získali své země zpět.' A já jsem řekla: 'Nejstarší vám přikázal, abyste si je vzali ohněm.' On na to odpověděl, že Nejstarší, Kalessin, odletěl s Orm Irian za nejzápadnější obzor, aby spolu létali na jiném větru. A řekl, aby mladí draci, kteří zůstanou tady na větrech světa, šířili mezi sebou, že lidé jsou zrádci, kteří nedodrželi přísahu a ukradli drakům jejich země. Mluví spolu o tom, že Kalessin se už nikdy nevrátí a oni místo dalšího čekání vyženou lidi ze všech západních zemí. Ale nedávno se vrátila Orm Irian a je prý teď na Palnu. A já jsem mu řekla, že ji má požádat, aby přišla. A on řekl, že Orm Irian Kalessinovu dceru navštíví.“

DRAČÍ RADA

Tenar se z okna svého pokoje v paláci dívala za plachtou lodi, která odvážela Lebannena a jeho dceru do noci.

Nedoprovodila Tehanu na nábreží. Bylo pro ni těžké, velice těžké odmítnout s ní jet na tuto cestu. Tehanu úpěnlivě prosila, ta, která si nikdy o nic neřekla. Nikdy neplakala, ani nemohla, ale dech se jí zadržával, když vzlykala: „Ale já nemůžu jet, nemůžu jet sama! Pojeď se mnou, matko!“

„Moje nejmilejší, moje nejdražší, kdybych tě mohla toho strachu ušetřit, udělala bych to. Což nevidíš, že nemohu? Udělala jsem pro tebe všechno, co jsem udělat mohla, můj plamínku, má hvězdičko. Král má pravdu — můžeš to udělat jedině ty, ty sama.“

„Ale vždyť by stačilo, kdybys tam jenom byla, abych věděla, že tam jsi...“

„Jsem tady, pořád jsem tady. Tam bych byla jenom přítěží. Musíte putovat rychle, cesta bude těžká. Já bych vás zdržovala. A ty by ses o mě mohla bát. Nepotřebuješ mě. Nejsem ti k ničemu. Musíš to pochopit. Musíš jet, Tehanu.“ S těmito slovy se od své dcery odvrátila a začala třdit šatstvo, které by si Tehanu měla vzít s sebou, domácí oblečení, žádnou parádu, jakou nosily tady v paláci: své pevné boty a poctivý plášť. Jestli při tom chvíli plakala, nedovolila dceři, aby to viděla.

Tehanu stála jako zaražená, ochromená strachem. Když jí Tenar dala šaty, do kterých se měla převléknout, poslechl. Když pak zaklepal králův důstojník Jenaj s dotazem, zda by mohl paní Tehanu doprovodit do přístavu, vytřeštila na něho oči jako nějaké tupé zvíře.

„Běž,“ pobídla ji Tenar. Objala ji a položila ruku na velkou jizvu, která jí zabírala polovinu obličeje. „Jsi Kalessinova dcera stejně jako moje.“

Dívka ji dlouhou chvíli velice pevně objímala, potom ji pustila, otočila se a beze slova vyšla za Jenajem ze dveří.

Tenar zůstala na místě. Tam, kde předtím bylo teplo Tehanina těla a paží, teď cítila chlad nočního vzduchu.

Přistoupila k oknu. V přístavu zářila světla, lidé přicházeli a odcházeli, kopyta koní hlasitě rachotila ve strmých ulicích nad vodou. U mola kotvila vysoká loď, loď kterou znala, Delfin. Dívala se z okna a zahlédla Tehanu na nábreží. Viděla ji, jak se konečně nalodila, následována Lebannenem. Kůň, kterého vedla, se vzpínal. Dívala se, jak odvážali kotvící lana, a loď, poslušná záběrů vesel, která ji pomalu uvolnila se nechala vyvézt z přístavu. Pak najednou ve tmě slétly a rozkvetly bílé plachty. Světlo stěžňové lampy, která se kolébala nad temnou hladinou, se pozvolna scvrklo v kapičku jasu a nakonec zmizelo.

Tenar chodila po pokoji a skládala šaty, v nichž Tehanu chodila, hedvábnou spodní košili a sukni. Zvedla lehké sandály a chvíli si je přidržela na lici, než je odložila.

Ležela na široké posteli, bděla a před očima znovu a znovu viděla tentýž výjev: cestu a Tehanu, jak jde po ní sama. A jakýsi uzel, síť, černé, svíjející se klubko, které se spustilo z oblohy, rej draků, oheň, který z nich vyšlehl směrem k ní, její hořící vlasy, hořící šaty... Ne, vzepřela se Tenar, ne! To se nestane! Nutila myšlenky, aby se od té scény odtrhly, dokud ji neuviděla znovu, cestu a Tehanu, jak jde po ní sama, a černý, hořící chumel na obloze, který se k ní blíží.

Když pokoj začal šednout prvním světlem, konečně usnula, vyčerpaná. Zdálo se jí, že je v domě Starého mága na Převisu, ve svém domě, a měla z toho takovou radost, že se to ani nedalo slovy vyličit. Vytáhla smeták zpoza dveří, aby zametla hladkou dubovou podlahu, protože Ged na ní nechal usadit prach. Ale v zadní části domu byly dveře, které tam předtím nebyly. Když je otevřela, našla malou, nízkou místnostku s obilnými stěny. Uvnitř se krčil Ged, seděl na bobku a ruce měl bezvládně svěšené v klíně. Hlava na jeho krku nebyla lidská, ale malá, černá, se zobákem, hlava supy. Slabým, chraptivým hlasem řekl: „Nemám křídla, Tenar.“ A jak to řekl, vjel do ní takový vztek a hrůza, že se probudila, lapajíc po dechu. Na vysokých zdech své palácové komnaty spatřila sluneční světlo a zaslechla příjemný, čistý hlas trubek, které oznamovaly čtvrtou hodinu dopolední.

Přinesli jí snídani. Maličko snědla a pohovořila s Malinou, starou služkou, kterou si vybrala z celé družiny komorných a dvorních dam, jež jí Lebannen nabídl. Malina byl chytrá, zručná žena, původem z vesnice v havnorském vnitrozemí, se kterou si Tenar rozuměla lépe než s většinou dvorních dam. Byly zdvořilé a uctivé, ale nevěděly, co si s ní mají počít, jak mají hovořit se ženou, která je z jedné poloviny karžská kněžka a ze druhé selka z Gontu. Viděla, že je pro ně jednodušší chovat se laskavě k divoce plaché Tehanu. Jí mohly litovat. Tenar litovat neuměla.

Malina to však nejenom uměla, ale také to dělala, a právě toho rána poskytla Tenar velkou útěchu. „Král ji přivede živou a zdravou,“ prohlásila. „Myslíš snad, že by vzal dívku do nebezpečí, ze kterého by ji nedokázal dostat? Nikdy! To by on neudělal!“ Byla to falešná útěcha, ale Malina věřila v její pravdivost tak vášnivě, že s ní Tenar musela souhlasit, což byla sama o sobě malá útěcha.

Potřebovala něco dělat, protože Tehaninu nepřítomnost cítila všude. Rozhodla se, že si zajde promluvit s karžskou princeznou, aby zjistila, jestli je dívka ochotná naučit se pár slov hardsky, nebo alespoň říci Tenar své jméno.

V Zemích Kargadu lidé neměli pravé jméno, které by drželi v tajnosti, tak jako ti, kteří mluvili hardsky. Podobně jako zdejší běžná jména, karžská jména často měla nějaký význam — Růže, Olše, Čest, Naděje, nebo to byla jména tradiční, často zděděná po předcích. Lidé je vyslovovali otevřeně a byli hrdí na starobylost jména předávaného z jedné generace na druhou. Byla příliš mladá, když ji odvedli od rodičů, než aby věděla, proč jí dali jméno Tenar, ale domnívala se, že to mohlo být po babičce nebo prababičce. To jméno jí vzali, když v ní poznali Arhu, znovuzrozenou Bezejmennou kněžku, a ona je zapomněla, dokud jí je Ged nevrátil. Pro ni, stejně jako pro něho, to bylo její pravé jméno, ale nebylo to slovo ve Staré řeči; nikomu nad ní nedávalo žádnou moc a ona je nikdy neskrývala.

Nechápala, proč to princezna dělá. Její nevolnice ji nazývaly pouze Princezna nebo Paní; velvyslanci o ní mluvili jako o Veleprincezně, dceři Thola, paní z Hur-at-Huru a tak dál. Jestli ta nešťastná dívka neměla nic než tituly, bylo na čase, aby měla jméno.

Tenar věděla, že se nehodí, aby host krále chodil sám po ulicích Havnoru, a věděla, že Malina má povinnosti v paláci.

Požádala tedy, aby ji doprovodil nějaký sluha. Přidělili jí okouzlujícího komorníka, nebo spíš páže, protože mu bylo teprve kolem patnácti a na křižovatkách na ni dával pozor, jako by byla nějaká vetřákyně. Ráda chodila po městě. Cestou do Řičního domu zjistila a přiznala si, že bez Tehanu po boku je to jednodušší. Lidé se po ní dívali a odvraceli zrak, a Tehanu chodila se strnulou, ztrápenou hrdostí. Nenáviděla, jak se dívají a odvracejí zrak a Tenar trpěla s ní, možná dokonce víc než ona.

Teď se mohla loudat, zastavovat se u pouličních představení, prohlížet si stánky na trhu a různé tváře a oděvy z celého Archipel, chodit oklikou, aby jí páže ukázalo ulici, kde malované mosty mezi střechami tvořily vysoko nad jejich hlavami něco jako vzdušný klenutý strop, z něhož splývaly girlandy rudě kvetoucích popínavých rostlin, a lidé vyvěšovali z oken mezi květiny ptačí klece na pozlacených tyčích, takže to celé vypadalo jako zahrada visící ve vzduchu. „Škoda, že to nevidí Tehanu,“ napadlo ji. Ale nedokázala myslet na Tehanu a na to, kde by teď mohla být. Řiční dům, podobně jako Nový palác, pocházel z vlády královny Heru před pěti staletími. Byl v troskách, když Lebannen nastoupil na trůn; král jej nechal velice pečlivě přestavět, takže se z něho stalo krásné, poklidné místo s tmavými, nablýskanými podlahami bez koberec a pokoji, v nichž bylo jen málo nábytku. Vysoká, až k podlaze sahající okna se dala odsunout, aby otevřela celou stranu pokoje výhledu na vrbičky a řeku, a člověk mohl vyjít na široké dřevěné balkóny postavené nad vodou. Dvorní dámy Tenar řekly, že to bylo místo, kam se král nejraději vytratil, když chtěl být v noci sám nebo s nějakou milenkou, což, jak naznačovaly, propůjčovalo ještě větší význam skutečnosti, že tam ubytoval princeznu. Sama měla podezření, že nechtěl, aby s ním princezna byla pod jednou střechou, a jednoduše řekl jediné jiné místo, kam mohla jít, ale třeba měly dvorní dámy pravdu.

Stráže v krásných uniformách ji poznaly a nechaly ji projít. Komorník ji ohlásil a odešel s jejím pážetem louskat ořechy a klevetit, což se zdálo být hlavní náplní komorníků. Dvorní dámy ji přišly přivítat, vděčné za každou novou tvář a lačné nejnovějších zpráv o králově výpravě proti drakům. Poté, co zdolala všechny stupínky, ji konečně vpustili do komnat princezny.

Při předchozích dvou návštěvách musela vždy počkat nějaký čas v předpokoji a potom ji zahalené nevolnice odvedly do vnitřní komnaty, jediné tmavé místnosti v celém vzdušném domě, kde princezna stála ve svém klobouku s kulatou střechou, z níž visel kolem dokola až k zemi červený závoj. Vypadalo to, jako by tam stála pořád, zapuštěná do podlahy, přesně jako by byla cihlový komín, jak se vyjádřila paní Iyesa.

Tentokrát to bylo jiné. Jakmile Tenar vstoupila do předpokoj, ozvalo se zevnitř zavřísknutí a zvuk, jako by lidé pobíhali různými směry. Princezna vyběhla ze dveří, s divokým výkřikem se vrhla k Tenar a objala ji. Tenar byla malá a princezna, vysoká, statná mladá žena plná emocí, ji srazila k zemi, ale stačila ji svými silnými pažemi zachytit. „Ach, paní Arho, paní Arho, zachraňte mě, zachraňte mě!“ křičela.

„Princezno! Co se stalo?“

Princezně tekly slzy hrůzy, úlevy nebo obojího najednou a Tenar dokázala z jejího nářku a proseb pochopit pouze to, že drmolí něco o dracích a oběti.

Tenar se dívce vyprostila. „V blízkosti Havnoru žádní draci nejsou,“ řekla přísně, „a nikdo nebude obětován. Co to všechno znamená? Co vám kdo napovídal?“

„Ženy říkaly, že přilétají draci a že jim obětují královskou dceru a ne kozu, protože jsou to čarodějové, a já jsem dostala strach.“ Princezna si utřela obličej, zatnula ruce a začala přemáhat svou paniku. Byla to opravdová, nezvládnutelná hrůza a Tenar bylo dívky líto. Nedala však svou lítost na sobě znát. Princezna se potřebovala naučit, jak si zachovat důstojnost.

„Vaše ženy jsou hloupé a neumějí hardsky dost dobře, aby pochopily, co jim lidé říkají. A vy neumíte hardsky vůbec. Kdybyste uměla, věděla byste, že se nemáte čeho bát. Vidíte snad v domě nějaké zdejší lidi, kteří by běhali, naříkali a křičeli?“

Princezna na ni vytřeštila oči. Neměla na sobě žádný klobouk, žádné závoje, pouze šaty z lehké řízy, protože byl horký den. Bylo to poprvé, co ji Tenar viděla jinak než jako nezřetelný obrys pod červeným závojem. Princezna sice měla oči napuštěné pláčem a obličej samou skvrnu, ale byla nádherná: žlutohnědé vlasy, žlutohnědé oči, oblé ruce, plná ňadra a štíhlý pas, žena v prvním rozpuku plné krásy a síly.

„Ale nikoho z těchto lidí nechtějí obětovat,“ řekla nakonec.

„Nikdo nemá být obětován.“

„Proč tedy přiletí draci?“

Tenar se zhluboka nadechla. „Princezno,“ začala, „musíme si promluvit o mnoha věcech. Když se na mne podíváte jako na svou přítelkyni...“

„Ano,“ vyhrkla princezna. Postoupila k ní a vzala Tenařinu ruku do velice pevného sevření. „Jsi moje přítelkyně, nikoho jiného nemám, prolila bych za tebe svou krev.“

Bylo to absurdní, ale Tenar věděla, že je to pravda.

Oplatila dívce její stisk nejpevněji, jak mohla, a řekla: „Jsi moje přítelkyně. Řekni mi, jak se jmenuješ.“

Princezna vytřeštila oči. Horní ret měla stále stažený pláčem a zůstával jí na něm malý sopel. Spodní ret se jí chvěl.

Hluboce se nadechla a řekl: „Seserakh.“

„Seserakh, já se nejmenuji Arha, ale Tenar.“

„Tenar,“ zopakovala dívka a stiskla jí ruku ještě pevněji.

Tenar se rozhodla opanovat situaci. „Tak,“ řekla. „Šla jsem dlouho a mám žízeň. Posadme se, prosím. Mohla bych dostat trochu vody k pití? A potom si můžeme promluvit.“

„Ano,“ vyhrkla princezna a vyřítla se z pokoje jako lvice na lovu. Z vnitřních komnat se ozvaly výkřiky a další zvuky běžících nohou. Nevolnice, která vyšla ze dveří, si rozechvěle upravila závoj a začala něco brebentit tak silným nářečím, že jí Tenar vůbec nerozuměla. „Mluv prokletým jazykem!“ vykřikla na ni zevnitř princezna a žena nešťastně vypískla

hardsky: „Sedět? Pít? Paní?“

Doprostřed tmavé, špatně větrané místnosti ženy přinesly dvě křesílka a postavily je proti sobě. Sesarakh si stoupla k jednomu z nich.

„Chtěla bych se posadit ven, do stínu, nad vodu,“ řekla Tenar. „Pokud ti to nevadí, princezno.“

Princezna křikla, ženy příběhly a odnesly křesílka na široký balkon. Posadily se vedle sebe.

„Tak je to lepší,“ řekla Tenar. Bylo pro ni zvláštní mluvit karžsky. Nedělalo jí to žádné problémy, ale měla pocit, jako by nebyla ve své kůži, jako by místo ní mluvil někdo jiný, nějaký herec, který si vychutnává její roli. „Ty máš ráda vodu?“ zeptala se princezna. Její obličej znovu dostal normální barvu. Oči, které již přestaly být opuchlé, byly modravě zlaté nebo modré se zlatými tečkami.

„Ano. Ty ne?“

„Já ji nenávidím. Tam, kde jsem žila, žádná voda nebyla.“

„V poušti? Také jsem žila v poušti. Do svých šestnácti let. Potom jsem přeplula moře a přijela na západ. Miluji vodu, moře a řeky.“

„Ach, moře,“ hlesla Sesarakh, přikrčila se a dala si hlavu do dlaní. „Já je nenávidím, nenávidím je. Vyzvracela jsem si duši. Znovu, znovu a znovu. Celé dny jsem zvracela. Už nikdy víc nechci vidět moře.“ Zalétla těkavým pohledem přes větve vrb k tiché, mělké říčce pod nimi. „Tahle řeka mi nevadí,“ řekla nepříteli jistě.

Jedna žena přinesla podnos se džbánkem a pohárky a Tenar si dopřála mocný doušek chladivé vody.

„Princezno,“ začala potom, „musíme si promluvit o mnoha věcech. Za prvé: draci jsou stále ještě daleko na západě. Král a moje dcera si s nimi odjeli promluvit.“

„Promluvit si s nimi?“

„Ano.“ Chtěla povědět víc, ale nakonec řekla jen: „A teď mi vyprávěj o dracích z Hur-at-Huru, prosím.“

Když byla Tenar malá, slýchala, že na Hur-at-Huru jsou draci. Draci v horách a bandité na pouštích. Hur-at-Hur byl chudý a odlehlý a kromě opálů, tyrkysů a cedrového dřeva z něj nepocházelo nic dobrého.

Sesarakh si zhluboka povzddechla. Do očí jí vhrkly slzy. „Musím plakat, když pomyslím na domov,“ řekla s tak čistým, prostým citem, že i Tenar se objevily v očích slzy. „Ale draci žijí vysoko v horách. Dva tři dny cesty z Mesrethu. Není tam nic než skály. Nikdo tam draky neobtěžuje a oni také nikoho neobtěžují. Jednou za rok však sejdou dolů, slezou dolů určitou cestou. Je to pěšina pokrytá hladkým prachem, jak se po ní každý rok od počátku času plazí jejich břicha. Říká se jí Dračí stezka.“ Všimla si, že Tenar poslouchá velice pozorně a pokračovala: „Je zakázané přes ni chodit. Vůbec se na ni nesmí vkročit. Musí se celá obejít, na jih od Obětního místa. Začnou slézat dolů na konci jara. Čtvrtý den pátého měsíce jsou už všichni na Obětním místě. Žádný se nikdy nezpozdí. A všichni z Mesrethu a vesnic tam na ně čekají. A pak, když sejdou po Dračí stezce všichni, kněží začnou s obětmi. A to je... Vy na Atuánu nemáte jarní oběti?“ Tenar zavrtěla hlavou.

„A proto jsem dostala takový strach. Ta oběť totiž může být lidská. Když byla špatná doba, obětovali královu dceru. Jinak to bývalo nějaké obyčejné děvče. Ale teď už to dlouho neudělali. Naposledy, když jsem byla malá. Než můj otec všechny ostatní krále porazil. Od té doby obětují jenom kozu a ovci. Krev nachytají do mís, tuk hodí do posvátného ohně a zavolají draky. A draci se všichni připláží. Vypijí krev a sežerou oheň.“ Na okamžik zavřela oči. Tenar to udělala také. „Potom odleznou zpátky do hor a my se vrátíme do Mesrethu.“

„Jak velcí jsou ti draci?“

Sesarakh dala ruce asi loket od sebe. „Někdy větší,“ dodala.

„A neumějí létat? Ani mluvit?“

„Ne. Jejich křídla jsou jen krátké pahýly. Vydávají syčivé zvuky. Zvířata neumí mluvit. Ale draci jsou posvátná zvířata. Jsou symbolem života, protože život je oheň a oni oheň žerou a plivají. A jsou posvátní, protože chodí na jarní oběť. I kdyby nepřišli žádní lidé, draci by přilezli a shromáždili se na tom místě. My tam chodíme proto, že tam chodí draci. Kněží to před obětí vždycky všechno vysvětlí.“

Tenar si to chvíli přebírala v hlavě. „Tady na západě jsou draci velcí,“ řekla. „Obrovití. A umějí létat. Jsou to zvířata, ale umějí mluvit. A jsou posvátní. A nebezpeční.“

„Hm,“ zamyslela se princezna, „draci jsou možná nebezpeční, ale podobají se nám víc než prokletí kouzelníci.“

Řekla „prokletí kouzelníci“, jako by to bylo jedno slovo, a bez zvláštního důrazu. Tenar si ten výraz pamatovala z dětství. Používal se pro Tmavé lidi, obyvatele Archipelu.

„A proč?“

„Protože draci se rodí znovu! Jako všechna zvířata. Jako my.“ Sesarakh se podívala na Tenar s upřímnou zvědavostí.

„Myslela jsem si, že když jsi byla kněžka Nejsvětějšího místa hrobek, budeš o takových věcech vědět mnohem víc než já.“

„Jenže my jsme tam žádné draky neměli,“ řekla Tenar. „Vůbec nic jsem se o nich nedozvěděla. Prosím, má přítelkyně, vyprávěj mi o nich.“

„Tak já zkusím vyprávět nějaký příběh. Je to zimní příběh. Ale asi nevadí vyprávět ho tady v létě. Tady je stejně všechno špatné,“ povzddechla si. „To je tak, na začátku, v úplně první době, jsme byli všichni stejní, všichni lidé a zvířata, a dělali jsme stejné věci. A potom jsme se naučili umírat. A tak jsme se naučili, jak se narodit znovu. Možná jako jeden druh bytostí, možná jiný. Ale tolik na tom nezáleží, protože člověk stejně znovu zemře a znovu se narodí, takže dřív nebo později zkusí všechno.“

Tenar přikyvovala. To, co slyšela, zatím znala.

„Ale nejlepší je narodit se znovu jako člověk nebo drak, protože to jsou posvátné bytosti. Proto se člověk snaží neporušovat zákony a dodržovat příkázání, aby měl větší šanci, že bude znovu člověk, nebo alespoň drak... Jestli tady draci umějí mluvit a jsou tak velcí, chápu, proč to může být odměna. Být jedním z těch našich mi nikdy nepřipadalo jako

něco, na co bych se měla těšit.

Ale ten příběh je o prokletých čarodějích, kteří objevili Vedurnan. To byla taková věc, nevím přesně co, která řekla některým lidem, že když přistoupí na to, že nikdy nezemřou a nikdy se nenarodí znovu, můžou se naučit kouzlit. A oni se pro to rozhodli, zvolili si Vedurnan. A odešli s tím na západ a on je ztmavil. Dnes žijí tady. Všichni zdejší lidé — jsou to ti, kteří si zvolili Vedurnan. Můžou žít a můžou dělat to své prokleté kouzlení, ale nemůžou umřít. Umírají jen jejich těla. To ostatní z nich zůstává v temném místě a nikdy se nenarodí znovu. A vypadají jako ptáci. Ale nemůžou létat.“

„Ano,“ zašeptala Tenar.

„O tom jste se na Atuánu neučili?“

„Ne,“ řekla Tenar.

V duchu si vybavovala příběh, který Žena z Kemay vyprávěla Ogionovi: že na počátku času byli lidé a draci jedno plemeno, ale draci si zvolili divokost a svobodu, zatímco lidé si zvolili bohatství a moc. Volba, rozdělení. Byl to tentýž příběh?

Ale v duchu viděla Geda, jak dřepí v kamenné místnosti a na krku má malou, černou hlavu se zobákem...

„Vedurnan není ten prsten, že ne, ten, o kterém pořád mluví, že ho budu muset nosit?“

Tenar se pokusila využít otázky, kterou jí Sesarakh položila, aby vypudila z hlavy síň Maleb a sen z předchozí noci.

„Prsten?“

„Urutakbův prsten.“

„Erreth-Akbův. Ne. Ten prsten je Prsten míru. A budeš ho nosit jen tehdy, jestli budeš královnou krále Lebannena. A jestli jí budeš, budeš šťastná žena.“

Sesarakh měla ve tváři zvědavý výraz. Nebyl nepřívětivý ani pohrdavý. Byl to výraz beznaděje, zpola směšný, trpělivě snášející, výraz ženy starší o několik desítek let. „Nevím, proč bych měla být šťastná, má drahá přítelkyně Tenar,“ řekla.

„Musím si ho vzít. A tak budu ztracena.“

„Proč budeš ztracena, když si ho vezmeš?“

„Když si ho vezmu, budu mu muset svěřit své jméno. A když řekne mé jméno, ukradne mi duši. Tak to prokletí kouzelníci dělají. Proto svá jména pořád skrývají. Jenže když mi ukradne duši, nebudu moci zemřít. Budu muset žít věčně bez těla, jako pták, který nemůže létat, a nikdy se nenarodím znovu.“

„Proto jsi skrývala své jméno?“

„Tobě jsem je svěřila, má přítelkyně.“

„A já si toho daru cením, má přítelkyně,“ odpověděla rázně Tenar. „Ale tady můžeš říct své jméno každému, komu chceš. Nemohou ti s jeho pomocí ukrást duši. Věř mi, Sesarakh. A jemu můžeš věřit. On ti nijak neublíží.“

Dívka si jejího zaváhání všimla. „Ale rád by to udělal,“ řekla. „Tenar, má přítelkyně, já vím, co tady jsem. Ve velkém městě Awabath, kde vládne můj otec, jsem byla hloupá, nevzdělaná žena z pouště. Feyagat. Městské ženy se chichotaly a šťouchaly do sebe pokaždé, když mě uviděly, ty děvky s nezahalenou tváří. A tady je to ještě horší.

Nikomu nerozumím a oni nerozumějí mně, a všechno, úplně všechno je jiné! Dokonce ani nevím, co jím, je to kouzelnická strava a mně se z ní točí hlava. Nevím, co je zakázané, a nejsou tu žádní kněží, kterých bych se mohla zeptat, jenom kouzelnické ženy, celé černé a nezahalené. A viděla jsem, jak se na mě díval on. Z feyagu totiž je vidět ven! Viděla jsem jeho obličej. Je moc hezký, vypadá jako bojovník, ale je to černý kouzelník a nenávidí mě. Neříkej, že ne, protože já vím, že mě nenávidí. A myslím si, že až se dozví mé jméno, pošle mou duši navěky na to strašné místo.“

Tenar chvíli hleděla do větví vrb, které se líně houpaly nad pomalu tekoucí vodou. Cítila smutek a únavu. Potom řekla:

„Pak tedy potřebuješ zjistit, co udělat, aby tě měl rád princezno. Co jiného ti zbývá?“

Sesarakh smutně pokrčila rameny. „Pomohlo by ti, kdybys rozuměla tomu, co říká.“

„Bagaba-bagaba. Všechno mi to zní stejně.“

„A to, co říkáme my, zní stejně jim. No tak, princezno, jak tě může mít rád, když mu ani ty neumíš říct nic jiného než bagaba-bagaba? Podívej.“ Zvedla ruku, druhou rukou na ni ukázala a řekla příslušné slovo nejdřív v karžštině a potom v hardštině.

Sesarakh obě slova poslušně zopakovala. Po několika dalších částech těla najednou pochopila možnosti překladu.

Posadila se rovněji. „Jak řečnou kouzelníci 'král'?“

„Agni. Je to slovo ve Staré řeči. Manžel mi to řekl.“

V okamžiku, kdy to řekla, si uvědomila, že je v tuto chvíli hloupě zmiňovat se o existenci ještě třetího jazyka, ale princeznu zaujalo něco jiného.

„Ty máš manžela?“ Sesarakh na ni zírala zářivýma očima, očima lva. Potom se nahlas rozesmála. „To je úžasné! A já jsem myslela, že jsi kněžka! Prosím, má přítelkyně, vyprávěj mi o něm! Je bojovník? Je hezký? Miluješ ho?“

* * *

Král vyrazil na draky a Habr netušil, co by měl dělat; připadal si naprosto zbytečný. Trápil se pocitem, že nemá právo zůstat v paláci a jíst královo jídlo, užíral se vinou za potíže, které s sebou přivezl. Nedokázal sedět celý den ve svém pokoji, a tak chodil ven do ulic, ale nádherná a živost města mu naháněly strach, a jelikož neměl peníze ani cíl, nemohl dělat nic jiného než chodit, dokud na něho nepadla únava. Potom se vrátil do Maharionova paláce, ale celou cestu přemýšlel o tom, jestli ho přísné strážce pustí znovu dovnitř. Největší klid nacházel v palácových zahradách. Doufal, že tam znovu potká Rodyho, ale chlapec se už neukázal, a možná to bylo dobře. Habr měl pocit, že by neměl mluvit s lidmi. Ruce, které na něho sáhly ze smrti, by sáhly i na ně.

* * *

Třetí den po králově odjezdu si vyšel na procházku mezi zahradní jezírka. Přes den bylo velké horko a večer byl bezvětrný a dusný. Siláka vzal s sebou a pustil ho, aby mohl pod keři honit brouky. Sám si sedl na lavičku nedaleko mohutné vrby a pozoroval stříbrozelený třpyt vykrmených kaprů ve vodě. Připadal si opuštěný a sklíčený; cítil, že jeho

obrana před těmi hlasy a vztahujícíma se rukama se hroutí. Proč tu vlastně zůstává? Co kdyby jednou provždy odešel do toho snu, sestoupil z toho kopce a skoncoval s tím? Nikdo na světě by pro něho netruchlil a jeho smrt by je ušetřila nezdravosti, kterou přinášel s sebou. Určitě jim stačilo, že se museli vypořádat s draky. Kdyby tam odešel, třeba by dokonce potkal Lilii.

Kdyby byl mrtvý, nemohli by se dotýkat. Čarodějové tvrdili, že by ani nechtěli. Tvrdili, že mrtví zapomenou, jaké to je být živý. Ale Lilie k němu vztáhla ruce. Třeba si zpočátku, jen krátce, dokázali vzpomenout na život tak, aby se na sebe podívali, aby se uviděli, i když se nedotýkali.

„Habře?“

Pomalů vzhledl k ženě, která stála nedaleko něho. Byla to ta drobná šedivá žena, Tenar. Všiml si znepokojení v její tváři, ale nevěděl, co jí dělá starosti. Potom si vzpomněl, že její dcera, ta popálená dívka, odjela s králem. Možná přišly špatné zprávy. Možná byli všichni mrtví.

„Není vám nic, Habře?“ zeptala se.

Zavrtěl hlavou. Mluvit bylo těžké. Již chápal, jak snadné by to bylo nemluvit v té druhé zemi. Nedívat se lidem do očí. Nedělat si starosti.

Sedla si na lavičku vedle něho. „Vypadáte ztrápeně,“ řekla.

Udělal neurčité gesto — to je v pořádku, o nic nejde.

„Byl jste na Gontu. Za mým manželem Krahujcem. Jak se má? Umí se o sebe postarat?“

„Ano,“ odpověděl Habr. Pokusil se odpovědět přiměřeněji. „Byl velice laskavý hostitel.“

„To ráda slyším,“ řekla. „Dělám si o něho starosti. O domácnost se dovede postarat stejně dobře jako já, ale stejně, nebylo mi příjemné nechat ho samotného... prosím, řekl byste mi, co dělal, když jste tam byl?“

Řekl jí, že Krahujec trhal švestky a nosil je na prodej, že spolu opravili plot a že mu Krahujec pomohl usnout.

Poslouchala pozorně, s vážnou tváří, jako by všechny tyto maličkosti byly stejně důležité jako zvláštní události, o nichž tady mluvili před třemi dny — mrtví volají živé, děvče se promění v draka, draci zakládají požáry na západních ostrovech.

Nakonec skutečně nevěděla, co doléhá větší tíhou, jestli ty velké neobvyklé věci, nebo ty malé každodenní.

„Nejraději bych odjela domů,“ řekla.

„Přál bych si totéž, ale bylo by to marné. Myslím, že se domů už nikdy nevrátím.“ Nevěděl, proč to říká, ale slyšel se, jak to řekl, a myslel si, že je to pravda.

Chvilí na něho hleděla svými klidnými šedými očima a neptala se na nic.

„Přála bych si, aby dcera odjela se mnou, ale bylo by to taky marné,“ řekla. „Vím, že musí jít dál. Kam, to nevím.“

„Řekněte mi, čím je zvláštní, co je zač, že pro ni král poslal a vzal ji s sebou na setkání s draky?“

„Ach, kdybych sama věděla, co je zač, ráda bych vám to řekla,“ odpověděla Tenar hlasem plným žalu, lásky a hořkosti. „Není moje pravá dcera, jak možná tušíte nebo víte. Dostala se ke mně jako malé dítě, zachráněné před ohněm, ale jen tak tak, a ne úplně zachráněné... Když se ke mně vrátil Krahujec, stala se také jeho dcerou. A zachránila jeho i mne před krutou smrtí, když přivolala draka, Kalessina zvaného Nejstarší. A ten drak ji nazval svou dcerou. Takže je dítětem, které má mnoho rodičů a žádného, neušetřené bolesti, ale zachráněné před ohněm. Možná se nikdy nedozvím, kdo doopravdy je. Ale chtěla bych, aby teď byla tady, v bezpečí u mne.“

Chtěl jí dodat odvalu, ale sám byl příliš skleslý.

„Řekněte mi o své ženě něco víc, Habře,“ vybídla ho.

„Nemůžu,“ řekl nakonec do ticha, které se mezi nimi rozhostilo, ale bylo nenucené. „Udělal bych to, kdybych mohl, paní Tenar. Dnes v noci v sobě nosím tíhu, hrůzu a strach. Snažím se myslet na Lilii, ale vidím jen tu tmavou pustinu, která se táhne níž a níž, a nemůžu ji v ní najít. Všechny vzpomínky, které jsem na ni měl, které pro mne byly jako voda a dech, odešly do toho suchého místa. Nic mi nezbylo.“

„To mě mrzí,“ zašeptala a znovu seděli mlčky. Soumrak se prohluboval. Bylo bezvětří a velice teplo. Světla z paláce prozařovala vyřezávanými okenními mřížemi a nehybným, svěšeným listovým vrb.

„Něco se děje,“ promluvila Tenar. „Velká změna ve světě. Možná nám nezůstane nic z toho, co známe.“

Habr zvedl oči k tmavnoucí obloze. Palácové věže se proti ní jasně rýsovaly, jejich bílý mramor a alabastr zachytávaly všechno světlo, které na západě zbývalo. Zapátral očima po meči umístěném na vrcholku nejvyšší věže a našel jej, jako matné stříbro. „Podívejte,“ řekl. Na špičce meče, jako diamant nebo kapka vody, zářila hvězda. Společně se dívali, jak se hvězda od meče odlepila a vystoupala přímo nad něj.

V paláci nebo za zdmi se strhl nějaký rozruch; bylo slyšet hlasy a pak zazněl roh, ostře a velitelsky.

„Vrátili se,“ řekla Tenar a vstala. Vzdych naplnilo vzrušení a Habr také vstal. Tenar rychle odešla do paláce, odkud bylo vidět na přístav. Ale ještě než Habr vzal Siláka zpátky dovnitř, znovu vzhledl k meči, který se již jen slabě mihotal a ke hvězdě, která nad ním jasně zářila.

* * *

Delfín připlul do přístavu bezvětřnou letní nocí. Jak mu čarovítr nadouval plachty, loď se nakláněla dopředu, jako by pospíchala. Nikdo v paláci nečekal, že se král vrátí tak brzy, ale nic nebylo v nepořádku nebo nepřipravené, když přijel. Nábřeží se okamžitě zaplnilo dvořany, vojáky, kteří nebyli ve službě, a měšťany, kteří ho chtěli přivítat. Skladatelé a harfeníci se nemohli dočkat, až uslyší, jak se utkal s draky a porazil je, aby o tom mohli složit balady.

Čekalo je zklamání: král a jeho družina zamířili rovnou do paláce a strážníci a námořníci z lodi řekli pouze: „Odjeli do hor nad Onnevskými písčinami a za dva dny se vrátili. Čaroděj nám poslal ptáka se zprávou, protože jsme tou dobou byli už u bran zátoky. Měli jsme se s nimi totiž setkat v Jižním Přístavu. Vrátili jsme se a oni už na nás čekali v ústí řeky, všichni nezranění. Ale viděli jsme kouř z hořících lesů nad Jižními Faliernami.“

Tenar byla v davu na nábřeží a Tehanu zamířila rovnou k ní. Prudce se objaly. Ale ani potom, když spolu odcházely

ulici plnou světél a radostných hlasů, se Tenar té myšlenky nedokázala zbavit: „Změnilo se to. Ona se změnila. Už nikdy se nevrátí domů.“

Lebannen kráčel mezi svými strážemi. Nabítl napětím a energií, působil královsky, bojovně, majestátně. „Erreth-Akbe,“ volali lidé, když ho spatřili. „Syn Morredův!“

Na schodech paláce se zastavil a otočil se k nim. Když chtěl, uměl promluvit silným hlasem. I tentokrát jej nechal zaznít a umlčel tak vřavu. „Poslouchejte, lidé havnorští! Přiletí sem, do města Havnoru, do Maharionova paláce. Ne ničit, ale jednat. Přijel čas, kdy se lidé a draci musejí setkat a promluvit si. Proto vám říkám: až drak přiletí, nebojte se ho, nebojujte s ním, ale přivítejte ho znamením míru. Přivítejte ho stejně, jak byste přivítali slavného pána, který přijel v míru zdaleka. A nemějte strach. Jsme dobře chráněni mečem Erreth-Akbeho, prstenem Elfarran a jménem Morredovým. A za sebe vám přísahám, že dokud budu žít, budu bránit toto město a tuto říši!“

Poslouchali tiše, ani nedýchali. Když skončil, otočil se a vykročil k paláci, provázel ho nadšený jásot a křik. „Chtěl jsem je trochu varovat,“ řekl obvyklým tichým hlasem Tehanu a ona přikývla. Mluvil na ni jako na přítele a ona se jako přítel chovala. Tenar a okolní dvořané si toho všimli.

Přikázal, aby se ráno o čtvrté hodině sešla velká rada, a potom je rozpustil. Ale Tenar si u sebe ještě chvíli nechal, když už Tehanu odešla. „To ona nás chrání,“ řekl.

„Sama?“

„Neboj se o ni. Je dcera draka, sestra draka. Dostane se tam, kam my ne. Neboj se o ni, Tenar.“

Přijala jeho slova s úklonou. „Děkuji ti, že jsi mi ji bezpečně přivezl zpátky,“ řekla. „Na nějaký čas.“

Byli sami, v chodbě, která vedla do pokojů v západním křídle paláce. Tenar zvedla oči ke králi a řekla: „Mluvila jsem o dracích s princeznou.“

„S princeznou,“ zopakoval prázdně.

„Má jméno. Nemohu ti je říct, protože ona si myslí, že bys je mohl použít k tomu, abys ji připravil o duši.“

Zachmuřil se.

„Na Hur-at-Huru žijí draci. Prý jsou malí, nemají křídla a nemluví. Ale jsou posvátní. Posvátný symbol a příslib smrti a znovuzrození. Připomněla mi, že moji lidé neodcházejí tam, kam vaši, když zemřou. My nechodíme do suché země, o které mluví Habr. Princezna, já ani draci.“

Lebannenův výraz se změnil. Přешel od opatrné zdrženlivosti k bystré pozornosti. „Ty otázky, které Ged vzkázal Tehanu,“ řekl tichým hlasem. „Toto jsou odpovědi?“

„Vím jen to, co mi princezna řekla nebo připomněla. Dnes večer si o těchto věcech promluví s Tehanu.“

Zamyšleně se zamračil. Pak se jeho tvář vyjasnila. Shýbl se, políbil Tenar na tvář a popřál jí dobrou noc. Odkráčel a ona se za ním dívala. Rozehřál její srdce, oslnil ji, ale ona nebyla slepá. „Stále má z princezny strach,“ pomyslela si.

* * *

Trůnní sál byl nejstarší místností Maharionova paláce. Byl palácem Gemala Z moře zrozeného, prince z Ilienu, jenž se stal králem na Havnoru a z jehož rodu vzešla královna Heru a její syn Maharion. V Havnorské baladě se praví:

Stovka bojovníků, stovka žen,
ve velkém paláci Gemala Z moře zrozeného,
u králova stolu seděla a vybrané hovory vedla,
šlechtné panstvo havnorské, radost pohledět,
nenajdeš chabřejších bojovníků a krásnějších žen.

Kolem tohoto paláce po dobu více než století Gemalovi dědicové stavěli sídlo čím dál větší a nakonec nad ním Heru a Maharion vztyčili Alabastrovou věž, Královninu věž a Mečovou věž.

To vše dosud stálo. A třebaže to obyvatelé Havnoru celá dlouhá staletí po Maharionově smrti vytrvale nazývali Novým palácem, budovy byly staré a zpola v troskách, když Lebannen nastoupil na trůn. Přestavěl je téměř od základu a bohatě. Kupci z Vnitřních ostrovů v počáteční radosti, že mají znovu krále a zákony na ochranu svého obchodu, si nechali vyměřit vysoké daně a nabídli mu na všechny takové podniky ještě další peníze. V několika prvních letech jeho vlády si dokonce ani nestěžovali, že je daně ničí a že jejich dětem zůstane jen nouze. Tak se mu podařilo udělat Nový palác znovu novým a nádherným. Ale v trůnní místnosti se jen přestavěl trámový strop, udělaly se nové omítky na stěnách a úzká, vysoko zasazená okna dostala nová skla, jinak jí byla ponechána dřívější strohost.

Po dobu krátkých falešných dynastií i v temných letech tyranů, uzurpátorů a pirátských pánů, přes všechny úklady času a zloby, stál královský trůn na konci dlouhé síně: dřevěné křeslo s vysokým opěradlem na jednoduchém stupínku. Kdysi pozlacené, ale to bylo dávno. V místech, kde byly zlaté hřebíčky vytrženy, zůstaly v dřevě díry. Hedvábné podušky a čalounění byly ukradeny nebo je zničili moli, myši a plíseň. Nic neprozrazovalo, co je to křeslo zač, nebýt místa, kde stálo, a mělké řezby na zadní straně, která ukazovala letící volavku s větvičkou jeřábu v zobáku. To byl erb Enladského rodu.

Králové z tohoto rodu přišli z Enladu na Havnor před osmi sty lety. Říká se, že království je tam, kde je Morredův stolec.

Lebannen nechal trůn očistit, špatné dřevo opravit a vyměnit, ale ponechal je nenabarvené, nepozlacené, holé. Někteří bohatí lidé, kteří přišli obdivovat svůj drahý palác, si na trůnní síň a trůn stěžovali. „Vypadá to jako stodola,“ říkali. A: „Je to Morredův stolec, nebo křeslo starého sedláka?“

A někteří říkali, že král na to odpovídal: „Co je království bez stodol, které je krmí, a sedláků, kteří pěstují obilí?“ Jiní říkali, že odpovídal: „Je moje království lesk pozlátka a sametu, nebo stojí na síle dřeva a kamene?“ A podle dalších

neříkal nic, pouze se mu to tak líbilo. A jelikož na nepolstrovaném trůně seděla jeho královská zadnice, jeho kritikové v té věci nedostali poslední slovo.

Tato nepřívětivá, vysoká síň se jednoho chladného rána na konci léta, utopeného v mořské mlze, zaplnila Královskou radou: jednadevadesáti muži a ženami. Bylo by jich sto, kdyby přišli všichni. Vybral je všechny král. Některé, aby zastupovali slavné šlechtické a knížecí rody z Vnitřních ostrovů, slibem zavázané Koruně, některé, aby mluvili za zájmy jiných ostrovů a částí Archipelu, některé proto, že v nich král našel užitečné a důvěryhodné rádce ve státních záležitostech, nebo v to alespoň doufal. Byli to kupci, lodní přepravci a výrobci z Havnoru a jiných velkých přístavů kolem Ějského a Vnitřního moře, krásní svou okázalou vážností a tmavými rouchy z těžkého hedvábí. Byli to mistři řemeslnických cechů, pružní a mazaní obchodníci, a vynikala mezi nimi žena s bledýma očima a tvrdýma rukama, představená hornic z Osskilu. Byli tam rokešti čarodějové jako Onyx, s šedými plášti a dřevěnými holemi. Nechyběl jeden pelnský čaroděj zvaný mistr Seppel, který chodil bez hole a kterému se lidé většinou vyhýbali, třebaže působil docela přívětivě. Byly tam šlechtičny, mladé i staré, z královských lén a knížectví, některé v lorbanerském hedvábí a s perlami ze Sandských ostrovů, a také dvě ostrovanky, statné, prosté a důstojné, jedna z Iffishe a jedna z Korpu, aby mluvily za lidi z Východních dálav. Bylo tam několik básníků, několik učených lidí ze starých ějských a enladských škol, a několik kapitánů z vojska nebo z králových lodí.

Všechny tyto rádce vybral král. Po dvou nebo třech letech je požádal, aby sloužili dál, nebo je s díky a poctami poslal domů a našel za ně náhradu. Probíral s nimi všechny zákony a daně, všechny soudy pohnané před trůn, poslouchal jejich rady. O jeho návrhu se potom hlasovalo a zaveden byl pouze tehdy, když se pro něj vyslovila většina. Našli se lidé, kteří říkali, že rada jsou jenom královi oblíbenci a loutky, a možná to tak doopravdy bylo. Když za něčem šel, většinou prosadil svou. Často nevyjádřil žádný názor a nechal rozhodnutí na radě. Mnozí radní zjistili, že když získají na podporu svého nesouhlasu dost faktů a dokáží jej obhájit, může se jim podařit zvíkat ostatní a přesvědčit dokonce i krále. Tak se stávalo, že při debatách v různých oddílech a zvláštních skupinách rady se často zvedl vášnivý odpor a dokonce i při společném zasedání se král několikrát setkal s námitkami a protiargumenty a byl přehlasován. Byl dobrý diplomat, ale průměrný politik.

Zjistil, že rada mu slouží dobře, a mocní lidé ji začali respektovat. Obyčejní lidé si jí příliš nevšímali. Svě naděje a pozornost upínali k osobě krále. Zpívalo se tisíc písní a balad o synu Morredovu, princ, který přijel na drakovi z říše smrti zpět ke břehům dne, o hrdinovi od Sorry, držiteli Serriadhova meče, vzneslém Jeřábu, vysokém Jasanu enladském, milovaném králi, jenž vládne ve znamení míru. Bylo však těžké skládat písně o radních, kteří debatují o daních z plavby.

Přestože se o nich nezpívalo, přišli a usedli na svá místa v polstrovaných lavicích před nepolstrovaným trůnem. Když vstoupil král, znovu vstali. Přišla s ním Gonťanka, kterou většina z nich viděla už dřív, takže její vzhled nevyvolal žádný rozruch, a drobný muž ve vyruhlém černém plášti. „Vypadá jako nějaký vesnický kouzelník,“ řekl kupec z Kamery lodnímu staviteli z Wayne, který rezignovaným, smířlivým hlasem odpověděl: „Zcela jistě.“ Také mnozí radní krále milovali, nebo ho aspoň měli rádi; koneckonců jim vložil do rukou moc, a třebaže necítili závazek být mu vděční, uznávali jeho soud.

Starší paní z Ebéy přispěchala se zpožděním a princ Sege, který dohlížel na protokol, řekl radě, aby se posadila. Všichni tak učinili. „Vyslyšte krále,“ řekl Sege a oni poslouchali.

Řekl jim — a pro mnohé to byly první věrohodné zprávy o těchto věcech — o útocích draků na západní Havnor a o tom, jak s nimi vyjel v doprovodu Gonťanky Tehanu vyjednávat.

Udržoval je v napětí, neboť se rozhovořil o předchozích útocích draků na ostrovy na západě, stručně jim převyprávěl Onyxův příběh o dívce, která se na rokeské Homoli proměnila v draka, a připomněl jim, že k Tehanu se hlásí jako ke své dceři Tenar s Prstenem, bývalý arcimág z Roke a drak Kalessin, na jehož hřbetě přiletěl ze Selidoru samotný král. Potom jim konečně řekl, co se před třemi dny za úsvitu stalo v průsmyku Faliernských hor.

Svou řeč zakončil slovy: „Drak doručil zprávu od Tehanu Orm Irian na Palnu, která teď musí na svých křídlech vykonat dlouhou cestu až sem, více než tři sta mil daleko. Draci jsou však rychlejší než kterákoliv loď, i když má v plachtách čarovitr. Můžeme Orm Irian čekat každým okamžikem.“

První otázku položil princ Sege. Věděl, že král ji uvítá. „Můj pane, čeho chceš dosáhnout vyjednáváním s drakem? Králova odpověď byla pohotová: „Víc, než kdy můžeme dosáhnout tím, že se s ním budeme snažit bojovat. Těžko se to říká, ale je to pravda: proti hněvu těchto obrovských tvorů, pokud by se proti nám obrátili v jakémkoli počtu, nemáme žádnou účinnou obranu. Naši moudří muži říkají, že možná je jedno místo, které by jim mohlo odolat, ostrov Roke. A na Roke je možná jeden člověk, který by se mohl postavit hněvu třeba jen jediného draka a nebyl by zničen, proto se musíme pokusit vypátrat příčinu jejich hněvu a tím, že ji odstraníme, s nimi uzavřít mír.“

„Jsou to zvířata,“ ozval se starý pán z Felkwaye. „Lidé nemohou jednat se zvířaty, uzavírat s nimi mír.“

„Nemáme snad meč Erreth-Akbeho, který zabil Velkého draka?“ zvolal jeden mladý radní.

Debaty v radě bývaly bouřlivé, třebaže princ Sege dodržoval jasné pravidlo a nikomu nedovolil přerušit jiného nebo mluvit najednou déle, než se přesypaly dvouminutové hodiny. Tlučhuby a drmolky utnulo prásknutí princovy stříbrem okované hole a výzva dalšímu mluvčímu. Díky tomu mluvili a překřikovali se v rychlém tempu a všechno, co bylo třeba říct, a mnoho, co nebylo třeba říct, bylo řečeno, vyvráceno a řečeno znovu. Většinou se hádali, že by měli jít do války, utkat se s draky a porazit je.

„Houf lučištníků na jedné králově válečné lodi by je postřílel jako hejno kačen,“ vykřikl horkokrevný kupec z Wathortu. „To se máme plazit po zemi před tupými zvířaty? Což mezi námi nezůstali žádní hrdinové?“ zeptala se majestátní paní z O-tokne.

Onyx na to pohotově odpověděl: „Tupá? Hovoří jazykem tvoření, v jehož poznání spočívá naše umění a moc. Jsou zvířata stejně jako my. Lidé jsou zvířata, která mluví.“

Jeden lodní kapitán, starý a zcestovalý muž, namítl: „Neměli byste s nimi tedy mluvit vy čarodějové? Když znáte jejich řeč a možná máte stejnou moc jako oni? Král mluvil o mladé nevzdělané dívce, která se proměnila v draka. Ale mágové na sebe mohou takovou formu vzít, když chtějí. Nedokázali snad rokešti mistři hovořit s draky, nebo s nimi bojovat, když to bylo zapotřebí, jako rovní s rovnými?“

Čaroděj z Palnu se vztyčil. Byl to drobný muž s tichým hlasem. „Vzít na sebe formu bytosti znamená stát se jí, kapitáne,“ řekl zdvořile. „Mág může vypadat jako drak. Ale pravá změna je nebezpečné umění. Obzvlášť teď. Malá změna uprostřed velkých změn je jako dech proti větru... Ale my máme mezi sebou někoho, kdo nepotřebuje použít žádné umění, a přesto za nás může mluvit s draky lépe, než by to dokázal kterýkoli muž. Pokud za nás ona mluvit bude.“ Nato se z lavice pod stupínkem vztyčila Tehanu. „Budu,“ řekla a znovu se posadila.

To vyvolalo minutovou pauzu, ale brzy se všichni pustili do debaty nanovo.

Král poslouchal a nemluvil, chtěl poznat náladu svých lidí.

Libozvučné stříbrné trubky vysoko na Mečové věži přehrály všechny svou melodii čtyřikrát, čímž oznámily čtvrtou hodinu, poledne. Král vstal a princ Sege vyhlásil přestávku do první hodiny odpolední.

V místnosti ve věži královny Heru byl k lehkému obědu přichystán čerstvý sýr a letní ovoce a zelenina. Lebannen tam pozval Tehanu, Tenar, Habra, Segeho a Onyx. Onyx s sebou s královým svolením přivedl pelnského čaroděje Seppela. Společně se posadili a dali se do jídla, hovořili jen málo a tiše. Z oken se otevíral výhled na celý přístav a severní břeh zátoky, který se ztrácel v modravém oparu, jenž mohl být pozůstatkem ranní mlhy, anebo dýmem z lesních požárů v západní části ostrova.

Habr se stále ještě nevzpamatoval z toho, že se ocitl mezi královými nejdůvěrnějšími přáteli a byl pozván na zasedání jeho rady. Vždyť co měl společného s draky? Neuměl s nimi bojovat ani mluvit. Samotná představa takových bytostí pro něho byla ohromující a zvláštní. Silné řeči a námitky některých členů rady mu chvílemi připadaly jako ňafání štěňat. Jednou viděl mladého psa na pláži štěkat na oceán, honit se za odlévající se vlnou, chňapat po ní a pak utíkat zpátky před valící se vlnou s ocasem mezi nohama.

Ale byl rád, že je s Tenar, která ho zbavovala nervozity. Měl ji rád pro její laskavost a odvalu a zjistil, že na něho stejně působí i Tehanu.

Kvůli zohavení, jež utrpěla, to vypadalo, jako by měla dvě tváře. Nikdy je neviděl obě současně, buď jednu, nebo druhou. Ale zvykl si na to, nezneklidňovalo ho to. Jeho matce skrývalo polovinu tváře vínově rudé mateřské znaménko. Tehanina tvář mu to připomínala.

Zdálo se, že je méně neklidná a ustaraná než dřív. Seděla tiše a na Habra, jenž seděl vedle ní, několikrát promluvila, ostýchavě a přátelsky. Cítil, že podobně jako on tam není proto, že by si tuto možnost zvolila, ale proto, že se volby zřekla a byla donucena vydat se cestou, které nerozuměla. Třeba byly jejich cesty společné, alespoň na nějaký čas. Ta představa mu dodávala odvalu. Nevěděl víc než to, že je něco, co musí udělat, že začalo něco, co je třeba dokončit, a cítil, že ať se jedná o cokoli, bude to snazší s Tehanu než bez ní. Možná ji k němu přitahovala stejná samota.

Ale ona o tak vážných věcech nemluvila. „Můj otec vám dal koťátko,“ řekla mu, když odešli od stolu. „Bylo od tetky Mechoviny?“

Přikývl a ona se zeptala. „To šedivé?“

„Ano.“

„Bylo to nejlepší kotě z celého vrhu.“

„Tady z něj brzo bude tlustá kočka.“

Tehanu zaváhala a potom ostýchavě řekla: „Já myslím, že je to kocour.“

Habr se přistihl, že se usmívá. „Je to dobrý společník. Jeden námořník mu dal jméno Silák.“

„Silák,“ zopakovala a zatvářila se spokojeně.

„Tehan,“ promluvil na ni král. Sedl si vedle Tenar na sedátko v hlubokém okně. „Nevyzval jsem tě dnes na radě, abys mluvila o otázkách, které ti položil pan Krahujec. Nebyla vhodná chvíle. Místo vhodné je?“

Habr ji pozorně sledoval. Zamyslela se, než odpověděla. Jednou zalétla pohledem k matce, která jí však nedala žádné znamení.

„Raději bych mluvila s vámi tady,“ řekla chraptivým hlasem. „A možná s princeznou z Hur-at-Huru.“

Po krátké odmlce král laskavě řekl: „Mám pro ni poslat?“

„Ne, mohu za ní zajít. Potom. Stejně nemám mnoho co říct. Můj otec se zeptal: Kdo po smrti odejde do suché země? Mluvily jsme o tom s matkou. A napadlo nás, že lidé ano, ale co zvířata? Odletí tam ptáci? Jsou tam stromy, roste tam tráva? Habře, vy jste to viděl.“

Byl tak zaskočený, že řekl jen: „Tráva... tráva tam je, na bližší straně, ale vypadá mrtvě. Co je dál, to nevím.“

Tehan pohlédla na krále. „Vy jste přes tu zemi přešel, můj pane.“

„Neviděl jsem žádné zvíře, žádného ptáka, ani nic, co by rostlo.“

Habr promluvil znovu: „Pan Krahujec řekl: prach, kamení.“

„Já myslím, že kromě lidí tam po smrti žádné jiné bytosti nechodí,“ řekla Tehanu. „A vlastně ani všichni lidé.“ Znovu se podívala na matku a zůstala na ní zrakem viset.

„Kargové jsou jako zvířata,“ řekla Tenar chladným hlasem, z něhož nebyl slyšet žádný cit. „Umírají, aby se narodili znovu.“

„To jsou pověry,“ ozval se Onyx. „Odpusťte, paní Tenar, ale vy sama...“ Odmlčel se.

Tenar pokračovala: „Již nevěřím, že jsem, nebo jsem byla, jak mi říkali, Arha, která se rodí věčně znovu, jediná duše nekonečně převtělovaná a tudíž nesmrtelná. Zato věřím, že až zemřu, jako každá smrtelná bytost se znovu spojím s větší bytostí světa. Jako tráva, stromy a zvířata. Lidé jsou jenom zvířata, která mluví, pane, jak jste sám řekl dnes ráno.“

„My však umíme mluvit jazykem tvoření,“ ohradil se čaroděj. „Tím, že se učíme slova, jimiž Segoy stvořil svět, pravou

řeč života, učíme své duše vítězit nad smrtí.“

„Vaše vítězství je to místo, kde není nic než prach a stíny?“ zeptala se. Její hlas již nebyl chladný a v očích se jí blýskalo. Onyx to rozhořčilo, ale nezmohl se na slovo.

Král zasáhl. „Pan Krahujec položil ještě druhou otázku,“ řekl. „Může kamennou zed' překročit drak?“ Pohlédl na Tehanu.

„Odpověď je v první odpovědi,“ řekla, „pokud jsou draci jenom zvířata, která mluví, a zvířata tam nechodí. Viděl tam někdy nějaký mág draka? Nebo vy, můj pane?“ Podívala se nejdřív na Onyxe a potom na Lebannena. Onyx se zamyslel pouze krátce a řekl: „Ne.“

* * *

Král vypadal užasle. „Jak je možné, že mne to nikdy nenapadlo?“ podivil se. „Ne, neviděli jsme tam žádného draka. Myslím, že tam draci nejsou.“

„Můj pane,“ promluvil Habr, tak hlasitě, jak v paláci ještě nepromluvil, „tamhle je drak.“ Stál obrácený k oknu a teď na ně ukázal.

Všichni se otočili. Na obloze nad Havnorskou zátokou uviděli od západu přiletět draka. Dlouhá, pomalu mávající, lopatkovitá křídla rudozlatě zářila. V letním oparu se za ním chvíli táhl proužek dýmu.

„Tak,“ řekl král, „který pokoj mám připravit pro tohoto hosta?“

Řekl to jakoby pobaveně, zadumaně. Ale jakmile uviděl, že drak zatáčí a obloukem se blíží k Mečové věži, vyběhl z místnosti a pustil se ze schodů. Stráže, které stály v chodbách a u dveří, tím zaskočil, ale než se stačily vzpamatovat, předhonal je, takže nakonec vyběhl na terasu pod bílou věží první a sám.

Terasa tvořila střechu hodovní síně. Bylo to široké mramorové prostranství s nízkou balustrádou. Mečová věž se tyčila přímo nad ní a Královnina věž stála opodál. Drak přistál na dlažbě a ve chvíli, kdy král vyšel ven, již s hlasitým kovovým řinčením skládal křídla. Na místě, kde přistál, vyryly jeho drápy do mramoru rýhy.

Dlouhá hlava pokrytá zlatými šupinami se otočila. Drak pohlédl na krále.

Král sklopil zrak, nepodíval se mu do očí. Stál však vzpřímeně a promluvil nahlas. „Vítej, Orm Irian. Já jsem Lebannen.“

„Agni Lebannen,“ pronesl mohutný syčivý hlas; uvítal ho stejně jako Orm Embar kdysi dávno na nejzazším západu, když ještě nebyl král.

Za ním vyběhli na terasu Onyx a Tehanu spolu s několika strážemi. Jeden strážný měl vytasený meč a v okně Královniny věže Lebannen zahlédl dalšího, jak drží natažený luk a šípem míří drakovi na prsa. „Odložte zbraně!“ vykřikl, až se věže rozhučely, a strážný poslechl tak kvapně, že mu meč málem vypadl z ruky, lučištník však sklonil luk zdráhavě, nechtěl nechat svého pána bezbranného.

„Medeu,“ zašeptala Tehanu a postavila se po bok Lebannena. Upírala na draka pevný pohled. Mohutný tvor znovu otočil hlavu a obrovské jantarové oko v důlku z lesklých, svraštělých šupin se bez mrknání upřelo na ni.

Drak promluvil.

Onyx porozuměl a pošeptal králi, co drak řekl a co Tehanu odpověděla: „Kalessinova dcero, má sestro,“ řekl. „Ty nelétáš.“

„Neumím se proměnit, sestro,“ řekla Tehanu.

„Mám se proměnit já?“

„Na chvíli, jestli chceš.“

Pak ti na terase a v oknech věží spatřili asi tu nejpodivnější věc, jakou kdy uvidí, i kdyby žili sebedéle ve světě čarodějů a divů. Viděli draka, obrovského tvora, jehož šupinaté břicho a ocas opatřený ostny se táhly přes celou šířku terasy, a jehož hlava korunovaná rudými rohy sahala dvakrát výš než král — viděli, jak sklonil tu velkou hlavu a zachvěl se, až mu křídla zařinčela jako činely. Z hlubokých nozder vydechl nikoli kouř, ale mlhu, která obestřela jeho tvar, takže se rozostřil jako něco v řídkém oparu nebo za poškrábaným sklem. A pak byl najednou pryč. Polední slunce pražilo do rozryté, poškrábané bílé dlažby. Po drakovi ani památky. Zato tam byla žena. Stála nějakých deset kroků od Tehanu a krále. Stála na místě, kde mohlo být drakovo srdce.

Byla mladá, vysoká a pevně stavěná, snědá a tmavovlasá. Byla bosá a na sobě měla spodní košili, jakou nosí rolnické ženy. Stála nehybně, jakoby zaraženě. Podívala se dolů na své tělo. Zvedla ruku a prohlédla si ji. „Tak maličká!“ řekla běžnou řečí a zasmála se. Zvedla oči k Tehanu. „Mám pocit, jako bych si obula boty, ve kterých jsem chodila, když mi bylo pět,“ řekla.

Obě ženy přistoupily k sobě. Objaly se s obřadnou vznešeností, jako když se zdraví bojovníci v plné zbroji nebo lodě, které se potkají na moři. Držely se zlehka, ale poměrně dlouho. Potom se odtáhly a obě se obrátily ke králi.

„Paní Irian,“ řekl a uklonil se.

Zatvářila se trochu rozpačitě a udělala gesto, které připomínalo venkovské pukrle. Když zvedla hlavu, uviděl, že její oči mají jantarovou barvu. Okamžitě odvrátil zrak.

„V této podobě vám neublížím,“ řekla s širokým, bělostným úsměvem. „Vaše Veličenstvo,“ dodala nejistě, aby to vypadalo zdvořile.

Lebannen se znovu uklonil. Teď byl rozpačitý zase on. Podíval se na Tehanu a potom za ní na Tenar, která vyšla na terasu s Onyxem. Nikdo nic neříkal.

Irian našla očima Onyxe, jenž stál ve svém šedém plášti hned za králem, a její tvář se znovu rozjasnila. „Pane, vy jste z ostrova Roke?“ zeptala se. „Znáte mistra Skladebníka?“

Onyx se uklonil a přikývl. Také se pohledem vyhýbal jejím očím.

„Daří se mu dobře? Prochází se mezi svými stromy?“

Čaroděj se znovu uklonil.

„A co Dveřník, Bylinář a Kurremkarmerruk? Pomáhali mi, stáli při mně. Jestli se tam vrátíte, vyřídíte jim pozdravení lásky

a úcty, prosím.“

„Vyřídím,“ slíbil čaroděj.

„Moje matka je tady,“ řekla Tehanu tiše Irian. „Tenar z Atuánu.“

„Tenar z Gontu,“ opravil ji zvukným hlasem Lebannen.

Irian pohlédla na Tenar s neskrývaným úžasem a řekla: „To vy jste spolu s arcimágem přivezla Runový prsten ze země Ojíněných lidí?“

„Ano, byla jsem to já,“ odvětila Tenar. Prohlížela si Irian stejně otevřeně jako ona ji.

Nahoře na ochozu, který obtáčel Mečovou věž blízko vrcholku, se něco pohnulo: trubači vyšli oznámit hodinu, ale tentokrát se všichni čtyři nahnuli na jižní stranu, odkud bylo vidět na terasu, a nakukovali dolů, aby uviděli draka.

Tváře byly v každém okně palácových věží a hučení hlasů dole na ulicích bylo slyšet jako postupující příliv.

„Až odtroubí první hodinu, rada se znovu sejde,“ promluvil Lebannen. „Radní jistě viděli, že jste dorazila, paní, nebo o vašem příchodu slyšeli. Proto si myslím, že by bylo nejlepší, pokud vám to není proti mysli, kdybychom sešli rovnou mezi ně, ať si vás mohou prohlédnout. A jestli k nim potom promluvíte, slibují, že budou poslouchat.“

„Dobrá,“ řekla Irian. Na okamžik jako by v sobě měla těžkopádnou, plazí netečnost. Jakmile se však pohnula, ten dojem zmizel a ona vypadala jen jako vysoká mladá žena, která poněkud neohrabaně postoupila k Tehanu a s úsměvem jí řekla: „Mám pocit, že se vznesu jako jiskra, vůbec nic nevážím!“

Čtveřice trubačů nahoře na věži postupně vytroubila na západ, sever, východ a jih část žalozpěvu, který před pěti sty lety složil jeden král, když mu zemřel přítel.

Král si na okamžik vybavil tvář toho tmavookého muže, Erreth-Akbeho, jak stojí zdrcený, smrtelně raněný na břehu Selidoru mezi kostmi draka, který ho zabil. Přišlo mu zvláštní, že ho takové odtazité věci napadají právě v takovou chvíli, a přitom to zvláštní nebylo, protože živé i mrtvé, lidi i draky, ty všechny něco svádělo k události, již neviděl.

Počkal, až ho Irian a Tehanu dohoní. Když pak s nimi vešel do paláce, řekl: „Paní Irian, je mnoho věcí, na které bych se tě chtěl zeptat, ale to, z čeho mají strach moji lidé, a co bude zajímat radu, je otázka, zda s námi chcete vést válku a proč.“

Vážně, rázně přikývla. „Řeknu jim, co vím.“

Když došli k závěsu za stupínkem, zjistili, že v trůnní síni vládne zmatek. Hlasy se překřikovaly jeden přes druhý, takže zpočátku nebylo vůbec slyšet, jak princ Sege tluče holi, aby zjednal klid. Pak náhle padlo ticho, všichni se otočili a uviděli krále, jak s drakem vstoupil.

Lebannen se neposadil na trůn. Zůstal stát před ním a Irian se postavila po jeho levici.

„Slyšte krále,“ řekl Sage do mrtvolného ticha.

Král začal: „Radní! O tomto dnu se bude dlouho vyprávět a zpívat. Dcery vašich synů a synové vašich dcer budou říkat: 'Mým prarodičem byl jeden z těch, kteří se zúčastnili Dračí rady!' Uctěte tedy tu, jejíž přítomnost je poctou pro nás. Vyslechněte Orm Irian.“

Někteří z těch, kteří byli na Dračí radě přítomni, potom vyprávěli, že když se podívali přímo na ni, vypadalo to, jako by tam stála jen vysoká žena, ale když se podívali stranou, koutkem oka uviděli něco obrovského, mihotavého, kalně zlatého, vedle čeho se král i trůn ztráceli. A mnozí, kteří věděli, že člověk se drakovi nesmí podívat do očí, skutečně uhnuli pohledem, i oni však po Irian kradmo pokukovali. Ženy si ji prohlížely a některým připadala obyčejná, některým krásná, některé ji litovaly, že musí chodit po paláci bosá. A několik radních, kteří správně nepochopili, se divilo, co je to za ženu, a kdy přijde drak.

Po celou dobu, kdy mluvila, to naprosté ticho vydrželo. Její hlas měl sice jemnost, jakou má hlas většiny žen, přesto vysokou síň snadno vyplnil. Mluvila pomalu a obřadně, jako by v duchu překládala ze starší řeči.

„Jmenuji se Irian a pocházím z panství Stará Iria na ostrově Way. Ted' jsem Orm Irian. Kalessin Nejstarší mne nazývá svou dcerou. Jsem sestra Orm Embara, kterého znal král, a vnučkou Orma, který zabil králova společníka Erreth-Akbeho a byl jím zabit. Jsem zde, protože mne přivolala má sestra Tehanu.“

Když Orm Embar zemřel na Selidoru a zničil smrtelné tělo čaroděje Pavouka, přiletěl z krajů za nejzápadnějším obzorem Kalessin a odnesl krále a slavného mága na Roke. Když se pak Nejstarší vrátil do Dračí cesty, svolal obyvatele západu, kterým Pavouk vzal řeč a kteří žili stále ve zmatku. Kalessin jim řekl: 'Dovolili jste, aby vás zlo udělalo špatnými. Nechali jste se poblouznit. Ted' jste znovu zdraví, ale dokud větry vanou od východu, nikdy nebudete tím, čím jste byli, nezatížení dobrým ani zlým.'

Pak Kalessin řekl: 'Kdysi dávno jsme se museli rozhodnout. My jsme zvolili svobodu. Lidé zvolili jho. My jsme si vybrali oheň a vítr. Oni si vybrali vodu a zem. My jsme si zvolili západ, oni východ.'

A Kalessin pokračoval: 'Ale vždycky mezi námi byli takoví, kteří jim záviděli bohatství, a nám vždy někdo z nich závidí svobodu. Tak se stalo, že do nás vstoupilo zlo, a bude do nás vstupovat zase, dokud se znovu nerozhodneme, jednou provždy, být svobodní. Brzy odejdu za nejzápadnější obzor létat na jiném větru. Odvedu vás tam, nebo na vás počkám, jestli přijdete.'

Nato někteří draci Kalessinovi odpověděli: 'Lidé nám ze závisti již dávno ukradli půlku země za nejzápadnějším obzorem a z kouzel vybudovali zdi, abychom tam nemohli. Nech nás tedy, abychom je my vyhnali na nejzazší východ a vzali si zpět ostrovy! Lidé a draci nemohou žít společně v jednom větru.'

A Kalessin jim odpověděl: 'Kdysi jsme byli jeden lid. A na znamení toho se v každé generaci lidí rodí jeden nebo dva, kteří jsou také draci. I v naší každé generaci, která je delší než krátké životy lidí, se narodí jeden, který je také člověk. Jeden takový ted' žije na Vnitřních ostrovech. Tito dva jsou poslové, nositelé volby. Ale ted' se již nikdo takový nenarodí nám ani jim. Rovnováha se totiž mění.'

Potom jim Kalessin řekl: 'Vybírejte. Pojdte se mnou létat na odvrácené straně světa, na jiném větru. Nebo zůstaňte a přijměte jho dobra a zla. Nebo zakrňte v tupá zvířata.' A pak svou řeč zakončil slovy: 'Poslední, kdo se rozhodne bude

Tehanu. Po ní již nebude volba. Nebude cesta na západ. Bude jen les, ve středu dění jako vždycky.“

Lidé, kteří se účastnili královny rady, bez hlesu poslouchali, nehybní jak skála. Také Irian stála nehnutě, když mluvila, a dívala se, jako by viděla skrz ně.

„Když pak uplynulo několik let, Kalessin odletěl za západní obzor. Někteří odletěli s ním, někteří ne. Když jsem se ke svému rodu připojila já, vydala jsem se za Kalessinem. Létám však tam a zase se vracím, dokud mne větry ponесou. Náladu mého plemene je žárlivá a popuzená. Ti, kteří zůstali zde na větrech světa, začali v tlupách nebo osaměle létat k ostrovům lidí a opakovat: 'Ukradli polovinu naší země. My si teď vezmeme celý západ jejich říše a vyženeme je z něho, aby k nám už nemohli tahat své dobro a zlo. Nestřičme krk do jejich chomoutu.'“

A jedna z těchto tlup nyní dorazila sem na ostrov Havnor, kterému říkáme Studený kopec. Drak, který tu byl před nimi a mluvil s Tehanu, je můj bratr Ammaud. Oni vás chtějí zahnat na východ, ale Ammaud, stejně jako já, plní Kalessinovu vůli, snaží se příslušníky mého rodu zbavit břemene, které nosíte vy. Pokud jim já, bratr a Kalessinovy děti budeme moci zabránit, aby ubližovali vám i nám, uděláme to. Ale draci nemají žádného krále, neposlouchají nikoho a létají si tam, kam chtějí. Nějaký čas budou dělat to, oč je s bratrem Kalessinovým jménem žádáme. Ale nevydrží to dlouho. A nebojí se ničeho na světě, kromě vašich čar smrti.“

Poslední slovo se v tichu, které následovalo, tiživě rozeznělo velkou síní.

Král se ujal slova a poděkoval Irian. „Tvá pravdivá slova jsou pro nás ctí. Přisahám při svém jménu, že také my ti řekneme pravdu. Prosim, pověz mi, dcero Kalessina, jenž mne odnesl do mého království, čeho se vlastně draci bojí? Myslel jsem, že se nebojí ničeho na světě ani mimo něj.“

„Bojíme se vašich čar nesmrtnosti,“ odpověděla stroze.

„Nesmrtnosti?“ Lebannen zaváhal. „Já nejsem čaroděj. Mluv za mě ty, mistře Onyxi, jestli Kalessinova dcera dovolí.“

Onyx vstal. Irian si ho prohlédla chladněma, nestrannýma očima a přikývla.

„Paní Irian,“ začal čaroděj, „my žádné čary nesmrtnosti neděláme. Pouze čaroděj Pavouk se snažil udělat se nesmrtným, a aby toho dosáhl, zneužil naše umění.“ Mluvil pomalu a pozorně a zároveň propátrával mysl. „Náš arcimág spolu s mým králem a s pomocí Orm Embara zničili Pavouka a zlo, které napáchal. A arcimág vydal veškerou svou moc na to, aby svět zahojil, aby obnovil ekvilibrium. Nemáme žádného jiného čaroděje, který by usiloval...“

Irian se podívala přímo na něho. Onyx sklopil zrak.

„Čaroděj, kterého jsem zabila,“ řekla, „rokeský Povolávač, Thorion — ten usiloval o co?“

Zaskočený Onyx se nezmohl na slovo.

„Vrátil se ze smrti,“ řekla. „Ale nebyl živý jako arcimág nebo král. Byl mrtvý, ale s pomocí svého umění — vašeho umění, vás mužů z Roke — přešel přes zeď zpátky. Jak vám máme něco věřit? Rozvrátili jste rovnováhu světa. Dokážete ji obnovit?“

Onyx pohlédl na krále. Byl viditelně rozrušený. „Můj Pane, nemyslím si, že bychom měli debatovat o takových věcech zde — před všemi lidmi — dřív, než budeme vědět o čem mluvíme a co musíme udělat...“

„Roke si chrání svá tajemství,“ řekla s pohrdavým úšklebkem Irian.

„Ale na Roke...“ promluvila Tehanu, aniž vstala. Její slova býval hlas se vytratil. Princ Sege i král se na ni podívali a dali jí znamení, aby promluvila.

Vstala. Zpočátku zůstávala otočená levou stranou svého obličeje k radním, kteří bez hnutí seděli ve svých lavicích jako kameny, které mají oči.

„Na Roke je Imanentní háj,“ řekla. „Nemluvil snad o něm Kalessin, když se zmínil o lesu, který je ve středu?“ Jak se otočila k Irian, ukázala lidem, kteří na ní viseli zrakem, celou svou zohavenou tvář. „Možná bychom měli jet tam,“ řekla.

„Do středu dění.“

Irian se usmála. „Já pojedu.“

Oba se podívali na krále.

„Než vás pošlu na Roke, nebo odjedu s vámi,“ řekl pomalu, „musím vědět, co je v sázce. Mistře Onyxi, je mi líto, že nás závažnost a nejistota situace nutí mluvit o našem postupu tak otevřeně. Věřím však, že rada mě podpoří, až najdu správný směr a vydám se jím. Rada teď hlavně potřebuje vědět, že se naše ostrovy nemusejí obávat útoku ze strany Obyvatel západu — že příměří alespoň trvá.“

„Trvá,“ řekla Irian.

„Můžeš říct, jak dlouho?“

„Půl roku?“ navrhla bezstarostně, jako by říkala: „Den nebo dva.“

„Zachováme příměří půl roku a budeme doufat, že mír bude pokračovat. Říkám to správně, paní Irian, že aby s námi váš rod žil v míru, chcete vědět, že zásahy našich čarodějů do... zákonů života a smrti vás neohroží?“

„Ohrožují nás všechny,“ řekla Irian. „Ano.“

Lebannen to zvažil a potom prohlásil nejdůstojnějším, nejpřívětivějším, nejzdravější hlasem: „Domnívám se, že v tom případě bych měl jet na Roke s vámi.“ Otočil se k lavicím. „Paní a páni radní, příměří platí a my musíme usilovat o mír. Vypravím se v této věci všude, kam budu muset, a budu dál vládnout ve znamení Elfarranina prstene. Jestli je vám známo něco, co této cestě brání, promluvte tady a teď. Je totiž možné, že v sázce není jen Ekvilibrium všeho, ale i rovnováha moci v Archipel. A jestli mám jet, musím tak učinit nyní. Podzim je blízko a plavba na ostrov Roke není krátká.“

Kameny s očima ještě dlouho seděly bez hnutí, všechny jen hleděly a žádný nepromluvil. Pak se ozval princ Sege:

„Jeď, králi, můj pane, jeď s naší nadějí a důvěrou a čarovětem v plachtách.“ Z lavic radních se ozval tichý souhlasný šepot. Ano, ano, vyslyš ho.

Sege se zeptal, jestli jsou další otázky nebo věc, o níž by se mělo hovořit. Nikdo nepromluvil, a tak zasedání ukončil.

Když pak s ním Lebannen z trůnní síně odcházel, král řekl: „Děkuji, Sege,“ a starý princ odpověděl: „Když viděly tebe a

draka, Lebannene, co mohly ty nebohé duše říct?“

4

DELFIN

Bylo třeba vyřešit a zařadit mnoho věcí, než mohl král hlavní město opustit; a pak také byla otázka kdi má jet na Roke s ním. O Irian a Tehanu nebylo pochyb a Tehanu s sebou chtěla svou matku. Onyx řekl, že v každém případě by s nimi měl jet Habr a také pelnský čaroděj Seppel, protože Pelnské učení mělo hodně společného s přechodem mezi životem a smrtí. Král stejně jako předtím pověřil velením na Delfinovi Toslu. O státní záležitosti se měl po dobu královny nepřítomnosti starat princ Sege spolu s vybranou skupinou radních, což také nebylo poprvé.

A tak bylo všechno zařazeno, nebo si to alespoň Lebannen myslel, dokud za ním dva dny před plánovaným odplutím nepřišla Tenar a neřekla: „Budeš jednat o válce a míru s draky, ale také, jak říká Irian, o věcech, které jsou ještě dál a týkají se rovnováhy celého Zeměmoří. Obyvatelé Karžských zemí by měli tato jednání slyšet a mít při nich své slovo.“ „Ty budeš jejich zástupce.“

„Já ne. Já nejsem velekrálova poddaná. Jediná osoba, která tady může zastupovat jeho lid, je jeho dcera.“

Lebannen od ní o krok odstoupil, částečně se odvrátil a nakonec řekl hlasem, z něhož byl slyšet potlačovaný hněv: „Ty víš, že se na takovou cestu vůbec nehodí.“

„Nic takového mi není známo.“

„Nemá žádné vzdělání.“

„Je chytrá, praktická a odvážná. Ví, co od ní žádá její postavení. Vládnout ji nikdo nenaučil, jenže co se může naučit zavřená v Říčním domě se svým služebnictvem a několika dvorními dámami?“

„Především jazyk!“

„Už s tím začala. Když bude potřebovat, budu jí tlumočit.“

Lebannen se na chvíli odmlčel a potom opatrně řekl: „Chápu tvou obavu o její lid. Zvážím, co se dá udělat. Ale na této cestě není pro princeznu místo.“

„Tehanu i Irian říkají, že by s námi měla plout. Mistr Onyx tvrdí, že sem jistě nebyla vyslána náhodou právě v tuto dobu, podobně jako Habr z Taonu.“

Lebannen ustoupil ještě víc. Jeho hlas zůstal škrobeně trpělivý a zdvořilý. „To nemohu dovolit. Její nevědomost a nezkušenost by pro nás byla velkou přítěží. A nemohu ji vystavit takovému riziku. Vztahy s jejím otcem...“

„Ve své nevědomosti, jak tomu říkáš, nám ukázala, jak zodpovědět Gedovy otázky. Chováš se k ní stejně neuctivě jako její otec. Mluvíš o ní, jako by to byla nemyslitelná věc.“ Tenařina tvář byla bleďá hněvem. „Jestli se jí bojíš vystavit riziku ty, požádej ji, aby je na sebe vzala sama.“

Znovu se rozhostilo mlčení. Když pak Lebannen promluvil, nedíval se na ni a v jeho hlase byl zase ten strnulý klid.

„Jestli si ty, Tehanu a Orm Irian myslíte, že by ta žena měla jet na Roke s námi, přijímám váš soud, i když si myslím, že je chybný. Prosím, vyříd' jí, že jestli si přeje jet, může tak učinit.“

„Ty jsi ten, kdo by jí to měl říct.“

Stál a mlčel. Potom beze slova odešel z místnosti.

Prošel těsně kolem Tenar, a přestože se na ni nepodíval, viděl ji jasně. Vypadala staře a unaveně a ruce se jí trásly. Bylo mu jí líto, styděl se za svou neomalenost vůči ní a byl rád, že u toho nebyl nikdo jiný. Tyto pocity však byly pouhé jiskry v obrovské tmě jeho hněvu vůči ní, vůči princezně, vůči všem a všemu, co na něho uvalilo tento falešný závazek, tuto bizarní povinnost. Ve chvíli, kdy opouštěl místnost, si šklubnutím povolil límec košile, jako by ho dusil.

Jeho majordomus, pomalý a vyrovnaný muž jménem Všedobrák, nečekal, že se vrátí tak brzy a dveřmi, kterými přišel, a překvapeně na něho vytřeštil oči. Lebannen mu pohled mrazivě oplatil a řekl: „Pošli pro princeznu s žádostí, aby se sem odpoledne dostavila.“

„Veleprincezna?“

„Je jich snad víc? Ty nevíš, že velekrálova dcera je naším hostem?“

Ohromený Všedobrák se začal koktavě omlouvat, ale Lebannen ho přerušil. „Vypravím se do Říčního paláce sám,“ řekl a vykročil, aby svá slova naplnil. Majordomus mu běžel v patách a zdržoval ho tak dlouho, až ho zpomalil natolik, že se podařilo dát dohromady patřičnou družinu, vyvést koně ze stájí, žadatele o audienci čekající v Dlouhé síni odkázat na odpoledne a podobně. Všechny jeho závazky, všechny jeho povinnosti, všechny ty pasti a okovy, obřady a přetvářky, které ho dělaly králem, ho dusily, sáply se po něm a stahovaly ho dolů jako tekutý písek.

Když mu přes nádvoří přivedli ze stájí koně, vyšvihl se do sedla tak prudce, že kůň pochytil jeho náladu, couvl, vzepjal se a všechny podkoní a členy doprovodu zahnal na ústup. Lebannen ucítil kruté uspokojení, když viděl, jak se kruh kolem něho rozestupuje. Nasměroval koně rovnou k bráně, aniž čekal, až muži z jeho družiny nasednou. Ulicemi města jel ostrým klusem jako první, daleko před nimi. Věděl, jaké dilema musí prožívat mladý důstojník, který měl jet před ním a vyvolávat „Cestu pro krále!“, ale zůstal za ním a teď neměl odvahu ho předjet.

Bylo krátce před polednem. Havnorské ulice byly rozpálené, plné světla a většinou opuštěné. Lidé, kteří slyšeli klapot kopyt, vybíhali do dveří malých tmavých krámků, aby se podívali, co se děje, a když poznali krále, zdravili ho. Ženy, které seděly v oknech, ovívaly se vějíři a klebetily přes uličky, se dívaly dolů a mávaly. Jedna mu hodila květinu.

Kopyta jeho koně zazvonila na cihlách širokého, sluncem vysušeného náměstí, jež bylo opuštěné až na psa s kudrnatým ocasem, který poskakoval po třech nohách a královského majestátu si nevsímal. Z náměstí král vyjel úzkou uličkou, která vedla na dlážděnou cestu kolem Serrenen a sledovala ji stínem vrb pod hradbami starého města až k Říčnímu paláci.

Jízda trochu změnila jeho rozpoložení. Horko, ticho a krása města, pocit rozmanitého života za zdmi a okenicemi, úsměv

ženy, která mu hodila květinu, malicherné uspokojení z toho, že ujel všem svým ochráncům a ceremoniářům, a konečně vůně a chlad jízdy kolem řeky a stinného nádvoří, kde zažil dny a noci klidu a rozkoše, to všechno ho trochu vzdálilo předchozímu hněvu. Připadal si sám sobě odcizený, jako někdo, kdo již není posedlý, ale zase je prázdný.

Ve chvíli, kdy seskočil s koně, který byl rád, že stojí ve stínu, dorazili první jezdci z jeho doprovodu. Lebannen nečekal a vešel do domu, vpadl mezi podřimující služebnictvo jako kámen do nehybného rybníka, a vyvolal tak rychle se šířící kruhy zděšení a paniky. „Oznamte princezně, že jsem tady,“ řekl.

Paní Safira ze Starého panství na llienu, která momentálně byla první z princezniných dvorních dam, se objevila vzápětí, laskavě ho přivítala a nabídla mu občerstvení. Chovala se, jako by jeho návštěva nebyla vůbec překvapivá. Její přívětivost ho částečně uklidňovala a částečně dráždila. To bezmezné pokrytectví! Jenže co měla paní Safira dělat — civět na něho jako ryba uvízlá na suchu (jak to dělaly velice mladé dvorní dámy) jen proto, že král konečně a nečekaně přišel princeznu navštívit?

„Velice se omlouvám, že zde není paní Tenar,“ řekla. „S její pomocí je dorozumívání s princeznou mnohem snazší. Ale princezna udělala v jazyce pozoruhodné pokroky.“

Lebannen na jazykový problém zapomněl. Mlčky přijal studený nápoj, který mu byl nabídnut. Paní Safira se s přispěním ostatních dam snažila o společenskou konverzaci, ale dostala z krále velice málo. Začal si uvědomovat, že nejspíš by měl s princeznou mluvit ve společnosti všech jejích dam. Tak se to od něho očekávalo a jediné tak se to slušelo. Ať měl původně v úmyslu říct cokoli, takto nemohl říct nic. Když už se chystal vstát a omluvit se, objevila se ve dveřích žena, jejíž hlavu a ramena skrýval červený kruhový závoj. Neohrabaně klesla na kolena a řekla: „Prosím? Král? Princezna? Prosím?“

„Princezna vás přijme ve svých komnatách, Veličenstvo,“ přetlumočila paní Safira. Mávla na služku, která je doprovodila po schodech nahoru a pak chodbou, předsíní a velkou tmavou místností, která byla tak plná žen v červených závojech, že v ní nebylo k hnutí, až na balkon nad řekou. Tam stála postava, kterou si pamatoval: nehybný červenožlutý váleček.

V mírném větru od vody se závoje chvěly a mihotaly. Postava tak nevypadala jako něco neforemného, ale jako něco jemného, něco, co je stále v pohybu, co se třepetá jako lístky vrb. Pak se jakoby scvrkla, zmenšila. Pochopil, že se mu uklání, a také se poklonil. Potom se oba narovnali a zůstali mlčky stát proti sobě.

„Princezno,“ začal princ s neskutečným pocitem, jako by to, co slyší, ani nebyl jeho hlas, „přišel jsem vás požádat, abyste se mnou odjela na ostrov Roke.“

Neřekla nic. Pak uviděl, že se jemné rudé závoje kolem dokola rozdělily, jak je rukama odtáhla od sebe. Rukama s dlouhými prsty a zlatavou pleť, drženy od sebe, aby se v červeném stínu ukázala její tvář. Neviděl její rysy jasně. Byla vysoká skoro jako on a dívala se přímo na něho.

„Má přítelkyně Tenar říkat,“ začala, „král vidět krále, tvář a tvář. Já říkat: ano. Já to udělat.“

Lebannen pochopil jen zpola, ale znovu se uklonil. „Prokazujete mi čest, má paní.“

„Ano,“ odpověděla. „Já vám prokázat čest.“

Zaváhal. To bylo úplně jiné území. Její území.

Stála tam, rovná a nehybná. Zlaté lemování jejích závoje se chvělo a ze stínu na něho hleděly její oči.

„Tenar, Tehanu a Orm Irian se shodují, že by bylo dobře, kdyby princezna Zemí Kargadu byla na ostrově Roke s námi. Proto vás žádám, abyste jela s námi.“

„Abych jela.“

„Na ostrov Roke.“

„Lodí,“ řekla a najednou tiše, žalostně záupěla. Potom dodala: „Ano. Pojedu.“

Nevěděl, co na to má říct. Nakonec odvětil: „Děkuji, má paní.“

Jednou kývla hlavou, jako rovný s rovným.

Lebannen se uklonil. Odešel tak, jak ho naučili odcházet při slavnostních příležitostech na enladském dvoře z přítomnosti prince, svého otce — pozpátku, aniž by se otočil zády.

Stála čelem k němu a držela závoj rozhrnutý, dokud nedošel ke dveřím. Potom ruce spustila a závoje se uzavřely.

Zároveň uslyšel prudké vydechnutí, jako by se jí ulevilo od něčeho, k čemu se nutila vůlí tak dlouho, že už se to děle nedalo vydržet.

Tenar o ní řekla, že je odvážná. Nechápal to, ale věděl, že to od ní odvaha byla. Veškerý hněv, který měl v sobě, který ho sem přivedl, byl najednou pryč, zmizel. Místo aby byl stažen pod hladinu a udusil se, byl přenesen těsně před skálu, na vysoké místo na čerstvém vzduchu, k pravdě.

Prošel místností plnou šeptajících, navoněných, závoji zahalených dam, které před ním couvaly do tmy. Dole krátce pohovořil s paní Saffrou a ostatními a našel laskavé slovo pro dvanáctiletou dvorní dámu, jež na něho vyjeveně civěla. Vládě si promluvil s muži ze svého doprovodu, kteří na něho čekali na nádvoří. Pak klidně nasedl na svého vysokého, šedého koně a tiše, zamyšleně odjel zpět do Maharionova paláce.

Zprávu, že má odplout zpátky na Roke, vyslechl Habr s rezignovaným smířením. Život, který vedl, když bděl, byl natolik podivný, o tolik snovější než jeho sny, že neměl sílu pochybovat nebo protestovat. Jestli osud chtěl, aby se po zbytek života plavil od ostrova k ostrovu, budiž. Věděl, že domů jet nemůže, takovou možnost nemá. Alespoň že bude ve společnosti dam jako Tenar a Tehanu, které dodávaly jeho srdci klid. A čaroděje Onyx, který k němu byl rovněž laskavý.

Habr byl ostýchavý a Onyx velice odměřený, navíc mezi nimi byla propast vědomostí a postavení, přesto za nim Onyx několikrát přišel jen proto, aby si s ním promluvil, jako spolu mluví muži znalí čarodějského umění, a projevil takové uznání jeho názorů, až se s tím Habr ve své skromnosti těžko vyrovnával. Habr ale nedokázal svou důvěru skrýt, a

proto, když se přiblížil čas odjezdu, přednesl Onyxovi otázku, již se trápil.

„Jde o to kotě,“ řekl rozpačitě. „Nepřipadá mi správné vzít je s sebou. Držet je tak dlouho zavřené v kleci. Je to pro takové mládě nepřírozené. Říkám si, co by z něho vyrostlo...“

Onyx se nezeptal, jak to myslí. Zeptal se pouze: „Pořád ti pomáhá od té kamenné zdi?“

„Ano, často ano.“

Onyx se zamyslel. „Potřebuješ nějakou ochranu, než dojedeme na Roke. Tak mě napadá... Nemluvil jsi s čarodějem Seppel?“

„To je ten muž z Palnu,“ řekl Habr s náznakem nervozity v hlase.

Paln, největší ostrov západně od Havnoru, měl pověst tajemného místa. Pelňané mluvili hardsky se zvláštním přízvukem a používali mnoho slov, která znali jen oni. Jejich páni za dávných časů odmítli přísahat věrnost enladským a havnorským králům. Jejich čarodějové se nejezdili učit na Roke. Pelnské učení, které se odvolávalo na Staré síly země, bylo všeobecně považováno za nebezpečné, ne-li přímo špatné. Kdysi dávno Šedý mág z Palnu uvrhl svůj ostrov do zkázy tím, že vyvolával duše mrtvých, aby mu a jeho pánům radili, a tato pověst patřila ke vzdělání každého čaroděje:

„Živí by se neměli radit s mrtvými.“ Mezi muži z Roke a muži z Palnu došlo na nejeden souboj v magii. Při jednom takovém duelu před dvěma sty lety propukla mezi obyvateli Palnu a Semelu epidemie, po níž zůstala polovina měst a statků prázdná. A před patnácti lety, když čaroděj Pavouk použil Pelnské učení k tomu, aby přešel mezi životem a smrtí, arcimág Krahujec spotřeboval veškerou svou moc na to, aby ho porazil a zahladil zlo, které Pavouk napáchal.

Habr se, stejně jako téměř všichni ostatní na dvoře a v královské radě, čaroději Seppelovi zdvořile vyhybal.

„Požádal jsem krále, aby ho vzal na Roke s námi,“ řekl Onyx.

Habr překvapeně zamrkal.

„Oni o těchto věcech vědí více než my,“ pokračoval Onyx. „Většina našeho povolávacího umění vychází z Pelnského učení. Thorion byl jeho mistrem... Dnešní rokeský Povolávač, Cejch z Venwaye, nepoužívá tu část svého řemesla, která čerpá z tohoto učení. Když se použije špatně, přinese jediné škodu. Jeho kořeny jsou hluboko v dávných časech, a tak je možné, že jsme za tu dobu něco důležitého ztratili. Seppel je moudrý muž a mág. Myslím, že by měl jet s námi. A myslím si, že by ti mohl pomoci, když mu budeš důvěřovat.“

„Jestli má tvou důvěru, má i mou,“ řekl Habr.

Když Habr promluvil stříbrným taonským jazykem, dalo se čekat, že se Onyx sarkasticky usměje. „Tvůj úsudek není v této věci o nic horší než můj,“ odpověděl. „Možná je dokonce lepší. Doufám, že na něj dáš. Ale k Seppelovi tě zavedu.“ A tak se společně vypravili do města. Seppel bydlel ve staré části města nedaleko loděnic, v těsném sousedství Loďařské ulice. Pelňané, kteří přijeli pracovat do královských loděnic, protože byli skvělí lodní stavitelé, tam měli malou kolonii. Domy byly staré, namačkané na sebe, s můstky mezi střechami. Havnorský Velký Přístav získával na těchto střechách druhou, vzdušnou síť ulic vysoko nad těmi dlážděnými.

Do Seppelových pokojů se muselo po trojích schodech. Byly tmavé a v horku pozdního léta těsné. Seppel je vyvedl ještě po jedné schodě na střechu. Na každé straně ji s ostatními střechami spojoval most, takže sloužila jako křižovatka i jako místo, kudy se prochází. K nízkým zidkám byly přistaveny markýzy a vzduch v jejich stínu ochlazoval vítr od moře. Posadili se na pruhované plátěné podložky v koutě střechy, který patřil Seppelovi, a on jim nalil studený, mírně hořký čaj.

Byl to drobný, zavalitý muž kolem padesátky. Měl malé ruce a nohy, lehce kudrnaté a nepoddajné vlasy, a co bylo mezi archipelskými muži zvláštní, krátce přistřižené vousy na snědých tvářích a na bradě. Jeho vystupování bylo příjemné.

Mluvil usekávaným, zpěvavým nářečím, tiše.

Dlouho si povídali jen Seppel s Onyxem a Habr poslouchal. Mluvíli o lidech a věcech, o nichž nic nevěděl, a tak se v duchu toulal jinde. Rozhlížel se po střechách, markýzách, střešních zahradách a vyřezávaných klenutých mostech, díval se na sever k hoře Onn, mohutné, světle šedé kopuli nad kopečky zahalenými v letním oparu. Vrátil se myšlenkami zpět, když uslyšel, jak pelnský čaroděj říká: „Je možné, že ránu světa nedokáže úplně zahojit ani arcimág.“ Rána světa. To je ono, pomyslel si Habr. Podíval se na Seppela pozorněji a Seppel obrátil zrak k němu. Jeho pohled byl sice vlídný, ale oči byly pronikavé.

„Je možné, že rána zůstala otevřená nejenom proto, že toužíme žít věčně,“ pokračoval Seppel, „ale také proto, že mrtví touží zemřít.“

Habr znovu slyšel ta zvláštní slova a měl pocit, že je poznává, aniž by jim rozuměl. Seppel na něho znovu pohlédl, jako by čekal nějakou odezvu.

Habr neřekl nic, a ani Onyx nepromluvil. Nakonec se znovu ozval Seppel. „Když stojíš u té hranice, mistře Habře, o co tě žádají?“

„O svobodu,“ odpověděl Habr sotva slyšitelným šepotem.

„O svobodu,“ zopakoval polohlasně Onyx.

Znovu zavládlo mlčení. Po střešním chodníku se smíchem proběhli kolem dvě děvčata a jeden chlapec. „Na další dolů!“ ozvalo se. Hráli jednu z těch nekonečných her na honěnou, k nimž bylo městské bludiště ulic, kanálů, schodišť a mostů jako stvořené.

„Třeba byla ta dohoda špatná od začátku,“ řekl Seppel, a když se na něho Onyx tázavě podíval, dodal: „Verw nadan.“ Habr věděl, že jsou to slova ze Staré řeči, ale neznal jejich význam.

Podíval se na Onyxe, jehož tvář byla velice vážná. Onyx řekl pouze: „Doufám, že se nám podaří dobrat se v těchto věcech pravdy, a to brzy.“

„Na kopci, kde pravda leží,“ řekl Seppel.

„Jsem rád, že tam budeš s námi. Ale zatím tady máme Habra, který je noc co noc povoláván na hranici a hledá něco, co by mu poskytlo úlevu. Řekl jsem mu, že bys snad mohl vqdět, jak mu pomoci.“

„A ty bys dopustil, aby se tě dotkla pelnská magie?“ obrátil se Seppel na Habra. V jeho hlase byla lehká ironie. Oči se mu leskly a byly tvrdé jako uhl.

Habr měl vyschlé rty. „Mistře,“ začal, „u nás na ostrově říkáme, že topící se neptá, kolik stojí provaz. I kdybys mi pomohl, abych tam nemusel jedinou noc, budeš mít mé díky z celého srdce. Říkám to, i když vím, že je to malá odměna za takový dar.“

Onyx se na něho podíval s mírným, pobaveným, nekáravým úsměvem.

Seppel se neusmál ani trochu. „Díků se člověk v mém řemesle dočká málo,“ řekl. „Udělal bych za ně hodně. Myslím, že ti mohu pomoci, mistře Habře. Ale musím ti říct, že je to drahý provaz.“

Habr sklonil hlavu.

„Chodíš na tu hranici v noci a ne ze své vůle, je to tak?“

„Myslím, že to tak je.“

„Moudře řečeno.“ Seppel mu dal bystrým pohledem za pravdu. „Kdo zná jasně svou vůli? Ale jestli tam chodíš jen ve snu, mohu tě toho snu zbavit — na nějaký čas. A za určitou cenu, jak jsem řekl.“

Habr se na něho tázvavě zahleděl.

„Za tvou moc.“

Habr ho v prvním okamžiku nepochopil. Pak se zeptal: „Myslíš mé nadání? Mé umění?“

Seppel přikývl.

„Ale já jsem jenom správkař,“ řekl po chvíli Habr. „To není žádná velká moc, které by bylo těžké se vzdát.“

Onyx vypadal, jako by chtěl protestovat, ale podíval se Habrovi do tváře a neřekl nic.

„Je to tvé živobytí,“ připomněl Seppel.

„Kdysi to byl můj život. Ale to je teď pryč.“

„Je možné, že se ti tvé nadání vrátí, až se stane, co se musí stát. Slíbit ti to nemohu. Zkusím ti vrátit co nejvíc z toho, co ti vezmu. Ale všichni teď chodíme tmou, na území, které neznáme. Až přijde ten den, možná poznáme, kde jsme, a možná ne. A teď mi řekni: jestli tě za tu cenu ochráním před tvým snem, poděkuješ mi?“

„Poděkuji,“ odpověděl Habr. „Co je malé dobro mého nadání proti velkému zlu, které bych svou nevědomostí mohl způsobit? Jestli mě ochráníš před strachem, ve kterém teď žiji, před strachem, že bych to zlo mohl spáchat, budu ti děkovat do konce života.“

Seppel se zhluboka nadechl. „Vždycky jsem slyšel, že taonské harfy nehrají falešně,“ řekl. Pohlédl na Onyxe. „A Roke proti tomu nic nemá?“ vrátil se k lehce ironickému tónu.

Onyx zavrtěl hlavou, ale vypadal teď velice vážně. „V tom případě se vypravíme do jeskyně Aurun. Dnes v noci, jestli chceš.“

„Proč právě tam?“ zeptal se Onyx.

„Protože Habrovi nepomůžu já, ale Země. Aurun je posvátné místo, prostoupené mocí. Ale obyvatelé Havnoru to zapoměli a zasypávají je smetím, k ničemu lepšímu je neumějí využít.“

Ještě než sešli po schodech za Seppelem, Onyxovi se podařilo prohodit s Habrem několik slov mezi čtyřma očima.

„Nemusíš to udělat, Habře,“ řekl. „Myslel jsem, že mám k Seppelovi důvěru, ale teď nevím.“

„Já mu věřím,“ odpověděl Habr. Chápal Onyxovy pochybnosti, ale myslel to vážně, když řekl, že udělá cokoli, aby se zbavil strachu, že se dopustí nějakého strašlivého omylu. Pokaždé, když byl ve snu přitážen zpátky k té kamenné zdi, měl pocit, že se něco snaží skrze něho dostat do světa, a že by to dosáhlo svého, kdyby poslouchal, jak ho mrtví volají. A pokaždé, když je slyšel, byl slabší a stálo ho víc sil jejich volání odolat.

Tři muži šli dlouho ulicemi v záru pozdního odpoledne. Opustili město na jižní straně, kde k zátocě sbíhaly holé, hřebenovité kopce. Na tak bohatý ostrov, jako byl Havnor, to byl chudý kout: bažinatá nížina mezi hřebeny, kousek orné půdy na jejich kamenitých hřbetech. Městská hradba byla v těchto místech velice stará, postavená z velkých, nasucho kladených kamenů. Předměstí za ní nebylo, jen několik hospodářství.

Šli po nerovné cestě, která klikatě vystoupala na první hřeben, a po jeho hřbetu se dali na východ směrem k vyšším kopcům. Tam nahore, odkud bylo vidět celé město, jak se na severu koupe v nazlátlém oparu, se cesta rozbíhala do spleti pěšin. Pokračovali přímo za nosem, až došli k velké průrvě v zemi, k černé propasti, která se otevřela na cestě přímo před nimi, široká dvacet stop nebo i víc.

Vypadalo to, jako by skalní hřeben praskl, když se země zkroutila, a již se nikdy nezahojil. Sluneční paprsky, které od západu pronikaly do ústí jeskyně, ozařovaly kousek svislých skalních stěn, ale vše, co bylo níž, se utápělo v temnotě. V údolí pod hřebenem, o něco jižněji, byla koželužna. Jircháři nosili to, čeho se potřebovali zbavit, sem nahoru a ledabyly to házeli do pukliny, takže všude kolem se povalovaly páchnoucí kusy částečně vydělaných kůží a vzduch čpěl hnilobou a močí. Další pach ucítili z hlubin jeskyně, když přišli blíž k jejímu sráznému okraji: studený, ostrý, zemitý vzduch. Habr couvl.

Pelnský čaroděj se rozhlédl po tom nepořádku a zalétl očima dolů ke střechám koželužny. Ve tváři měl zvláštní výraz.

„To mě bolí, to mě bolí,“ řekl nahlas. Ale když se po chvíli obrátil k Habrovi, zase už mluvil s obvyklým klidem. „Toto je jeskyně nebo puklina zvaná Aurun, o níž na Palnu víme z nejstarších známých map, na nichž se také nazývá Paorovy rty. Když sem lidé přišli ze západu, mluvila na ně. To už je dávno. Lidé se změnili. Ale to, co byla dřív, je i dnes. Jestli to chceš, tady se můžeš svého břemene zbavit.“

„Co musím udělat?“ zeptal se Habr.

Seppel ho odvedl na jižní konec, kde se široká průrva znovu sbíhala do podélných puklin ve skále. Řekl mu, aby si lehl na břicho, tak aby mohl nahlédnout do temných hlubin, klesajících níž a níž. „Chytni se země,“ řekl. „To je všechno, co musíš udělat. Drž se jí, i když se začne hýbat.“

Habr upíral oči dolů mezi skalní stěny. Cítil, jak ho skála, na níž leží, píchá do hrudi a do boku. Slyšel, že Seppel začal

vysokým hlasem zpívat slova, o nichž věděl, že jsou v jazyce tvoření. Do ramenou ho hrálo slunce a do nosu ho štipal mrtvolný jirchářský puch. Pak náhle z hlubin vylétl prázdný dech jeskyně. Bylo to tak prudké, že sám ztratil dech a zatočila se mu hlava. Tma postoupila nahoru k němu. Země se pod ním hýbala, houpala se a třásla. Habr se jí držel, poslouchal zpěv vysokého hlasu a dýchal dech země. Tma vystoupila a pohltila ho. Ztratil slunce. Když přišel k sobě, slunce stálo nízko na západě, červená kulička v oparu nad západními břehy zátoky. Uviděl je. Pak uviděl Seppela. Seděl opodál na zemi a vypadal unaveně a sklíčeně. Jeho dlouhý černý stín ležel na kamenité zemi mezi dlouhými stíny skal.

* * *

„Podívejme,“ řekl Onyx.

Habr si uvědomil, že leží na zádech, hlavu má v Onyxově klíně a do páteře se mu zarývá skála. Omámeně se posadil a omluvil se.

Na zpáteční cestu vyrazili hned, jak byl Habr schopen chůze, protože měli před sebou pěkných pár mil a bylo jasné, že on ani Seppel neudrží rychlé tempo. Úplná tma padla, když došli na Loďařskou ulici, kde se s nimi Seppel rozloučil. Jak stáli ve světle, které se linulo ze dveří nedaleké krčmy, pátravě se na Habra zahleděl. „Udělal jsem, o co jsi mě požádal,“ řekl s tím svým nešťastným pohledem.

„Díky za to,“ řekl Habr a podal čaroději pravici, jak se to dělá na Enladech. Seppel se jí po chvíli dotkl dlaní. Tak se rozloučili.

Habr byl tak unavený, že měl co dělat, aby přiměl nohy k pohybu. V ústech a hrdle měl pořád tu ostrou, zvláštní chuť jeskynního vzduchu, která v něm budila pocit lehkosti, závratě, prázdna. Když konečně došli do paláce, Onyx ho chtěl doprovodit do pokoje, ale Habr řekl, že je v pořádku a že si potřebuje jen odpočinout.

Sotva vešel do pokoje, Silák k němu přitlančil. Na pozdrav mával ocáskem. Habr se k němu sklonil, aby ho pohladil po lesklém šedém hřbetě. „Teď už tě nepotřebuju,“ řekl. Do očí mu vhrkly slzy. Teprve tehdy na něho padla obrovská únava. Leh si na postel. Kočka vyskočila za ním, stočila se mu na rameni a začala příst.

A pak usnul: černým, prázdným spánkem, z něhož si nepamatoval žádný sen, žádný hlas ho nevolal, nebyl tam žádný kopec se suchou trávou, žádná šerá kamenná zeď, nic.

* * *

Večer před vyplutím na jih si Tenar vyšla na procházku do zahrad. Cítila smutek a neklid. Nechtěla plout na Roke, na ostrov Moudrých, na ostrov Čarodějů. (Prokletých čarodějů, říkal hlas v jejím duchu karžsky.) Jaké tam ona měla řízení? K čemu tam mohla být platná? Chtěla jet domů na Gont, za Gedom. Do svého domu, ke své práci, ke svému milovanému muži.

Lebannen se jí odcizil. Ztratila ho. Byl zdvořilý, přívětivý a neodpouštěl.

Jak se muži bojí žen, pomyslela si, když procházela mezi pozdními růžemi. Ne jednotlivých, ale žen, které spolu mluví, které spolu pracují, říkají své názory — muži v tom viděli spiknutí, tajné spolky, nátlak, líčení pastí.

Samozřejmě měli pravdu. Dalo se čekat, že ženám bude záležet na příští generaci, ne na této; spleť články, které muži viděli jako řetězy, pouta, jež muži viděli jako podruží. Ano, ona a Sesarakh se proti němu spojily a byly připraveny ho zradit, pokud není nic, není-li nezávislý. Pokud je jenom voda a oheň, nemá v sobě žádnou tíhu země, žádnou trpělivou vodu...

Ale to platilo ještě víc pro Tehanu než pro Lebannena. Pro její Theru, záhadnou, okřídlenou duši, která se uchýlila na čas k ní a která ji zanedlouho jistě opustí. Od ohně k ohni.

A Irian, s níž Tehanu odejde. Co měla ta bystrá, prudká bytost společného se starým domem, který potřebuje zamést, a starým mužem, který potřebuje, aby se o něho někdo postaral? Jak mohla Irian takové věci pochopit? Co znamenalo pro ni, draka, že by se člověk měl ujmout svých povinností, vstoupit do manželství, mít děti, nosit břemeno země?

Tenar si uvědomila, jak sama a neužitečná je mezi těmito bytostmi s vyšším, nelidským osudem, a poddala se stesku po domově úplně. A nebyl to stesk jenom po Gontu. Proč by se neměla spolčit se Sesarakh, která možná byla princezna, tak jako ona byla kněžka, avšak nikdy nevzlétne na ohnivých křídlech, protože je skrz naskrz ženou země? A navíc mluví Tenařiným jazykem! Tenar ji svědomitě učila hardsky a měla radost, jak rychle se učí, ale až teď si uvědomila, že největší radost má z toho, že s ní může mluvit karžsky, poslouchat a říkat slova, která v sobě obsahovala celé ztracené dětství.

Když došla k pěšině, která vedla k jezírkům pod vrby, uviděla Habra. Měl s sebou malého chlapce. Tiše, vážně si povídali. Habra viděla vždycky ráda. Litovala ho za bolest a strach, které prožívá, a vážila si trpělivosti, s jakou to nese. Měla ráda jeho upřímnou, hezkou tvář a stříbrný jazyk. Co na tom bylo špatného dodat obyčejné řeči krásný tón? Ged mu důvěřoval.

Když se zastavila opodál, aby je nevyrušila, všimla si, že chlapec si klekl na pěšinu a upřel zrak do křoví. Zanedlouho vylezla zpod keře Habrova malá šedá kočka. Aniž si jich všimla, vyrazila přes trávník za mýrou, tlapka za tlapkou, břicho spuštěné, oči rozzářené.

„Jestli chceš, můžeš ho nechat venku celou noc,“ řekl chlapci Habr. „Nezabloudí, a tady se mu nemůže nic zlého stát. Má kolem sebe rád volný vzduch. Ale tohle je pro něho jako celý Havnor, tyto rozlehlé zahrady. Nebo mu můžeš dávat volnost ráno. A jestli budeš chtít, může s tebou spát.“

„To by se mi líbilo,“ řekl chlapec, ostýchavě rozhodný.

„Pak taky potřebuje, abys měl v pokoji bedýnku s pískem. A mísu s vodou na pití, která nebude nikdy prázdná.“

„A jídlo.“

„Samozřejmě, jednou denně. Ne moc. Je trochu hltavý. Má sklon si myslet, že Segoy stvořil ostrovy k tomu, aby si Silák mohl nacpat břicho.“

„Chytá v jezírku ryby?“ Kočka teď byla u jednoho jezírka s kapry, seděla na trávě a rozhlížela se. Můra uletěla.

„Rád se na ně dívá.“

„Já taky,“ přiznal chlapec. Vstali a společně vykročili směrem k jezírkům.

Tenar to dojalo. Habr v sobě měl nevinnost, ale byla to mužská nevinnost, ne dětská. Měl mít vlastní děti. Byl by jim dobrým otcem.

Pomyslela na vlastní děti a vnoučátka — i když nejstaršímu od Jablůňky, Pecičce, bylo to vůbec možné? Opravdu už pecičce bude dvanáct? Letos nebo příští rok dostane jméno! Ach, bylo na čase vrátit se domů. Bylo na čase navštívit Prostřední údolí, přinést vnučce dárek k svátku a malým dětem hračky, zkontrolovat, že Jiskra ve své roztěkanosti už zase neprořezává hrušně příliš, chvíli posedět a popovídat si s její hodnou dcerou Jablůňkou... Jablůňčino pravé jméno bylo Hayohe, dal jí je Ogion... Vzpomínku na Ogiona vždycky provázelo bodnutí lásky a touhy. Viděla krb v domě v Re Albi. Viděla Geda, jak u něho sedí. Viděla ho, jak otočil svou snědou tvář, aby se jí něco zeptal. Odpověděla nahlas, v zahradách havnorského Nového paláce, stovky mil od toho krbu: „Nejdřív, jak to půjde!“

* * *

V zářivém letním ránu všichni sešli z paláce na nábreží, aby se nalodili na Delfina. Obyvatelé města Havnor z toho udělali slavnost: hemžili se pěšky v ulicích a na molech, ucpávali kanály malými čluny poháněnými bidly, kterým říkali štěpky, oživovali širokou zátoku plachetnicemi a čluny, z nichž vlály barevné vlajky. Vlajky a plamence se třepetaly také na věžích velkých domů a na vlajkových stožárech vysokých i nízkých mostů. Tenar procházela mezi těmi radostnými zástupy a vzpomínala na den před mnoha a mnoha lety, kdy s Gadem připluli do Havnoru a přivezli s sebou runu Míru, Elfarranin prsten. Ten prsten měla tenkrát na ruce a zvedla ho, aby se stříbro zalesklo na slunci a lidé jej uviděli. A lidé začali jásat a natáhli ruce k ní, jako by ji všichni chtěli obejmout. Musela se usmát, když na to pomyslela. S úsměvem vyšla po lávce nahoru a uklonila se Lebannenovi.

Přivítal ji s tradiční obřadností, která ke kapitánovi patřila. „Vítejte na palubě, paní Tenar.“ Sama nevěděla, co ji pohnulo k tomu že odpověděla: „Děkuji ti, synu Elfarran.“

Chvilí se na ni díval, zaskočený tím oslovením. Ale Tehanu šla hned za ní, a tak zopakoval obřadné přivítání: „Vítejte na palubě, paní Tehanu.“

Tenar šla dál až na příď. Pamatovala si, že hned vedle kotevního vratidla je koutek, kam se může pasažér uchýlit, aby neprekážel lopoticím se námořníkům, a přitom viděl všechno, co se děje jak na přeplněné palubě, tak kolem lodi.

Na hlavní ulici, která vedla do přístavu, se strhl rozruch: veleprincezna přijížděla. Tenar s uspokojením shledala, že Lebannen, nebo možná jeho majordomus zařídil, aby princeznin příjezd byl náležitě velkolepý. Doprovod na koních udělal cestu davem; i firkání a klapot zvířat působily vybraně. Z vršku uzavřeného, pozlaceného kočáru, který princeznu vezl přes město, a na ohlávkách čtyř šedých koní, kteří ho táhli, se kývaly vysoké červené chocholy, jaké nosili karžští bojovníci. Kapela, která čekala na nábreží, spustila trumpetu, buben a tamburínu. Lidé zjistili, že tím, koho mohou oslavovat a okukovat, je princezna, a začali hlasitě jásat a mačkat se co nejbliž, kam jim jezdcí a pěší strážé dovolili.

Někteří zírali s pusou otevřenou, jiní se předháněli v chvále, občas někdo zavolal na pozdrav. „Sláva královně Kargů!“ křičeli jedni a druzí namítali: „Vždyť to žádná královna není.“ Odjinud se ozvalo: „Podívejte na ně, všechny v červeném jako rubíny, kterápak je asi ona?“ a ještě odjinud: „Ať žije princezna!“

Tenar se dívala, jak Sesarakh — od klobouku po paty samozřejmě zahalená závoji, ale podle výšky a držení těla nepochybně ona — vystoupila z kočáru a důstojně jako samotná loď doplula k lávce. Dvě služebné s kratšími závoji cupitaly těsně za ní, následovány paní Safírou z Ilienu. Tenar to zarmoutilo. Lebannen vyhlásil, že žádné služebnictvo ani doprovod se plavby nezúčastní. Není to žádná zábavní plavba, řekl přísně, a ti, kteří budou na palubě, musejí mít dobrý důvod, proč tam jsou. Copak to Sesarakh nepochopila? Nebo tak lpěla na svých hloupých venkovankách, že se chtěla králi vzepřít? To by byl velice nešťastný začátek cesty.

Jenže na začátku lávky se červený, zlatě se vlnící válec zastavil a otočil. Vynořily se z něj ruce, ruce se zlatou pletí, na níž zářily zlaté prsteny. Princezna své služebné objala, viditelně se s nimi loučila. Náležitě důstojným způsobem, hodným veřejného vystupování člena královského rodu, objala také paní Safíru. Potom paní Safíra popohnala služebné zpátky ke kočáru a princezna se otočila zpátky k lávce.

Na chvilku zůstala stát. Tenar viděla, jak se ten jednolitý červenozlatý válec zhluboka nadechl. Vytáhl se výš.

Potom vykročil po lávce nahoru, sice pomalu, protože byl příliv a náklon byl strmý, ale tak rozhodně a důstojně, že davy na břehu ohromeně zmlkly a přihlížely.

Válec došel na palubu a před králem se zastavil.

„Vítejte na palubě, veleprincezno Zemí Kargadu,“ řekl zvučným hlasem Lebannen. Nato dav vybuchl: „Princezno, hurá!“

Ať žije královna! Dobře jsi šla, Červenko!“

Lebannen princezně něco řekl, ale v tom jásotu se to k uším jiných nedoneslo. Červený válec se otočil k davu na nábreží a uklonil se, strnule, ale grációzně.

Tehanu čekala na princeznu nedaleko místa, kde stál král. Nyní k ní přistoupila, promluvila na ni a odvedla ji do kabiny na zádi, kde těžký, vlnící se červenozlatý válec zmizel. Dav propukl v jásot a spustil ještě bujařejší pokřik než předtím:

„Vraťte se nám, princezno! Kdepak je Červenka? Kde je naše paní? Kde je královna?“

Tenar se zadívala přes celou loď na krále. Navzdory pochybnostem a tíze na srdci z ní vytryskl vzpurný smích. Chlapec ubohý, pomyslela si, co teď uděláš? Zamilovali se do ní na první pohled, přestože ji neviděli... Ach, Lebannene, všichni jsme se proti tobě spolčili!

* * *

Delfin byla dosti velká loď, zařízená tak, aby králi poskytla určité přepychy a pohodlí, ale hlavně a především byla postavená k tomu, aby plachtila, letěla s větrem a co nejrychleji ho přepravila tam, kde potřebuje být. Ubytování bylo poměrně stísněné, když byla na palubě posádka, důstojníci, král a několikačlenný doprovod. Při této plavbě na Roke nebylo v kajutách k hnutí. Po pravdě řečeno, posádka, která spala dole v předovém podpalubí, vysokém tři stopy,

neměla víc nepohodlí než obvykle, ale důstojníci museli vystačit s jednou bídnou, tmavou komůrkou pod příďovou nástavbou. Pokud šlo o pasažéry, všechny čtyři ženy bydlely tam, kde normálně byla králova kabina, přes úzkou zadní nástavbu, zatímco o kabinu pod ní, obvykle obývanou kapitánem lodi a jedním nebo dvěma dalšími důstojníky, se dělil král, dva čarodějové, kouzelník a Tosla. Tenar soudila, že pravděpodobnost problémů a podrážděnosti je neomezená. Ale ze všeho nejpravděpodobnější a nejnaléhavější bylo, že veleprincezně bude špatně.

Cestou přes Velkou zátoku je doprovázel jen velmi mírný vánek. Voda byla klidná a loď po ní klouzala jako labuť po rybníce. Sesarakh se přesto krčila na svém lůžku a plakala zoufalstvím pokaždé, když se podívala přes závoje a uviděla za širokými zářovými okny sluncem zalitou, poklidnou hladinu a bílou brázdou za lodí. „Bude se houpat nahoru dolů,“ zanaříkala karžsky.

„Vůbec se nehoupe nahoru a dolů,“ namítla Tenar. „Používej hlavu, princezno.“

„To nedělá hlava, ale žaludek,“ zakňourala princezna.

„V takovém počasí nemůže mít nikdo mořskou nemoc. Prostě máš strach.“

„Matko,“ zaprotěstovala Tehanu, která sice nerozuměla slovům, ale podle tónu pochopila, o čem je řeč. „Nehubuj ji, matko. Úplně stačí, že je jí špatně.“

„Není jí špatně!“ prohlásila Tenar. Byla nezvratně přesvědčená, že má pravdu. „Sesarakh, tobě není špatně. Ty se bojíš, že ti bude špatně. Vzchop se. Pojď ven na palubu. Čerstvý vzduch ti pomůže. Čerstvý vzduch a odvaha.“

„Ach, má přítelkyně,“ zašeptala Sesarakh karžsky. „Dej mi odvahu!“

Tenar to trochu vyvedlo z míry. „Musíš ji najít sama, princezno,“ řekla. Potom se nechala obměkčit. „No tak, zkusíme to na palubě, aspoň na chvíli. Tehanu, pokus se ji přesvědčit. Představ si, jak bude trpět, jestli nás opravdu potká bouřlivé počasí.“

Společně Sesarakh postavily a nastrojily ji do válce z červených závojų, bez něhož se samozřejmě nesměla mužům ukázat. Lichocením a přemlouváním nakonec dosáhly toho, že s nimi vyšla ven, do stínu vedle kabiny, kde se mohly všechny posadit na bělostnou, hladkou palubu a rozhlížet se po modravém, třípytíovém moři.

Sesarakh rozhrnula závoje natolik, aby viděla přímo před sebe, ale většinou se dívala do klína, jen tu a tam na krátko, vystrašeně zalétla zrakem k vodě, načež zavřela oči a sklopila hlavu zpátky do klína.

Tenar a Tehanu si povídaly, ukazovaly si lodě, které míjely, ptáky a ostrov. „Je to nádherna. Zapomněla jsem, jak ráda se plavím na lodi!“ řekla Tenar.

„Taky se mi to líbí, když zapomenu na vodu,“ připustila Tehanu. „Je to jako létání.“

„No ovšem, vy draci,“ poznamenala Tenar.

Znělo to lehce, ale nebylo to řečeno s lehkým srdcem. Bylo to vůbec poprvé, co své adoptivní dceři něco takového řekla. Věděla, že Tehanu otočila hlavu a podívala se na ni svým vidoucím okem. Tenar se prudce rozbušilo srdce.

„Vzduch a oheň,“ řekla.

Tehanu neodpověděla. Ale rukou, štíhlou hnědou rukou, nikoli spárem, vzala Tenar za ruku a pevně ji stiskla.

„Já nevím, co jsem, mami,“ zašeptala hlasem, který byl zřidkakdy víc než šepot.

„Ale já vím,“ odvětila Tenar. A srdce se jí rozbušilo ještě prudčeji, ještě horečnatěji.

„Já nejsem jako Irian,“ řekla Tehanu. Snažila se matku utěšit, upokojit, ale v jejím hlase byla touha, žárlivá a hluboká.

„Počkej, počkej a uvidíš,“ odpověděla jí matka, třebaže jen těžko hledala slova. „Poznáš, co máš dělat... co jsi... až přijde ten čas.“

Mluvily tak tiše, že by princezna neslyšela, o čem si povídají, ani kdyby jim rozuměla. Úplně na ni zapomněly. Sesarakh si ale všimla jména Irian, dlouhými rukama rozhrnula závoje a otočila se k nim. Z teplého, červeného stínu hleděly její zářivé oči. „Irian, kde?“

„Někde vpředu — tamhle...“ Tenar mávla rukou ke zbývajícím částem lodi.

„Dodává si odvahu. Tak?“

Tenar po chvíli řekla: „Já myslím, že si ji nemusí dodávat. Irian neví, co je strach.“

Princezna si povzddechla.

Dívala se zářivými očima ze stínu přes celou loď na příď, kde stála Irian vedle Lebannena. Král ukazoval dopředu, gestikuloval a živě něco vyprávěl. Pak se rozesmál a Irian po jeho boku, vysoká stejně jako on, se rozesmála také.

„Bez závoje,“ zamumlala Sesarakh karžsky. A pak dodala hardsky, zamyšleně a skoro neslyšně: „Bez strachu.“

Zahrnula si závoje a dál seděla mlčky, nehnutě.

* * *

Modravé, dlouhé břehy Havnoru zůstaly za nimi. Nezřetelná, vysoká hora Onn se vznášela severním směrem. Napravo od lodi, která si razila cestu Ebavnorskou úžinou k Vnitřnímu moři, se tyčily černé čedičové sloupy ostrova Omer.

Slunce zářilo, vál čerstvý vítr, byl další krásný den. Všechny ženy seděly pod plachtou, kterou jim námořníci natáhli vedle zářové kabiny. Říkalo se, že ženy přinášejí lodi štěstí, a námořníci se předháněli ve vynalézavých maličkostech a úsluhách, aby jim cestu zpříjemnili. Jelikož čarodějové mohli přinést lodi štěstí, ale i smůlu, chovali se námořníci velice dobře také k čarodějům; jim natáhli ochrannou plachtu v koutě ubytovací paluby, kde měli dobrý výhled dopředu. Ženy dostaly k sezení sametové polštáře (zásluhou královny nebo majordomovy prozíravosti), čarodějové složené kusy plachtoviny, které plnily účel velice dobře.

Habr zjistil, že je považován za jednoho z čarodějů, a proto se s ním také tak zachází. Nemohl s tím nic dělat, ale byl z toho rozpačitý. Nechtěl, aby si Onyx a Seppel mysleli, že se jim chce stavět na roveň, a trápilo ho to také proto, že teď nebyl ani kouzelník. Jeho nadání bylo pryč. Neměl vůbec žádnou moc. Věděl to stejně tak dobře, jako by poznal, kdyby ztratil zrak nebo mu ochrnula ruka. Teď by dokázal spravit rozbitou konvici nanejvýš tak lepidlem; a udělal by to špatně, protože to ještě nikdy udělat nemusel.

Kromě dovednosti, kterou ztratil, bylo pryč ještě něco jiného, něco většího. Stejně jako manželčina smrt, i tato ztráta ho

uvrhla do prázdnoty, v níž nebyla a nebude žádná radost, nic nového. Nic se nemohlo stát, nic se nemohlo změnit. Jelikož o tomto přesahu svého nadání nevěděl, dokud jej neztratil, hodně o něm přemýšlel, dumal nad jeho povahou. Je to jako znát cestu, kterou se dát, jako znát směr k domovu, napadlo ho. Nebylo to něco, co by člověk mohl rozpoznat, nebo o čem by mohl mnoho vyprávět, ale bylo to spojení, na němž záviselo všechno ostatní. Bez něho byl prázdný. Byl k ničemu.

Ale aspoň neškodil. Jeho sny byly prchavé, bezvýznamné. Nikdy ho nezavedly do těch hrůzných pustin, na kopec s uschlou travou, ke zdi. Žádné hlasy ho nevolaly do tmy.

Často myslel na Krahujce a litoval, že si s ním nemůže promluvit. Arcimág, kdysi velký mezi velkými, který vypotřeboval všechnu svou moc a nyní žil v chudobě a přehlížení. Ale král mu toužil projevit úctu, takže Krahujec žil v chudobě proto, že se tak sám rozhodl. Možná by toho, kdo přišel o své pravé bohatství, o svou cestu, majetky či vysoké postavení, jediné zahanbily, pomyslel si Habr.

Onyx viditelně litoval, že Habrovi tento obchod zprostředkoval. Dosud k němu byl vždy aktivní, ale nyní k němu přistupoval s ohledy a výčitkami. Ve vztahu k čaroději z Palnu mírně ochladl. Samotný Habr necítil k Seppelovi žádnou zášť a neměl nedůvěru k jeho úmyslům. Staré síly byly staré síly. Člověk je využíval na vlastní nebezpečí. Seppel mu řekl, čím musí zaplatit, a on tím zaplatil. Nechápal, co to vlastně obnáší, ale to nebyla Seppelova chyba. Bylo jen jeho chybou, že své nadání nikdy nedovedl řádně ocenit.

A tak seděl se dvěma čaroději, pohlížel na sebe jako na falešnou minci mezi jejich zlatem, ale naslouchal jim celou svou myslí. Oni mu totiž věřili a mluvili bez tajností, a jejich hovor byl školou, o jaké se mu jako kouzelníkovi nikdy nesnilo. Seděli v chabém stínu ochranné plachty a mluvili spolu o obchodu, mnohem větším, než byl ten, který udělal on, aby se zbavil svých snů. Onyx nejednou zmínil slova ve Staré řeči, která na střeše pronesl Seppel: Verw nadan. Habr z jejich hovoru kousek po kousku vyrozuměl, že význam těch slov je něco jako volba, rozdělení, vznik dvou věcí z jedné. Zdálo se, že v dávné, pradávné minulosti, ještě před enladskými králi, před psanou hardštinou, možná ještě před hardskou řečí, když byl jen jazyk tvoření, lidé učinili nějaké rozhodnutí, vzdali se jedné velké moci nebo věci, aby získali jinou. Hovoru, který o tom čarodějové vedli, bylo těžké rozumět, ani ne proto, že by něco skrývali, ale proto, že sami šmátrali po věcech, které se v mlhavé minulosti, v době, kam nesahá paměť, někde ztratily. Slova ve Staré řeči se do jejich řeči nutně přimíchávala a chvílemi hovořil Onyx pouze tímto jazykem. Seppel mu však odpovídal hardsky. Seppel slovy tvoření šetřil. V jednom okamžiku zvedl ruku, aby Onyx zadržel, a když na něho rokeský čaroděj upřel překvapený, tázavý pohled, klidně řekl: „Čaroslova jednají.“

Také Habrův učitel Terej říkal slovům ve Staré řeči čaroslova. „Každé je mocným činem,“ řekl. „Pravé slovo vytváří pravdu.“ Terej skrblil čaroslovy, která znal, používal je jen v nouzi, a když napsal jinou runu než ty běžné, které se poutaly k zápisu hardštiny, smazal ji skoro ve stejném okamžiku, kdy ji dokončil. Většina kouzelníků si dávala podobný pozor, buď aby uchránili své vědomosti pro sebe, nebo proto, že měli úctu k moci jazyka tvoření. Dokonce i Seppel, který byl čaroděj a tato slova znal a chápal mnohem lépe, je v hovoru raději nepoužíval a držel se běžného jazyka, který tím, že dovoľoval lži a chyby, připouštěl rovněž nejistotu a odvolání.

Možná právě to patřilo k tomu velkému rozhodnutí, které lidé v dávných dobách udělali: vzdát se vrozené znalosti Staré řeči, kterou měli kdysi s draky společnou. Habr přemýšlel, jestli to udělali proto, aby měli vlastní jazyk, vhodný pro člověka, jazyk, který umožňoval lhát, podvádět, šidit a vymýšlet divy, jež nikdy nebyly a nikdy nebudou. Draci nemluvili jinak než Starou řečí. Přesto se odjakživa říkalo, že draci lžou. Bylo to opravdu tak? Jestli byla čaroslova pravdivá, jak je mohli používat ke lhaní, i když to byli draci?

Seppel a Onyx dospěli ve svém rozhovoru k jedné z dlouhých, přirozených, zadumaných odmlk. Habr si všiml, že Onyx ve skutečnosti spí, nebo alespoň dřímá, a tiše se pelnského čaroděje zeptal: „Je pravda, že draci umějí říkat pravými slovy nepravdu?“

Pelňan se usmál. „Jak říkáme na Palnu, přesně tuto otázku položil Ath Ormovi před tisíci lety v troskách Ontuega. 'Může drak lhát?' zeptal se mág. A Orm odpověděl: 'Nemůže,' načež na něho dýchl a spálil ho na popel. Ale můžeme té historce věřit, když ji mohl vyprávět jediné Orm?“

Nekonečné jsou disputace mágů, řekl si Habr, ale nechal si to pro sebe.

Onyx definitivně usnul. Hlava v záklonu se opřela o přepážku a vážná, napjatá tvář se uvolnila.

Seppel promluvil ještě tišeji než obvykle: „Habře, doufám, že nelituješ toho, co jsme v Aurunu udělali. Vím, že podle mínění tvého přítele jsem tě nevaroval dost jasně.“

„Já jsem spokojený,“ odpověděl bez zaváhání Habr.

Seppel nechal tmavou hlavu klesnout.

Za chvíli Habr řekl: „Vím, že se snažíme zachovat Ekvilibrium. Ale Síly země vedou vlastní účty.“

„A porozumět jejich spravedlnosti je pro lidi těžké.“

„To tedy je. Snažím se pochopit, proč jsem se musel vzdát právě toho, myslím svého umění, abych se zbavil toho snu. Jak jedno s druhým souvisí?“

Seppel chvíli neodpověděl, a když to nakonec udělal, odpověděl otázkou: „A nedovedlo tě k té kamenné zdi právě tvé umění?“

„Ne,“ prohlásil s jistotou Habr. „Kdybych tam chtěl jít z vlastní vůle, moje síla by nestačila, stejně jako nedokázala zabránit, abych tam nemusel.“

„Jak ses tam tedy dostal?“

„Žena mne zavolala a mé srdce šlo za ní.“

Dlouho bylo ticho. Pak čaroděj řekl: „Nejsi jediný muž, který ztratil milovanou ženu.“

„Totéž jsem řekl panu Krahujci. A on odvětil: to je pravda, a přesto má pouto mezi upřímnými milenci nejbližší k tomu, co přetrvává věčnost.“

„Za kamennou zdí nepřetrvá žádné pouto.“

Habr se na čaroděje podíval, do jeho snědé, klidné, bystré tváře. „A proč to tak je?“ zeptal se.

„Smrt je ničitel pout.“

„Proč potom mrtví neumírají?“

Seppel na něho ohromeně vytřeštil zrak.

„Omlouvám se,“ řekl Habr. „Ve své neznalosti jsem se vyjádřil špatně. Chtěl jsem říct toto: smrt přetrhne pouto duše s tělem a tělo zemře. Vráti se do země. Ale duch musí odejít na to temné místo, nosit podobu těla a zůstat tam — jak dlouho? Věčnost? V prachu a šeru, bez světla, bez lásky, bez sebestnější radosti? Nesnesu pomýšlení, že Lilie je na takovém místě. Proč tam musí být? Proč nemůže být,“ hlas se mu zadrhl, „volná?“

„Protože tam vítr nefouká,“ řekl Seppel. Jeho pohled byl velice zvláštní a jeho hlas chraptivý. „Lidské umění mu v tom zabránilo.“

Dál na Habra civěl, ale teprve postupně ho začal vidět. Výraz jeho očí a tváře se změnil. Odvrátil zrak, sklouzl očima po krásné bílé křivce příďové plachty, nadmuté dechem severozápadního větru. Vrátil se pohledem k Habrovi. „Víš o této věci stejně tolik, jako já, příteli,“ řekl skoro s obvyklou vlídností. „Ale ty to víš svým tělem, svou krví, tepem svého srdce. A já znám jen slova. Stará slova... Proto uděláme lépe, když pojedeme na Roke, kde nám třeba mudrcové budou schopní říct, co potřebujeme vědět. A když ne oni, třeba draci. Nebo nám třeba ukážeš cestu ty.“

„To by bylo, jako kdyby slepec vedl vidoucí na okraj útesu!“ zasmál se Habr.

„Ano, jenže my na tom kraji útesu už jsme a oči máme zavřené,“ odpověděl pelnský čaroděj.

* * *

Lebannen zjistil, že loď je příliš malá, než aby se na ni vměstnal obrovský neklid, jehož byl plný. Ženy seděly pod jednou plachtou a čarodějové pod druhou jako husy v řadě, ale on přecházel sem a tam a neměl s malým prostorem na palubě trpělivost. Měl pocit, že Delfina žene tak rychle na jih jeho netrpělivost, nikoli vítr, ale stejně to nebylo dost rychle. Chtěl mít cestu za sebou.

Tosla za ním přišel ke kormidlu, kde stál a prohlížel si mapu a volné moře před nimi. „Vzpomínáš si na tu flotilu cestou do Wathortu?“ zeptal se. „To byl velkolepý pohled. Tucet lodí v řadě za sebou!“

„Kéž bychom měli namířeno na Wathort,“ odvětil Lebannen.

„Já jsem si Roke nikdy neoblíbil,“ přisvědčil Tosla. „V okruhu dvaceti mil od pobřeží člověk nenarazí na poctivý vítr nebo proud, jen na to, co uvaří čarodějové. A skaliska na severu nikdy nejsou dvakrát na stejném místě. A město je plné podvodů a převlékačů podob.“ Odplivl si, zkušeně po větru. „To bych raději znovu potkal starého Řezníka a jeho otrokáře!“

Lebannen přikývl, ale neřekl nic. Právě to bylo na Toslově společnosti často příjemné: říkal věci, které by Lebannen sám říkat neměl, třebaže je viděl stejně.

„Jak se jmenoval ten pitomec, ten němý?“ zeptal se Tosla. „Ten, který zabil na hradbě Sokola.“

„Egre. Pirát, z něhož se stal otrokář.“

„To je on. Tenkrát u Sorry tě znal. Šel přímo po tobě. Vždycky jsem přemýšlel proč.“

„Protože mě jednou vzal jako otroka.“

Překvapit Toslu nebylo jednoduché, ale teď na něho námořník pohlédl s ústy dokořán. Viditelně mu nevěřil, ale nedokázal to říct, a tak vlastně neměl co říct. Lebannen si tu situaci chvíli vychutnával a pak se nad ním slitoval.

„Když se arcimág vypravil hledat Pavouka a vzal mě s sebou, nejdřív jsme se plavili na jih. Ve městě Hort nás jeden chlapík zaprodal otrokářům. Arcimága omráčili úderem do hlavy a já jsem vzal nohy na ramena. Myslel jsem si, že je od něho odvedu. Jenže jim šlo o peníze — a ty mohli utržit za mě. Probudil jsem se v řetězech na palubě galéry, která mířila na Sowl. Arcimág mě zachránil dřív, než uplynula další noc. Okovy z nás spadaly jako uschlé listy. A Egremu řekl, aby nemluvil, dokud nenajde něco, co bude stát za to říct... Přiblížil se k té galéře jako prudké světlo nad vodou. Do té chvíle jsem netušil, co dokáže.“

Tosla o tom chvíli přemýšlel. „Zbavil okovů všechny otroky? Proč potom ostatní Egrehu nezabili?“

„Třeba ho odvezli na Sowl a tam ho prodali,“ odvětil Lebannen.

Tosla se znovu zamyslel. „Tak proto jsi tolik chtěl skoncovat s otrokářstvím.“

„Je to jeden z důvodů.“

„K charakteru to zrovna nepřispívá,“ poznamenal Tosla.

Pozorně se zadíval na mapu vnitřních ostrovů připíchnutou na tabuli nalevo od kormidelníka. „Ostrov Way,“ řekl.

„Odtamtud je ta dračí žena.“

„Všiml jsem si, že se jí vyhýbáš.“

Tosla našpulil rty, ale na palubě lodi nehvízdl. „Víš, jak jsem se zmínil o té písničce, Děvče z Belila? Vždycky jsem si myslel, že je to jen taková povídačka. Dokud jsem neuviděl ji.“

„Pochybují, že by tě sežrala, Toslo.“

„Byla by to slavná smrt,“ poznamenal trpce námořník.

Král se zasmál.

„Nepokoušej štěstěnu,“ řekl Tosla.

„Neměj strach.“

„Bavili jste se tak lehce, tak snadno. Případlo mi to jako se přátelit se sopkou... Ale řeknu ti, že z toho dárku, co ti poslali Kargové, bych docela rád viděl trochu víc. Soudě podle chodidel tam je co vidět. Jenže jak to z toho stanu dostat ven? Chodidla jsou skvělá, ale pro začátek bych uvítal kousek kotníku.“

Lebannen cítil, jak se začíná mračit, a odvrátil se, aby to Tosla neviděl.

Tosla se zahleděl na moře. „Kdyby mi někdo poslal takový balík, já bych ho otevřel.“

Lebannen se neubráníl netrpělivému gestu. Tosla si ho všiml a pochopil. Ironicky se ušklíbl a nic dalšího už neřekl. Na palubu vyšel kapitán a Lebannen se s ním dal do hovoru. „Před námi to vypadá nějak hustě, ne?“ řekl a kapitán přikývl. „Na jihu a na západě jsou bouřky. V noci se do nich dostaneme.“

S postupujícím odpolednem se na moři zvedly vlny, laskavé slunce dostalo mosazný odstín a vítr foukal hned z jedné strany, hned z druhé. Tenar řekla Lebannenovi, že princezna má strach z moře a mořské nemoci. Proto čekal, že na hřadu pod plachtou neuvidí žádný tvar v rudém závoji. Ale dovnitř odešly Tenar a Tehanu. Princezna tam stále byla a Irian seděla vedle ní. Byly zabrané do hovoru. U všech všudy, o čem si mohla dračí žena z Wayne povídat s harémovou ženou z Hur-at-Huru? Jakým jazykem se dorozuměly? Ta otázka natolik prahla po odpovědi, že Lebannen zamířil na zád. Když tam došel, Irian k němu vzhledla a usmála se. Měla výraznou, upřímnou tvář a široký úsměv. Chodila bosá, nedbala o oblečení a nechávala si cuchat vlasy větrem. Na první pohled se nijak nelišila od hezké, horkokrevné, chytré, nevzdělané venkovské ženy, dokud se jí člověk nepodíval do očí. Měly barvu kouřového jantaru, a když jimi pohlédla přímo na Lebannena, jak to udělala teď, nedokázal se do nich dívat. Sklopil zrak.

Jasně řekl, že si na lodi nepřeje žádné obřadnosti, úklony a zdvořilosti; nikdo neměl vyskočit, když přijde blíž. Princezna však vstala. Jak si Tosla povšiml, měla krásná chodidla, nikoli malá, ale klenutá, pevná a pěkná. Lebannen se na ně podíval, dvě štíhlé nohy na bílém dřevě paluby. Vzhledl od nich a zjistil, že princezna dělá totéž co při jejich posledním setkání: rozhrnuje si závoje, aby jí on, ale nikdo jiný, mohl vidět do tváře. Strohá, skoro až tragická krása tváře v tom červeném stínu jej lehce ohromila.

„Je — je všechno v pořádku, princezno?“ zakoktal se, což se mu stávalo velice zřídka.

„Má přítelkyně Tenar říct, dýchej vítr,“ odpověděla.

„Jistě,“ řekl, tak trochu nazdařbůh.

„Nemohli by pro ni tvoji čarodějové něco udělat?“ zeptala se Irian, natáhla své dlouhé nohy a také se postavila. Ona i princezna byly vysoké ženy.

Lebannen se snažil poznat, jakou barvu mají princezniny oči, protože se do nich mohl podívat. Usoudil, že jsou modré, ale jako modré opály v sobě měly také jiné barvy, nebo to možná bylo tím, jak slunce procházelo červení jejich závoji.

„Jak to myslíš?“

„Moc chce, aby nedostala mořskou nemoc. Když plula z Karžských zemí, měla strašnou cestu.“

„Nebudu se bát,“ prohlásila princezna. Dívala se přímo na něho, jako by ho vyzývala — ale k čemu?

„Samozřejmě,“ řekl, „samozřejmě. Zeptám se Onyx. Určitě by mohl něco udělat.“ Oběma se letmo uklonil a rychle odešel hledat čaroděje.

Onyx a Seppel se poradili nejdřív spolu a potom přibrali ještě Habra. Formule proti mořské nemoci spadala spíš do oboru kouzelníků, správkařů a léčitelů než vzdělaných a mocných čarodějů. Habr teď samozřejmě nemohl sám udělat nic, ale třeba by si vybavil kouzlo... Nevybavil si, protože než začaly jeho útrapy, nikdy nesnil o tom, že by se vypravil na moře. Seppel se přiznal, že na malých člunech nebo v bouřlivém počasí i on vždycky trpí mořskou nemocí. Onyx nakonec zašel do zádové kabiny a princezně se hluboce omluvil. Řekl, že on sám jí neumí pomoci a nemůže jí nabídnout nic jiného než amulet nebo talisman, který mu pro ni dal jeden z námořníků, když se o její situaci dozvěděl.

Z rudozlatých závoji vyklouzla princeznina dlouhoprstá ruka. Čaroděj na ni položil zvláštní, malý, černobílý předmět: usušené mořské řasy omotané kolem ptačí prsní kosti. „Z buňáka, protože létají s bouří,“ vysvětlil zahanbeně Onyx. Princezna sklonila neviditelnou hlavu a tiše mu poděkovala, karžsky. Talisman zmizel v jejich závojích. Potom odešla do kabiny. Onyx se nedaleko připojil ke králi a omluvil se mu. Loď se teď na zčeřeném moři silně houkala v prudkých, nevypočitatelných nárazech větru. „Jak je vám známo, veličenstvo, mohl bych oslovit větry...“

Lebannen dobře věděl, že jsou dvě myšlenkové školy, které mají odlišný pohled na ovlivňování počasí: stará reprezentovaná pytláři, kteří poroučeli větrům, aby sloužily jejich lodím, tak jako pastýři poroučejí psům běžet hned sem, hned tam, a nová — existující nanejvýš několik století — rokeská škola, podle níž je možné povolát čarovítr v případě opravdové nouze, ale jinak je lepší nechat světové větry, ať si vanou. Věděl, že Onyx je oddaným stoupencem rokeské školy. „Jednej podle svého úsudku, Onyxi,“ řekl. „Jestli to vypadá, že nás čeká opravdu krušná noc... Ale jestli to není víc, než několik nárazů větru...“

Onyx zvedl oči k vrcholu stěžně, kde se již v zamračeném šeru mihl náznak žlutohnědého ohně. Z černoty před nimi, která obestírala celý jižní obzor, mohutně zaduněl hrom. Za nimi se nad vlnami vytrácely poslední bázlivé zbytky denního světla. „Pěkné nadělení,“ řekl ponuře a sešel dolů do malé, přeplněné kabiny.

Lebannen do kabiny téměř nechodil; spal na palubě, pokud vůbec spal. Ale té noci nebyl na Delfinovi spánek dopřán nikomu. Nebyla to jediná vichřice, ale řetěz prudkých bouří končícího léta, valících se od jihozápadu. Moře ozařované blesky se děsivě zmítalo, hromy burácely, jako by chtěly loď roztrhat, a šílené náporů větru ji rozhoupávaly ve všech směrech a strhávaly k prapodivným skokům. Byla to dlouhá a hlučná noc.

Onyx se jednou přišel poradit s Lebannenem, jestli má k větru promluvit. Lebannen se podíval na kapitána, který pokrčil rameny. Měli s posádkou plné ruce práce, ale neznepokojovali se. Loď nebyla v ohrožení. Pokud šlo o ženy, údajně seděly ve své kabině a hrály kostky. Irian a princezna se předtím ukázaly na palubě, ale chvílemi bylo těžké udržet se na nohou. Navíc poznaly, že posádce překáží, a tak se vrátily dolů. Zprávu, že hrají kostky, přinesl kuchtík, kterého poslali zeptat se, jestli nechtějí něco jíst. Chtěly všechno, co může přinést.

Lebannen zjistil, že jím cloumá zase ta prudká zvědavost, jakou poznal již odpoledne. Nebylo pochyb o tom, že v zádové kabině svítí všechny lampy, neboť jejich záře zlatila pěnu v brázdě za lodí. Kolem půlnoci se vypravil na zád a zaklepal.

Otevřela mu Irian. Po oslnivých záblescích a tmě bouře působilo světlo v kabině teple a stále, třebaže rozhoupané lampy vrhaly kymácivé stíny. Před očima se mu míhaly barvy: měkké, rozmanité barvy oblečení přítomných žen, jejich hnědé, bílé nebo zlaté pleti, jejich černé, šedé nebo žlutohnědé vlasy, jejich oči — princezniny oči se na něho chvíli

prekvapeně dívaly, než si prudkým pohybem zvedla před obličej šátek nebo nějaký kus látky.

„Och! Myslely jsme, že je to kuchtík!“ zasmála se Irian.

Tehanu se na něho podívala a plaše, přátelsky řekla: „Stalo se něco?“

Uvědomil si, že stojí ve dveřích a civí na ně jako nějaký posel zkázy, který nemůže popadnout dech.

„Ne... Vůbec nic... Snášíte to dobře? Omlouvám se, že to tolik hází...“

„Nemyslíme si, že jsi zodpovědný za počasí,“ řekla Tenař. „Nikdo nemohl usnout, a tak jsme s princeznou začaly učit ostatní karžské kostky.“

Všiml si, že na stole jsou rozkutáleny pětiboké hrací tyčinky ze slonoviny, pravděpodobně Toslovy.

„Hrajeme o ostrovy,“ řekla Irian. „Ale Tehanu a já prohráváme. Kargové už vyhráli Ark a Ilíen.“

Princezna spustila šátek. Odhodlaně seděla čelem k Lebannenovi a byla mimořádně napjatá, asi jako mladý šermíř, který se s ním má utkat v šermířském souboji. V teple kabiny měly všechny ženy holé ruce a byly bosé, ale to, jak si princezna uvědomuje svou nezakrytou tvář, přitahovalo jeho vědomí jako magnet špendlík.

„Omlouvám se, že to tolik hází,“ zopakoval znovu jako hlupák a zavřel za sebou dveře. Když se otočil, uslyšel, jak se všechny rozesmály.

Šel si stoupnout ke kormidelníkovi. I když hleděl do větrné tmy zkrápěné deštěm a prozařované vzdálenými blesky, před očima měl pořád výjev ze zářové kabiny: černý vodopád Tehaniných vlasů, Tenařin laskavý, dráždivý úsměv, hrací tyčinky na stole, princezniny oblé paže, medové jako světlo lamp, a její hrdlo ve stínu jejích vlasů, třebaže si nevzpomínal, že by se jí díval na ruce a na hrdlo, pouze na tvář, do očí plných vzdoru a zoufalství. Čeho se ta dívka bála? Myslela si, že jí chce ublížit?

Vysoko na jihu zářila jedna nebo dvě hvězdy. Odešel do své kabiny, pověsil si hamak, protože palandy byly plné, a několik hodin se prospal. Probudil se před svítáním, neklidný jako obvykle, a vyšel nahoru na palubu.

Den byl jasný a klidný, jako by ani žádná bouře nebyla. Lebannen se postavil k přednímu zábradlí a díval se, jak se nad hladinou rozléty první sluneční paprsky. Hlavou mu bleskla stará píseň:

Radosti má!

Než se zaskvěla jasná Ěa,

Než ostrovy vyzdvíženy Segoyem,

Ranní vítr vál nad mořem.

Radosti má, buď svobodná!

Byl to útržek balady nebo ukolébavky z dětství. Víc si z ní nepamatoval. Melodie byla příjemná. Tiše si ji zpíval a nechával vítr, aby mu strhával slova ze rtů.

Tenař vyšla z kabiny, uviděla ho a zamířila k němu. „Dobré ráno, můj drahý pane,“ řekla.

Privítal se s ní laskavě. Pamatoval si, že se na ni zlobil, ale nevěděl proč, ani jak se to mohlo stát.

„Tak co, Kargové, vyhráli jste včera Havnor?“ zeptal se.

„Ne, Havnor si můžeš nechat. Šly jsme spát. Mládež je tam pořád, vyvaluje se. Spatříme Roke ještě dnes?“

„Ne, až zítra časné ráno. Ale před polednem bychom měli být v thwilsém přístavu. Pokud nás ovšem k ostrovu pustí.“

„Jak to myslíš?“

„Roke se brání před nevídanými návštěvníky.“

„Ach ano, Ged mi o tom vyprávěl. Byl na lodi, která se tam snažila doplout, a oni proti němu poslali vítr. Říká se tomu Rokeský vítr.“

„Proti němu?“

„Je to už dávno.“ S potěšením se usmála jeho nevěřičnosti, jeho neochotě uvěřit, že se Gedovi mohla stát nějaká pohana. „Když byl chlapec, který si zahrával s temnotou. Tak to řekl.“

„Zahrával si s ní i jako muž.“

„Teď už to nedělá,“ řekla klidně Tenař.

„Ne, teď musíme my.“ Jeho obličej zvažněl. „Rád bych věděl, s čím si vlastně zahráváme. Jsem přesvědčen o tom, že všechno směřuje k nějaké velké příležitosti nebo změně — jak předpověděl Ogion a jak řekl Ged Habrovi. A jsem přesvědčen, že naše místo je na Roke, až přijde ten okamžik. Ale kromě toho není jisté nic, vůbec nic. Nevím, co nás čeká. Když mne Ged vzal s sebou do temné země, znali jsme svého nepřítele. Když jsem přivedl flotilu k Sorře, věděl jsem, co je zlo, které chci odstranit. Ale teď... A co draci, jsou naši nepřátelé, nebo spojenci? Co se pokazilo? Co musíme udělat nebo odčinit? Dozvíme se to od rokeských mistrů? Nebo proti nám obrátí svůj vítr?“

„Ze strachu...“

„Ze strachu před drakem. Tím, kterého znají. Nebo tím, kterého neznají...“

Také Tenařina tvář byla vážná, ale postupně se na ní objevil úsměv. „Přivážíš jim pěknou sebranku, jen co je pravda!“ řekla. „Kouzelníka, kterého trápí těžké sny, čaroděje z Palnu, dva draky a dva Kargy. Jedinými úctyhodnými pasažéry na této lodi jste ty a Onyx.“

Lebannen se tomu nedokázal zasmát. „Kéž by tak byl s námi on,“ řekl.

Tenař ho vzala za ruku. Začala něco říkat, ale pak si to rozmyslela.

Přikryl její ruku svou. Chvilí tak mlčky stáli, bok po boku, a dívali se na tančící moře.

„Ještě než připlujeme na Roke, princezna ti chce něco říct,“ promluvila Tenař. „Je to jedna pověst z Hur-at-Huru. V tamní poušti si lidé pamatují různé věci. Myslím, že jsem neslyšela nic, co by sahalo hlouběji do minulosti, s výjimkou pověsti o ženě z Kemay. Určitě to nějak souvisí s draky... Bylo by hezké, kdybys ji pozval, aby nemusela žádat ona tebe.“

Lebannenovi neušlo, jak opatrně váží slova. Pocítil záchvěv netrpělivosti, zahanbení. Díval se přes moře daleko na jih, po směru plavby galéry, která mířila na Kamery nebo na Way. Viděl nezřetelné záblesky zvedaných vesel

„Samozřejmě,“ řekl. „Co třeba kolem poledne?“

„Díky.“

* * *

Kolem poledne král poslal do zádové kabiny mladého námovníka s prosbou, aby za ním princezna přišla na přední palubu. Objevila se okamžitě. A jelikož loď byla dlouhá jen asi padesát stop, mohl pozorovat celou její cestu k němu: nebyla to dlouhá procházka, i když pro ni možná ano. Místo jednotvárného červeného válce se k němu totiž blížila vysoká mladá žena. Na sobě měla jemné bílé kalhoty, dlouhou, matně červenou košili a zlatou čelenku, která ji přidržovala na tváři a na hlavě velice tenký červený závoj. Závoj se v mořském větru třepetal. Mladý námovník ji provedl kolem různých překážek a nahoru a dolů přes zarovnanou, těžko průchodnou úzkou palubu. Kráčela pomalu a hrdě. Byla bosá. Sledovaly ji všechny oči na lodi.

Došla na příďovou palubu a zastavila se.

Lebannen se uklonil. „Vaše přítomnost je pro nás ctí, princezno.“

Princezna udělala hluboké pukrle, při němž jí záda zůstala rovná, a řekla: „Děkuji.“

„Doufám, že vám minulou noc nebylo nevolno.“

Položila ruku na amulet, který nosila na šňůrce kolem krku, černě ovázanou kostičku, a ukázala mu jej. „Kerez akath akatharwa erevi,“ řekla. Věděl, že slovo akath znamená v karžštině kouzelník nebo kouzlo.

Oči byly všude, v průlezech i nahoře v lanoví, oči, jež byly jako věštcí, jako nebozezy.

„Pojďte ještě dál, prosím. Možná už brzy uvidíme ostrov Roke,“ řekl, třebaže první záblesk Roke nemohli ani náhodou spatřit dřív než za svítání. S rukou pod jejím loktem, ale aniž by se jí ve skutečnosti dotýkal, ji dovedl po prudce se svažující palubě až na špičku lodi, kde mezi kotevním vratidlem, šikminou čelenu a zábradlím na levoboku byla malá trojúhelníková paluba kterou — když odcupital námovník, který tam opravoval lano — měli jen sami pro sebe. Zbytek lodi je měl na očích stejně dobře jako předtím, ale oni se k němu mohli otočit zády: bylo to maximální soukromí, v jaké mohla královská osoba doufat.

Když získali toto maličké útočiště, princezna se k němu otočila a odhrnula si závoj z tváře. Chtěl se jí zeptat, co pro ni může udělat, ale najednou mu ta otázka připadala nepatřičná a bezvýznamná. Neřekl nic.

Promluvila ona: „Pane králi. Na Hur-at-Huru jsem feyagat. Na ostrově Roke mám být králova dcera z Kargadu. Abych to byla, nejsem feyagat. Jsem holá tvář. Jestli vám to udělá radost.“

Po chvíli řekl: „Ano. Ano, princezno. Tak je to... tak je to dobře.“

„Máte z toho radost.“

„Velkou. Ano. Děkuji vám, princezno.“

„Barrezú,“ přijala majestátně jeho díky. Její důstojnost ho uvedla do rozpaků. Když závoj odhrnula poprvé, tvář jí hořela ruměncem; nyní v něm nebyla žádná barva. Stála však zpříma a nehybně a sbírala síly k dalšímu proslovu.

„Ještě,“ řekla. „Také. Má přítelkyně Tenar.“

„Naše přítelkyně Tenar,“ řekl s úsměvem.

„Naše přítelkyně Tenar. Říká, abych já králi Lebannenovi pověděl o Vedurnan.“ Zopakoval to slovo.

„Dávno, velice dávno — Karžské plemeno, čarodějské plemeno, dračí plemeno, tak? Ano?... Všechna plemena jedno, všechna říkat jeden... jeden... Ach! Wuluah mēkrevt!“

„Jeden jazyk?“

„Tak! Ano! Jeden jazyk!“ Tak moc chtěla mluvit hardsky, říci mu, co mu chce říct, že ze sebe shazovala dřívější rozpačitost; tvář i oči jí zářily. „Ale potom dračí lidé říct: Vzdejte se, vzdejte se všech věcí. Létejte!... Ale my lidé říct: Ne, nechat. Všechny věci si nechat. Zůstat!... A tak my se rozejít, ano? Dračí lidé a naši lidé? A tak oni udělat Vedurnan. Tito vzdát se — tito nechat. Ano? Ale abychom si nechali všechny věci, my se muset vzdát ten jazyk. To je jazyk dračích lidí.“

„Stará řeč?“

„Ano! A tak my lidé se vzdát toho jazyka, Stará řeč, a nechat si všechny věci. A dračí lidé se vzdát všech věcí, ale to si nechat, jazyk si nechat. Tak? Seyneha? Toto být Vedurnan.“ Krásnýma, velkýma, dlouhýma rukama dělala výmluvná gesta a s dychtivou nadějí, že najde pochopení, pozorovala jeho tvář. „My jít na východ, východ, východ. Dračí lidé jít na západ, západ. My zůstat na místě, oni létat. Někteří draci jít na východ s námi, ale nenechat si jazyk, zapomenout ho a zapomenout létat. Jako karžští lidé. Karžští lidé mluvit karžský jazyk, ne dračí jazyk. Všichni dodržovat Vedurnan, východ, západ. Seyneha? Ale ve...“

Najednou nevěděla jak dál. Dala ruce k sobě od svého „východu“ a „západu“ a Lebannen řekl: „Ve středu?“

„Tak, ano! Ve středu!“ Zasmála se radostí, že to slovo má. „Ve středu — vy! Čarodějní lidé! Ano? Vy, střední lidé, mluvit hardský jazyk, ale ještě, také, dál používat jazyk Stará řeč. Vy se ho naučit. Jako se já naučit hardsky, tak? Naučit se mluvit. Potom, potom... toto je špatné. Špatná věc. Potom vy říct, ve vašem čarodějském jazyku, v té Staré řeči, vy říct: My nezemřeme. A je to tak. A Vedurnan je zlomený.“

Její oči byly jako modrý oheň.

Po chvíli se zeptala: „Seyneha?“

„Nejsem si jistý, jestli rozumím.“

„Vy si nechat život. Držet si ho. Příliš dlouho. Vy se nikdy nevzdát. Ale zemřít...“ V širokém gestu rozhodila ruce, jako by od sebe něco odhazovala, do vzduchu, přes vodu.

Lebannen smutně zavrtěl hlavou. „Ach,“ povzddechla si. Chvilí přemýšlela, ale neřekla nic. Pak poraženě, v elegantní pantomimě vzdání se, dala ruce dlaněmi dolů. „Musím se naučit víc slov,“ řekla.

„Princezno, rokeský mistr Skladebník, mistr z Háje...“ Čekal, až porozumí, a začal znovu. „Na ostrově Roke je jeden muž, velký mág, který je Karg. Můžete mu říct, co jste řekla mně, svým jazykem.“

Pozorně poslouchala a pak přikývla. „Přítel Irian,“ řekla. „Já s ním se srdcem promluví.“ Tvář se jí při té představě rozzářila.

Lebannena to dojalo. „Omlouvám se, princezno, byla jste tu osamělá,“ řekl.

Podívala se na něho, živá a zářící, ale neodpověděla. „Doufám, že časem... až se naučíte jazyk...“

„Já se učít rychle,“ řekla. Nevěděl, jestli je to konstatování, nebo proroctví.

Dívali se přímo jeden na druhého.

Znovu zaujala majestátní postoj a promluvila obřadně jako na začátku: „Děkuji, že pan král poslouchat.“

Sklonila hlavu, na znamení úcty si zakryla oči a znovu předvedla tu hlubokou úklonu, při níž se prohnula v kolenou.

Doprovodila ji nějakou formulí v karžštině.

„Prosím, povězte mi, co jste řekla.“

Zarazila se, zaváhala, zamyslela se a odpověděla: „Vaši... vaši, ach... malí králové? Synové! Synové, vaši synové at' jsou draci a králové draků. Tak?“ Zářivě se na něho usmála, nechala závoj klesnout na obličej, udělala čtyři kroky pozpátku, otočila se a hbitě odešla, aniž cestou přes celou loď jedinkrát znejistěla. Lebannen tam stál, jako kdyby do něho nakonec udeřil blesk z minulé noci.

5

SPOJENÍ

Poslední noc plavby byla klidná, teplá, bezhvězdná. Delfin klidně, kolébavě klouzal po pravidelných vlnách k jihu. Bylo snadné spát, a tak lidé spali a nechávali si zdát sny.

Habrovi se zdálo, že k němu ve tmě přišlo nějaké malé zvířátko a dotklo se jeho ruky. Neviděl, co je zač, a když po něm sáhl, bylo pryč, zmizelo. Znovu ucítil, jak se malý, sametový čumáček dotkl jeho ruky. Napůl se probudil a sen mu utekl, v srdci však cítil pronikavou bolest ztráty.

Na palandě pod ním se Seppelovi zdálo, že je ve svém domě ve Ferau na Palnu a čte si ve staré knize moudrosti z doby Temna, spokojený se svou prací. Něco ho však přerušilo. Někdo ho chtěl navštívit. „Bude to jen chvilka,“ řekl si a šel si promluvit s tím, kdo na něho volal. Byla to nějaká žena. Měla tmavé vlasy s načervenalým leskem. Její tvář byla krásná a ustaraná. „Musíš ho poslat za mnou,“ řekla. „Pošleš ho za mnou, že to uděláš?“ Pomyslel si: nevím, o čem mluví, ale musím se tvářit, že to vím. Řekl: „Ale to nebude snadné.“ Nato žena zaklonila ruku a on uviděl, že v ní drží kámen, těžký kámen. Polekal se. Myslel si, že ho po něm chce hodit, nebo ho jím udeřit, a couvl od ní. V dalším okamžiku se probudil ve tmě kabiny. Ležel a poslouchal dech ostatních spáčů a šelest moře o lodní boky.

Ve svém koutku na druhé straně kabiny ležel Onyx na zádech a díval se do tmy. Myslel si, že má oči otevřené, myslel si, že je vzhůru, ale zdálo se mu, jako by měl k rukám, nohám a hlavě uvázáno mnoho malých provázků, a že všechny ty provázky se táhnou do tmy, přes zemi a moře, přes oblinu světa. Ty provázky ho tahaly, škubaly jím, takže jeho, loď, na níž byl, a její pasažéry, to lehce, lehounce táhlo k místu, kde moře vysychalo, kde loď tiše najede na slepé písky.

Nemohl však promluvit ani nic udělat, protože provázky mu pevně stahovaly ústa i víčka.

Lebannen sešel do kabiny, aby se na chvíli prospal. Chtěl být odpočatý za svítání, kdy možná spatří ostrov Roke.

Usnul rychle a hluboce a jeho sny byly prchavé a proměnlivé: vysoké zelené kopce nad mořem — žena, která se usmála a zvednutím ruky mu předvedla, že může přinutit slunce, aby vyšlo — stěžovatel u jeho soudu na Havnoru, od něhož se zhrzně a zahanbeně dozvěděl, že polovina obyvatel jeho království je vyhladovělá k smrti v zamčených místnostech pod domy — dítě, které na něho zavolovalo: „Pojď ke mně!“, ale on je nedokázal najít... Jak spal, pravou rukou držel kámen, který měl zavěšený ve váčku na krku, a pevně jej tiskl.

V horní kabině nad těmito spáči snily své sny ženy. Sesarakh si vyšla na procházku do hor, do krásných, milovaných pouštních hor své domoviny. Potíž byla v tom, že šla po zakázané cestě, po Dračí stezce. Lidské nohy po té stezce nesmějí chodit, nesmějí ji dokonce ani překročit. Pod bosými chodidly cítila prach stezky, jemný a teplý, a třebaže věděla, že po ní nesmí chodit, šla dál, až zvedla hlavu a uviděla, že hory kolem ní nejsou hory, které zná, ale černé, rozeklané štíty, které nikdy nezdolá. Přesto je zlzt musela.

Irian radostně létala v bouřkovém větru, ale bouře jí hodila na křídla smyčky z blesků a táhla dolů k mrakům, níž a níž, až zjistila, že to nejsou mraky, ale černé skály, četný a zubatý horský hřeben. Křídla měla připoutaná lany z blesků k bokům a padala.

Tehanu se plazila hlubokou podzemní chodbou. Neměla dost vzduchu k dýchání a chodba byla čím dál užší. Obrátit se nemohla. Ale světélkující kořinky stromů, které do chodby prorůstaly přes hlinu, ji čas od času umožnily, aby se jich chytila a přitáhla se dál do tmy.

Tenar zdolávala schody Trůnu Bezejmenných v posvátném atuánském Místě hrobek. Byla moc malá a schody byly velmi vysoké, takže je zlézala jen s vynaložením všech sil. Když ale vylezla na čtvrtý schod, nezastavila se a neohlédla se, jak jí to nařídila kněžka. Lezla dál. Zdolala další schod, pak další a další. Vrstva prachu byla tak vysoká, že se v ní schody ztrácely a ona musela šmátrat po stupních, na které nikdy žádná noha nevzkročila. Pospíchala, protože za prázdným trůnem Ged něco nechal nebo ztratil, něco nesmírně důležitého pro nespočet lidí, a ona to musela najít. Potíž byla v tom, že nevěděla, co to je. „Kámen, kámen,“ říkala si. Ale když konečně vylezla k trůnu, našla za ním jen prach, soví trus a prach.

Ve výklenku domu Starého mága na gontském Převisu se Gedovi zdálo, že je arcimág. Šel se svým přítelem Thorionem runovou chodbou k zasedací síni rokeských mistrů a hovořil s ním. „Roky a roky jsem neměl vůbec žádnou moc,“ přiznal se Thorionovi. Povolávav se usmál a řekl: „Byl to jenom sen.“ Jenže Gedovi dělala starosti dlouhá černá křídla,

kteřá za sebou táhl chodbou. Pokrčil rameny, pokusil se křídla zvednout, ale dál jimi smýkal po podlaze, jako by to byly prázdné pytle. „Máš křídla?“ zeptal se Thoriona, jenž samolibě odvětil: „Ale ovšem,“ a ukázal mu, jak má křídla těsně přivázaná k zádům a k nohám tenkými provázky. „Nesu si pořádné jho,“ řekl.

Mezi stromy Imanentního háje na ostrově Roke spal Skladebník Azver, jak to v létě dělal často, na otevřené mýtině nedaleko východního okraje lesa, kde mohl pozorovat mezi listím hvězdy, když se podíval nahoru. Spával lehce, v duchu těkal od myšlenek ke snům a zase zpět, vedený tím, jak si hvězdy a listy v tanci vyměňovaly místa. Dnes večer však hvězdy nesvítily a listy visely nehybně. Zvedl oči k obloze bez světla a prohlédl skrz mraky. Na vysoké černé obloze hvězdy byly: malé, zářivé a nehybné. Stály na místě. Věděl, že slunce nevyjde. ... Potom se posadil, probuzený, a zahleděl se do slabého, měkkého světla, které se v stromových uličkách vždy drželo. Jeho srdce tlouklo pomalu a těžce. Ve Velkém domě se spící mladíci převalovali a vykřikovali ze spaní. Zdálo se jim, že musejí jít bojovat na prašnou planinu s nějakým vojskem, ale bojovníci, s nimiž se měli utkat, byli starci, staré ženy, slabí, nemocní a plačící děti. Rokeským mistrům se zdálo, že k nim po moři pluje loď. Má těžký náklad a tudíž hluboký ponor. Jednomu se zdálo, že ta loď je naložena černými kameny. Jinému se zdálo, že veze hořící oheň. A dalšímu zase, že nákladem jsou sny. Sedm mistrů, kteří spali ve Velkém domě, se probudilo ve svých kamenných celách, jeden po druhém, zažehlo malé čarosvětlo a vstalo. Zjistili, že Dveřník je již na nohou a čeká u dveří. „Za rozbřesku přijde král,“ řekl s úsměvem.

* * *

„Rokeská Homole,“ oznámil Tosla s pohledem upřeným před sebe na vzdálenou, nezřetelnou, nehybnou vlnu na jihovýchodě nad matně ozářenými vlnami. Lebannen, který stál vedle něho, neřekl nic. Oblačný příkrov se rozplynul a obloha rozklenula nad širokým kruhem vln čistou, bezbarvou kupolí.

Kapitán lodi se k nim připojil. „Krásné ráno,“ zašeptal do ticha.

Východ se pomalu rozjasnil do žluté. Lebannen se ohlédl na zád. Dvě z žen již byly vzhůru a stály při zábradlí u své kabiny; dvě vysoké ženy, bosé, němé, upírající pohled k východu.

Vrcholek oblého zeleného kopce ozářily sluneční paprsky jako první. Když vpluli mezi mysy ohraničující Thwilskou zátoku, byl již jasný den. Všichni členové posádky i pasažéři byli na palubě a dívali se. Ale i tak mluvili málo a tiše.

V přístavu vítr utichl. Vzduch byl tak nehybný, že se na hladině zrcadlilo městečko, které nad zátokou vyrůstalo, a zdi Velkého domu, jež se tyčily nad městem. Loď klouzala dál, čím dál pomaleji.

Lebannen pohlédl na kapitána a na Onyxe. Kapitán přikývl. Čaroděj pomalu zvedl ruce, roztáhl je a doprovodil magické gesto tlumeně proneseným slovem.

Loď tiše plula dál, ale nezpomalovala, dokud se neocitla vedle nejdelšího mola. Pak byla na kapitánův rozkaz stažena hlavní plachta a muži na palubě hodili lana mužům na molu. Jejich křik ukončil ticho.

Na nábreží byli lidé, kteří je přišli přivítat: shromáždění měšťanů a skupina mladíků, mezi nimiž byl i statný, snědý muž s mohutnou hrudí, jenž držel těžkou hůl odpovídající jeho výšce. Jakmile byla vysunuta a upevněna lávka předstoupil před ostatní. „Vítej na Roke, králi Západních zemí,“ řekl. „A vítejte všichni, kteří krále doprovázíte.“

Mladíci, kteří byli s ním, a všichni měšťané krále hlasitě vítali a zdravili. Lebannen jim vesele odpověděl, když scházel po lávce. Přivítal se s mistrem Povolávačem a krátce s ním promluvil.

Těm, kteří se dívali, nemohlo uniknout, že navzdory slovům na uvítanou zalétal podmračený pohled mistra Povolávače znovu a znovu k ženám, jež stály u zábradlí, a že jeho odpovědi krále neuspokojily.

Když se od něho Lebannen vzdálil a vrátil se po lávce nahoru na loď, Irian mu vyšla naproti. „Králi, můžeš říct mistrům, že nechci vstoupit do jejich domu — tentokrát. Nevstoupila bych do něj, ani kdyby mě požádali.“

Lebannenova tvář byla mimořádně vážná. „Ten, kdo tě žádá, abys za ním přišla, je mistr Skladebník. Čeká tě v Háji,“ prohlásil.

Irian se po jeho slovech zasmála a rozzářila. „Věděla jsem to,“ řekla. „A Tehanu půjde se mnou.“

„A moje matka taky,“ zašeptala Tehanu.

Lebannen se podíval na Tenar. Přikývla.

„Dobrá,“ řekl. „A my ostatní se ubytujeme ve Velkém domě, pokud někdo z nás nedá přednost jinému místu.“

„S tvým svolením, můj pane,“ ozval se Seppel, „také já poprosím o pohostinnost mistra Skladebníka.“

„Sepele, to není nutné,“ řekl ostře Onyx. „Pojď se mnou do mého domu.“

Pelnský čaroděj se ho pokusil usmířit malým gestem. „Tím jsem nechtěl nijak pohanět tvé přátele, příteli. Ale celý život toužím projít se po Imanentním háji. A budu se tam cítit volněji.“

„Je možné, že mi dveře Velkého domu zůstanou zavřené stejně jako předtím,“ promluvil váhavě Habr. Onyxova sinalá tvář v tu chvíli zrudla hanbou.

Princezna natáčela hlavu zahalenou závojem od jednoho obličejce k druhému, dychtivě poslouchala a snažila se pochopit, o čem je řeč. Teď promluvila také ona. „Prosím, můj králi, mohu zůstat se přítelkyní Tenar? Se přítelkyní Tehanu? A Irian? A mluvit s tím Kargem?“

Lebannen se na všechny podíval, ohlédl se po mistru Povolávačovi, jehož mohutná postava stála u konce lávky, a rozesmál se. Z místa u zábradlí, kde stál, promluvil jasným, příjemným hlasem. „Mí lidé se tísnilí v lodních kabinách, Povolávači, a tak se zdá, že touží po trávě pod nohama a listí nad hlavou. Jestli všichni poprosíme Skladebníka, aby nás přijal, a on bude souhlasit, odpustíš, když nevyužijeme pohostinnosti Velkého domu, přinejmenším na nějaký čas?“ Povolávač se po chvíli toporně uklonil. Na molu k němu přistoupil malý, podsaditý muž a s úsměvem pohlédl nahoru na Lebannena.

„Veličenstvo,“ promluvil, „kdysi, je to už dávno, jsem vás provádl po Velkém domě a ve všem jsem vám lhal.“

„Sázka!“ vzpomněl si Lebannen. Setkali se v polovině lávky a objali se. Pak, zabrání do hovoru, sešli na molo.

Onyx byl první, kdo je následoval. Vážně, obřadně se přivítal s Povolávačem a potom se otočil k muži zvanému Sázka.

„Ty jsi teď Větroklíč?“ zeptal se, a když se Sázka rozesmál a řekl, že ano, také se s ním objal. „Mistr na svém místě!“

prohlásil. Vzal si Sázku kousek stranou a začal mu něco říkat. K jeho netrpělivosti se přidalo zamračení. Lebannen zvedl hlavu k lodi, aby dal ostatním znamení, že mají vystoupit na břeh. Jak scházeli, postupně je představoval oběma rožským mistrům, Cejchovi Povolávači a Sázkovi Větroklíči. Na většině ostrovů Archipelu se lidé při pozdravu nedotýkali dlaněmi, jak to dělali na Enladu, ale pouze sklonili hlavu nebo podrželi obě rozevřené dlaně před srdcem, jako by se nabíželi. Když se setkali Irian a Povolávač, ani jeden se neuklonil a neudělal žádné gesto. Toporně stáli s rukama u těla.

Princezna udělala tradiční hluboké pukrle, při němž jí záda zůstala rovná.

Tenar pozdravila obvyklým gestem a Povolávač je opětoval.

„Gont’anka, dcera arcimága, Tehanu,“ řekl Lebannen. Tehanu sklonila hlavu a udělala obvyklé gesto. Mistr Povolávač však na ni vytřeštil oči, zalpal po dechu a couvl, jako by dostal ránu.

„Paní Tehanu,“ řekl rychle Sázka a vstoupil mezi ni a Povolávače, „bud’ vítána na Roke — za svého otce, za svou matku a sama za sebe. Doufám, že jsi měla příjemnou cestu.“

Zmateně se na něho podívala a potom se spíš sklonila, schovala tvář, než uklonila. Šeptem se jí však podařilo něco odpovédět.

Lebannen, jehož obličej byl kovovou maskou klidu, řekl: „Ano, cesta byla velice příjemná, Sázko, i když její konec je stále na vážkách. Vyjdeme teď městem nahoru, Tenar — Tehanu — princezno — Orm Irian?“ Jak mluvil, díval se z jedné na druhou a poslední jméno pronesl obzvlášť zřetelně.

Vykročil spolu s Tenar a ostatní se vydali za ním. Seseřak si při scházení lávky rázně odhrnula červené závoje z obličeje.

Sázka šel s Onyxem, Habrem a Sepelem. Tosla zůstal na lodi. Jako poslední opustil molo Cejch Povolávač. Šel sám a těžce.

* * *

Tenar se zeptala Geda na Háj nejednou. Ráda poslouchala, když jí ho popisoval. „Když jej vidíš poprvé, vypadá jako každý jiný hájek. Ani ne moc velký. Pole sahají od severu a od východu až k němu, na jihu a místy i na západě jsou kopce... Nevypadá nijak zvláštně. Ale přitáhne oko člověka. A někdy je z vrcholku rožské Homole vidět, že je to hvozd, který se táhne dál a dál. Člověk se snaží rozeznat, kde končí, ale nejde to. Mizí za západním obzorem... A když do něj člověk vstoupí, vypadá zase normálně, třebaže jeho stromy většinou patří k druhu, jenž roste pouze tam. Jsou vysoké a mají hnědý kmen, trochu jako dub a trochu jako kaštan.“

„Jak se jim říká?“

Ged se zasmál. „Ve Staré řeči Arhada. Stromy... V hardštině to znamená stromy z Háje... Jejich listy nemění barvu všechny na podzim, ale některé v každou dobu, takže listoví je vždycky zelené se zlatavým nádechem. Dokonce i v den, kdy je zataženo, to vypadá, že ty stromy v sobě mají trochu slunečního světla. A v noci pod nimi nikdy není úplná tma. V listech se drží určitá záře, jako měsíční světlo nebo svit hvězd. Rostou tam vrby, duby, jedle a další druhy: ale jak člověk postupuje hlouběji a hlouběji, víc a víc jsou to jenom hájové stromy. A jejich kořeny sahají až pod ostrov. Něco jsou obrovské stromy, něco útlé, ale mnoho padlých neuvidíš, ani mnoho mladých. Žijí dlouho, velice dlouho.“ Jeho hlas zjhl, zasnul se. „Můžeš jít jejich stínem, jejich světlem dál a dál a nikdy nedojít na konec.“

„Copak je ostrov Roke tak velký?“

Pokojně se na ni podíval a usmál se. „Lesy tady na svazích hory Gont k tomu lesu patří,“ prohlásil. „Všechny lesy k němu patří.“

A teď měla spatřit Háj na vlastní oči. Ubírali se za Lebannenem křivolakými uličkami města Thwil a cestou nabírali houf měšťanů a dětí, kteří se přišli na svého krále podívat a pozdravit ho. Tato veselá družina se začala postupně ztenčovat, když poutníci nechali město za zády a vydali se úzkou cestou, jež se vinula mezi živými ploty a usedlostmi, než se zúžila v pěšinu obcházející vysoký, oblý kopec, rožskou Homoli.

O Homoli jí Ged vyprávěl také. Tam je všechna magie silná, řekl jí, tam se všechny věci hlásí ke své pravé povaze. „Tam se naše čáry a Staré síly země setkávají a jedno jsou.“

Vysokou, polosuchou trávou na svazích kopce se proháněl vítr. Po strništi cválal na toporných nohách mladý oslík a švihal ocasem. Dobytek se pomalým pochodem táhl kolem plotu, který křížoval potůček. Vpředu byly stromy, temné, stinné stromy.

Stále vedeni Lebannenem, přešli po schůdkách plotu a přes lávku dorazili na sluncem zalitou louku na kraji lesa.

Nedaleko potoka stál malý, sešlý domek. Irian se odtrhla od ostatních, doběhla trávou k domku a poplácala veřeje jako někdo, kdo po dlouhém odloučení poplácává milovaného koně nebo psa. „Domečku!“ zvolala. Potom se s úsměvem otočila k ostatním. „Tady jsem bydlela, když jsem byla Dračinka,“ řekla.

Rozhlédla se, prohledala zrakem okraje lesa a znovu se rozběhla. „Azvere!“ vykřikla.

Nějaký muž vyšel ze stínu stromů na slunce. Vlasy mu na něm zřály jako postříbřené. Znehybněl a čekal, až k němu Irian doběhne. Pak jí zvedl ruce vstříc a popadl ji do nich. „Nepopálím tě, tentokrát tě nepopálím,“ řekla, smála se a plakala, ale bez slz. „Nechávám oheň zhasnutý!“

Navzájem se přitiskli k sobě a stáli tváří v tvář. „Vítej doma, Kalessinova dcero,“ řekl jí.

„Mám s sebou svou sestru, Azvere,“ odvětila.

Otočil obličej — bledý, přísný, karžský, povšimla si Tenar — a pohlédl přímo na Tehanu. Přistoupil k ní a klesl před ní na obě kolena. „Hama Gondun!“ řekl a zopakoval: „Kalessinova dcero.“

Tehanu stála chvíli bez hnutí. Pak mu pomalu podala ruku — svou pravou ruku, tu popálenou, spár. On ji vzal. Sklonil hlavu a políbil ji.

„Je mi ctí, že jsem mohl být tvým prorokem, Gont’anko,“ řekl s něžností prostoupenou pýchou.

Potom vstal, konečně se otočil k Lebannenovi, uklonil se a prohlásil: „Vítej, můj králi.“

„Mám radost, že tě znovu vidím, Skladebníku! Ale přivádím do tvé samoty dav.“

„Má samota je již tak přeplněná,“ odvětil Skladebník. „Několik živých duší by mohlo zachovat rovnováhu.“

Jeho oči, světlé, šedomodré oči, si našly cestu za ně. Tvář se mu náhle roztáhla do úsměvu, velice vřelého úsměvu, který na jeho přísné tváři vypadal překvapivě. „Ale tady mám ženy ze svého lidu,“ řekl karžsky a došel k Tenar a Sesarakh, které stály vedle sebe.

„Já jsem Tenar z Atuánu — a z Gontu,“ představila se. „A toto je veleprincezna zemí Kargadu.“

Náležitě se uklonil. Sesarath udělala své toporné pukrle, ale slova, která se z ní o překot vyhnula, byla v karžštině:

„Ach, pane knězi, jsem ráda, že tady jste! Nebýt přítelkyně Tenar, byla bych už zešílela z pomyšlení, že na světě nezůstal nikdo, kdo umí mluvit jako člověk, kromě těch hloupých žen, které se mnou poslali z Awbathu — ale já se učím mluvit jako oni — a učím se být odvážná, Tenar je má přítelkyně a učitelka... Ale minulou noc jsem porušila tabu! Porušila jsem tabu! Ach, pane knězi, řekněte mi, co mám udělat, abych to odčinila! Chodila jsem po Dračí stezce!“

„Vždyť jste byla na palubě lodi, princezno,“ namítla Tenar („Měla jsem sen,“ řekla netrpělivě Sesarakh), „a mistr Skladebník není kněz, ale — kouzelník...“

„Princezno,“ promluvil Azver Skladebník, „myslím si, že všichni chodíme po Dračí stezce. A je možné, že budou porušena nebo zbožena všechna tabu. Nejenom ve snu. Pohovoříme si o tom později, pod stromy. Nemějte strach. Nejdrív, když dovolíte, bych se chtěl přivítat s přáteli.“

Sesarakh majestátně přikývla a Azver se otočil, aby přivítal Habra a Onyxe.

Princezna ho pozorovala. „Je to bojovník,“ svěřila se s uspokojením karžsky Tenar. „Ne kněz. Kněží nemají přátele.“

Všichni pomalu vykročili a došli do stínu stromů.

Tenar vzhledla do arkád a hrotitých oblouků větví, do vrstev a galerií listoví. Viděla duby a mohutné hemmeny, ale většinou se jednalo o hájové stromy. Jejich oválné listy se ve vzduchu pohybovaly lehce jako listy osiky nebo topolu. Některé již zežloutly, další přidávaly zlatou a hnědou na zem u kořenů, ale listoví bylo v ranním světle letně zelené, plné stínů a hlubokého světla.

Skladebník je vedl pěšinou mezi stromy. Tenar se v myšlenkách znovu vrátila ke Gedovi a vybavila si jeho hlas, když jí o tomto místě vyprávěl. Tak blízko ho necítila od chvíle, kdy ho s Tehanu zanechaly počátkem léta na zahrádce před jejich domem a sešly do Přístavu Gont, aby na králově lodi odjely na Havnor. Věděla, že Ged tady se Skladebníkem kdysi žil a procházel se tady s Azverem. Věděla, že Háj je pro něho ústřední, posvátné místo, srdce míru. Měla pocit, že když zvedne oči, uvidí ho na konci některé z dlouhých mýtin, na nichž se střídalo slunce a stín. A ta představa ulevovala jejímu srdci.

Trápil ji sen, který se jí zdál předchozí noci, a když ze sebe Sesarakh vysypala sen, v němž porušila tabu, Tenar to velice poplašilo. Také ona ve svém snu porušila tabu, spáchala prohřešek. Vylezla na poslední tři schody, zakázané schody Prázdného trůnu. Místo atuánských hrodek bylo vzdálené časem i místem a po zemětřesení možná v chrámu, v němž jí vzali jméno, žádný trůn ani schody nezůstaly. Byly tam však Staré síly země, které byly i tady. Nezměnily se, ani se neodstěhovaly. Byly zemětřesení i země. Jejich spravedlnost nebyla lidská spravedlnost. Když obcházela ten oblý kopec, rokeskou Homoli, věděla, že jde místem, kde se všechny síly sbíhají.

Kdysi dávno se jim postavila, vysvobodila se z Hrodek, ukradla poklad a prchla sem na západ. Ale ony byly tady. Pod jejíma nohama. V kořenech těchto stromů, v kořenech toho kopce.

A tak se v místě, kde se sbíhaly síly země, setkaly také lidské síly: král, princezna a mistři magie. A draci.

A také zlodějská kněžka, z níž se stala selka, a vesnický kouzelník se zlomeným srdcem...

Ohlédla se po Habrovi. Šel vedle Tehanu. Tiše si povídali. Tehanu s ním mluvila ochotněji než s kýmkoli jiným, dokonce včetně Irian, a vypadala uvolněně, když byla s ním. Tenar měla radost, že je vidí spolu. Šla dál pod mohutnými stromy a nechávala se ukolébat do transu zeleného světla a třepetajících se listů. Proto jí bylo líto, když je Skladebník krátce nato zastavil. Měla pocit, že by Hájem dokázala chodit věčně.

Shromáždili se na travnaté mýtině, uprostřed otevřené, kde větve nedosahovaly až k sobě. Po jedné straně pospíchal přítok Thwilského potoka, obrostlý vrbami a olšemi. Nedaleko potoka stál nízký, neforemný dům z kamenů a drnů, s vyšším přístavkem přilepeným ke stěně, postaveným z vrbového proutí a rohoží z propleteného rákosí. „Můj zimní palác, můj letní palác,“ prohlásil Azver.

Onyx i Lebannen na tyto malé stavby překvapeně zírali a Irian řekla: „Netušila jsem, že vůbec nějaký dům máš!“

„Nemíval jsem,“ řekl Skladebník. „Ale kosti stárnou.“

Neobešlo se to bez malého stěhování, ale zanedlouho byl dům vybaven matracemi pro ženy, které mladíci ze Školy přinesli z lodi, a obdobně byl zařízen také přístřešek pro muže. Studenti běhali sem a tam a snaželi na kraj Háje hojnost zásob z kuchyně Velkého domu. A pozdě odpoledne přišli na Skladebníkovu pozvání rokeští mistři, aby se s královou skupinou setkali.

„Tady se scházejí při volbě nového arcimága?“ zeptala se Tenar Onyxe, neboť Ged jí o té tajné mýtině řekl.

Onyx zavrtěl hlavou. „Myslím, že ne,“ odvětil. „Král by to věděl, protože tu byl, když se sešli naposledy. Ale možná by o tom věděl jedině Skladebník. Tento les se totiž mění. Není vždycky tam, kde je. A myslím, že ani cesty přes něj nejsou pokaždé stejné.“

„Měl by z toho jít strach, ale nějak se nedokážu bát.“

Onyx se usmál. „Tak to tady chodí.“

Dívala se, jak mistři přicházejí na mýtinu. Vedli je mohutný, medvěda připomínající Povolávač a mladý počasník Sázka. Onyx jí představil ostatní: Proměnáře, Pěvce, Bylináře a Ruku, všechny šedovlasé. Proměnář, sešlý věkem, používal svou čarodějskou hůl jako berlu. Dveřník, muž s hladkou tváří a mandlovýma očima, nevypadal mladý ani starý.

Jmenovač, který dorazil poslední, vypadal přibližně na čtyřicet. Měl klidnou, nemluvnou tvář. Když se představoval králi, řekl jméno Kurremkarmerruk.

Nato Irian rozhořčeně vybuchla: „To nejste vy!“

Podíval se na ni a vyrovnaně řekl: „Tak se jmenuje Jmenovač.“

„Takže můj Kurremkarmerruk je mrtvý?“

Přikývl.

„Ach,“ vykřikla, „to je špatná zpráva! Byl mi přítelem, když jsem tady měla jen málo přátel!“ Odvrátila se a nechtěla se na Jmenovače podívat, rozeznaná ve svém žalu bez slz. S láskou se přivítala s mistrem Bylinářem a s Dveřníkem, ale na ostatní nepromluvil.

Tenar si všimla, že zpod svých šedých obočí vrhají na Irian nervózní pohledy.

Od ní pokračovali očima k Tehanu, znovu uhýbali a úkosem se vraceli. Tenar začala přemýšlet o tom, co vlastně vidí, když se podívají na Tehanu a Irian. Tito lidé se totiž dívali očima čarodějů.

A tak si přikázala odpustit Povolávači neomalenou a nepokrytou hrůzu, kterou dal najevo, když Tehanu poprvé spatřil. Možná to nebyla hrůza. Možná to byla bázeň.

Když se všichni navzájem představili a posadili se do kruhu, s polštáři a sedátky ze špalků pro ty, kteří je potřebovali, trávou místo koberce a stropem z oblohy a listí, Skladebník promluvil hlasem, v němž ještě zůstávala trocha karžského přízvuku: „Jestli o to stojí, mí kolegové mistři, vyslechněme si krále.“

Lebannen se postavil. Když pak spustil, Tenar se na něho dívala s nepotlačitelnou hrdostí. Byl tak krásný, tak moudrý, přestože byl mladý! Zpočátku nesledovala všechna jeho slova, pouze jejich smysl a emoce v nich.

Krátce a jasně mistrům vylíčil celou záležitost, která ho na Roke přivedla: draky a sny.

Zakončil slovy: „Připadalo nám, že noc za nocí se všechny tyto věci sbíhají, čím dál zřetelněji, k nějaké události k nějakému konci. Připadalo nám, že zde, na této půdě s pomocí vašich vědomostí a síly, bychom tuto událost mohli předpovědět a připravit se na ni, abychom jí nebyli zaskočeni. Nejmocnější z našich mágů předpověděli, že nás čeká velká změna. Musíme se spojit, abychom zjistili, o jakou změnu se jedná, co ji způsobuje, jakým způsobem se děje a jak bychom jí snad mohli zabránit, aby způsobila svár a zničila harmonii a mír, v jejichž znamení vládnu.“

Cejch Povolávač vstal, aby mu odpověděl. Po několika vzletných zdvořilostech a zvláštním přivítání pro veleprinceznu řekl: „Všichni rokeští mistři a čarodějové se shodneme na tom, že nás sny lidí, a nejen ony, varují před strašlivými změnami. Potvrzujeme, že jsou narušeny hluboko zasazené hranice mezi smrtí a životem — že dochází k narušování těchto hranic a hrozbám, že přijdou horší věci. Pochybujeme však, že by tyto poruchy mohl pochopit a zvládnout někdo jiný než mistři magického umění. A velice silně pochybujeme o tom, že je možné věřit drakům, jejichž život a smrt jsou úplně jiné než život a smrt člověka, úmysl ustoupit od divokého hněvu a žárlivosti a sloužit ve prospěch člověka.“

„Povolávači,“ řekl Lebannen ještě dřív, než mohla promluvit Irian. „Orm Embar za mne položil život na Selidoru.

Kalessin mne donesl na trůn... Zde v tomto kroužku jsou zástupci trojiho lidu: Kargů, Hardů a obyvatel Západu.“

„Kdysi byli všichni jeden lid,“ promluvil nevzrušeným bezbarvým hlasem Jmenovač.

„Ale nyní již nejsou,“ ozval se Povolávač. Každé slovo řekl zvlášť a důrazně. „Nevykládejte si má slova špatně, můj králi, protože říkám krutou pravdu! Vážím si příměří, které jste vyjednal s draky. Až bude nebezpečí, v němž jsme, minulostí, Roke pomůže Havnoru nalézt s nimi trvalý mír. Ale draci nemají s touto krizí, jež na nás dolehla, nic společného. Ani východní lidé, kteří ztratili svou nesmrtelnou duši, když zapomněli jazyk tvoření.“

„Es eyemra,“ řekl tichý, syčivý hlas. Zároveň se Tehanu začala zvedat.

Povolávač na ni překvapeně pohlédl.

Tehanu jeho pohled opětovala. „Náš jazyk,“ řekla hardsky.

Irian se zasmála. „Es eyemra,“ přidala se.

„Vy nejste nesmrtelní,“ řekla Povolávači Tenar, přestože neměla v úmyslu promluvit. Nepostavila se. Slova z ní vylétla jako jiskra z kamene, kterým se křísne. „My jsme! Umíráme, abychom se znovu spojili s neumírajícím světem. To vy jste ztratili nesmrtelnost.“

Pak všichni mlčeli. Skladebník udělal nepatrné, jemné gesto rukou.

Zadumaně, nevzrušeně zkoumal obrazec z několika větviček a listů, který vyskládal na trávu v místě, kde seděl, těsně před svými překříženými nohama. Zvedl hlavu a rozhlédl se po nich. „Myslím, že tam brzy budeme muset odejít,“ prohlásil.

„Kam odejít, můj pane?“ zeptal se po dalším tichu Lebannen.

„Do tmy,“ odvětil Skladebník

* * *

Zatímco Habr seděl a poslouchal je, jejich hlasy pomalu slábly, vytrácely se, a s nimi se zastíralo také teplé podvečerní slunce. Zůstaly jen stromy: vysoké slepé bytosti mezi slepou zemí a oblohou. Nejstarší žijící děti země. Segoyi, řekl ve svém srdci, stvořený a stvořiteli, pusť mne k sobě.

Tma se táhla dál a dál, za stromy, za všechno.

A na pozadí té prázdnoty uviděl kopec, vysoký kopec, který měli cestou z města po pravé ruce. Viděl prach cesty a kameny stezky, která kopec mýjela.

Odvrátil se od pěšiny, odpojit se od ostatních a vydal se vzhůru do kopce.

Tráva byla vysoká. Kývaly se v ní prasklé tobolky jiskřice. Došel na úzkou pěšinu a vydal se po ní vzhůru do prudkého svahu. Teď jsem sebou, řekl si v duchu. Segoyi, svět je krásný. Dovol mi projít jím k tobě.

Mohu znovu udělat, co bylo mým úkolem, pomyslel si cestou. Mohu spravit, co se rozbilo. Mohu znovu spojit.

Došel na vrcholek kopce. Stál na slunci a větru, obklopen kývajícím se trávou, a napravo viděl pole, střechy městečka a Velkého domu, zářivou zátoku a moře za ní. Kdyby se otočil, spatřil by za sebou na západě stromy nekonečného lesa, jak se táhnou dál a dál, až splývají v modrých dálavách. Svah kopce před ním byl matný a šedivý. Sbíhal dolů ke kamenné zdi, k temnotě za zdí a mačkájícím se, volajícím stínům, které u ní stály. Přijdu, řekl jim. Přijdu!

Rameny a rukama se mu rozlilo teplo. S listy nad jeho hlavou si pohrával vítr. Bylo slyšet nějaké hlasy. Mluvily, nevolaly, nevykřikovaly jeho jméno. Přes kruh trávy ho pozorovaly Skladebníkovy oči. Také Povolávač ho sledoval. Zmateně se zahleděl dolů. Snažil se poslouchat. Vzal rozum do hrsti a poslouchal. Král mluvil. Vynakládal veškerý svůj um a sílu na to, aby tyto nezkrotné, umíněné muže a ženy udržel u společného cíle. „Zkusím vám vypovědět, rokeští mistři, co jsem se dozvěděl od veleprincezny cestou sem. Princezno, mohu za vás mluvit?“

Princezna, nezahalená závojem, na něho pohlédla přes kruh a úklonou mu dala důstojné svolení.

„Je to tedy její příběh: kdysi dávno byly lidská a dračí plemena jeden lid, který mluvil jedním jazykem. Šlo jim však o různé věci, a tak se dohodli, že se rozejdou — půjdou různými cestami. Té dohodě se říkalo Vedurnan.“

Onyxova hlava vylétla vzhůru a Seppel vytřeštil své zářivé tmavé oči. „Verw nadan,“ zašeptal.

„Lidé odešli na východ, draci na západ. Lidé se vzdali své znalosti jazyka tvoření a výměnou za to získali všechny dovednosti a zručnosti a vlastnictví všeho, co ruce dokážou vyrobit. Draci všechny takové věci pominuli. Ale ponechali si Starou řeč.“

„A svá křídla,“ doplnila Irian.

„A svá křídla,“ zopakoval Lebannen. Zachytil Azverův pohled. „Skladebníku, nemohl bys ve vyprávění pokračovat lépe než já?“

„Na Gontu a Hur-at-Huru si pamatují, co moudří muži z Roke a kněží z Karega zapomněli,“ řekl Azver. „Ano, když jsem byl malý, myslím, že mi tuto pověst vyprávěli, nebo něco, co se jí podobalo. Ale draci v ní byli zapomenuti. Byla o tom, jak Tmaví lidé z Archipelů porušili přísahu. Všichni jsme slíbili, že se zřekneme magie a jazyka magie a budeme mluvit jen obyčejným jazykem. Nebudeme říkat žádná jména a dělat žádná kouzla. Věřili jsme Segoyovi, silám naší matky Země, matky Božských bojovníků. Ale Tmaví lidé úmluvu porušili. Zachytili jazyk tvoření do svého řemesla, zapsali jej do run. Nechali si jej, vyučovali v něm, používali jej. Dělal s ním kouzla, s dovedností svých rukou, s falešnými jazyky říkajícími pravdivá slova. Proto jim Kargové nemohou nikdy uvěřit. To říká pověst.“

Irian promluvila: „Lidé se bojí smrti jinak než drakové. Lidé chtějí mít život pro sebe, přivlastnit si ho, jako by to byl drahokam v truhlici. Ti dávní mágové toužili po věčném životě. Naučili se používat pravá jména k tomu, aby lidé neumírali. Jenže ti, kteří nemohou zemřít, se nemohou znovu narodit.“

„Jméno a drak jedno jsou,“ prohlásil Kuremkarmerruk Jmenovač. „My lidé jsme jména ztratili při verw nadan, ale naučili jsme se získat je zpět. Jméno je já. Proč by to smrt měla změnit?“

Pohlédl na Povolávače, avšak Cejch jen seděl, sklíčený a zachmuřený. Poslouchal, ale nemluvil.

„Prosím tě, Jmenovači, řekni o tom víc,“ požádal král.

„Říkám, co jsem se zpola dozvěděl, zpola vytušil, nikoli z vesnických povídek, ale z nejstarších záznamů uložených v Osamělé věži. Tisíc let před prvními enlaskými králi žili na Éa a na Soléji lidé, první a největší mágové, Stvořitelé run. Oni se naučili psát jazykem tvoření. Oni vytvořili runy, které se draci nikdy nenaučili. Naučili nás dát každé duši pravé jméno, které je její pravdou, jejím já. A svou mocí dali těm, kteří nosí jejich pravé jméno, život po smrti těla.“

„Nesmrtelný život,“ ujal se slova Seppelův tichý hlas. Maličko se při tom pousmál. „Ve velké zemi řek, hor a nádherných měst, kde není utrpení ani bolest a kde já přetrvává nezměněno, neměnné, věčné... To je sen ze starodávného Pelnského učení.“

„Kde je ta země?“ otázal se Povolávač.

„Na jiném větru,“ odpověděla Irian. „Na západě za nejzápadnějším obzorem“ Opovrčlivě, rozhněvaně se po nich rozhlédla. „Myslíte si, že draci létají pouze na větrech tohoto světa? Myslíte si, že svoboda, za kterou jsme se vzdali veškerých majetků, není větší než svoboda hloupých racků? Že naše říše je několik skalisek na okraji vašich bohatých ostrovů? Držte si zemi, držte si moře. Ale my jsme oheň slunečního světla, my létáme v povětří! Chtěli jste, abyste mohli vlastnit zemi. Chtěli jste, abyste mohli vyrábět a držet věci. To bylo rozdělení, verw nadan. Jenže váš díl vám nestačil. Chtěli jste nejenom své starosti, ale i naši svobodu. Chtěli jste vítr! A pomocí kouzel a magie těch zrádců přísahy jste nám ukradli polovinu naší říše a ohradili ji před životem a světlem, abyste tam mohli žít věčně. Zloději a zrádci!“

„Sestro,“ promluvila k ní Tehanu, „tito lidé nám nic neukradli. Oni jsou ti, kteří za to platí.“

Po jejím chraptivém, šeptavém hlasu se rozhostilo mlčení.

„Co je ta cena?“ zeptal se Jmenovač.

Tehanu se podívala na Irian. Irian krátce zaváhala a pak řekla velice tlumeným hlasem. „Nenasytlost zhasíná slunce. To jsou Kalessinova slova.“

Jako další promluvil Azver Skladebník. Díval se při tom do uliček mezi stromy na opačné straně mýtiny, jako by sledoval nepatrný pohyb listů. „Předkové zjistili, že dračí říše není jen říše těla. Že mohou létat... možná mimo čas... A ze závnosti nad tou svobodou se vypravili dračí cestou na západ za nejzápadnějším obzorem. Tam prohlásili část jejich říše za svou. Bezčasou říši, kde já může přetrvávat věčně. Ne však v těle, jak tomu bylo u draků. Lidé tam mohou být pouze duchem... Proto postavili zeď, kterou žádné živé tělo nemůže překonat, lidské ani dračí. Báli se totiž dračího hněvu. A svým jmenovačským uměním opředli všechny západní země pavučinou čar, aby lidé z ostrovů po smrti odešli do západu za nejzápadnějším obzorem, kde bude jejich duch žít věčně.“

Jenže tím, jak postavili zeď a rozprostřeli svá kouzla, za zdí přestal vát vítr. Moře ustoupilo. Prameny vyschly. Hory úsvitu se změnilly v hory noci. Ti, kteří zemřeli, přišli do temné, suché země.“

„Prošel jsem tu zemi,“ ozval se tiše, proti své vůli Lebannen. „Smrti se nebojím, ale z ní strach mám.“

Zavládlo ticho.

„Pavouk a Thorion,“ řekl hrubým, zdráhavým hlasem Povolávač, „se pokusili tu zeď strhnout. Aby mrtvým navrátili život.“

„Život ne, mistře,“ ozval se Seppel. „Podobně jako Stvořitelé run, také oni hledali nesmrtelné já bez těla.“
„Přesto jejich čáry způsobily rozvrat,“ řekl zadumaně Povolávač. „A tak si draci začali vzpomínat na staré křivdy... A duše mrtvých teď natahují ruce přes zed' a touží po návratu do života.“
Habr vstal a řekl: „Oni netouží po životě. Chtějí smrt. Chtějí být znovu jedno se zemí. Znovu s ní splynout.“
Všichni obrátili zrak k němu, ale on o tom téměř nevěděl; byl zpola s nimi a zpola v suché zemi. Tráva pod jeho nohama byla zelená a ozářená sluncem, mrtvá a šerá. Listy stromů se nad ním chvěly a kousek od něho, níž na svahu tmavého kopce, byla nízká kamenná zed'. Viděl z nich všech pouze Tehanu; neviděl ji zřetelně, ale poznal ji, jak stojí mezi ním a zdi. Promluvil na ni: „Postavili ji, ale rozebrat ji neumějí,“ řekl. „Pomůžeš mi, Tehanu?“
„Pomůžu, Haro,“ odpověděla.
Pak mezi ně náhle vpadl jakýsi stín, jakási velká, temná, objemná síla. Schovala ji a jeho popadla a stiskla. Vzpíral se, lapal po dechu, ale nedokázal se nadechnout. Uviděl ve tmě rudý oheň a pak už neviděl nic.
* * *

Setkali se ve svitu hvězd na okraji mýtiny, král západních zemí a rokeský mistr, dvě síly Zeměmoří.
„Bude žít?“ zeptal se Povolávač a Lebannen odpověděl: „Bylinář říká, že teď není v ohrožení života.“
„Udělal jsem chybu,“ přiznal Povolávač. „Je mi to líto.“
„Proč jsi ho povolal zpět?“ zeptal se král, nikoli vyčítavě, ale proto, že chtěl odpověď.
Po dlouhé odmlce Povolávač mrzutě řekl: „Protože bylo v mé moci to udělat.“
Mlčky kráčeli otevřenou pěšinou mezi mohutnými stromy. Po obou stranách byla hustá tma, ale v místech, kudy šli, se rozlévalo šedé světlo hvězd.
„Udělal jsem chybu. Ale chtít zemřít není správné,“ řekl Povolávač. Měl přízvuk z Východních dálav. Mluvil tiše, skoro až prosebně. „U velice starých, těžce nemocných, možná. Ale život dostáváme. Určitě je špatné nenechat si ten velký dar a neopatrovat ho jako poklad.“
„Smrt také dostáváme,“ odvětil král.
Habr ležel na slanníku položeném na travu. Skladebník řekl, že by měl ležet pod hvězdami, a Bylinář s tím souhlasil. Spal a Tehanu seděla vedle něho.
Tenaar seděla ve dveřích nízkého kamenného domu a pozorovala ji. Nad mýtinou zářily velké hvězdy pozdního léta a nejvýš z nich stála hvězda zvaná Tehanu, Srdce labutě, svorník oblohy.
Seserakh tiše vyšla z domu a sedla si na práh vedle ní. Sundala si čelenku, která držela její závoj, a nechala hřívu žlutohnědých vlasů nesvázanou.
„Ach, má přítelkyně,“ zašeptala, „co s námi bude? Mrtví sem přicházejí. Cítíš je? Je to jako příliv. Valí se přes tu zed'. Myslí, že je nikdo nemůže zastavit. Všichni mrtví z hrobů na všech ostrovech, za všechna ta století...“
Tenaar cítila ten tep, to volání, v hlavě a v krvi. Již věděla, co věděl Habr. Všichni to věděli. Ale ona dál lpěla na tom, čemu věřila, přestože se z víry stala pouhá naděje. Řekla: „Jsou to jenom mrtví, Seserakh. Postavili jsme falešnou zed'. Musí být rozebrána. Ale je pravá zed'.“
Tehanu vstala a tiše k nim došla. Sedla si na schod pod nimi.
„Je v pořádku, spí,“ zašeptala.
„Byla jsi tam s ním?“ zeptala se Tenaar.
Tehanu přikývla. „Byli jsem u zdi.“
„Co udělal Povolávač?“
„Povolal ho — přivedl ho zpět silou.“
„K životu.“
„K životu.“
„Nevím, čeho bych se měla bát víc,“ řekla Tenaar, „jestli života, nebo smrti. Ráda bych se strachu zbavila.“
Tvář Seserakh a vlna jejích teplých vlasů se na okamžik mazlivě sklonily k Tenařinu rameni. „Jsi statečná, moc statečná,“ zamumlala. „Ale já! Bojím se moře! Bojím se smrti!“
Tehanu seděla mlčky. V slabém, měkkém světle, které se vznášelo mezi stromy, si Tenaar všimla, jak má její dcera štíhlou ruku křížem položenou přes tu popálenou a deformovanou.
Pak Tehanu promluvila tichým, zvláštním hlasem. „Myslím, že až zemřu, budu moci vydechnout zpátky dech, který mi dal život. Budu moci vrátit světu všechno to, co jsem neudělala. Všechno, čím jsem mohla být, ale nedokázala jsem to. Všechny volby, pro které jsem se nerozhodla. Všechno, co jsem ztratila, vyčerpala a promrhala. Budu to moci vrátit světu. Životům, které ještě nikdo neprožil. To bude zase můj dar světu, jenž mi dal život, který jsem prožila, lásku, kterou jsem cítila, a dech, který jsem dýchala.“
Zvedla oči ke hvězdám a povzddechla si. „To ještě dlouho nebude,“ zašeptala. Potom se ohlédla po Tenaar.
Seserakh zlehka pohládila Tenaar po vlasech, vstala a tiše odešla do domu.
„Myslím, že to nebude dlouho trvat, matko...“
„Já vím.“
„Nechci tě opustit.“
„Musíš mě opustit.“
„Já vím.“
Mlčky seděly v mihotavé tmě Háje.
„Podívej,“ zašeptala Tehanu. Oblohou se mihla padající hvězda, rychlá, pomalu zhasínající světelná stopa.
* * *

Ve svitu hvězd sedělo pět čarodějů. „Podívejte,“ řekl jeden a rukou sledoval padající hvězdy.
„Duše umírajícího draka,“ řekl Azver Skladebník. „Tak se to říká na Karego-At.“

„A draci umírají?“ zeptal se zamyšleně Onyx. „Asi jinak než my, ne?“
„Žijí jinak než my. Přecházejí mezi světy. Jak to říká Orm Irian. Z větru světa do jiného větru.“
„Tak jako jsme to chtěli my,“ řekl Seppel. „A nedokázali jsme to.“
Sázka na něho zvědavě pohlédl. „U vás na Palnu jste tu pověst znali odjakživa, to učení, které jsme dnes slyšeli — o rozchodu lidí a draků a vzniku suché země?“
„Ne tak, jak jsme to slyšeli dnes. Učili mě, že verw nadan bylo první velké vítězství magického umění. A že cílem magie je zvítězit nad časem a žít věčně... Od toho se odvíjí zlo, které Pelnské učení napáchalo.“
„Alespoň jste si ponechali poznání, které jsme my zavrhlí,“ prohlásil Onyx. „Stejně jako vaši lidé, Azvere.“
„Zase jste udělali dobře, když jste tady postavili Velký dům,“ řekl s úsměvem Skladebník.
„Ale postavili jsme ho špatně,“ přiznal Onyx. „Všechno, co stavíme, stavíme špatně.“
„Tak ho budeme muset strhnout,“ řekl Seppel.
„Ne,“ řekl Sázka. „Nejsme draci. My žijeme v domech. Potřebujeme alespoň nějaké zdi.“
„Pokud může okny profukovat vítr,“ podotkl Azver.
„A kdo vejde dveřmi?“ zeptal se přívětivým hlasem Dveřník.
Nastalo ticho. Cvrček, který pilně trylkoval někde na druhé straně mýtiny, zmlkl a znovu zatrylkoval.
„Draci?“ zeptal se Azver.
Dveřník zavrtěl hlavou. „Myslím si, že rozdělení, které začalo, a pak bylo zrazeno, bude konečně dovršeno. Draci si půjdou po svých a nechají nás tady s volbou, pro kterou jsme se rozhodli.“
„Poznání dobrého a zlého,“ řekl Onyx.
„Radost z dělání a tvoření,“ přidal se Seppel. „Naše síla.“
„A naše nenasytnost, naše slabost, náš strach,“ dodal Azver.
Prvnímu cvrčkovi odpověděl další, blíž k potoku. Dvoji trylkování tepalo, sbíhalo se v rytmu a znovu se rozcházelo.
„Bojím se jedné věci,“ promluvil Sázka, „a bojím se jí tolik, že se ji zdráhám vyslovit: že až draci odejdou, odejde s nimi naše moc, naše umění. Naše magie.“
Mlčení ostatních ukazovalo, že se bojí stejné věci jako on. Nakonec však promluvil Dveřník, vlídně, ale s určitou jistotou. „Ne, já myslím, že ne. Jistě, oni představují tvoření. Ale my jsme si tvoření osvojili. Udělali jsme z něj něco, co patří k nám. Nedá se nám vzít. Abychom je ztratili, musíme je zapomenout, zahodit.“
„Jako to udělali moji lidé,“ řekl Azver.
„Přesto si tvoji lidé pamatují, co je zem, co je věčný život,“ namítl Seppel. „Zatímco my jsme to zapomněli.“
Na dlouhou chvíli mezi nimi zavládlo mlčení.
„Mohl bych natáhnout ruku ke zdi,“ řekl velice tiše Sázka a Seppel dodal: „Jsou blízko, jsou velice blízko.“
„Jak máme poznat, co máme udělat?“ zeptal se Onyx. Do ticha, které se po jeho otázce rozhostilo, promluvil Azver:
„Když byl můj pan arcimág jednou se mnou tady v Háji, řekl mi, že se celý život učil, jak se rozhodovat ve věcech, kdy neměl jinou volbu než konat.“
„Kéž by tady teď byl,“ posteskl si Onyx.
„Ten už nic nevykoná,“ zamumlal s úsměvem Dveřník. „Ale my můžeme. Sedíme tady a bavíme se na okraji propasti — všichni to víme.“ Onyx se rohlédl po jejich tvářích ozářených hvězdami. „Co po nás mrtví chtějí?“
„Co po nás chtějí draci?“ otázal se Sázka. „Tyto ženy, které jsou draci, draci, které jsou ženy — proč jsou tady? Můžeme jim důvěřovat?“
„Máme na vybranou?“ poznamenal Dveřník.
„Já myslím, že ne,“ odvětil Skladebník. Do hlasu mu proniklo ostří tvrdosti, ostří meče. „Můžeme se jen nechat vést.“
„Nechat se vést draky?“ zeptal se Sázka.
Azver zavrtěl hlavou. „Habrem.“
„To přece není žádný průvodce!“ ohradil se Sázka. „Nějaký vesnický správkař?“
Onyx řekl: „Habr má moudrost, ale v rukách, ne v hlavě. Nechává se vést svým srdcem. Rozhodně o to neusiluje, aby nás vedl.“
„Přesto byl z nás vybrán právě on.“
„Kdo ho zvolil?“ zeptal se tiše Seppel.
Skladebník mu odpověděl: „Mrtví.“
Seděli mlčky. Trylkování cvrčků utichlo. Trávou, šedě nasvícenou světlem hvězd, se k nim přiblížily dvě postavy.
„Můžeme s vámi Cejch a já chvíli posedět?“ zeptal se Lebannen. „Dnes v noci se nedá spát.“
* * *

Na schodech přede dveřmi domu na Převisu seděl Ged a pozoroval hvězdy nad mořem. Před hodinou, přede dvěma zašel dovnitř, aby se vyspal, ale když zavřel oči, uviděl ten svah a uslyšel hlasy stoupající jako vlna. Ihned vstal a vyšel ven, kde se mohl dívat, jak se hvězdy pohybují.
Byl unavený. Oči se mu zavřou a potom bude tam u té kamenné zdi, se srdcem zmrazeným hrůzou, že tam bude navěky a nenajde cestu zpět. Netrpělivý, ztrápený strachem, nakonec znovu vstal, přinesl si z domu lucernu, zapálil ji a vykročil pěšinou k domku tetky Mechoviny. Možná bude mít strach, možná ne; Mechovina měla k té zdi v těchto dnech docela blízko. Ale Vřesinka propadne panice určitě a Mechovina ji nedokáže uklidnit. A jelikož on tentokrát nebyl tím, kdo mohl vykonat, co bylo třeba vykonat, mohl jít alespoň upokojit ubohou hlupačku. Mohl jí říct, že to jsou jenom sny. Nebylo jednoduché jít potmě, lampa vrhala na pěšinu velké stíny malých věcí. Šel pomaleji, než by byl chtěl, a čas od času zakopl.
Přestože bylo pozdě, uviděl, že v domě staré vdovy se svítí. Někde dál ve vesnici nařikalo dítě. Maminko, maminko, proč ti lidé volají? Kdo jsou ti volající lidé, maminko? Ani tam se nespalo. Nikde v Zeměmoří se toho dnes v noci

mnoho nenaspí, pomyslel si Ged. Maličko se při té představě uculil. Vždycky měl rád tu pauzu, tu děsivou pauzu okamžik předtím, než se svět změní.

* * *

Habr se probudil. Ležel na zemi a cítil pod sebou její hloubku. Nad ním hořely jasné hvězdy, letní hvězdy, které poskakovaly mezi listy, jak foukal vítr, a pohybovaly se od východu k západu, jak se svět otáčel. Chvilí se na ně díval, než je opustil.

Tahanu na něho čekala na kopci.

„Co musíme udělat, Haro?“ zeptala se ho.

„Musíme opravit svět,“ řekl. Usmál se, protože konečně cítil na srdci lehkost. „Musíme strhnout tu zeď.“

„A oni nám můžou pomoci?“ zeptala se, neboť mrtví se shromáždili v temnotě a nyní čekali, mlčenliví, nesčetní jako tráva, písek nebo hvězdy. Bylo to jako široká, tmavá pláž duší.

„Ne,“ odpověděl, „ale třeba můžou jiní.“ Sešel z kopce ke zdi. Sahala mu tady o málo výš než do pasu. Položil ruce na jeden kámen z krycí řady a zkusil jím pohnout. Vězel pevně na místě, nebo byl těžší, než měl kámen být. Nedokázal jej zvednout, nedokázal jím vůbec hnout.

Tahanu přišla vedle něho. „Pomoz mi,“ pobídl ji. Položila ruce na kámen, lidskou ruku i spálený spár, uchopila jej nejlépe, jak mohla, a zatáhla nahoru. Kámen se pohnul, nejdřív maličko a pak o trochu víc. „Zatlač!“ řekla a společně se jím ho podařilo pomalu odtlačit. Skřípavě drhnul o kámen pod sebou, až s temným, těžkým žuchnutím spadl na druhou stranu zdi.

Další kámen byl menší. Společně jej dokázali zvednout z místa. Nechali jej spadnout do prachu na bližší straně.

Nato proběhlo zemí pod jejich nohama zachvění. Kamínky, které ve stěně ucpávaly mezery, zarachotily. A zástupy mrtvých s dlouhým povzdechem přistoupily blíž ke zdi.

* * *

Skladebník se náhle postavil a zaposlouchal se. Po celé mýtině vířilo listí, hájové stromy se skláněly a chvěly, jako by se do nich opíral silný vítr, ale bylo bezvětří.

„Teď přijde ta změna,“ řekl a odešel od nich do tmy pod stromy.

Povolávač, Dvevník a Seppel vstali a pohotově, beze slova vykročili za ním. Sázka a Onyx je pomaleji následovali.

Lebannen se vztyčil. Udělal několik kroků za ostatními, zaváhal a spěšně přešel přes mýtinu k nízkému domku z kamenů a drnů. Shýbl se do tmavého dvevního otvoru. „Irian,“ řekl. „Irian, vezmeš mě s sebou?“

Irian vyšla z domu. Usmívala se a celá vyzařovala jakýsi ohnivý jas. „Tak pojď, rychle,“ vyzvala ho a vzala ho za ruku. Její ruka páčila jako hořící uhel, když ho zvedla do jiného větru.

Krátce nato vyšla z domku na světlo hvězd Sesarakh a po ní Tenar. Stály a rozhlížely se. Nic se nehýbalo; stromy byly opět klidné.

„Všichni odešli,“ zašeptala Sesarakh. „Na Dračí stezku.“

Postoupila o krok dopředu a zadívala se do tmy.

„Co budeme dělat, Tenar?“

„Máme hlídat dům,“ řekla Tenar.

„Ach!“ zašeptala Sesarakh a klesla na kolena. Spatřila Lebannena, jak leží v trávě nedaleko dveří, obličejem dolů. „Není mrtvý — myslím — Ach, můj drahý pane králi, neodcházej, neumírej!“

„Je s nimi. Buď u něho. Zahřívej ho. Hlídej dům, Sesarakh,“ řekla Tenar. Došla k místu, kde ležel Habr, nevidoucí oči obrácené k hvězdám. Sedla si k němu a vzala ho za ruku. Čekala.

* * *

Obrovským kamenem, na němž měl ruce, Habr sotva pohnul, ale měl vedle sebe Povolávače, který se do něho zapřel ramenem a řekl: „Teď!“ Společně tlačili tak dlouho, až se kámen převážil a se stejně těžkým, definitivním žuchnutím spadl na druhou stranu zdi.

Teď tam s ním a s Tahanu byli i ostatní, páčili kameny a házeli je vedle zdi. Habr si všiml, jak jeho ruce na okamžik vrhly v rudé záři stín. Orm Irian, jak ji viděl poprvé, v podobě obrovského draka, ze sebe vyrazila ohnivý dech, jak zápasila s balvanem v nejnižší řadě kamenů, zapuštěným hluboko do země. Její drápy vykřesaly jiskry, ostatná záda se prohnula a kámen se těžkopádně odvalil, čímž se zeď v tom místě přerušila úplně.

Ze stínů na druhé straně vyšel nesmírný, tichý výkřik. Znělo to jako náraz moře na vymletý břeh. Jejich temná masa se vzedmula proti zdi. Ale Habr zvedl hlavu a uviděl, že již není úplně tma. Po obloze, kde hvězdy vždycky stály, se pohybovala světla, rychlé ohnivé jiskry daleko na temném západě.

„Kalessin!“

To byl hlas Tahanu. Podíval se na ni. Dívala se na oblohu západním směrem. Neměla oči pro zemi.

Zvedla paže. Od prstů po ramena jí přeběhl oheň, do vlasů, do tváře a do těla, vyšlehl jí nad hlavu v podobě velkých křídel a zvedl ji do vzduchu jako bytost v jednom ohni, planoucí a krásnou.

Vyrazila ze sebe hlasitý, jasný, slovy nevyjádřitelný výkřik a vznesla se. Letěla vysoko, rychle, prudce, vzhůru k obloze, na níž přibývalo světla a bílý vítr vymazal prázdné hvězdy.

Ze zástupů mrtvých se tu a tam někteří třepetavě proměnili v draky, podobně jako ona, a vzlétli do větru.

Většina postupovala vpřed pěšky. Již se netlačili, nevykřikovali. S neuspěchanou jistotou kráčeli k probořeným místům ve zdi: nesmírné zástupy mužů a žen, které došly k rozvalené zdi, bez zaváhání ji překročily a zmizely: jako obláček prachu, jako dech, který na okamžik zazářil ve stále silícím jasu.

Habr je pozorně sledoval. Zapomněl se a stále držel v ruce utěšňovací kamínek, který vypáčil ze zdi, aby uvolnil větší kámen. Díval se, jak mrtví volně odcházejí. Nakonec ji mezi nimi spatřil. Odhodil kámen stranou a vykročil vpřed. „Lilie,“ řekl. Všimla si ho, usmála se a podala mu ruku. Vzal ji za ni a společně udělali krok do slunečního světla.

* * *

Lebannen stál vedle rozbořené zdi a díval se, jak oblohu na východě prozařuje svítání. Východ byl tam, kde předtím nebyl žádný směr, kde nebylo kam jít. Teď tam byl východ a západ, světlo a pohyb. Samotná země se pohybovala, třásla se a chvěla jako nějaké obrovské zvíře, takže kamenná zeď se mimo místa, kde byla přerušena, rozsypala na hromadu suti. Ze vzdálených, černých štítů hor zvaných hory Bolesti vyšlehl oheň, ten, který hoří v srdci světa, ten, který živí draky.

Zadíval se na oblohu nad těmi horami a uviděl, tak jako je kdysi viděli s Gedom nad západním mořem, přilétat draky na ranním větru. Krouživě se blížili k místu, kde stál mezi ostatními, nedaleko vrcholku kopce, nad pobořenou zdí. Dva z nich znal, Orm Irian a Kalessina. Třetí měl zářivé, zlaté šupiny a zlatá křídla. Letěl z nich nejvýš a nesnesl se k nim. Orm Irian si s ním ve vzduchu hrál. Letěli spolu, honili se navzájem, stoupali výš a výš, až na Tehanu znenadání dopadly nejvyšší paprsky vycházejícího slunce a ona zahořela jako její jméno, velká jasná hvězda.

Kalessin znovu zakroužil, spustil se níž a mohutně dosedl mezi sutiny zdi.

„Agni Lebannen,“ oslovil drak krále.

„Nejstarší,“ řekl král drakovi.

„Aissadan verw nadannan,“ pronesl silný, syčivý hlas jako moře činelů.

Cejch, rokeský Povolávač, stál vedle Lebannena, jako by vrostl do země. Zopakoval drakova slova v řeči tvoření a potom je řekl v hardštině: „To, co bylo rozděleno, je rozděleno.“

Skladebník stál blízko nich a vlasy mu zářily silicím světlem. Řekl: „To, co bylo postaveno, je zbořeno. To, co bylo zbořeno, je spojeno.“

Potom toužebně vzhlédl k obloze, k zlatému a rudobronzovému drakovi, ale odlétli tak daleko, že je téměř nebylo vidět, a kroužili v širokých spirálách nad dlouhou, klesající zemí, kde se v denním světle prázdna, přízračná města rozplývala v nic.

„Nejstarší,“ řekl a dlouhá hlava se pomalu otočila zpátky k němu.

„Najde si někdy cestu lesem zpět?“ zeptal se Azver dračí řečí.

Kalessinovo dlouhé, bezedné, žluté oko si ho změřilo. Obrovská ústa vypadala, jako by se usmívala, když byla zavřená, podobně jako ústa ještěrek. Nepromluvila.

Potom se drak dal těžkopádně do pohybu podél zdi, takže kameny, které dosud stály, pod jeho břichem klouzaly a se skřípěním padaly. Kalessin od nich kroutivě poodešel, mávnutím zvednutými křídly, doprovázeným svistem a zachřestěním, se odlepil od svahu a nízko nad zemí se rozlétl k horám, jejichž štíty teď zářily dýmem, bílou párou, ohněm a slunečními paprsky.

„Pojďte, přátelé,“ řekl tiše Seppel. „My máme na svobodu ještě čas.“

* * *

Sluneční světlo se rozlévalo oblohou nad korunami nejvyšších stromů, ale mýtiny ještě zůstávala ve studené jitřní šedi. Tenar seděla v trávě s tvář skloněnou a držela Habra za ruku. Podívala se na krůpěje studené rosy v trávě, jak visí v maličkých, jemných kapičkách podél celého stébka a v každé z nich se odráží celý svět.

Někdo řekl její jméno, ale ona nezvedla hlavu.

„Odešel,“ řekla.

Skladebník k ní poklekl. Laskavou rukou se dotkl Habrovy tváře.

Chvilu tam klečel a mlčel. Pak řekl Tenar jejím jazykem: „Má paní, viděl jsem Tehanu. Zlatá, létá na jiném větru.“

Tenar k němu vzhlédl. Jeho obličej byl bílý a unavený, ale v očích se mu mihl odraz pýchy.

Chvilu se snažila marně, ale pak přeci jen řekla chraptivě a téměř neslyšně: „Zdravá?“

Přikývl.

Pohládila Habrovu ruku, ruku správkaře, jemnou a zručnou. Do očí jí vhrkly slzy.

„Nech mě chvíli s ním,“ řekla a rozplakala se. Přitiskla si ruce na tvář a usedavě, hořce, tiše plakala.

* * *

Azver došel ke skupince u dveří do domu. Onyx a Sázka byli po boku Povolávače, který stál kousek od princezny, sklíčený a plný úzkosti. Princezna se krčila u Lebannena a chránila ho rukama, které na něm držela zkřížené, aby se ho žádný čaroděj nedotkl. Oči se jí blýskaly. V ruce svírala Lebannenovu krátkou dýku.

„Vrátil jsem se s ním,“ řekl Cejch Azverovi. „Snažil jsem se zůstat s ním. Nebyl jsem si jistý cestou. A ona mě k němu nepustí.“

„Ganaí,“ řekl Azver. Byl to její titul v karžštině, princezno.

Její oči vylétly k němu. „Ach, díky Atwahovi a Wuluahovi a věčná chvála Matce!“ zvolala. „Pane Azvere! Ať ti proklátí kouzelníci odejdou. Zabijte je! Oni mi zabili krále.“ Podala mu dýku za tenkou ocelovou čepel.

„Ne, princezno. Odešel s drakem Irian. Ale tento kouzelník ho přivedl zpátky k nám. Dovolte, abych ho prohlédl.“ Klekl si, maličko natočil Lebannenovu tvář, aby ji lépe viděl, a položil mu ruce na hrud'. „Je studený,“ řekl. „Zpáteční cesta byla těžká. Vezměte ho do náruče, princezno. Zahřívajte ho.“

Kousla se do rtu. „Snažila jsem se,“ řekla. Odhodila dýku a sklonila se k bezvědomému. „Ubohý král!“ řekla tiše hardsky. „Drahý král, ubohý král!“

Azver vstal a řekl Povolávači. „Myslím, že se z toho dostane, Cejchu. Ona je teď mnohem platnější než my.“

Povolávač natáhl mohutnou ruku a uchopil Azvera za paži. „Opatrně.“

„Dveřník,“ řekl Azver, zbělel ještě víc než předtím a rozhlédl se po mýtině.

„Vrátil se s Pelňanem,“ připomněl Cejch. „Sedni si, Azvere.“

Azver ho poslechl a klesl na dřevěné sedátko, na němž předchozí odpoledne seděl starý Proměňář. Stařec se večer vrátil do Školy... A potom začala dlouhá noc, noc, která přivedla kamennou zeď tak blízko, že spát znamenalo být tam, a

být tam byla hrůza, takže nikdo nespál. Možná nikdo na celém Roke a na všech ostrovech... Pouze Habr, který jim dělal průvodce... Azver se přistihl, že dřímá a chvěje se.

Sázka se ho pokusil přesvědčit, aby odešel do zimního domu, ale Azver trval na tom, že by měl být princezně nablízku, aby jí mohl překládat. A také Tenar, pomyslel si, aniž to řekl. Aby ji chránil. Aby ji nechal truchlit. Habra se již smutek nedotýkal. Předal svůj smutek jí. Jim všem. Svou radost...

Bylinář se vrátil ze Školy. Měl o Azvera starost a dal mu přes ramena zimní plášť. Skladebník dál seděl v unaveném horečnatém polospánku a nevnímal ostatní. Pozoroval, jak se sluneční světlo krade listovím dolů, neurčitě popuzený přítomností tolika lidí na své zamilované, tiché mytíně. Jeho bdění bylo odměněno, když za ním přišla princezna, poklekla před ním, zahleděla se mu s přepečlivou úctou do tváře a řekla: „Pane Azvere, král by s vámi chtěl mluvit.“ Pomohla mu vstát, jako by byl stařec. Nevadilo mu to. „Děkuji, gaínha,“ řekl.

Zasmála se. „Nejsem královna.“

„Budeš,“ odvětil Skladebník.

* * *

Byl silný úplňkový příliv a Delfin musel počkat na změnu proudů, aby proplul mezi Ozbrojenými útesy. Tenar vystoupila v Přístavu Gont až v půli dopoledne, a pak ji ještě čekala dlouhá cesta do kopce. Slunce se klonilo k západu, když prošla přes Re Albi a vydala se stezkou po útesu k domku.

Ged zaléval zeli, které již stačilo pořádně vyrůst.

Narovnal se a podíval se tím jestřábím, zamračeným pohledem, jak k němu přichází. „Ach,“ řekl a vykročil jí vstříc.

Rychle překonala těch několik posledních kroků. „Konečně, můj milý.“

* * *

Byla unavená. Byla velice ráda, že s ním může sedět nad sklenkou Jiskrova červeného vína a dívat se, jak večer začínajícího podzimu rozlévá po celém západním moři ohnivé zlato.

„Jak to mám udělat, abych ti řekla všechno?“ řekla.

„Vyprávěj to pozpátku,“ navrhl.

„Tak dobře. Udělám to tak. Chtěli, abych zůstala, ale já jsem řekla, že chci jet domů. Nejdřív ale bylo zasedání rady, královny rady, kvůli zasnoubení. Samozřejmě bude velká svatba a všechno kolem, ale já myslím, že u toho nemusím být. Protože opravdu se z nich manželé stali v tu chvíli. Elfarraniným prstenem. Naším prstenem.“

Podíval se na ni a usmál se. Byl to ten široký, milý úsměv, o němž si myslela, možná mylně a možná oprávněně, že jej na jeho tváři nikdo jiný než ona nikdy neviděl.

„Opravdu?“

„Lebannen přišel a postavil se takto, vidíš, po mé levici, a potom přišla Saserakh a stoupla si po mé pravici. Před Maharionovým trůnem. A já jsem zvedla Prsten. Tak jako jsem to udělala, když jsme jej přivezli do Havnoru, vzpomínáš? Na Bystrozraké, v záři slunce? Lebannen jej vzal do rukou, políbil jej a vrátil mi ho. A já jsem jí ho navlékla na ruku, vyšlo to akorát, že jí přešel přes ruku — a Saserakh není žádný drobeček... Ach, měl bys ji vidět, Gede! Jaká je krasavice, jaká je lvice! Lebannen potkal sobě rovnou... A všichni jásali. Začaly slavnosti a podobně. A tak jsem mohla odjet.“

„Pokračuj.“

„Pozpátku?“

„Pozpátku.“

„Dobrá. Předtím byl Roke.“

„Na Roke to není nikdy jednoduché.“

„To ne.“

Mlčky upíjeli červené víno.

„Vyprávěj mi o Skladebníkovi.“

Usmála se. „Saserakh mu říká Bojovník. Říká, že jedině bojovník se může zamilovat do draka.“

„Kdo šel do suché země za ním — tenkrát v noci?“

„On šel za Habrem.“

„Och,“ řekl Ged, překvapeně a s určitým uspokojením.

„Stejně jako ostatní mistři. A Lebannen a Irian...“

„A Tehanu.“

Mlčení.

„Odešla z domu. Když jsem vyšla ven, byla pryč.“ Dlouhé ticho. „Azver ji zahlédl. Ve vycházejícím slunci. Na jiném větru.“

Mlčení.

„Všichni odešli. Na Havnoru ani na západních ostrovech žádní draci nezůstali. Onyx řekl: tak, jak se stínové místo a všechny stíny v něm spojily se světem světla, oni získali zpět svou pravou říši.“

„Rozbili jsme svět, abychom jej uzdravili,“ řekl Ged.

Po dlouhé chvíli Tenar tichým, tenkým hlasem řekla: „Skladebník si myslí, že Irian přijde do háje, když ji zavolá.“

Ged nejdřív neřekl nic, až po chvíli: „Podívej tam, Tenar.“

Pohlédla směrem, kterým se díval, do kalné vzdušné propasti nad západním mořem.

„Jestli přiletí, přiletí odtamtud,“ řekl. „A jestli nepřiletí, je tam.“

Přikývla. „Já vím.“ Oči teď měla plné slz. „Lebannen mi na lodi zpíval takovou písničku, když jsme se vraceli na Havnor.“ Zpívat nemohla, a tak slova jenom zašeptala: „Radosti má, buď svobodná...“

Uhnul pohledem nahoru k lesům, k hoře, k tmavnoucím výškám.

„Řekni mi,“ začala, „řekni mi, co jsi dělal, když jsem tady nebyla?“
„Staral jsem se o dům.“
„Byl jsi na procházce v lese?“
„Ještě ne,“ řekl.

O AUTORCE

LE GUIN, URSULA KROEBER (1929)

Významná americká autorka fantastiky, narodila se v kalifornském Berkley 21.10.1929, v roce 1952 dokončila studium románské literatury a dnes žije s rodinou v oregonském Portlandu. Její první uveřejněnou prací byla povídka *An die Musik* (*Western Humanities Review* 1961), později zařazená do souboru *Orsinian Tales* (1976). V té době měla již napsáno několik mimo fantastiku spadajících románů a právě na jejich základě vznikl jmenovaný soubor příběhů z imaginární země kdesi ve střední Evropě, v nichž se soustředí především na každodenní život obyvatel ve společnosti utlačované totalitním režimem. Volné pokračování tvoří román *Malafrena* (1979) popisující v revoluci přerůstající odpor vůči vládní tyranii.

Do fantastiky vstoupila až půvabnou hříčkou o cestování v čase *April in Paris* (1962) v magazínu *Fantastic*. Zde také v následujících dvou letech publikovala všechny své kratší práce, tedy až na povídku *The Dowry of Angyar* (*Amazing* 1964 — *Semley's Necklace*, č. *Semleyin náhrdelník* — *Staré dobré kusy/Laser* 2002), následně využitou jako prolog k debutovému románu *Rocannon's World* (1966, č. *Rocannonův svět/Laser* 1992). Příběh pozemšťana Rocannona poznávajícího na své pouti multirasovou společnost planety *Fomalhaut II* se jen stěží povznesl nad tehdejší úroveň nenáročných space oper, nicméně se stal základem k rozsáhlému cyklu ze světa tzv. *Ekumeny*. Velkou část galaxie zde v minulosti osídlili lidé pocházející z planety *Hain*, jejich rozsáhlá expanze po sobě ve vesmíru zanechala rozmanitou sbírku polidštěných ras často geneticky přizpůsobených k životu na kolonizovaných planetách. Pozemské lidstvo objevuje tyto pozůstatky díky vynálezům okamžité komunikace a cestování dosahujícího téměř hranice rychlosti světla. Po jejich setkání s potomky původní Hainské civilizace je ustanoven Světový svaz, později přetvořený v *Ekumenu*, rovnostářské sdružení lidských obyvatel mnoha světů, jehož zástupci hledají dosud neobjevené civilizace nejen lidského původu. V neprávem přehlíženém románu *A Planet of Exile* (1966) se slábnoucí pozemská kolonie na planetě *Werel* musí naučit spolupracovat s původním obyvatelstvem a společně vytvořit účinnou obranu proti mohutné invazi pravidelně útočících kočovných kmenů. Román *City of Illusions* (1967) představuje pochmurnou vizi budoucí Země ovládané mimozemskými útočníky se schopností obelhat telepaticky nadané jedince, avšak hrdina příběhu se po znovunabytí ztracené paměti ukáže být vyslancem s talentem rozeznat lež ukrytou v jejich myslích. Jmenovaná trojice románů byla shrnuta do jednoho svazku pod názvem *Three Hainish Novels* (1978 — *Worlds of Exile and Illusion*).

Skutečným autorským průlomem se v oblasti SF stal román *The Left Hand of Darkness* (1969 — *Hugo a Nebula*, č. *Levá ruka tmy/Argo* — *Panda* 1995), jedna z nejzásadnějších prací v dějinách žánru. Jde o příběh vyslance *Ekumeny*, jenž se v drsných podmínkách mrazivé planety *Gethen* pokouší porozumět mistrně popsané civilizaci hermafroditů s obvykle neutrálním pohlavím, které se periodicky mění dle pravidel jejich sexuálního cyklu. Román dramaticky změnil pověst autorky dobrodružných space oper v jednu z předních představitelk žánru. Poprvé se planeta *Gethen* objevila v povídce *Winter's King* (*Orbit* 5, ed. *Damon Knight* 1969 — nom. *Hugo*) a později ještě v povídce *Coming of Age in Karhide* (*New Legends*, ed. *Greg Bear & Martin H. Greenberg* 1995, č. *Dospívání v Karhide* — *Science Fiction* 1995/*Netopejř* 1997). Rozsáhlá novela *The Word for World Is Forest* (*Again, Dangerous Visions*, ed. *Harlan Ellison* 1972 — *Hugo*, nom. *Nebula*, č. *Svět je les, les je svět* — *Experiment člověk/Svoboda* 1983) představuje lidské kolonizátory cizího světa jako nemilosrdné vykořisťovatele původního obyvatelstva, které se však přece jen dokáže ubránit jejich vpádu. Novela byla s předchozí románovou čtveřicí vydána v jednom svazku jako *Five Complete Novels* (1985).

Vedle povídky *The Eye Altering* (*The Altered* 1, ed. *Lee Harding* 1976) patří k hainskému cyklu rovněž známá novela *Vaster Than Empires and More Slow* (*New Dimensions* 1, ed. *Robert Silverberg* 1971 — nom. *Hugo*, česky *Mohutnější než impéria a pomaleji* — *Nejmenší vesmír/Polaris* 1992), kde pozemská expedice objeví na cestě do vzdálených neprobádaných končin vesmíru planetu, jejíž biosféra je jediným obrovským organismem. Cenami zahrnutý román *The Dispossessed: An Ambiguous Utopia* (1974 — *Hugo, Nebula, Locus a Jupiter*, č. *Vyděděnec/Laser* 1995) představuje další umně vystavěnou společnost neobvyklého uspořádání. Jeho děj sleduje příběh nadaného fyzika, jenž se na cestě za realizací vynálezu přístroje pro okamžitou mezihvězdnou komunikaci rozhodne opustit antiautoritářskou nehostinnou planetu *Anarres* a emigrovat mezi nepřátelsky naladěné obyvatele sousedního kapitalisticky orientovaného *Urrasu*. Všudypřítomné rozdíly mezi uspořádáním obou kultur poskytly autorce dostatečný prostor ke zpravidla nejednoznačnému srovnání jejich pozitivních i negativních vlastností. Román se zřejmě díky dosud v autorčině díle nevídanému rozsahu nevyhnul slabším místům ve stavbě příběhu a celkově nepůsobí tak průzračným dojmem jako některé předchozí práce, přesto se zaslouženě zařadil mezi nejvýraznější práce desetiletí a neměl by být přehlížen dnešními čtenáři SF žánru. Zrod anarchistického řádu *Anarresu* pak objasňuje krátká povídka *The Day Before the Revolution* (*Galaxy* 1974 — *Nebula, Locus, Jupiter*, nom. *Hugo*). Do světa *Ekumeny* se opět vrátila až na počátku 90. let příběhy *The Shobies' Story* (*Universe* 1, ed. *Robert Silverberg & Karen Haber* 1990 — nom. *Nebula*, č. *Příběh Shobiů/Kredit* 1993), *Dancing to Ganam* (*Amazing* 1993), *Solitude* (*F&SF* 1994 — *Nebula*, nom. *Hugo*, č. *Samota* — *F&SF* 2/96) a *The Matter of Seggri* (*Crank!* 1994 — *James Tiptree Memorial Award*, nom. *Hugo a Nebula*). Zajímavá je především série povídek ze světa planetárního systému *Werelu* a *Yeowe*, v němž se stagnující společnost dosud nadřazené černošské rasy zotročující lid bílé pleti brání destabilizujícímu vlivu svobodomyšlné *Ekumeny*, jenž v

konečném důsledku vede k revoluci otroků na obsazené sousední planetě a následně k celosvětové občanské válce. Cyklus obsahující povídky *Betrays* (Blue Motel, ed. Peter Crowther 1994), *Forgiveness Day* (Asimov's SF 1994 — Locus, Theodore Sturgeon Memorial Award, Asimov's Readers' Poll, nom. Hugo a Nebula), *A Man of the People* (Asimov's SF 1995 — nom. Hugo) a *A Woman's Liberation* (Asimov's SF 1995 — Asimov's Readers' Poll, nom. Hugo a Nebula, česky *Osvobození ženy* — Science Fiction 1995/Netopej 1997) byl později shrnut do výborné sbírky *Four Ways to Forgiveness* (1995 — Locus) a nakonec ještě doplněn povídkou *Old Music and the Slave Women* (Far Horizons, ed. Robert Silverberg 1999, č. *Stará hudba a otrokyně* — SF legendy/Beta 2000). Složitě mezilidské vztahy na planetě O jsou předmětem povídek *Another Story* or *A Fisherman of the Inland Sea* (A Fisherman of the Inland Sea 1994), *Unchosen Love* (Amazing 1994) a *Mountain Ways* (Asimov's SF 1996 — Locus, James Tiptree Memorial Award, nom. Hugo, č. *Tak se žije na horách* — Asimov's SF 10/97). Populace planety O se dělí na dvě přísně rozlišovaná společenství, jejichž statut je dědičný a v průběhu života neměnný. Manželství je čtyřstranné a do tzv. sedoretu vstupuje vždy jeden muž a žena z obou společenství. Pohlavní styk uvnitř sedoretu je možný pouze u členů odlišných společenství, tudíž zde existují dvě heterosexuální a dvě homosexuální dvojice, sexuální vztah mezi členy stejného společenství je považován za incest. Některé mladší povídky z hainského cyklu shrnula do souboru *The Birthday of the World and Other Stories* (2002). V poutavém románu *The Telling* (2000 — Locus) je ekumenská vyslankyně Satty poslána z přísnou teokracií ovládané Země na planetu Aka, kde se kapitalisticky orientovaná vláda snaží vykořenit zvláštní způsob života rozšířený především na odlehlejších venkově, pro jehož obyvatelstvo je zdánlivě prosté vyprávění příběhů jedním z nejdůležitějších aspektů lidské existence. Hlavní inspirací díla je zjevně čínská snaha o dokonalé vyhlazení tisícileté tradice taoismu, jenž je v přímém rozporu s vládní politikou. Opětovné využití a prohloubení stále se opakujících témat spojených s charakterizací lidské společnosti je kupodivu jednou z nejsilnějších stránek tohoto vysoce kvalitního díla, které bezesporu patří k vrcholům autorčiny čtyřicetileté literární kariéry. Ve dvojici raných povídek *The Rule of Names* (Fantastic 1964, č. *Pravidlo jmen* — Divodějný/Talpress 1997) a *The Word of Unbinding* (Fantastic 1964) čtenářům poprvé představila poutavý svět oceánských ostrovů Zeměmoří, kde se někteří lidé rodí obdařeni magickým talentem, jenž je třeba cvičit metodou pojmenování věcí pravými jmény, což je skutečným a jediným klíčem k čarodějně moci.

V románu *A Wizard of Earthsea* (1968, č. *Čaroděj Zeměmoří*/AF 167 1992 a Triton 2003) se mladý čaroděj Ged musí postavit tajemnému Stínu, svému temnému Já, které v mladické nerozváznosti vyvolal z říše mrtvých. Román je skvělým příkladem neobvykle rozvinuté schopnosti autorky vytvořit imaginární svět disponující vlastní historií a mytologií, díky které získává její dílo na plastičnosti a věrohodnosti. Ve volném pokračování *The Tombs of Atuan* (1971, č. *Hrobky Atuanu*/AF 167 1994 a Triton 2003) se Ged setkává s mladou kněžkou Tenar v podzemním labyrintu pouštní svatyně, kam se vydal pátrat po chybějící polovině legendárního prstenu Erreth-Akbe. V románu *The Farthest Shore* (1972, č. *Nejvzdálenější pobřeží*/AF 167 1995 a Triton 2003) se nyní již mocný arcimág Ged pokouší ochránit slábnoucí magii na své pouti do říše mrtvých, kde čaroděj Cob v touze po nesmrtelnosti porušil zeď mezi životem a smrtí. Celá trilogie se právem stala jedním ze základních kamenů světové fantasy, její společné vydání tvoří kniha *Earthsea* (1977 — *The Earthsea Trilogy*).

Není tedy divu, že autorce trvalo téměř dvacet let, než se odhodlala zakončit Gedův příběh v románu *Tehanu: The Last Book of Earthsea* (1990 — Nebula a Locus, č. *Tehanu: Poslední kniha Zeměmoří*/AF 167 1997 a Triton 2003), kde se veškeré čarodějské moci zbavuje Ged po čase trýznivého skrývání před světem odhodlání k životu po boku Tenar, jejíž dcera v sobě překvapivě skrývá netušenou schopnost mluvit prapůvodními slovy Tvoření. Tetralogie vyšla souhrnně pod názvem *The Earthsea Quartet* (1993). Mimo beletrii stojící kniha *Earthsea Revisioned* (1993) osvětluje důvody vedoucí autorku k jejímu napsání. Povídka *Dragonfly* (Legends, ed. Robert Silverberg 1998 — nom. WFA, č. *Dračinka* — Legendy/Beta 1999) se stala základem nečekaného návratu do světa Zeměmoří v souboru *Tales from Earthsea* (2001 — Locus, č. *Příběhy ze Zeměmoří*/Triton 2003), kde se objevila v doprovodu povídek *The Finder* (2001 — Locus, č. *Hledač*), *The Bones of the Earth* (2001 — Locus, nom. Hugo, č. *Kosti země*), *On the High Marsh* (2001, č. *Na vysokých blatech*) a již dříve uveřejněné *Darkrose and Diamond* (F&SF 1999, č. *Černá růže a diamant*). Dosud poslední částí celého cyklu je román *The Other Wind* (2001, č. *Jiný vítr*/Triton 2005), v němž je zeď mezi životem a smrtí opět ohrožena a vše závisí na Gedovu příteli Habrovi, který se do nedávné smrti manželky a příchodu znepokojivých snů živil jako obyčejný vesnický čaroděj.

Kratší práce 60. a 70. let shrnula do mimořádně kvalitních souborů *The Winds Twelve Quarters* (1975 — Locus) a *The Compass Rose* (1982 — Locus a Ditmar), kde mimo jiné vyšly tituly *Nine Lives* (Playboy 1969 — nom. Nebula, česky *Devatero životů* — SL 6/79 a *Devět životů* — Základna 5/94), *The Ones Who Walk Away from Omelas* (New Dimensions 3, ed. Robert Silverberg 1973 — Hugo), *The New Atlantis* (The New Atlantis, ed. Robert Silverberg 1975 — Locus, nom. Hugo a Nebula), *The Diary of the Rose* (Future Power, ed. Jack Dann & Gardner Dozois 1976 — Jupiter, nom. Hugo a Nebula), *The Pathways of Desire* (New Dimensions 9, ed. Robert Silverberg 1979 — nom. Nebula) a *Sur* (New Yorker 1982—Locus, nom. Hugo).

V samostatném románu *The Lathe of Heaven* (1971 — Locus, nom. Hugo a Nebula, č. *Smrtonosné sny*/Ivo Železný 1994) se psychiatr snaží pomocí hypnózy změnit přelidněný dystopický svět blízké budoucnosti prostřednictvím pacienta, jenž je ve svých snech schopen ovlivňovat realitu. Výběr tématu nejednoznačné reality silně připomíná podobně orientovaná díla P. K. Dicka. Příběh byl v roce 1980 dokonce zpracován jako televizní film. V románu *The Eye of the Heron* (1982) se mladá dívka rozhodne opustit dusivou atmosféru Města v naději na lepší život mezi venkovskými farmáři v prostředí bývalé vězeňské planety, kde je společnost měšťanů a vesničanů striktně oddělena. Rozporuplného přijetí se dostalo románu *Always Coming Home* (1985), v němž je život obyvatel kalifornského údolí vzdálené budoucnosti doložen vedle samotného příběhu rovněž množstvím legend, vědeckých zpráv a poezie, které spolu s přiloženou hudbou Todda Bartona detailně vykreslují jejich snahu o návrat k přírodě a zbavení se svazujících

výhod technologické civilizace. Román se svou formou vzdaluje od klasické beletrie směrem k etnografické studii, což z něj v rámci světové fantastiky činí dílo zcela jedinečného charakteru.

Do žánru fantasy vstoupila také v několika kratších příbězích určených dětem, snad nejznámější je cyklus o rodině inteligentních létajících koček Catwings (1988), Catwings Return (1989), Wonderful Alexander and the Catwings (1994) a Jane on Her Own (1999), později shrnutý po dvou svazcích pod tituly Tales of the Catwings (1999) a More Tales of the Catwings (2000). Dospívající hrdinové často připomínají romány The Beginning Place (1980 — Threshold) proniknou do zvláštního alternativního světa branou ukrytou v na pohled zcela obyčejném příměstském lesíku. Z ostatních fantasy prací pro děti uvedme ještě dvojici Adventures in Kroy: The Adventures of Cobbler's Rune (1982) a Solomon Leviathan's Nine Hundred and Thirty-First Trip around the World (1983) a samostatné tituly Leese Webster (1979), Fire and Stone (1989), Fish Soup (1992), A Ride on the Red Mare's Back (1992) a Tom Mouse (2002). Do fantastiky nespadá romantický příběh ze současnosti vydaný pro dospívající čtenáře pod názvem Very Far Away From Anywhere Else (1976 — A Very Long Way From Anywhere Else) a za zmínku snad stojí také nebeletristická kniha pro děti A Visit From Dr. Katz (1988).

Povídkovou tvorbu 80. a 90. let souhrnně vydala pod tituly A Fisherman of the Inland Sea (1994) a Unlocking the Air and Other Stories (1996), část z ní do fantastiky nespadá, stejně jako příběhy z maloměsta na oregonském pobřeží z knihy Seashore: The Chronicles of Klatsand (1991). Téma přírody a zvířet spojuje rozmanitou sbírku povídek a básní někdy i staršího data v knize Buffalo Gals and Other Animal Presences (1987), v níž se poprvé objevila úspěšná novela Buffalo Gals, Won't You Come Out Tonight (Buffalo Gals and Other Animal Presences 1987 — Hugo, World Fantasy Award, nom. Nebula). Z kratších prací dále neopomeňme alespoň zmínit tituly Ether OR (Asimov's SF 1995 — nom. WFA, č. Éter NEBO — Fantasy & Horror 1995/Netopej 1997), novější The Birthday of the World (F&SF 2000 — Locus), jejíž zařazení do hainského cyklu je podle autorky sporné, či nedávno vydanou povídku The Wild Girls (Asimov's SF 2002 — Asimov's Readers' Poll, nom. Hugo).

Pozoruhodnou směsí esejí o fantastickém žánru je kniha The Language of the Night: Essays on Fantasy and Science Fiction (ed. Susan Wood 1979 — nom. Hugo, přepr. 1989), do níž byly zařazeny dříve publikované tituly From Elfland to Poughkeepsie (1973) a Dreams Must Explain Themselves (1975). Kniha Dancing at the Edge of the World (1989 — nom. Hugo) je neméně zajímavou sbírkou esejí a kritik tentokrát nejen o fantastickém žánru. Rady začínajícím i zkušeným autorům poskytla v knize Steering the Craft (1998). Většinou mimo fantastiku spadající poezii shrnula do knih Wild Angels (1974), Hard Words and Other Poems (1981), Wild Oats and Fireweed (1988), Blue Moon Over Thurman Street (1993), Going Out with Peacocks and Other Poems (1994) a Sixty Odd: New Poems (1999), z této oblasti jmenujme např. báseň The Well of Baln (1981 — Rhysling). Sestavila SF antologii Nebula Award Stories 11 (1976), Interfaces (1980, sp. Virginia Kidd), Edges (1980, sp. Virginia Kidd) a znamenitou The Norton Book of Science Fiction: North American Science Fiction, 1960 — 1990 (1993, sp. Brian Attebery), reprezentativní a velmi obsáhlou sbírku méně známých prací představující osobitý pohled na moderní science fiction.

Ursula Kroeber Le Guinová je bezesporu královnou anglo-americké fantastiky a uznávanou autorkou i mimo ni, její do detailu promyšlená a bohatá próza zkoumající na pozadí imaginárních světů povahu moderní lidské společnosti se stala důležitým příspěvkem ke snaze setřit hranice mezi fantastickým žánrem a hlavním proudem světové literatury. V roce 1995 obdržela v rámci udílení World Fantasy Award prestižní Cenu za celoživotní dílo a v roce 2003 získala neméně významný titul Velmistra žánru, udělovaný organizací Science Fiction Writers of America. Jejím životu a dílu se věnují soubory esejí Ursula K. Le Guin (1979, ed. M. H. Greenberg a J. D. Olander) a Ursula K. Le Guin: Voyager to Inner Lands and to Outer Space (1979, ed. Joe De Bolt) či samostatně Charlotte Spivack v knize Ursula K. Le Guin (1984), James Bittner v knize Approaches to the Fiction of Ursula K. Le Guin (1984), Bernard Selinger v knize Le Guin and Identity in Contemporary Fiction (1988) a Elizabeth Cummins v knize Understanding Ursula K. Le Guin (1990). V roce 2003 byla vyhlášena jako 2. žena v historii velmistryni žánru science fiction.

Martin Šust

JINÝ VÍTR

Ursula K. Le Guinová

Vydalo nakladatelství TRITON v Praze roku 2005
jako svou 708. publikaci, v edici TRIFID svazek 81.
Vydání první.

Z anglického originálu The Other Wind
přeložil Petr Kotrle.

Ilustrace na obálce Milan Fibiger.

Grafická úprava obálky Dagmar Krásná.

Ilustrace Aleš Veselý. Sazba Dataprint Brno.

Autorský medailon Martin Šust.

Výtiskla tiskárna EKON, Jihlava.

ISBN 80-7254-587-6

www.triton-books.cz

1,- Kč ve prospěch Akademie SF&F

Doporučená prodejní cena 199,- Kč

(členové SFK TRIFID 139,- Kč)